De reus van Rotterdam

Stadsgeheimen

C.B. Vaandrager

bron
C.B. Vaandrager, *De reus van Rotterdam. Stadsgeheimen*. De Bezige Bij, Amsterdam 1971

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/vaan001reus01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

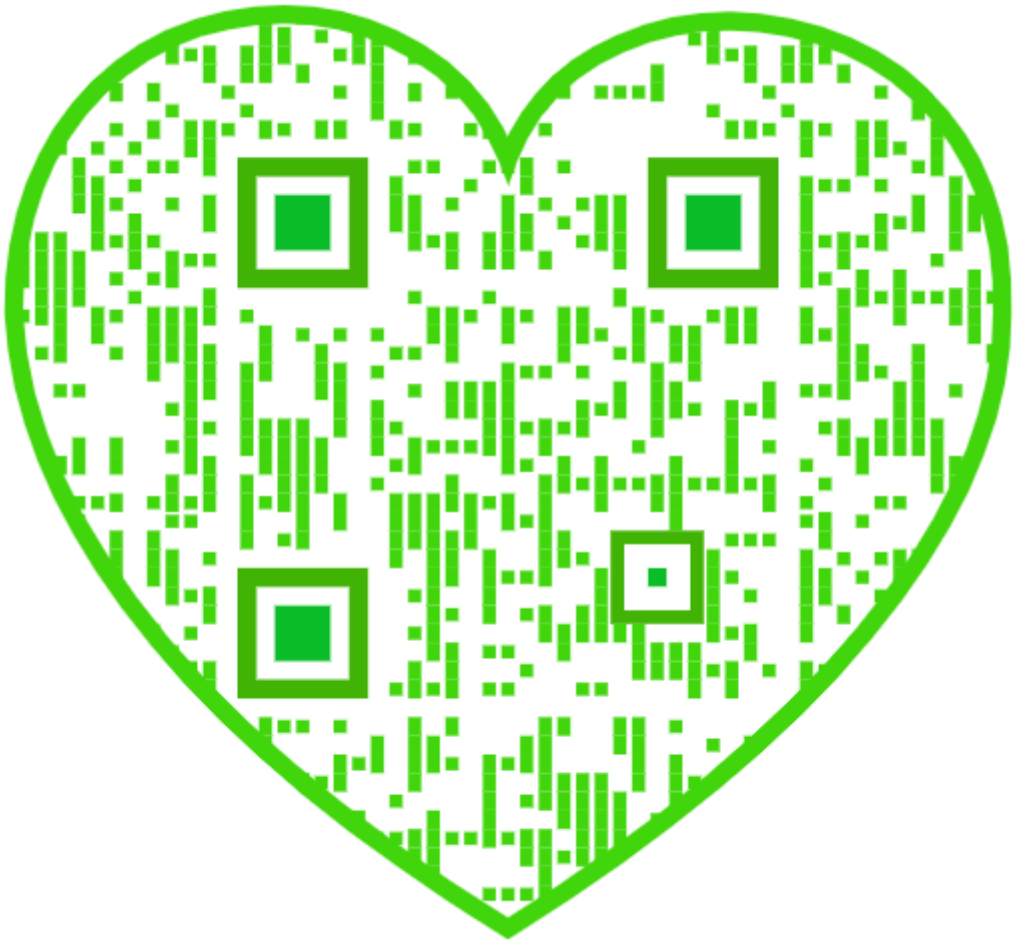

Ten geleide...

Space bar moves carriage forward a space at a time, to separate one word from next. Can also be used to correct common typing mistake: accidental omission (or insertion) of letter.

For example: if you have typed:
'Very god idea...' instead of
'Very good idea...'
Insert missing letter *o* as follows:

1 Erase word *god*
2 Set carriage against letter *y* of *very*
3 Overtype *y*, depress space bar and, holding it depressed, type letter *g*. Let space bar rise, depress it and (again holding it depressed) type letter *o*
4 Type letters *o* and *d* same way.

Maintenance

Requires very little maintenance, however heavy load of work. Naturally will give best results, if treated with care, every precision-machine deserves. Always slip dust-cover over machine, when not in use, to protect. Advisable: periodically to clean type & platen. From time to time you should have typewriter thoroughly checked. This lengthens life, keeps in good working order.

C.B. Vaandrager/Olivetti Studio 44

Come-back...
Ik ben zo geboren. Wat is UW excuus?
Kwaliteit wint altijd
Wat is wijsheid? Ervaring?
All you need is poen.
De reus van Rotterdam
Wat mottie? Wat wildie? Wat denktie? Waar blijftie? Wat zegse?
Wat un man! Wat un figuur! Wat un brein! Wat un gein!

Totaal nieuwe wereld... voelen in ons mogelijkheid van enorme daden.
Nieuwe ziel in nieuw lichaam. Kurt W. Marek
In the beginning was the Experience. Niggerbible

1

Excellentie,
Het is mij niet bekend, of het in het navolgende beschrevene één geval uit vele van die aard is. In ieder geval is het mijn vurige hoop dat het Uw aandacht mag hebben.

Dit jaar was het zover, dat ik onder de wapenen moest komen.
Mijn rekrutentijd volgde ik als potentieel officier.
Alvorens verder te gaan zal ik U *ten gerieve van een duidelijke voorstelling van zaken* enkele van de voornaamste bijzonderheden uit mijn leven geven.
Na de lagere school volgde ik een gymnasiale opleiding, die ik met goed gevolg beëindigde. Toen reeds toonden zich - *in alle bescheidenheid gesproken* - zekere artistieke driften. Ik was redakteur van het schoolblad, waarin ik veel artikelen en verhalen schreef. Lang daarvoor reeds gaf ik in de familie een zelfvervaardigd puzzelblad uit, iets wat later een geld opleverende vorm van creativiteit zou blijken te zijn.
Na de gymnasiumtijd was het even een zoeken en tasten naar een volgens de maatschappelijke conventie verplichte ‘baan’. Om niet in het absurde kantoorleven te vervallen, zocht ik een betrekking op een reclamebureau. (De aanvankelijke ambitie van journalist werd al te niet gedaan door de afwijzing met als reden *‘U moet*

weldra onder de wapenen'.)

Op dit reclamebureau word ik al min of meer opgenomen in het vrije *'künstlerische'* leven, dat ik na deze periode, *als het verantwoord blijkt*, wil gaan leiden.

Ondertussen rijpt in mij en een vriend *een geweldige belangstelling* voor literatuur en filosofie. We schrijven verhalen en gedichten. We overwegen het plan voor een literair tijdschrift. We ontmoeten auteurs, uitgevers en verwante lieden. En een maandenlange voorbereiding brengt tenslotte het *'Maandblad van de nieuwe generatie' ter wereld, dat steeds meer de aandacht krijgt van critici en lezers*.

Avond aan avond zijn mijn vriend en ik bijeen, sprekend over het gelezene en geschrevene, in een isolement dat ons tevreden stemt. Midden in de ontwikkeling van onze persoonlijke eruditie en de realisatie van het *'Maandblad'*, moet ik de reis naar de kazerne aanvaarden. Een enkele dagen daarvoor beëindigd bezoek aan Parijs, waar wij deelgenoot gemaakt worden aan het leven van daar wonende nederlandse kunstenaars, maakt het contrast des te schriller.

Laat dit echter niet tot argument dienen.

Dat eens de dienstplicht zou roepen, was te voorzien en ik aanvaard, gelaten.

Omdat ik door het met goed gevolg afgelegd hebben van de middelbare school, blijk gegeven heb van *een zekere intelligentie*, wordt mij dus de kans gegeven officier te worden. Ik kom onder leeftijdgenoten, die, ondanks het feit dat zij evenals ik een middelbare schoolopleiding gehad hebben, geestelijk vreemd blijven.

Ik voel mij volkomen geïsoleerd en het komt slechts tot oppervlakkige, tot het allernoodzakelijkste beperkte kameraad-schappelijkheid. Ongetwijfeld vanwege het feit dat ik het vereiste, zogeheten *'fanatisme'* niet kan opbrengen, wordt mij de toegang tot de School voor Reserve-Officieren afgesloten, hoewel daarbij zij opgemerkt, dat ik zelfs niet in de gelegenheid gesteld word de voor ieder van de afdeling bestemde test voor deze School te ondergaan.

Ik ben volkomen onwetend van de militaire gang van zaken en

ben dan ook benieuwd wat er met mij gaat gebeuren.

Zo word ik dan voor een voortgezette opleiding ingedeeld bij een specialistenbatterij, waar ik in twee maanden tot *'plotter'* gemaakt word. Hier kom ik reeds onder een ander soort leeftijdgenoten, die reeds niet meer zo begrijpend (als de anderen in de eerste twee maanden) staan tegenover mijn interesses. Mijn batterij-commandant in deze twee maanden echter bemerkt, dat ik *in zekere zin 'anders' dan de anderen* ben en wellicht daarom is het dat hij mij de opdracht gaf een handboekje te ontwerpen voor *'plotters'*, dat ik dan ook maak in deze tijd, en dat voor zover ik weet, binnenkort ter perse gaat.

Ook van mijn persoonlijke interesses is hij op de hoogte, zo ook van het *'Maandblad'* en hij staat er zeer begrijpend tegenover. Daarom bewerkstelligt hij, dat ik naar de *parate troepen* in mijn woonplaats word overgeplaatst, het mij daardoor mogelijk makend, 's avonds mijn aandacht aan het tijdschrift te blijven wijden.

Dit is echter van korte duur. Reeds vijf dagen later word ik met de afdeling waartoe ik behoor, overgeplaatst. Een verzoek of het mogelijk was in mijn woonplaats gelegerd te blijven, word boud afgewezen. *De argumenten die ik aanvoer, worden volkomen onbelangrijk geacht: hoe waag ik het, om een dergelijke reden een verzoek tot blijven te doen?*

Zo bevind ik mij dan thans in H. In mijn woonplaats reeds maakte ik kennis met het zinloze nietsdoen en rondhangen van alledag, dat een kenmerk is van het parate-onderdeel-leven. De doorsnee-weinig-eisen-stellende-soldaat noemt het een gemakkelijk, lui leventje bij een *'slappe hap'*.

Ik kan haast niet onder woorden brengen, hoe een afkeer het mij inboezemt, dit niets doen, elke dag weer, dit af-en-toe-te-werk-gesteld worden voor corveewerkzaamheden enzovoorts. Het is geen afkeer van werken, maar laat dit werk functioneel zijn.

Verder bevind ik mij thans onder jongens, die wel tot een zeer laag allooi behoren. Mijn zwijgzaamheid en mijn lezen, waarmee ik elk vrij ogenblik tracht te vullen, wordt geridiculiseerd.

Het schreeuwen, vloeken en kaarten van deze jongens, wier enige doel het is zich te *'drukken'* tijdens de diensturen (maar

waarvoor? Om hun tijd ergens anders aan te besteden? Neen, alleen maar om niets te doen) *doet mij soms van vertwijfeling vluchten naar stille plaatsen, voor zover die te vinden zijn. Vooral in de waanzinnige drukte van de eetzaal kost het mij vaak de grootste zelfbeheersing om niet te vluchten*.

In mijn rekrutentijd bemerk ik bij mijzelf reeds symptomen van *claustrofobie*. Tracht ik overdag op de soldatenkamer mijn aandacht te wijden aan lectuur (dienst is er immers niet!) dan word ik opgejaagd om dit of dat onnozele karweitje te doen, alleen maar om mij niets voor mij zelf te laten doen.

In deze voor mij ondraaglijke, in de werkelijke betekenis van het woord geestdodende situatie, ben ik er toe gekomen dit schrijven op te stellen.

MOET dit alles nog veertien maanden voortgaan?

Bij mijn keuring, en later op ettelijke formulieren en tijdens meer dan één *'persoonlijk onderhoud'* heb ik reeds het verlangen geuit, een functie te krijgen bij de *Dienst Welzijnszorg*. Maar immer tevergeefs. Toch meen ik mij daar ten nutte te kunnen maken, gezien mijn ervaring in de publiciteit enz. Ook organisatorisch heb ik vóór mijn diensttijd al werk verricht in samenwerking met de D.W.L., bij *het verzorgen van Jazzfestivals e.d. voor militairen*.

Is het niet bedroevend, dat ik nu zoveel tijd gedwongen, ongebruikt voorbij moet laten gaan, terwijl ik in een andere functie, enigszins beantwoordend aan mijn geestelijke capaciteiten, tenminste mijn diensttijd met zinvol werk zou kunnen doorbrengen?

Indien dit leven, zoals ik dat nu, tijdens de dienst leid, nog lang zal voortduren, ga ik, geloof ik, geestelijk te gronde. Die lange tijd, die veertien maanden nog, kan ik daarin geen zinvol werk verrichten, *in de dienst*, beantwoordend aan mijn geestelijk kunnen?

Dit is het, waarvoor ik Uw aandacht vraag.

Kan ik op een bezien van de situatie rekenen?

Uw dienstwillige dienaar,

2

‘Iets te zeggen?’ ‘Nieuw boek laat op zich wachten.’ ‘Tegen iemand gezegd, dat ik van je hield. Hoe wis ik dat?’ Niet te bewijzen, wordt ook nie om gevraagd. Bewijzen? Nog niet gebeurd? *‘Je kunt het horen.’* ‘Bewijzen!’ ‘Geloof me...’ Haast: weet dat alles goed komt, toch haast, gespannen werk. *‘Zal lief zijn, d.w.z. erg streng.’* Geen tijd te verliezen, veel te duur.

Hoe werkt Fliptoppers Rage no. 1? Moet jij, als huisvrouw, weten.

Advertenties niet gelezen? Waarschijnlijk woorden vormen met letters in Fliptoppers. Geen letter gezien, allemaal wit. Bij paar Fliptoppers kurkie opgetild, niks te vinden.

Geen speed-recept meer? Jammer, geen ramp. Andere bron aanboren. *Niet nodig, denk dat ik nodig heb*. ‘Zorg, dat ik niet inslaap. Hoop, dat je bij me blijft.’ *Geen geintjes, maar je mag best lachen. Purification? Hou van je, dat is het beste*. Doorgaan, in overtuiging: zit goed. Boerin vond gek, dat je ging liften, tiny Tim op brommer achterna gestuurd. ‘Kom er wel... Lopen is goed.’

‘Kan altijd fiets nemen.’

Keek boer gek op?

Dacht dat-ie lesje wilde geven. *Ik* heb nog nooit in Delta-hotel gezeten, diverse malen geweest, jonge vrienden bezoeken. *Dag strontje op me linker koplamp!* Cocker en ik beginnen goeie maatjes te worden... Paar flinke zwaaiers/neuswarmers gegeven.

Wacht, *voor ze doen*, tot bordje gevuld is.

‘Zit weer in garbage.’

In dorp, ook beginnen bij *grocer*. Straks shoppen, *let op mijn woorden!* ‘No, thanks.’ Lig in denkhouding.

‘Beetje lui?’

Nog nooit op viool horen spelen! Haar poen?... Meteen verandert toon. Muizegetrippel, krakende kast. Tijd voor kastijding?*

* Alle kastijding, als die aanwezig is, schijnt geen zaak van vreugde maar van droefheid te zijn, doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid degene die door dezelve geoefend is. (Delg mijn overtredingen uit.)

‘Last van me?’

‘Lekker bezig in de keuken? Gisteren bij Tietema lekkere koek gekocht, gevuld, noot er op. *Uit de kunst!* Natuurlijk zijnder meer...’

We kochten, alle twee opgevreten. ‘Je waster niet: geld halen, boodschappen doen, niet naast deur. Geen idee hoe laat je thuis kwam.’

‘Moet alleen zijn... moet ik hoek gaan zitten... plaid over me poten?’

‘Zo'n last van me? Ga nie op zolder zitten!’

‘Je heb toch lekker warme bontjas? Zet tafel in keuken, laat geiser en gas branden, steek kaarsen an, sigaretten op. Vraag straalkachel aan je moeder, voor Sinterklaas. Nog un kolen-kachel? *Stook me arm!* 20 liter olie kos *ƒ* 4.40. Ligtut an kolen, an kachel, an ruimte? Kan toch matig, zacht? Voor trek? Ga door, moet alleen zijn, ga eind wandelen, lekker weer buiten, beetje fris, gezond. Bezig met lekkere dingen? (lekkere soeplucht). Hoort op bank (hier jij!) of in keuken. *Ik ben de baas.’*

‘Waarover?’

‘Over gang van zaken.’

‘Vraag zelf straalkachel.’

‘Wou hoogtezon kopen, as geld kom. Kan ook straalkachel kopen, annex ventilator. Je kan zo leuk zingen, *Sandy Shaw?* Zing is wat...’

Jong geleerd...: geestelijke kwellingen dragen. *Onverwacht:* zelfbeschuldiging, paranoia, medelijden, melancholie, heimwee, onzekerheid, drift, gejaagdheid, onevenwichtigheid, nervositeit, sprakeloosheid, ontmaskering, gedachtenlezing, zinloosheid, luiheid.

Eerst kwam *speed-writer*, toen *speed-reader*:

‘Movement is *the soul of war*’ (Book of speed)

Zoals gevraagd aan ‘Het kleine mannetje’:

‘Laat ons niet langer wachten,
maar steun ons met je krachten.’

Met kans, dat stel duvels uit doos springt: overmacht. *Time Box: ‘Girl don't make me wait.’* (wassenbeelden-image), interessanter dan Beatles.

Revolver: kan net. Uitgelegd als ommekeer. *Happiness is a warm gun:* gejat: ‘Kutje niet make!’ Zo ook Stones missers:

sprookjeshoes-pakkies... weggegooid geld?

'Fast Beat'? Verhoogd ritme: verhoogde precisie (Eterna).

'... hou van bijna iedereen.' Jazeker... Heb me laten neuke.

Gebeurd! *Love Divine?* Blijft *gissen*, lezingen op platteland.

Citaten?

'Ik geloof in wat ik niet weet; ik betwijfel wat ik weet.' (E. Jünger)

'Hoe gaat het met je? Ik hoop van goed. Met ons gaat het ook uitstekend. Post* is er niet aanwezig, wat de moeite is. *Het is alleen wat drukwerk*. Wat een geluk voor je dat het mooi weer is. Ken je tenminste wandelen, als je tijd heb, en je hoef niet zo hard te stoken. *Het gaat je goed*, en we hopen maar dat je gezond blijft.'

Zigeuners vreten kadavers, indachtig Hindoe-spreekwoord:

Wat God doodt, is beter dan wat de mens doodt.

3

'Zal ik bed maken?' Geen spiraal, stof, spinnewebben weg.

Eenpersoonsdeken met grove steek an mekaar naaien.

Onderleggers, matrassen, tweepersoonslaken. Stijve knieën, nachtmerries, natte dromen, kouwe stangen, kriebelharen, koledamp. Tegen mekaar/in mekaar rollen, i.p.v. uit nest rollen.

'Just a smell.'

Gapen van te veel slecht slapen. Bed in N.Z.-richting?

'Hebbie je kompassie nie bij je?'

'Ja, jij... jij was in Amerika.'

'Zelfde golflengte?'

'Duidelijk.'

'Viel haast in slaap... Late radio maar anstaan. Zoek maar wat goeds op... Doe dit ook voor jou... halveer taak... i.p.v.

verdubbelen. Bang? Nergus voor nodig!'

Ontbrekende ingevuld: verschuif aandacht, verleg accent. Maak mysterieus, *want hier bestaat mysterie*. Geen mysterie maken, waar niet bestaat.

'Waarom zit je me zo an te kijken?'

* een onverbiddelijke besteller

‘Wees blij dat ik je ankijk. Hoe: zo? Waarom blijf je nie kijken?

Wat zie je? Wat zie je niet? Kun je me volgen? Je moes weg. Ik moes alleen zijn. Goed, dat je weggewees ben. Je moes op reis, aantal karweitjes opknappe. Blij dat je terug ben. *Ik móet van je houe... kan nie anders*... (metje radar-oge...) *Om te bewijzen dat ik van iemand kan houden?* Geloof, je ben nie de enige van wie ik houd. *Je bend-er bij*. Hoeveel poen hebbie meegebracht?’

‘Kan voor ut eerst binnen nauwelijks op ze pote staan... Laat alles lope... kennelijk lang gras gegeten, houdt nie op...

‘What's so funny?’

Niete lang inde kamer, begint (...en we noemen um Cocker) te kotse, te zijke of te schijte...

Kijkt as dief, lope betert snel. Wil wel op schoot. *Kwam goed angeslagen an*. Aardig opgeknapt, mazzelaar, *leef toevallig*.

Zoudie hier zijn blijve hange? ‘Zoudie vorige bewoners kenne?

Doet nie moeilijk. Gelijk bij de kachel, voorkant, achterkant. *Je ben zo vriendelijk, ga der eve bij ligge*... blijf nog eve... Eve... bijkome... Straks wor ik weer in de stal gepleurd. ‘Je mag wel wat apportere! Werk zat op zolder. Ja... geduldig... bij de kachel zitte loeren,,, onder de lambrizering... kunnen ze nie eens onder door! Kamme zus Nol ook...!’

‘Daor hèje us hippie! Ze hebbe un zwarfkat binnegehoald. Tegeneuver Tain Tim.’

‘Hebbie me maat ook wa gegeven? Hij kwam van solder. Die voetstappen 's nachts... die zijn soms veel te zwaar voor een muis.

Wanneer kommie nous met un kanjer..., opvreter!’

‘Je maat?’

‘En jij receptioniste. En huishoudelijke... zaken. Algehele dienst.

Jij houdt ut schip drijvende.* *Ik schrijf logboek*. Soms beef me pen, as *golven ut te gek maken*... Wat doeneme? Kwartette? Ete, drinke? Koffie? ja, ik wil koffie. Hou me wakker. Eigelijk termosfles naas me. Doen? Sporte?’

‘Touwtje springe?’

‘Van alles. Eerst uitkleje. Jij slippers, ik gymschoenen. In onze

* Reparata + Delrons: Captain of your ship.

blote reet in stal. Rondjes om slachtput. Glibberen, dat vin je toch lekker? Hete does... koude does... Pik ik me maat ook gelijk mee. Moet naar kapper... moet un nieuwe jas hebben... Plastische chirurgie. Hij krijgt kapsones: stampot zuurkool-rozijnen half onaangeroerd. Te zuur? Hád ik ut gewete... had ík ut opgevreten, toen je weg was. Nog goed?'

'Goed gebleven.'

'Had je wel is eerder kunne zeggen... voor je weg ging.'

Zuurkool-met-rozijnen: voor ut eerst dat ik ut vreet...

'Vanavond kasboek-controle.'

4

Ik ben 19 en zonder werk. Koksopleiding gehad op een weerschip... in de bouwerij gezeten. Diploma timmerman... bij een melkinrichting gewerkt. Ontslagen. *Ik heb geld nodig*.

Ik lees over fraudes met spaarbankboekjes. Dat brengt me op een idee. Ik heb een adres in Antwerpen voor stempels etc. Ik open spaarbankboekjes bij de Spaarbank. Ik vervals de saldi en neem ongeveer *f* 12.000 op, in een aantal steden. *Ik vraag me moeder om ouwe kranten te bewaren. Ik knip verslagen uit van smokkel, vervalsingen, berovingen, overvallen, schietpartijen, inbraken etc. Ik leg plakboeken aan, per onderwerp*.

Me ouders weten dat ik zonder werk ben. Ik betaal kostgeld. Ze vragen niet: 'Waarvan?'

Ik reis naar Egypte en de States. Uit Kaïro breng ik stuf mee. Uit Amerika een koffer vol wapens: pistolen, dolkmessen, een geweer en munitie. Het geweer zet ik thuis in de kast. Niemand vraagt 'Waar komt dat vandaan?', of 'Wat wil je daar mee?'

Ik wil naar Zuid-Amerika... ik wil in één klap over veel geld beschikken *Me koffer staat klaar*.

Ik neem een paar peppillen. In een telefooncel bel ik een taxibedrijf. Ik bestel een taxi. De chauffeur moest bij de - bank naar binnen gaan en vragen naar *de heer van Dijk* (*ik dacht aan Dick van Dyke*). Ik neem de bus naar de bank. Ik wacht op de chauffeur. Ik ga onmiddellijk achter um naar binnen. Ik roep:

'Poen wil ik zien!'

Ik schiet in ut plafon. Ik gooi een papieren tas over de balie. De

kassier doet er niet genoeg in naar me zin. *Het gaat te langzaam*.

Ik richt me revolver op de chauffeur. De kassier gehoorzaamt. De tas is vol. Ik weet niet hoeveel er inzit (*er zat f135.000 in*). Ik dwing de chauffeur naar buiten te lopen... met een pistool in me jaszak. Ik ga op de achterbank zitten. Ik laad het geld over in een K.L.M.-tas. Ik schiet *per ongeluk* door de rugleuning van de voorbank, zonder de chauffeur te raken. *Ik kan wel schieten, maar niet gericht*.

Ik dwing de chauffeur te stoppen. *Ik wil een lift naar Centraal Station*. Ik dwing de chauffeur voor me uit te lopen, en een auto aan te houden. Ik schiet drie autoruiten kapot. Iemand wordt gewond in een been. *Ik word met behulp van voorbijgangers overmeesterd*.

Ik ben bang voor de verhoren. Ik verzin een medeplichtige, 'Dick'.

De karabijnbrigade gaat um *zoeken, met honden*.

Ik wist niet meer wat ik deed. Ik was in trance. Ik voelde me een held...

5

Vakantieweek in Voorthuizen (Gld). 'Ook in eigen land kan men mooie plekjes vinden.' Vertrek per fiets van het ouderlijk huis, na eerst nog een rol zuurtjes en een reep chocolade te hebben ontvangen van de buurvrouw.

De reis ging langs de Kralingse Plas, door Gouda en in Haastrecht koffie gedronken (o.g. limonade). De reis wordt voortgezet met de nodige raadpleging van A.N.W.B. borden, in de richting Utrecht. We zien de afstand steeds kleiner worden. In de Meern aangekomen, nuttigen we een broodmaaltijd in een uitspanning. Eindelijk zijn we in het drukke Utrecht, waar Vader Moeder prachtig doorheen heeft geloodst. Ongeveer vlak bij Amersfoort nemen we een ijsje en zien onderwijl twee bekenden uit Rotterdam, waar we mee hebben staan praten. Dan door Amersfoort heen en wat verder voorbij deze stad zien we een A.N.W.B.-bord waar o.a. opstaat: *Voorthuizen 12 km.*

Hiermee zagen Moeder en o.g. dat Vader bij deze afstand wel 6 km verbloemd had, om de moed er in te houden. Maar ja!

Verder maar weer. Een eind verder weer gerust op aandrang van

Moeder en een consumptie gebruikt op het terras van een café. En dan na nog een halfuurtje gezwoegd te hebben, komt de Kamphorst in zicht en de heenreis is ten einde.

We gaan binnen en worden hartelijk ontvangen door den heer Kamphorst (alias *'Ome Teus'*) en zijn vrouw *'tante Jans'*.

Ome Teus wijst ons ons huisje aan, waar wij zullen slapen, dat de zeer toepasselijke naam *'Roodkapje'* draagt, *want het dak is rood*. Even later was het etenstijd. 's Avonds heeft o.g. nog een partijtje gevoetbald en zijn Vader en Moeder een avondwandeling gaan maken. We hebben een glaasje ranja gedronken en zijn daarna *moe maar voldaan* naar bed gegaan om uit te rusten van zo'n vermoeid makende dag.

14 aug.

Ons gewassen, gegeten en daarna gingen we een fietstocht maken. We gingen de achteringang van het kamp uit, *door het mooie bos- en heidelandschap* in de richting Garderen. Bij Bergsham zijn we afgestapt en een heuvel beklommen en *daar heeft een mijnheer een foto van ons drieën gemaakt* en Vader heeft dit ook gedaan van die mensen. *De foto is helaas mislukt ten dele*. We gingen verder en op de Sollse berg zijn we weer afgestapt en heeft *o.g. een foto van Vader en Moeder genomen*. Weer verder met een vaart de Sollse berg af, Garderen door naar het Uddelermeer. We hadden de zwembroeken meegenomen maar *van zwemmen is niet gekomen*. Daarna weer terug. *We leken wel renners van de 'Tour de France' toen we daar zwoegden, om boven te komen*. Een halfuurtje voor etenstijd waren we in het kamp terug en *heeft o.g. nog aan dit verhaal zitten schrijven*. Toen riep 'Ome Teus' om, dat het etenstijd was. Na het eten heeft o.g. wat gebiljart en daarna zijn we met kennissen naar het 'Grijze Veen' gaan lopen. *We liepen een flink eind om en de wandeling werd wel wat al te 'grijs'. Eindelijk waren we er toch*. We namen een dagkaart en gingen binnen. Er was geen kleedgelegenheid of iets dergelijks en we kleedden ons uit tussen het struikgewas. *Maar de zwemmerij in dat natuurbad alias modderpoel was niets en we waren blij, toen we weer goed en wel op weg naar huis waren. O.g. was vooruit gelopen en heeft nog wat aan dit verhaal zitten schrijven*. We hebben nog wat voor het huisje gezeten, van de mensen, waar

we mee zijn wezen zwemmen, tot etenstijd. Na het eten werd er weer gevoetbald. 's Avonds werd er gedanst en spelletjes gedaan in de kantine. *Tegen elven was de rust in het kamp gedaald.*

15 aug.

Vader en een mijnheer uit 'Roodkapje West' (wij zitten in 'Roodkapje Oost') *om 5 uur uit de veren gesprongen* en een Fietstocht in de mist naar Kootwijk ondernomen. Na het ontbijt zijn we gestart, voor een fietstocht van een dag naar Vierhouten, om het kamp van 'Het Vrije Volk' te zien. We hadden het lunchpakket meegenomen. In het begin namen we dezelfde weg, als 14 aug. 's morgens. In Garderen veranderden we van richting naar Speulde. Van dit plaatsje ging het naar Staverden, waar we een ijsje genomen hebben, dicht bij het kasteel van dezelfde naam. Weer opgestapt in de richting Elspeet. Van Elspeet, dwars, door de heide, naar Vierhouten. *In de hei heeft Vader een kiek van Moeder en o.g. gemaakt*. In Vierhouten wat inkopen gedaan, zijn naar 'Het Vrije Volk' kamp gegaan en *hebben daar wat met de jongens gepraat*. Daarna gingen we een hoge heuvel beklimmen, maar allereerst is Vader nog een fles melk wezen kopen want *dat waren we vergeten*. We gingen eten, en hadden *ontzettende last van vliegen. Daarna ging o.g. beginnen aan een tekening van de omgeving, maar daar kwam niets van. Toen gingen we terug, na eerst nog even de melkfles terug gebracht te hebben*. We namen de hoofdweg en in Elspeet sloegen we rechtsaf naar het Uddelermeer, waar we een flesje Sinas gedronken hebben. Toen weer verder door Garderen naar de 'Kamphorst'. Vanuit de verte zagen we reeds vlug de kantine tussen de bomen. We hebben de fles limonadesiroop opgemaakt en toen ging o.g. wat biljarten en zijn Vader en Moeder wat op het terras gaan zitten. Na het eten weer wat gevoetbald en 's avonds in de kantine gezeten. Des nachts hadden we 2 jongelui als logés.

16 aug.

Vader en Moeder zijn 's morgens vroeg uit bed gestapt en een eind gaan fietsen, *vanwege de stank van het schoonmaken van zekere plaats... Na het eten hebben we kaarten weggestuurd naar huis*. Daarna een fietstocht over Stroe naar Kootwijk. We

gingen over de grote weg terug naar het kamp. 's Middags op fiets naar Putten *met het plan te gaan zwemmen maar het weer draaide om en er kwam niets van*. We hebben een fles limonadesiroop en kaarten gekocht en wat door Putten gewandeld.

Daarna weer terug. Dicht bij het kamp waren we *nog verkeerd gereden, en het begon nog te regenen, maar dat ging gelukkig weer over en we kwamen weer zonder ongelukken in het kamp aan. Des morgens van diezelfde dag was er nog iets bijzonders*. Een familie uit één van de huisjes was namelijk 16 jaar getrouwd. Ome Teus liet feestmuziek spelen en er was een optocht door het kamp. *Er werden veel kiekjes genomen. 's Morgens heeft de mijnheer uit 'Roodkapje West' een foto van ons drieën genomen, maar Vader heeft deze kiek door een onhandigheid verknoeid*. 's Avonds was er film in de kantine van Joe Brown. Om 11 uur was de film ten einde. Ook deze nacht hebben we de twee logés nog gehad.

17 aug.

Na de morgenmaaltijd zijn o.g. en Vader naar Voorthuizen gefietst om inkopen te doen. Onderwijl heeft Moeder met de mensen uit 'Roodkapje West' koffie zitten drinken. *Heel de morgen loopt de Kamphorsthond Hennie al voor ons huisje*. 's Middags zijn Vader en Moeder een fietsritje gaan maken. Naar Nieuw-Milligen, dan door de heide naar Assel en dan langs Hoogsoeren over de grote weg terug. *O.g. is niet meegeweest, maar heeft zich in het kamp vermaakt. Na het eten was er een oefenwedstrijd voor de grote strijd tegen Stroe*. 's Avonds zijn we weer in de kantine geweest.

18 aug.

's Morgens zien we, dat *het regent dat het giet en wachten we tot de zon zich weer laat zien. Ha! daar kwam de zon. We stappen dus op, maar hij verdween weer even snel als hij gekomen was, dus zijn we de hele morgen thuis gebleven*. 's Middags een fietstocht gaan maken met onze buren *en nog een meisje*. We gingen het kamp uit links af, daarna een eind verderop weer linksaf op Garderen aan. Van daar richting Speulde naar Drie. Toen langs het 'Sollse gat' naar Groot-Spriel. Toen kwamen we op de weg naar Putten. 's Avonds was de voetbalwedstrijd Stroe-Kamphorst, waarvan de uitslag werd 0-0.

We werden met paard en wagens heen en weer gebracht, *waarbij o.g. op de heenreis zijn broek scheurde*. Op de terugweg zijn de mannen nog een eind gaan lopen, *wat ten goede kwam aan de paarden*. Daarna 's avonds nog een poosje in de kantine geweest.

19 aug.

Vader en Moeder zijn 's morgens naar Barneveld geweest en daar o.a. de toren bekeken waar Jan van Schaffelaar van afgesprongen is. *Het was vies miezerig weer en 's middags zijn we alle drie een poosje naar bed gegaan. Onze buren kwamen ons wekken om thee te drinken*. Om 4 uur was er een voetbalwedstrijd tegen Utrechtse padvinders, *waar ook o.g. aan deel nam*. De uitslag werd 5-4 voor de Kamphorst. 's Avonds was er een afscheidsfeestavond in de kantine.

20 aug.

Vandaag is de verjaardag van Moeder. Onze buren kwamen met bosjes hei aandragen en Moeder kreeg een mooi lepeltje. *Ome Teus liet 'lang zal ze leven' spelen. Daarna gingen we al onze spullen inpakken en op weg naar huis, na eerst de mensen gedag gezegd te hebben*. Onze buren fietsten mee tot Amersfoort, daar hebben we ze naar de trein gebracht en koffie gedronken. Van Amersfoort een grote omweg gemaakt, door Soest naar Soestdijk en vandaar in een ruk naar Utrecht. In Utrecht een ijsje gegeten. Daarna weer verder door de Meern de zelfde weg terug. In Gouda limonade gedronken *toen weer verder op Rotterdam aan*.

Uit de verte zagen we de St. Laurens al en eindelijk waren we weer thuis. We waren moe, maar voldaan over de prachtige week die we gehad hadden. EINDE.

6

Optocht door moderne stadswijken: brede, lichte straten. Uit alle ramen hangen zwaalende mensen. Zij die een vlag bezitten, hebben die in de standaard geplaatst. Op de trottoirs ziet het zwart van het volk. Agenten houden de mensen van de rijweg. Dat gaat niet zonder moeite, want heel wat mensen willen het cordon doorbreken. Ook worden bloemen geworpen. Luid-

sprekers en radiowagens wijzen de mensen op bijzonderheden. Plotseling gaat het regenen. De mensen wijken naar alle kanten. Ramen worden met veel gekrakeel omlaaggeschoven, vlaggen binnengehaald. Alsof er een bom is gevallen.

Kramp in linkerarm: tijd in dezelfde houding gelegen. Door een half openstaand raam wordt een gordijn naar buiten gezogen. Regen ratelt op het raam. Langzaam uit liggende houding op bedrand. Uitrekken, langzaam opstaan, zoeken naar pantoffels, gordijn opzijschuiven. Hoofd onder de kraan. Ketel vol water laten lopen. Gas aansteken, radio aanzetten, koffie zetten, brood snijden.

Is de klok - 9 uur - betrouwbaar? De ene keer een kwartier voor, de andere keer een kwartier achter. Geeft niet: vrije avond.

Kolbertjasje over stoelleuning: dameszakdoekje. Op 1 na alle scheermesjes een of twee keer gebruikt. Na gebruik niet afgespoeld, niet drooggemaakt, verroest, niet bruikbaar.

Ritssluiting gulp open. Huid naar achteren gestroopt, voorzichtig gesneden. Het toompje begint onmiddellijk te bloeden. Het dameszakdoekje absorbeert snel. Wel valt wat bloed op de grond. Klein verbandje. Broek dicht. Het zwaargeworden zakdoekje in een stel servetjes gewikkeld.

Niemand te zien. Hier en daar brandt nog een lampje in een keuken. Opengaande verandadeur: iemand lacht. Tik van regendruppel. Onhoorbaar passerende kat, snel uit de voeten, uitgestoken hand, niet te aaien.

Laatste lichtpuntje gedoofd. Kou: nat pak van gisteren. Sigaret. Slaap: onderuitgezakt tegen tuinhek.

Motorgeronk. Stijf, bijna niet overeind komen. Gebroken loodsruitje, van binnen met plank dichtgespijkerd: prop kleine servetjes tussen puntige glasscherven. In draf uit voeten, Autopyjamaas, donker gegooide straatlantaarns, onbekende bomen, fietsen om te jatten.

7

Jeuk: eerst onder-, nou hele lijf. Klimaat? Vitaminengebrek? Allergie? Even krabbelen: zweer. Mechanisch krabben, ook korsten, korstjes, roven, roofjes: geile nagels.

Duel tussen twee jongens in Brindisi (Italië). Verliefd op dezelfde meid, onder haar balkon uitgevochten. De een valt dood neer. De ander sleept zich zwaar gewond weg. Zij is getuige.

Regendruppels vormen een plas onder het raamkozijn. Ik ijsbeer door mijn witte kamer met grijze gordijnen. Licht uit: maanlicht net goed ter onderscheiding van voorwerpen (glimmend metaal).

Heilige Zondag: vroeg opgestaan, langzaam, zorgvuldig geschoren. Niks eetbaars. Stille, schone zondagochtendstraat. Winderig, halfvochtig, groene, gele blaren.

Men verlaat schepen in Maashaven. Men springt van het ene schip op het andere. Men nadert wal via loopplanken. Ter kerke, van het midden van de rivier.

Olievlekken, pas opvallend (oplichtend) bij doorbrekende zonnestraal (grauw wolkendek). Alsof de ducdalven elk moment in mekaar kunnen storten, onder water steeds verder weg gerot. Accumulatie van drijfhout op glooiende keien, in fabriekshekken. In Hongerwinter meegesleept op slee. Blauwwitte, gezwollen buiken van voorbijdrijvende kadavers.

Spandoek in dorp: *Overvoeding: Dikke Buiken: Ondervoeding*. Wat vreten zigeuners ook weer, indachtig een Hindoe-spreekwoord? Vergeetachtig? Terug naar pag. 12. Afgestapt en aangestaard: agent op fiets. Op het auto-asfalt: dooie mus, plat als duppie, 1 oogje in tact. Hooppie vuil, trillend donsveertje los te maken met ansichtkaart. Mannen, allemaal zwart, ter kerke. Straat niet meer stil. Gezichten achter gordijnen, in spionnetjes. Warme grammofoon, gebogen hoofd, grote zaal met mensen. Neuriën, meetikken, opneemarm, klikken, zakken in groef. Op tenen naar deur.

Net middag: kerkklok bedankt. Hoe zie ik er uit (in winkelruit)? Geen gehoor, in gesprek, gesloten deuren. Misselijk op trambalkon. Niet eens druk, kop buiten rijtuig, wind happen, kotsen voorkomen. Draf, gebogen hoofd, van halte tot huisdeur.

8

Wanorde: flarden pakpapier, ouwe kranten, oneetbare korsten brood, vaat van dagen in gootsteen, uitgedroogde zware sjek, stinkende afvoer.

In mijn hemd. Gordijnen goed dicht, gloeiend hete grammofoon. Afzetten? Gordijn open? Toch maar doen? Kinderen: tent van tafelkleed, van stenen een oven, dikke rookwolken. Aandachtig over het vuur gebogen. Wat gebeurt er in de tent, die bijna bezwijkt? Kind kijkt omhoog (dit raam), stoot anderen aan: achteruit.

Moeder al naar bed? Wij fluisteren. Over twaalven, voorzichtige bewegingen, daardoor juist overal tegen aan stoten, kraken, piepen. Trippelende grijsjes. Plaat veel te zacht, kan net zo goed niet opstaan.

Wat is dat voor lawaai op de gang. Los. Op de gang kijken, Wat is loos? Moeder komt uit slaapkamer gestrompeld, bijna in het trapgat, net voorkomen door mij? Knieval voor w.c.-bak: braken, minstens 15 minuten, scheuren, aanzwellen. Ingewanden eruit? Hoofd op barsten? Oud. Ogen, anders scherp tot zeer scherp, wazig, smekend. Kunstgebit met toiletpapier van vloer gepakt, in keuken in glas water gedeponeerd. Glazen dorst, natte doeken aandragen. Ondersteund terug naar slaapkamer.

‘Ik werd al misselijk van de geluiden.’

Vlug naar huis, vluchtig afscheid. Opknappen, aankleden, weggaan. Er goed uitzien. Helemaal uitkleden. Wassen. Rood verband vervangen door schoon verband. Schoon (onder)goed. Welke sokken?

9

In een nauwe zijstraat. Boven uitgang rood uithangbord. Je moet het weten, anders vin je het niet. Waar is de baas? Bier aan leestafel:

Matroos wacht 's nachts drie en een half uur in stille straat. Ziet ex-verloofde innig afscheid nemen van ander. Wacht tot medeminnaar verdwenen is. Springt uit duister te voorschijn. Steekt exverloofde (20-jarige ouvreuse) met dolkmes in borst. Natte bierviltjes kapot pulken. Nachtclub zonder kijkgat: hoe weet portier dat ik aan kom? Ondoorzichtig glas. Geen jas? Niks in bewaring?

Onder verlichte, glazen dansvloer bloemen die van kleur verschieten. Zweepslagen, paardekoppen, midden in piste man

in paars. Ellebogen op tapkast. Langzaam bier bestellen. Sigaret roken richting deur. Eigenaar lijkt toevallige bezoeker. Nooit woord zien zeggen. Wenken uit hoeken, ontwijken van blik. Hij mag me niet. Hij weigert mij de toegang niet. Grote tietenbijter. Gegeeuw in tram: arbeiders, ouwe, vage bekenden, knikkebollen. Rust? Ratten, honden, marktafval, huilende kinderen, juke-boxen, uniformen, koplampen, tanden slikken, medisch koffertje.

Muziek! Bloemen!

10

In een vorige aflevering uitte de redaktie de klacht, dat kritiek van de zijde der lezers zo karig is. In deze aflevering wordt, meen ik, dit grootdeels goed gemaakt. Bij voorbaat mijn ekskuses als het volgende misschien wat pijnlijk klinkt. Stijgende ergernis over radde pennevoerder over Jazz. Betrokken rubriek tijd zelf verzorgd. Kan niet nalaten pen ter hand te nemen. Nu eens voorgoed enige bezwaren vastleggen. *Jazz onder mes*. Alle respect voor pennevoerders loffelijk streven enthousiasme te kweken. Boekt gevolgde wijze resultaat voor beoogd doel? Weinig resultaat? Om niet te zeggen: totaal geen?

Het moet mij van het hart. Mijns inziens: geen aaneensluitend, logisch, historisch geheel.

'Kort en uiteraard(?) beperkt(waarom?) overzicht?'

Geliefkoosde zinsnede: 'Luistert u eens, met de Kerstdagen (Paasdagen enz.) naar een goede opname, dan zult u...', waarbij het 'GOEDE', naar de verklaring waarvan wij in alle artikeltjes steeds tevergeefs gezocht hebben, verder onaangeroerd bleef. Deze steeds terugkerende phrase heeft menige spottende opmerking uitgelokt, waarmee ik maar wil zeggen, dat ik uit naam van meer leerlingen spreek bij het leveren van mijn critiek. Het artikel met 'expressions of the swing-era' zal wel heel weinig leerlingen iets te zeggen hebben.

Afgezien van het feit, dat geen enkel artikel, dat wij onder ogen hebben gehad, getuigde van een verzorgde stijl, logische opbouw en taalverzorging (waarom neemt de redaktie toch alles zonder meer aan?), is het betreurenswaardig dat de schrijver er in vele gevallen absoluut naast is, ja soms aperte onzin neer

schrijft, waar de ‘outsider’ eenvoudigweg overheen leest. Ik zal u ter verbetering niet overstelpen met een massa namen van orkesten en musici. Dit heeft geen zin, voor het totaal scheefgetrokken beeld.

Voor de zoveelste maal de bezetting van het Dutch Swing College.

‘Stuk voor stuk goede musici.’

Nu, over dat ‘goede’ hebben we het al eens hogerop gehad. In 1 adem met D.S.C. en Dixielandpipers het Willy Langestraat Sextet. Maar dit is toch waanzin... Dit sextet behoort toch toe aan een geheel ander genre??

‘U zult bekoord worden door de pittige klarinetsoli.’

Maar het ergst snijdt radde pennevoerder zich in de vingers aan het eind, als hij Theo Uden Masman van de ‘Ramblers’ verantwoordelijk stelt voor de nietszeggende muziek die hij met zijn orkest brengt.

Waarde heer, de schuld ligt louter en alleen bij het publiek, op de smaak waarvan Masman c.s. ingesteld moeten zijn, willen zij een boterham verdienen. U vergeet zeker de prestaties van de bandleden in kleinere combinaties buiten het orkest?

‘Met de Skymasters is het iets beter. Ze spelen dan een soort bop.’

Fraaie conclusie. Kortzichtig vind ik ook de opmerking, waarmee hij de omroepverenigingen aanklaagt, dat zij geen muziek durven spelen, die ‘op een hoger peil staat’.

Pete Felleman, de man, die met zekerheid de wegwijzer genoemd mag worden voor de moderne muziek in Nederland? Neen, pennevoerder heeft zich er wel wat gemakkelijk van af gemaakt. Zo hij verder wil gaan met het publiceren van artikels. zou ik hem willen aanraden, zijn stukjes verzorgd te doen verschijnen, getuigend van een weinig inzicht en zonder dwaze opmerkingen. Als deze raad in acht wordt genomen, is dit artikel niet geheel voor niets geschreven.

11

De heer Mulder, Koninklijk Instituut voor de Tropen, Amsterdam, hield voor de hoogste klassen van onze school een met licht-

beelden geïllustreerde lezing over de bevolking van Suriname. Deze bevolking is een allermerkwaardigst mengelmoes van Indianen, Negers, Javanen, Hindustanen en blanken. De verschillende bevolkingsgroepen leven op een oppervlakte 4 ½ maal Nederland. Zij leven echter niet overal in het oerwoud, neen, Suriname's bevolking zoeke men langs de oevers der grote rivieren.

Van deze bevolking vormen de Indianen (stammen: Soerinen, Arowaks, Oereana's, Trios) het kleinste deel, bij elkaar 3000. Dit zijn de enige autochtonen van Suriname. Alle andere inwoners zijn uit den vreemde afkomstig.

Het aantal Indianen is ons precies bekend, daar deze mensen herhaaldelijk verhuizen. Een gedeelte trekt rond langs de grenzen en is nu eens Engels, Frans of Braziliaans onderdaan. Van enorm belang is hier het missiewerk, vooral de Hernhutters. Het leven van deze zogenaamde ‘primitieven’ wordt vergeven door de Angst. In alle uitingen van de natuur zien ze immers uitingen der goden, goede of kwade. Het is dan ook voor dit natuurvolk een zegen om, door de bekering tot het Christendom, van deze Angst bevrijd te worden.

Maar de missie doet nog veel meer belangrijk en lastig werk. Zij brengt verzachting in de barbaarse zeden. Als voorbeeld van een gruwelijk gebruik diene de Initiatieproef. Kinderen wordt van kindsbeen af geleerd hevige pijnen te doorstaan. Wil een jonge man zich tot volwaardig lid van een stamgemeenschap maken, dan dient hij, zonder een spier te vertrekken, een kort ogenblik een band om het middel te dragen, waarin honderden wespen, met de angels naar binnen vastgekleefd, zijn ‘verwerkt’. Toont hij pijn te lijden, dan wordt hij niet als man aanvaard.

De missie leert de ‘primitieve’ Indiaan zich betere levensvoorwaarden te stellen. Als hij zich nl. ergens vestigt, dan raakt door de roofbouw, het cassaveveld volkomen uitgeput. Zonder zijn dagelijkse tapiocabrij, gemaakt van de cassavewortel, kan de rode man het niet stellen, en hij is dan ook gedwongen zich een andere woonplaats te zoeken in het oerbos.

Voor sommige Europeanen zijn zij van grote betekenis als uitvinders van de rumba-bal en nog enkele instrumenten, gebruikt in orkesten welke moderne muziek ten gehore brengen.

Een andere groep vormen de Bosnegers of Marons, afstammelingen van de negerslaven, die de plantages ontvlucht waren en zich in het oerwoud hadden teruggetrokken. Vanuit het bos deden ze aanvallen op de plantages. Ook voor hen doen de Hernhutters veel goed.

De Creolen, afstammelingen der vrijgelaten negerslaven, vormen de hoofdbewoners van hoofdstad Paramaribo. Het woord *Creool* is afkomstig van het Spaanse *crealo*, wat betekent: niet gekocht. Deze 'stadsnegers', zoals ze wel genoemd worden, vormen een groot probleem voor Suriname. Zij hebben namelijk een hele nare ervaring opgedaan op de plantages en zijn dan ook met geen stok meer uit de stad en aan het werk te krijgen.

De Hindustani zijn uitstekende werkers. Zodra zij enig geld hebben verdiend op het land, trekken deze uitgesproken handelaars naar de steden en dorpen, om zich daar als winkelier te vestigen. Aan hetzelfde euvel lijden de Chinezen.

Tot slot sprak de heer Mulder, Koninklijk Instituut voor de Tropen, Amsterdam, over een andere bevolkingsgroep, die der Javanen. Met het tonen van zeer interessante photo's beëindigde spreker zijn uiterst leerzame lezing.

12

Pieker Peins Paginae. Door zeer bijzondere omstandigheden is de Redaktie er in geslaagd de hand te leggen op een buitengewoon belangwekkend puzzel-diagram. We willen onze verbaasde puzzelaartjes even wijzen op deze geheel nieuwe manier van invullen van de maagdelijke hokjes. Zoals natuurlijk is opgevallen aan onze geïnteresseerde, oplossende lezers, ontbreken hier de overbekende woorden 'horizontaal, verticaal' geheel en al. Dit is geen vergissing. De Redaktie is niet nalatig. De Redaktie is er integendeel zeer trots op, de hand te hebben kunnen leggen op een totaal nieuwe methode van puzzelontwarring. Een groot puzzelconcern hier ter stede, de befaamde N.V.C.B. Signalporter, deed ons dit systeem in enigszins gewijzigde vorm aan de hand.

Na deze korte inleiding zullen wij de manier van ontraadseling ontsluieren.

Men vulle willekeurige woorden ter bestemder plaatse in, in het diagram. Dus, zoals bij een normale puzzel, een letter per hokje. Het spreekt vanzelf, dat men normale Nederlandse woorden in het geheel moet krijgen. Woorden als: *oegelkber*, zijn absoluut fout, want de puzzelaars moeten ook definities van de gevonden woorden kunnen geven. Dit zal bij het boven vermelde woordje *oegelkber* niet mogelijk zijn. Oplossingen behoeven niet te worden ingezonden... Copyright N.V.C.B. Signalporter/VODO-EXPRESS.

13

Ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van onze schoolvereniging is er een feestavond gehouden in gebouw ‘Spes’. Door deze avond is wel gebleken, hoe onze vereniging gegroeid is. Wat een verschil met die moeizame pogingen van vier, vijf jaar geleden.

Inderdaad, de bond is gegroeid, en kan wedijveren met vele andere, zoals voorzitter het ook zei in zijn openingsspeech, door hard werken van jongens als de Bruyn, Koenders, Renes, Meijer en Lagendijk. Zij hebben onze vereniging groot gemaakt. Maar nu wat de eigenlijke avond betreft. Na het openingswoord van voorzitter, die in het kort de levensloop van de vereniging memoreerde, werd onze Rector tot erelid benoemd. Hierna begon het officiële programma, deze keer in het luchtige genre gehouden.

Om niemand te kort te doen, wil ik nog even elk programmapunt de revue laten passeren. Allereerst een Quatre-Mains door de gebroeders Paul en Wim Kruithof, gevolgd door de traditionele rhytmische gymnastiek van onze meisjes. Toen wederom een Quatre-Mains, ditmaal door Peter en Gedrie Schmidt. Naar mijn mening was echter één Quatre-Mains voldoende geweest. Opgemerkt zij nog, dat de piano op het toneel in zeer slechte conditie was, waarover ook de pianisten van de bands later op de avond klaagden.

Eén van deze bands trad hierna voor het voetlicht: eerste optreden van Joe Arnold and his Piano Rhythmes, bestaande uit jongens van onze school en de van Oldebarneveldt H.B.S.

Jongens, wij zien verlangend uit naar jullie volgende optreden, dan misschien geassisteerd door drums. Ook de Hawaiiaanse klanken ontbraken niet. Zij werden tevoorschijn getoverd door een ensemble, met o.m. de gebroeders de Bruyn, dat reeds vele successen geoogst heeft en ook nu weer niet over succes te klagen had.

Het toneelstuk na de pauze was ongetwijfeld het hoogtepunt van de avond. Een moderne thriller, getiteld ‘De Ebbenhouten Olifant’. Alle medewerkenden maakten het stuk door hun enthousiaste spel tot een succes. Vooral de nuchtere amateurdetective en de hospita lieten een onvergetelijke indruk achter. Na afloop werden, nadat de souffleuse uit haar hok gehaald was, aan de dames bloemen aangeboden en kreeg onze docent Nederlands, die de regie voerde, een boek.

Het eigenlijke programma was hiermee afgelopen en het bal begon, dat, naar het schijnt, niet bepaald geslaagd geweest is. Reeds bij het opgaan van het doek, toen de band, het ‘Esquire Quintet’, zijn herkenningsmelodie ‘Jumpin' High’ inzette, bleek uit de verschillende reacties, dat het bal waarschijnlijk geen succes zou worden. Wat was de oorzaak? Ongetwijfeld het genre muziek. De meesten konden hier onmogelijk op dansen. Zeker niet de jongens en meisjes, die dit jaar voor het eerst met dansen begonnen waren, en op hun eerste avondje moesten dansen op bebop en swing. Het was voor velen dan ook een verademing, als de Piano Rhythmes een enkele maal afwisselden.

Ik geloof, dat er maar een paar waren, die de muziek, zoals die gespeeld werd door het Esquire Quintet, op prijs stelden. Dat was jammer, maar aan de andere kant valt het ook te betreuren, dat er opmerkingen kwamen over ‘ordinaire verschijningen’ en ‘domme gezichten’.

Al kunt u deze muziek dan niet waarderen, brengt uw beledigende opmerkingen dan niet over op de beoefenaars ervan, die toch goede musici zijn en misschien veel ‘beschaafder’ dan menigeen van ons Lyceum.

Als wij op onze school nu eens een groepje jongens hadden, die een bop-ensemble vormden, en uitgenodigd werden, op een avond van een andere school te spelen, zou het dan zo prettig

zijn, zulke opmerkingen te horen te krijgen? Dan zouden we diep verontwaardigd zijn, omdat wij het tegendeel weten.

Nogmaals: kunt u deze muziek niet waarderen? Accoord! Maar laat zulke opmerkingen dan ook achterwege...

Het probleem van de muziek voor het bal is dus gebleven.

Binnen een paar dagen hebben we weer een soirée, als Den Briel naar Rotterdam komt. Velen hebben al gezegd: 'Laat de Piano Rhythmes spelen!'

Maar wordt dit - gezien de bezetting - niet te eenzijdig? M.i. is dit het beste, dat we een goede Dixielandband nemen, daar deze muziek over het algemeen meer gewaardeerd wordt dan bop en er ook goed op te dansen is, ook voor 'Silvester-mensen'.

We zien dus belangstellend uit naar de volgende avond in 'Spes', met het tevreden gevoel, dat onze Lustrumavond, over het algemeen genomen, toch zeker wel een succes geweest is.

14

Ik fiets langs een alleenstaande villa. Ik hoor een schot vallen en hulpgeroep. Een inbreker blijkt handgemeen te zijn geraakt met de aldaar wonende dame, hetgeen de knecht hoorde, die de dief neerschoot.

De vrouw ligt met opengereten nachtgewaad. Ik zie een sikkelvormige, heftig bloedende messnee over de rechterborstklier, en een duidelijke messteek bij de navel.

De dief ademt nog flauw. Zijn blauwe kiel is met helder rood bloed in de okselstreek doorweekt. Het blijkt dat de kogel indrong onder de aanhechting van de deltaspier, het bovenarmbeen verbrijzelde en de okselslagader moet hebben doorboord. De bloeding is nog flauw.

15

In de kantine een jongen 'Dick' ontmoet. Vanmorgen aangekomen met vader en moeder. Paar jaar ouder dan ik. Wil later bij hoorspelkern.

'Ik luister naar alle hoorspelen.'

'Ik ook.'

‘Bert Dijkstra en Peronne Hosang.’

‘En Jan van Ees dan?’

Gevraagd wat hij van stripverhaal vindt.

‘Ik moet het eerst in Oostindische inkt zien. Zo is het moeilijk te beoordelen.’

Smoesje?

‘Als je het waardeloos vindt, mag je het gerust zeggen.’

Biljart, eerste keer van mijn leven. Kets kets, haast door het laken.

Kantinebaas: ‘Zet de keuen maar gauw terug in het rek.’

Dick in mijn schetsboek: mannetje met pet en flikkerstrikje stoot tegen voetbal (vijffie) met keu. Motorrijder met helm en stofbril, kat achterop. Hitler aan galg, lijf in jutezak. Niet gek getekend. Maar ja, Hitler, al gauw goed. Snorretje, lok op voorhoofd, en het lijkt.

Donderdagavond *On Moonlight Bay* in de kantine. Dat wordt voor mij de derde keer.

‘Nog nooit gezien.’

Dick is een tijdje ziek geweest: geelzucht.

‘Heb ik ook gehad. Maggie alleen maar droge beschuiten eten, en rookvlees en hang op.’

‘Ik vin Doris Day wel aardig. Maar foto's verzamelen en elke film twee, drie keer zien, nee. We hebben thuis wel platen.’

‘Welke?’

‘Sentimental Yourney.’

‘Lijkt me sterk.’

‘Kan wel, ik weet het niet zeker.’

Je kan nooit weten. Hij weet het niet. Hij zegt maar wat. Als het waar is, wordt-ie van mij. Ik moet 'm los krijgen. Grammofoon komt wel. De plaat is bijna onvindbaar. Advertentie in Tuney Tunes? Wie is zo gek om 'm weg te doen? Ja, natuurlijk voor enorm veel geld. Zou ik ook doen. Wist Dick het maar zeker. In ieder geval afgesproken, dat we elkaar schrijven.

‘Doris Day-kaarten.’

‘Als je maar geen kaarten stuurt die ik al heb.’

Zal je altijd zien. Het zou wel heel toevallig zijn, als ze in Leeuwarden foto's hebben, die in Rotterdam niet te krijgen zijn. Maar je kan nooit weten.

16

Even vlug een kaartje: Ik sta in de telefooncel van Vroom en Dreesmann. Ik had al een brief voor je klaar, maar die heeft mijn vader gevonden en verscheurd en zodoende. Eigenlijk mag ik de deur niet eens uit. Al twee dagen niks van je gehoord. Postzegel voor niks er af gehaald. Helemaal niet aardig van je. Heb je soms iemand anders, die je in beslag neemt! Niet dat ik jaloers ben, hoor. Ik weet niet, of dit een foto uit een film is. Ik denk het wel, aan het uniform te zien. Ik heb nog twee andere, maar die krijg je wel. Nou, dag hoor, er gaat niks meer op. De kruisjes zijn kusjes.

17

Vader en Moeder gaan haast nooit naar een film.

'Nu is het vakantie. We hoeven er niet voor uit te breken naar de stad.'

Mee naar *On Moonlight Bay*.

'Ik vind de liedjes wel leuk.'

'Ik ben voor dit soort films een beetje te oud geworden. Aardig vakantiefilmpje.'

Gordon McRae heeft een bagagedrager vóór op zijn fiets.

Vader staat uren te zagen en te solderen in het hok. Hele stellages van stukken pijp (Barzilay). Keukekrukjes. Dat kan hij heel goed, als hij wil. Bijzettafeltjes wiebelen. Doos kranten-clichés gesmolten in hok, avonden werk, teringstank. Voetstuk voor staande schemerlamp. Niet te tillen, op je tenen passen, nergens tegen aan stoten.

'Ben je niet goed wijs geworden? Is de fiets die ik voor je in mekaar gezet heb, soms niet goed genoeg? Wie heeft zo'n stevige fiets? Dan is het stuur weer niet sportief genoeg. Dan moet het weer omgedraaid worden. Dan moet het zadel weer hoger. Deis je een beetje.'

Wat zouden ze ons nakijken. Op de stang is vermoeiend. Ik kom haast niet bij de trappers. Heleboel zouden het gelijk nadoen. Dat zag je met die broekspijpen. Weet je nog? Ze werden helemaal vet van onderen: geen kettingkast. Ze bleven vastzitten

tussen de ketting: nog verder van huis. Broekveren? Achterlijk. Pijpen paar keer omslaan. Nergens meer last van. Volgende dag al drie. Pijpen zo laten, op fiets of niet. Docent klassieke talen:

'HBS-manieren!'

Vervolgens de stropdassen. Wie heeft de meeste? Elke dag een andere. Wolf komt een heel eind. Ik verdenk hem: waarschijnlijk hoop dassen van zijn vader. Zelf twee of drie: palmen, griet in bikini, voor het eerst in 'Spes'. Nogal wat over te doen geweest. En een streep en een effen rooie.

De mooiste dassen worden verziekt door verkeerd strikken. Boeredassen zitten waardeloos. Niet symmetrisch, niet Amerikaans: zo klein mogelijke gelijkbenige driehoek.

Ik verzin wat anders. Laatste keer niet door de lus; los er over, van boven tot beneden aan een stuk recht. Geen strop. Zelfde middag al iemand zo. Toen ik zag wie, ben ik maar flikker-strikkies gaan dragen. Langwerpig groen met witte spikkels; grijs met wijnrood, beetje vuil. Eerstvolgende avond in aula of 'Spes' nieuwe stropdas. Smalle, zwarte, gehaakte. Niet goedkoop(Bijenkorf): ik leg er bij.

18

'Doe het grote licht uit.'

Aan de overkant net zo'n kamer als deze. Geen gordijn voor het raam. Er brandt licht.

'Ik zit naar de overkant te kijken. Ik denk, verrek, wie zit daar zo te staren? Grote koppen met grote ogen. Om bang te worden, vooral als je alleen bent.'

Grote foto's, grote affiches. Nog veel meer, slechts gedeeltelijk zichtbaar.

'Doe het gordijn omlaag. Er komt iemand de kamer in, geloof ik. Zouen ze ons gezien hebben?'

Zwart of donkerblauw uniform. Geen foto uit een film. Welke film dan? Uniform staat geweldig: opgeslagen kraag, laag uitgesneden hals, twee borstzakjes met lichte en donkere bies. Vier witte knopen en adelaar met 3 sterren op mouw. Geleund tegen zuil. Wolkenachtergrond. Warner Bros (Brothers). Postzegel gaat er moeilijk af. Waarom zo stevig vastgeplakt? Alleen

de randjes. ZOP: vergeten, automatisch aangekondigd in brief. Nooit op kaart uiteraard. De betekenis ligt er dik bovenop. Zoveel mogelijk woorden onder postzegel.

Ik rust niet, voor ik ze allemaal heb. Tijdschriften gaan er aan. Tijdschriften kopen. Tijdschriften uit leesmappen, jatten en laten jatten. Ik koop de hele kiosk leeg. Al mijn zakgeld.

Kantine-foto's. Vragen? Al geprobeerd. Ze moeten mee naar de volgende bios-vitrines. De affiche (Hollands) wordt donderdagavond gejat, na afloop van de film, als ze 'm niet willen geven. Thuis ophangen, ik er voor. Herman of Rein maakt foto's. Opsturen aan haar adres, of moeder in Cincinnati.* Geen bedankbriefje van een secretaresse. Hoeveel brieven zou ze krijgen op een dag? Hard gewerkt, niet gemakkelijk gehad. Gelukkig met Marty? De hele wereld krijgt zo'n briefje, paar regels. Of je krijgt helemaal geen bericht. Wat doen ze met al die brieven? Groeten aan Terry (sproeten).

Affiche op de grond. Ik er naast: liggen of zitten. Hoofden vlak naast elkaar. Haar hoofd gelukkig ongeveer levensgroot. Van dichtbij haast niet herkenbaar: heel grof. Van een afstandje. Wat kost een vergroting Wereldformaat? Afhalen op Schiphol, achter haar aan. De jongens foto's maken.

Foto op mijn agenda kan ze niet hebben. Foto van jou erbij? Docent klassieke talen eveneens woedend: ‘Verderfelijk!’ Waarom geen foto van Homerus, of Tacitus? Ware, gymnasiale geest? Niet naar de Rector gelopen.

Na afloop van de film zo lang mogelijk blijven hangen. Kantinebaas heel de tijd in de buurt. Hij heeft het in de link. Ik zit, met Dick, zo dicht mogelijk bij de vitrines. Ik wil de onderste punaise losmaken. Ome Teus doet het licht uit.

‘Ik zie toch liever een oorlogsfilm. We hebben wel een paar platen thuis, uit deze film.’

Maar als ik vraag welke, weet hij niks te zeggen:

* Bos-atlas; kaart 41: 39 3 N en 84 30 W. Hollywood? Vergeet het maar: register drie keer doorgelopen. Noemen ze een atlas der gehele aarde (P.R. Bos en J.F. Niermeyer).

‘Titels kan ik niet onthouden.’

‘Nou, neurie dan.’

Ik word er geen wijs uit. Ik geloof er niks van.

‘Van wie zijn die platen?’

‘Van me zus.’

‘O, van je zus.’

19

Wedstrijd tegen Stroe: o.g. rechtshalf. Uitslag: bril. Bijna geen bal gehad. Met paard en wagens gehaald en gebracht. Op de terugweg zijn de mannen een eind gaan lopen. Paarden konden het niet bolwerken op zandweg. Heenweg broek gescheurd aan uitsteeksel wagen.

‘Ik hou niet van voetballen. Ik blijf in de kantine.’

Met een ander mag hij biljarten. Als ik er bij ben, speelt hij niet. Zo leer ik het nooit. Overmorgen moeder jarig. Terug naar Rotterdam. Afscheidsavond in de kantine.

‘Ga je morgen mee naar Barneveld? De toren, waar Jan van Schaffelaar afgesprongen is.’

Mij te ver. Trouwens: 4 uur voetballen, tegen Utrechtse padvinders.

20

Ik word naar een straat gestuurd op gerucht van moord. Bij een huis gekomen, zie ik een man de deur uitvliegen, kleren vlam gevat.

Het huis binnengaande, zie ik in achterkamer omgevallen petroleumstel. Gordijnen hebben vlam gevat. Een man en vrouw op de grond. De man heeft een grote wond op zijn behaarde hoofd. Kan zijn rechterarm niet bewegen: zwelling tussen oksel en borstbeen. Vrouw kan linkerarm niet bewegen. Midden bovenarm komt bloed door kleding. Op de grond revolver, waaruit kogel ontbreekt, en breekijzer.

21

Op het toneel een reusachtige kerstboom, hoofdzakelijk engelenhaar. Betaald uit Schoolfonds. Onze rector spreekt een kerstboodschap uit. Trekkingen, herhalingen, draaien achter katheder. Waarom niet van papier? Moeilijk spreker in het openbaar. Wolf draait een sjekkie, vast voor na afloop. Buiten schijnt de zon. Gordijnen dicht: kerstboomlichtjes. Jongen uit lagere klas, donkerblauwe plusfours, bril, piano, bijgestaan door twee gezusters: vlechten, wijde rok, voor cello tussen dijen. De ander viool.

Scrooge & Marley: erg onduidelijk. Onderschriften vallen weg, afbrekende film, meer gezien. Wolf sist:

'Ze zit te vozen.'

'Je weet niet eens waar ze zit.'

Film loopt weer. Scrooge begint eindelijk in te zien, wat een ellendeling hij altijd is geweest.

In plaats van de ouwe huizen op de Hol, en de Molen, komt een hoge Flat. In het plantsoen graszoden (bijna klaar), struiken, planten, bloemen, perken. Verboden te voetballen. Vernieuwde pisbak.

'Dat ze daar geen lantarenpaal neerzetten, is mij een raadsel. Iets voor een ingezonden stuk. Ik loop wel 's langs, met de hond uitlaten. Je durft je kind 's avonds met goed fatsoen niet door die straat te sturen.'

Pestapen, weggejaagd, harder teruggekomen, jouwen van een afstand. Straks, als ze zelf verkering hebben. Kunnen ze ons zien?

'Hé Doris Day!'

Niet overdrijven, jongens. Doris Day-show onvindbaar. Aangekondigd gezien in radiogids. Welke dag, hoe laat? Onbekend op school, jongens en meisjes. Onbegonnen werk: duitse duikbootradio, uit het bombardement van Hamburg. Golflengte? Schaal? Hilversum I en II, en Brussel Vlaams weten we precies te zitten. Opeens verdwenen: zoeken, wennen aan nieuwe getallen. Brussel Frans, B.B.C. Light Program: niet te krijgen. U.S.A.-cabaret, zaterdagmiddag: allernieuwste D.D.'s. Bar, nachtclub; technisch geroezemoes, glasgetinkel, zelfde

geroezemoes, zelfde getinkel, zelfde applaus, zelfde kreet, zelfde lachje. Gastheer: Pete Felleman.

Met de sigarenwinkelier loopt het af. Telkens andere mensen (familie, verpleegsters) achter de toonbank.

'Hij sukkelt al jaren.'

'Eer hij van de kamer in de winkel is.'

'Eerst werd-ie zelf in de ziekenauto gedragen, toen zijn kunstbeen.'

'In *het winkeltje* gekocht? Waarom nou niet? Die ongelukkige man moet er van bestaan.'

Zijn vrouw: 'Iedereen leeft niet lang. Hij kan geen eten zien. Elke dag bestraald.' 'Zijn vrouw is er zo onduidelijk over.'

Ambulance midden op de rijweg stremt verkeer. Het duurt wel een kwartier. Verkeer lam gelegd. De achterste automobilisten beginnen te toeteren, staande naast het stuur. Ze zien de oorzaak van het oponthoud niet.

22

De IK-figuur begint zijn verhaal bij het ontwaken. Met opvallende nauwgezetheid worden de daaropvolgende handelingen en gebeurtenissen beschreven. Onderstaand fragment vormt de laatste helft van het verhaal: de oude kleermaker van tien huizen verder staat weer op de uitkijk. Hoe lang zou die het nog uithouden? Zo lang ik leef, staat hij al aan deur, 's morgens tenminste. Nu eens geen gedag zeggen. Nee, ik doe het niet. Hoe dat aan te leggen? Even denken: hoofd andere kant uitdraaien? Te gek, dilettantenwerk. Nog enkele meters, nog geen oplossing. Met alle moed, die in mij is, poog ik de ouwe normaal te naderen.

'Mooi weer vandaag hè?'

Gewurgd uit keelgat. Weg! Weg hier vandaan! Het is gelukt, maar hoe. Erger dan tandarts. Tandarts! God, god... m'n tanden, wat moet dat worden? Wat een zak ben ik eigenlijk? Ik durf niet naar de smoelsmid. Gisteren; boren in de grond.

Ik huiver. Ik sluit de bovenste knoop van mijn snowcoat. Ik nader de fietsenstalling. Vijf voor half negen: Vader Tijd staat mij nog 35 kostbare minuten toe. Jachten, jachten, alsmaar jachten.

Dadelijk ‘Mògge’ zeggen. Doen? Niet doen? Tegen de traditie, tegen de sleur? Ik ben zo goed begonnen vanmorgen. Fiets rechts boven, tweede van vooraf, numero 31. Rechterhand grijpt bagagedrager, trekt fiets naar voren. Linkerhand licht stuurstang omhoog, laat fiets langzaam zakken.

Simon nog niet gezien (schok). Geen ‘Mògge’ vanmorgen. Zou hij ziek zijn? Sok omlaag: broekspijp bij een erin. Rechterbeen over zadel gestrekt. Ik zit: voel velg tegen beton stoten. God bewaar me. Scheelt een minuut: pompen, persen, op en neer. Been terug, fiets tegen de muur. Pomp pakken. Pomp, waar zijt gij? Pomp weg? Pomp defekt? Gedoemd de stalling in te lopen: ‘Wilt u alstublieft mijn band even oppompen?’ Als het Simon belieft. Of nee, Simon is misschien ziek. Wil hij anders zo vriendelijk wezen? Enige verse lucht voor mijn achterband.

Boer heeft kiespijn: kies moet er uit. Boren? Wachten, tot hij er uit moet. Siem blijkt niet ziek. Telefoneert. Valt mee van Siem, dat hij dit moderne communicatiemiddel machtig is. Verder nooit bij nagedacht. Wonderlijke morgen. Baanbreker? Revolutionair? Uitgaande ideeën. Ik begin een nieuw leven. Ik ga alles anders doen. Geen sleur. Simon gooit de haak neer met het routine-gebaar van een directeur. Hij komt uit zijn glazen kooi.

‘Mògge meneer. Natuurlijk meneer. Komt u maar effetjes.’

Hij loodst mijn fiets naar binnen. Niet flauw worden, goed op weg. De pomp loeit. Halfopen ruitje in glazen zoldering, schuin boven mij, ogen tot spleetjes vernauwd, richting overzij: moeder ruimt tafel af. Ik wacht, hoe kort, ik wacht. Geen gephilosopheer! ‘Kijk es an, meheer.’

Daar is de werkelijkheid weer. Siem is klaar. Waar haal ik de moed vandaan? Ik bied hem een sigaret aan. Groot risico: zinloos gesprek, veel dankuwelletjes. Dringt te laat door. Pijlsnel omgekeerd, toch maar ‘Mògge Siem’ gemompeld, weer weg. Altijd vluchten voor het leven.

Been er weer overheen. Ik zit. Niet terug voor vanavond. Met vaart uit spelonk. Laten we bidden: dat er niemand langs komt, als ik naar buiten schiet. Nog enkele meters. Nog 25 minuten buitenlucht. Korte vrijheid. En dan... *tomorrow is another day*. Kort commentaar: duisterheden wat taalgebruik of inhoud betreft, kunt u m.i. in dit fragment niet tegengekomen zijn. Laat

ik mij daarom beperken tot enkele persoonlijke opmerkingen. Voor mijn gevoel bezit vooral de beschrijving van de handelingen in de fietsenstalling een grote vaart en souplesse. Typisch is het gebruik van korte zinnen en het minutieus beschrijven van de verrichtingen van de IK-figuur, afgewisseld met plotseling opkomende gedachten. Deze wijze van schrijven doet mij sterk denken aan de stijl van G.K. van het Reve, die met zijn debuut 'De Avonden' direct enige beroering teweegbracht in de kringen van lezers en critici. Ook de opmerking aan het slot van dit verhaal, *laten we bidden*, duidt op deze invloed. Het slot van 'De Avonden' is eveneens een gebed. Ondanks deze misschien min of meer af te keuren navolging, voel ik toch een zekere oprechte doorleefdheid in dit korte relaas. Dat een dergelijke dagelijkse sleurgang tenslotte tot een obsessie wordt, waaraan slechts via dit verhaal te ontkomen is, lijkt mij zeer aannemelijk. Een verdienste van de schrijver is, dat hij het doodeenvoudige gegeven overal doodeenvoudig heeft gelaten. Hij is volgens mij ten volle in zijn opzet geslaagd.

23

De zesde grote avond van onze vereniging kon in het algemeen zeker de toets der critiek doorstaan. We kunnen tot onze grote vreugde constateren, dat het voortdurend beter wordt, dat we steeds vooruit gaan.

Bij de opening behoorde ook de traditionele 'community singing' van het verenigingslied. Na de massazang: duozang. Een niet onverdienstelijk debuut van H. de Moes en R. Gustafsson, die, begeleid door twee leden van de Piano Rhythms, enkele Top-tunes ten gehore brachten, waarbij het bekende 'Oh, mein Papa' voor een verrassing zorgde. Jongens, wij hopen jullie nog vaker te horen. Veel repeteren zal jullie de zekerheid verschaffen, die nog ontbrak.

Uiteraard waren er weer gymnastische oefeningen, zowel van de jongens als van de meisjes. Eerstgenoemden aan de Zweedse banken. De meisjes lieten de knotsen weer eens zwaaien. Tussen de gymnastiek als afwisseling: Muziek. 'Accent on the Accordeon.' Schijnwerpers op de man, die ons al meer vergast

heeft op een pittig, pretentieloos stukje muziek: Henry de Graaf. Ons aller Hennooi bracht, gesteund door Pleun ‘Theekist’ Spruit enkele dartele accordeonwijsjes. De zaal was dan ook weldra ‘In the Mood’.

Of dit zo gebleven is bij het volgende, laatste onderdeel voor de pauze, is de vraag. Voor ons was het in ieder geval een diepe ontgoocheling. Zie hier wat gebeurde: bij het opgaan van het doek werden zichtbaar: een pianist, een theekister (oud-leerling) en een jongeman die in allerlei standen een banjo vasthield, hem ten einde raad maar tussen de knieën nam en als bongo gebruikte. Deze illustere musicus verrichtte tevens nog de functie van aankondiger en kondigde aan dat de Rascals op gingen treden, welke treffende titel wij reeds hadden kunnen aflezen van de theekist.

We hoorden een tweede interpretatie van ‘In the Mood’, alsmede de song ‘You, you, you’, die wel zo getuigde van een totaal gemis aan gevoel voor muziek van des zangers zijde (ja, ook deze taak had onze gewaardeerde banjoïst op zich genomen), dat wij ons met ergernis afvragen, wat de programmasamenstellers bezield heeft een dergelijke combinatie op te nemen.

U zult zich ongetwijfeld afvragen wat ons aanleiding gegeven heeft om zo lang bij dit programmapunt stil te staan. Wel: als wij dit onder ‘het kruim der kleinkunstenaars’* moeten rekenen, laten we dan oppassen onze naam niet belachelijk te maken. Bedenk wel: de introducé's die een kaart kopen voor *f* 1.50, verwachten daar ook iets goeds voor, wat logisch is. Maar op deze manier zal geenszins bijgedragen worden tot de aanwas van het aantal donateurs. Wij willen dit eens duidelijk stellen. Op geheel tegengestelde wijze kunnen wij ons uitlaten over het toneelstuk, dat na de pauze volgde, dat de hele avond goed maakte, ja, de piek van het programma vormde. Dit was het blijspel ‘Om een half millioen’ dat tussen twee haakjes vertaald is door Ank van der Moer en niet geschreven, zoals abusievelijk in het van een keurig blauw omslag voorzien programma vermeld

* Uit propagandistisch oogpunt zo aangekondigd. Red.

stond.

Deze klucht laat zien, welke verwikkelingen er kunnen ontstaan, wanneer twee jonge erfgenamen in spe van een half millioen aan een voorwaarde moeten voldoen om het in hun bezit te krijgen. Aan alle medewerkenden van deze plaats onze gelukwensen met het behaalde succes. Een ‘lieve’ Marijke Kuyper, als Bettie van Tiel. Heleen van Bakel als een aannemelijk echtpaar Bulk, aangevuld door Paul Kruithof. Corri Boonstra in een haar niet erg liggende rol van halve vamp (Welke helft? Red.). Hans ‘snoesje’ Vink als boemelbaron, en O, pardon, excuseer, Joop Goettsch, een uitstekende notaris. Ook de andere rollen waren bevredigend bezet. Als dank voor zijn regie bood men de heer Kaper een geschenk aan. Mevrouw Kaper en de speelsters kregen bloemen. Er was bal na tot 3 uur m.m.v. The Music-makers. (Buiten verantwoording v.d. Red.).

24

Eerst een blad met alleen puzzels gemaakt.* Joop koopt elke week Denksport, al lang. Hij maakt me warm. Na een paar weken los ik ze achter mekaar op. Niet zo moeilijk. De samenstellers houden het opzettelijk makkelijk. Dezelfde woorden en omschrijvingen keren in elk nummer terug. Alleen de omslag, met tekening en verborgen zegswijze: kluif. Aan gewone kruis-woorden is geen eer te behalen. Aan tovertrappen en magische vierkanten ook niet. Natuurlijk wel even invullen. Nooit gek geweest op Doorlopers (zonder zwarte vakjes). Anagrammen? Rekenpuzzels? Kryptogrammen maak ik liever zelf.

Joop's zelfgemaakte puzzels zijn veel te slordig. Ik weet van tevoren dat hij ze terugkrijgt. Geen verbuigingen, geen buitenlandse woorden. Buitenlandse woorden mag wel, als het een puzzel is met uitsluitend buitenlandse woorden. Met gods gratie magisch vierkantje (fluitje van een cent) geplaatst gekregen.

* Om heel nauwkeurig te zijn, het is door haar naar het Engels bewerkt. Red.

Niks betaald gekregen: ‘Ingezonden door de heer J.M. te R.’ Trots: als een hond met zeven lullen.

Vandaar het idee voor een eigen blad: elke eerste van de maand in de bus. Ik maak voor hem: Puzzelvreugd. Hij voor mij Rarara (wat een naam). Ik ben altijd op tijd klaar. Hij is altijd te laat. Altijd een of ander kutsmoessie: repetitie, te druk thuis, vader had woordenboeken nodig. En ik maar mijn best doen. Ik wil zo goed mogelijk voor de dag komen. Hij altijd vol doorhalingen. Of voor driekwart af op de post. Aantal pagina's teruggebracht tot acht, wat is nou acht? Nog niet op tijd. En dan die hanepoten! Ik zal niet zeggen dat ik een mooi handschrift heb. Ik kom niet verder: omschrijvingen niet te lezen. Woordenschat aanzienlijk verrijkt.

Vandaar mijn idee voor een ander blad. Eén blad: puzzels, maar ook artikelen over jazz, en filmsterren, moppen, tekeningen, strips, foto's. Voor een kwartje circuleren onder familie en kennissen. Naam? Ik stel voor: Dodo-magazine. Puzzels invullen met zacht potlood, heel dun en voorzichtig. Uitstuffen voor volgende lezer.

‘Zou jij dat leuk vinden als lezer?’

‘Weet jij een andere oplossing?’

25

Als er maar een stuk over Doris in het eerste nummer komt. In ieder geval in het tweede nummer. Ik heb ook nog een strip, waar haar naam in voorkomt.

Volgende week redaktievergadering bij mij thuis. Hij kan zondagmiddag blijven eten, spullen meenemen.

Mij benieuwen: symmetrisch? Ja, moeilijke woorden weet hij te vinden. Zelfgemaakte afkortingen, anders komt het niet uit. Eind zoek: uitstuffen en opnieuw beginnen. Slordevos. Ik erger me het lazerus. Ik maak het mezelf niet makkelijk.

Beetje donker haar: is dat erg? Ze is niet altijd blond: zwarte pruik in *My dream is yours*.

Hij is net Rip Kirby. Hij leest Het Vrije Volk niet. Past nooit in ons blad, veel te groot opgezet. Dan maar meer afleveringen. Weer over maken? Overhalen van foto's? Achten, negens voor

tekenen. Een van de fijnste vakken, geschrapt van gymnasiumrooster. Weinig gymnastiek. Latijn en Grieks: veel belangrijker. Agenda, nieuwe schriften, boeken kaften. Parker voor verjaardag? Veel kleren: elke dag wat anders.

'Veel zakgeld?'

Ik hou niet van lopen? Ik hou wel van lopen. Niet ver: binnendoor, naar postkantoor, langs het benedenhuis, op het goeie moment links: DOE MIJ EEN PLEZIER EN ZET GEEN FIETSEN HIER.

Rij voor postzegelloket, telefooncel bezet. Er staat tenminste een bank. Gekartoneerde envelop, grote letters NIET VOUWEN. Geen DRUKWERK in gebruikte envelop. Geen bandje, postzegel half op omslag. Als je de postzegel nou nog op de achterkant plakt. Het heeft geregend: cijfers in hokjes verwaterd. Tijdschrift klam, verfomfaaid in de gang.

Strip niet serieus genoeg? Liever bijbelse figuren? Dieren? Vaderlandse geschiedenis?

'Voor een behoorlijke lezerskring moeten we af en toe een luchtig verhaal opnemen. Anders kunnen we wel gelijk ophouden.'

Doris Day? Ik krijg hem niet mee. Niet eens naar Ku Klux Klan (met Steve Cochran): geen noot zang. Jody en het hertejong: staat toevallig in de boekenkast. Met de hele familie naar Arena. Ik mee. Hij is er kapot van. Niet onaardig. Gregory Peck erg goed. Hij let alleen op het verhaaltje. Zit hij te janken? Hij weet niet eens wie meespelen.

Hij denkt dat hij leuk is: kaart van Doris, met uit zijn vaders van Dale (pas 6 katerns):

'Een dodo is een walgvogel, een zeer zwaarlijvige, nu uitgestorven vogel van de grootte van een zwaan, met een dot veren aan de aars (Didus Ineptus), voorheen op Mauritius en Réunion' *postzegels!* 'aangetroffen; ook doedoe, struiskasuaris en basterdstruis geheten.'

Niet eens de groeten of zo. Kaart uit *On Moonlight Bay*: al eeuwen in bezit. Aan schrijfbureautje, met poppetje. Nog port ook, expres, etter? Hij kan mooi dood vallen. Dan geen blad. Of met iemand anders. Jongens genoeg die goed fotograferen. Ik heb jóu nodig, kom. Waarom slordige puzzels, waarom geen

behoorlijke brief? Jaloers? Bijna nooit vakantie.

26

De strijd om plaatskaarten is over het hoogtepunt. Nog staanplaatsen voor ƒ15.-. Eretribune afgelopen dagen: ƒ50.- tot ƒ100.-. Vertwijfelde brieven van huisvrouwen aan Stadion-directie:

‘Een kaartje, anders gaat mijn huwelijk kapot.’

Grappenmaker staat vijf uur in de rij. Een begrafenisstoet komt voorbij. Oud mannetje buiten rij gevraagd:

‘Wilt u zo vriendelijk zijn drie minuten mijn plaats in te nemen?’

Ouwe geen bezwaar. Man uit rij. Hoed af, gebogen hoofd, hoed op. Man terug in rij.

‘Wat heb ik gezegd? Het was maar voor enkele minuten. Bedankt!’

‘Niks te danken. Waarom moest u zo nodig uit de rij?’

‘Mijn vrouw ging voorbij, 27 jaar getrouwd geweest.’

Er moet nodig naar gekeken worden: toestel knettert, dubbel of driedubbelbeeld. Stille, kale kamer. Morgen klaar? Anders terughalen: wedstrijd morgenavond. Dan maar later in de week repareren, of volgende week.

Marseille: hoerenkast met katrollen. Vrouwen hijsen op gewenste hoogte, rondom balustrade met publieke tribune. Kijken kost geld, minder dan voelen, doen.

Alfabetgedeelte van Wolf's zakagenda: trefwoorden i.p.v. namen, adressen, telefoonnummers. Hij kent alle bakken. Hand omhoog bij eerste of tweede zin:

‘Heb ik al.’

‘Er was eens een invalide man’, hand omhoog, zakt weer, hoge uitzondering, ‘ja, ga door’, ‘die zich per dag gemiddeld 60 keer aftrok. Verder niks dan slapen. Touwtje aan z'n pik, verbonden met belletje. Stijve in zijn slaap: touwtje spant zich, belletje wekt. Trekken, slapen.’

Korte aarzeling, geen glimlach, geen dankje.

‘Genoteerd.’

‘Ik heb niks tegen de man. Van jodelen is niet iedereen gediend. Moet ik aan zijn verstand brengen. Vijftien jaar in onmin met vrouw en zus. Hartverlamming op tunnelroltrap. Opgevangen.

Cognac? Vjeutje?'

'Ik dacht: wat voor jou.'

'Omdat 't op een kut lijkt?'

Bewust ontwerp? Ellips met gleuf die verwijdt, als aan uiteinden geknepen wordt. Relatiegeschenk, donkerblauw gummi. Naam ESSO bescheiden onderop.

'Had ik vijf jaar geleje al.'

'Scheuren snel in.'

'Nieuwtje. Aardigheid is er zo af.'

'Kan haast niks in.'

Voelt lekker aan in jaszak. Lichter dan knip. Damesportemonnee? Kan in colbert of broekzak; kut en munt.

'Marlène Dietrich staat niet aangekondigd.'

Heus, dat ze meedoet: paardedrollen ruimen in ketelpak.

Niemand herkent stalknecht. Ketelpak uit, pruik af; einde Grand Gala. Goed doel.

27

Elke ochtend, niet altijd even leuk, in Algemeen Dagblad. In leggers bladeren, uitknippen. Dinsdag 2 april: op straat met lekker, blond stuk. Grote ogen onder opwaaiende rokken. PAUL TINTEL! Ze heeft gelijk.

Ik kijk voor me. Ik ben bereid mijn ogen te sluiten. Waarschuw jij voor stoepranden?

Vertederende dociliteit. Niet kwaad: stapelgek. Bestendigende terechtwijzing. Twee koters; tegen de 30?

Weg Algemeen Dagblad: vrijgekomen nest voor kat, na wachten door draaideur gelaten. *Entresol gereserveerd*. Toiletten boven, niemand boven. Ober bekend van tram. De kat likt zijn voorpoten. Vitrine gereserveerd voor modeschoenen, tassen, luxueuze huishoudelijke apparaten, bijouterieën. Sigaretten-houder in wereldbolvorm. Bol halveren: uitwaaierende sigaretten. Bol sluiten: sigaretten duiken terug, onbekneld. Grote dozen, kleine dozen, bekende en onbekende merknamen, alle delen van de wereld. Veel gaat in dozen. Veel definitief mee met de vuilnisman. Rollen zeil, rotanstoelen. Vertrokken van stoeprand, voor de vuilniswagen komt.

‘Daar zijn we vast vanaf. Kunnen zo in de verhuiswagen. Die grote, onhandige kisten brengen ze soms weken van tevoren. Je zit er mee opgescheept.’

Regen: geen ideaal verhuisweer.

‘Eerst lopen we het huis van voor tot achter door met de opzichter. Dan krijgen we de sleutel. Dan hebben we nog drie maanden om fouten te rapporteren. Kom je na die tijd nog met klachten, reparaties zelf betalen.’

Moeder zingend door het huis, doos na doos vullend.

‘Alweer iemand uit de buurt verhuisd.’

‘Ze moeten me er afdragen. Voor duizenden guldens laten vertimmeren aan die etage.’

‘En nou net papieren getekend voor vrij huisje aan de rand van de stad.’

‘Je zal deze buurt missen: haven, uitzicht. Nieuw adres, nieuwe buren, nieuwe winkels.’

‘Anders ik wel. Ik zie me al langs rijen en omhoogkijken naar dit raam.’

‘Net of we voor de tweede keer trouwen.’

‘Ze willen van de zolder een duivetil maken.’

‘Als de buurt het wist. Er zullen nog heel wat godvers rollen.’

‘Sport in beeld.’

‘Geef mij die fles maar. Straks lus je je eten weer niet. Spraak-water genoeg naar binnen.’

Ik een autoped, Arie ook een autoped. Ik luchtbanden, hij massieve banden. Hij ziet er veel ouwer uit. Hij trapt zich rot.

‘Ik moet een boodschap doen voor me moeder.’

‘Tepelzalf. Ik zal het op een papiertje schrijven. Zeg maar, hoe je heet, dan weet de juffrouw het wel. Je weet toch waar het is?’

Hij kan me niet bijhouen. Hij blij: we moeten stoppen voor verkeer op de Pleinweg.

28

Onderbroekelastiek gesprongen. Spreidstand voorkomt verder afzakken. Met 1 hand vasthouden is makkelijker. Als hij staat, kan ik mijn hand vrij bewegen. Het is koud. Hij gaat toch maar staan. Botsende bumpers van goederentreinen. Trillend huis, op

instorten? Schandaal in bouwwereld, dodenaantal onbekend (Italië). Bergingswerk duurt voort.

Lippen natmaken, alvorens een sigaret op te steken. Vloeipapier kleeft, trekt huid los. Behoorlijk pijnlijk.

Volgens de hoorn gaat de rangeerder van links naar rechts in looppas langs de wagons, die schokkend op gang komen.

Onderbroek op mijn voeten: bijna te barsten gevallen. Kleine oneffenheden (wat voor kleine edelstenen?) winnen aan glans, gezien door oogharen op kaprand van schemerlamp.

Elke deur heeft eigen nukken. Zonodig nauwkeurig bepalen: tempo van open- en dichtdoen. Het juiste moment om een deurknop los te laten. Niet doortrekken.

Gestommel en gemompel komen dichterbij. Krakende zoldertrap, bonzend hart, kraan op overloop.

Een schot van hardboard, loodrecht aangebracht op balustrade, verdeelt de zolder in een groot gedeelte en een klein: slaapbeter logeerkamertje, eenvoudig, komfortabel.

Kleren, op een stoel gelegd, opgeborgen? Ze vallen. Afgegooid, afgerukt, op de grond gesmeten. Gesp van broekriem, sleutel op zeil, aansteker, ballpoint? Jarretels?

‘Wacht even!’

Onduidelijk gefluister, snuiven, knorren, giechelen.

‘Niet zo vlug, niet zo vlug.’

Verbeelding? Naderende voetstappen. Schakelaar omgedraaid. Verwijderende voetstappen. Piepende matrasveren. Om je rot te schrikken: wekker van nachtkastje gestoten?

Ik stoot mijn knie (‘Dat is je straf’) tegen het logeerbed: kouwe rand van staal. Bijna (‘Dat is je straf’) te barsten gevallen.

29

De orgeldraaier ziet ons uit het raam hangen. Hij stopt en zet een nieuw nummer in. Populair nummer, onze smaak waarschijnlijk. Hij heeft geen ongelijk. Ik schraap wissel-, niet alleen kopergeld van tafel. Ik frommel het in zilverpapier. Hij vangt het balletje, scheurt het open en grijnst, tevreden? Verderop valt meer te vangen, met hetzelfde nummer. Vanavond verzopen.

30

In Rustoord, directrice aan het hoofd. Kamermeisjes, vrouwelijk keukenpersoneel. Permanente gasten, zoals o.g., gasten voor enkele weken, voor enkele dagen, voor een dag, diner of lunch. Dagelijks nieuwe handen schudden. Kamer 13, hoek, onder dak. Ontbijt tussen 8 en 10. Bel om 11 uur: koffie in kamer met piano en boeken. Bel om 13 uur: lunch. Bel om 16 uur: thee in kamer met piano en boeken. Bel om 18 uur: diner. Na het diner koffie. Kamer naast mij: bejaard echtpaar. Gesprekken te volgen. Ik hoor alleen hem: ze is tijdelijk haar stem kwijt. Verschijnt niet elke dag aan tafel.

'Hoe is het met uw vrouw?'

'Er komt weer geluid uit.'

In afwachting van de etensbel achter de piano.

'Ik schilder. Op het ogenblik andere dingen aan mijn hoofd.

Vroeger muziekrecensent.'

Ook permanent: pianiste met plat (pekinees) gezicht.

Herstellende? Plastische chirurgie?

Ander eten dan wij. Alles fijngemaakt, voor het achter valse tanden verdwijnt. Veel bezoek: mee-eetsters.

Dame van adel, kort grijs haar, meisjesgezicht. Dubbele, franse naam ('gaat terug tot Hugenoten'), hoorspelstem, onregelmatig gebit, vriendelijke ogen.

Letterkundige, heel zijn leven boekhouder geweest. Woont in de buurt, is hier vaak, eet hier meestal. Jaar of 75. In de kamer met piano en boeken een paar van zijn dichtbundels.

'Ik ben bezig aan een historische roman over een vrijheids-strijdster uit de vorige eeuw.'

TV-spel over zijn heldin geweigerd. Servetten in geel-wit geblokte tasjes (met naamkaartjes), die elke maaltijd anders liggen.

'Het liefst,' zegt de directrice, 'heb ik een vol huis. Onze Benjamin is bezig aan een ondeugend boek.'

Letterkundige, in gesprek over belasting en kinderbijslag:

'Onze bevolking bestaat voor 7% uit profiteurs. Dat is statistisch uitgemaakt.'

'Dat weten we dan weer.'

‘U bent geen profiteur,’ zegt de directrice, ‘u schrijft toch? Waar woont u eigenlijk?’

‘In de buurt van de haven.’

‘U kijkt als het ware uit over het water?’

‘Ik zie uit het raam zeeschepen.’

‘Het lijkt me prachtig.’

De vrouw van een geschiedenisleraar, als ik mijn koffie opheb:

‘Heeft u zin in een boswandeling?’

‘Als we maar niet verdwalen.’

‘Wees maar niet bang. We zijn voor de lunch terug.’

Koninklijk domein, op vertoon van toegangsbewijs. Verboden voor padvinders.

‘Padvinders zijn toch ongevaarlijk?’

‘Omdat ze met zovelen zijn.’

Fazanten. Voeten zakken weg in drassig weggedeelte of put met blaren.

‘Ik ben pas uit het ziekenhuis. Kies getrokken, bloedvergiftiging opgelopen, gevolg: hartziekte. Tien jaar geleden was ik er aan gestorven. Er sterven nog steeds mensen aan. Bijna een jaar gelegen.’

‘Niet leuk voor uw man.’

‘De meisjes zijn gek op hem. Hij ziet er veel jonger uit, dan hij is. Elk jaar komen er moeders en dochters naar hem toe, om te bedanken. Hij rookt niet, drinkt niet.’

‘Wat dan wel?’

‘Hij werkt hard.’

Ziekelijk, duits accent.

‘Ik vind het verschrikkelijk.’

Ik weet heel goed, dat het haar charmeert. Het is stil in het bos.

‘Het is hier altijd stil.’

‘Gaan we nog steeds goed?’

‘We zijn al weer op de terugweg. Anders zetten ze te grote ogen op.’

‘Dat doen ze toch wel.’

‘Denk je?’

‘Ik zou er ook het mijne van denken.’

Zwakke vrouw, koud bos, natte grond. Op mijn jas? Tegen een boom? Ze vat kou. Ze kan wel dood blijven. Hek in zicht.

‘Heeft u een prettige wandeling gehad?’

‘Is het mogelijk dat ik u heb zien wandelen?’

Ze wordt gehaald met een auto.

‘Tot ziens.’

‘Groeten aan uw man.’

Mijn kamer heeft een beurt gehad. Kastdeur op slot?

‘Is het droog?’

‘Het begon net te regenen?’

‘O, wat fijn?’

‘Vind je dat fijn?’

‘Ja, binnen.’

Grote zwarte en kleine blonde. Altijd twee tegelijk, altijd met transistor. Vrije uren? Alles, vooral op tafel en bij fontein, met grote zorg (liefde?) gerangschikt. Mascotte: kleine Viking van hout, haar en koper, enorme lans. Kleden gereinigd, trapleuningen ingewreven, koper gepoetst, ramen gezeemd, vazen afgestoft.

Sleutel buitendeur vergeten: grote zwarte doet open. Ze ruimt de tafel af, benen onder mijn ogen onder ogen van directrice.

Zenuwachtig lachen, lullen met kleine blonde in keuken. Als je post komt brengen. Als je komt zeggen, dat er telefoon is.

‘Ik zag u lopen vanmiddag.

‘Uit het raam zeker?’

‘Ja, ik zag u lopen vanmiddag, uit het raam.’

Nieuwe eters. Waar ligt mijn servettasje? Drie stoelen per dag. Lange brilman, beroep onbekend, verzekeringen? Man die 40 jaar in Rotterdam woonde, net terug uit Amerika. Vrouw schrijft aanhoudend op blocnote. Beroep onbekend, hoofd kweekschool? Twee lesbiennes, net klaar met montage speelfilm. Bekend sexuoloog met vrouw. Bekende toneelspeelster (z.o.) met vriendin. Broer van bekende schrijver.

‘In de bibliotheek ontdekte ik enkele bundels van u, uit de oorlog. Kan dat?’

‘En van vlak na de bevrijding.’

‘Hoe snel gelegenheidsgedichten verouderen.’

‘Het gekke is, dat je het meende.’

‘Telefoon voor u.’

Cel komt uit op gang en keuken. ‘Met andere woorden,’ zegt de

pianiste, ‘let op je woorden.’

(In de prullebak kleine, onleesbare snippers. Lood van whiskey-fles(sen) uit het raam.)

‘Vast uw vriendinnetje.’

‘U heeft een alleraardigst vriendinnetje.’

‘Wanneer komt uw vriendinnetje weer?’

‘Bezoek voor u. Iemand met een baard.’

In tweedehandssportwagen, met snelle film. Foto's: kamer en tuin, langs en midden op Rijksweg.

‘In deze omgeving wonen ongeveer 2000 miljonairs.’

Heupfles Johnny Walker, zoute pinda's. Verkeersfout?

Politie-microfoon: ‘Wil die voetganger...’

Rood stoplicht genegeerd.

‘Wilt u voortaan beter opletten?’

Ochtendbladen in routiers-café. Wekelijkse afrekening met directrice.

‘Vijf gulden extra voor het personeel, aan wie u dan verder niets hoeft te geven.’

‘Telefoon voor u.’

‘Er is een kleine ramp gebeurd. Het laatste stuk film is ingescheurd. Opnamen langs en op Rijksweg onbruikbaar. Overdoen met beter weer.’

31

Operatie *T-hat*, in de menselijke bijenkorf: Lombardstreet, 12 uur 's middags. De straat vol *gentlemen*. Hier is het geldcentrum der wereld, waar de aandelen in Amerikaanse spoorwegen, Zuid-Afrikaanse diamantmijnen, Australische schapenfarms enz. enz. worden verhandeld.

De straat is smal. Een tramlijn kan er niet liggen. De huizen: banken en kantoren. De heren gaan vlug even lunchen. Dit is midden in de City. 's Nachts lijkt het hier uitgestorven: de rijke heren en ook de klerken gaan 's namiddags naar buiten. Zo komt het dat de City een *sleeping*-bevolking heeft van 30.000 en een *working*-bevolking van meer dan 1.000.000.

32

Tot zijn derde jaar is hij van normale lengte. Op zijn achtste ziet hij er uit als een jongen van twaalf.

De lagere school levert geen moeilijkheden op.

Als hij werk zoekt, denkt men met een volwassen man te doen te hebben. Hij slaagt er niet in aan de slag te komen. Hij probeert in zijn onderhoud te voorzien met reclamewerk (sandwichman). Handen als kolenschoppen. Hoge uitgaven aan extra kleding en voeding. Naast de normale maaltijden per dag: drie eieren, half pond biefstuk, vijf sinaasappelen. Een kostuum kost hem *ƒ*400.-. Paar schoenen, maat 62, *ƒ*160.-.

Een bekend kledingmagazijn steekt hem (gratis, publiciteit) in de kleren. Vele andere geschenken van winkeliers. Firma Beenhakker, Adrianastraat 10, ontwerpt een aparte fiets: hoogte 34 inch, framelengte 76 cm, wielen 28 × 2. Extra zware spaken. De grootste fiets, ooit gefabriceerd: Batavus Rijwiel- en Motorenfabriek, Heerenveen.

De reus van Rotterdam woont in een zijstraat, in de buurt van Arena. Iedereen staat stil, als hij zijn reusachtige fiets naar de stoeprand stuurt. In het café op de hoek verschaalt het bier in de glazen. Hij zoekt steun tegen een boom. De omrastering houdt het niet, en schaaft de schors.

Op het Oostplein rijdt Rigardus Rijnhout, bij het passeren van een auto, tegen de trottoirband. Hij valt. Hij wordt met een bestelauto naar huis gebracht. Kneuzingen in de zij. Hij kan niet meer lopen. Alleen zijn prentbriefkaarten verkopen. Hij wordt door zijn ouders verzorgd. Zijn vader rijdt hem in een invalide-wagen. Hij is bijna een jaar aan zijn bed gekluisterd, als hij, ernstig ziek, overgebracht wordt naar het Academisch Ziekenhuis in Leiden.

230 kilo. 2.55 meter. 36 jaar. Hij kan de trap niet meer af.

Vastgebonden op een brancard, wordt hij uit het slaapkamerraam getakeld, door de GGD en BB-buitendienst assistenten. De politie heeft de zijstraat afgezet. Ambtenaren van de afdeling Bouwveiligheid (Gemeentewerken) houden een oogje in het zeil. Algehele leiding: J. Vogelezang.

De menigte loeit: een muscaton schiet los.

‘Waarom hebben ze ons geen benedenhuis gegeven? Ik heb er genoeg mijn best voor gedaan.’

Het gerucht doet de ronde, dat zijn lichaam tegen een geldelijke vergoeding beschikbaar is gesteld voor de medische wetenschap.

‘Ik weet niet, wat de mensen bezielt. Ik kan mijn neus niet buiten de deur steken, of ik word aangeklampt door nieuwsgierigen, die willen weten, hoeveel geld het ons heeft opgebracht. Mijn man heeft een brief aan de hoofdcommissaris van politie geschreven, met het verzoek aan deze geruchten een einde te laten maken.’

Meer dan 200 mensen komen naar de Zuiderbegraafplaats.

‘Het was,’ volgens Het Vrije Volk, ‘eenvoudige, maar treffende plechtigheid, waarbij degenen die uit ongezonde nieuwsgierigheid naar de begraafplaats waren gekomen, het schaamrood naar de kaken moet zijn gestegen, bij het zien van het diep-menselijk leed van de familie van de overledene.’

Zijn vader sprak bij het graf: ‘Spot en hoon waren vaak je deel. Maar je haatte de mensen daarom niet, want je had een hart van goud.’

33

Voor wanbetalende huurders kent hij geen uitstel of mededogen. Hij zet ze doodleuk in de kou op straat. Eelthard onderbewuste, geen kwellende dromen, geen wroeging.

Eerste Kerstnacht verschijnt de geest van wijlen zijn compagnon, die hem in vogelvlucht zijn jeugd laat herbeleven. Ellende, anderen aangebracht. Met kinderlijk berouw en uitpuilende portefeuille op stap. Smijten met geld naar arme Jan-en-alleman. Handen- en mandenvol lekkers, versterkende middelen voor teringlijdsters en schamele pachters. Ongelovigheid slaat om in dankbaarheid.

‘Blijft u eten?’

Hij heeft er op gerekend. Klokken beieren als hij laat opstapt. Ongerepte sneeuw, versleten laarzen, blij.

‘Hart van goud.’

Dat had de teringlijdster niet moeten zeggen. De klokken houden op met beieren. Broodnuchter is het bouwvallige lichaam. Sluw

rept hij door de sneeuw. Hij: hart van goud? Hij is weer helemaal de oude. Hij heeft geen leven meer. Vol ongeduld verlopen de feestdagen. Met spoed naar een specialist: röntgenfoto.

Inderdaad: hart van goud. Wat doet de stommeling?

‘Ik heb liever een gewoon hart. Ik ben maar een eenvoudig mens. Vlees en bloed, desnoods plastic. Ik wil geopereerd worden.’

‘Uw gouden hart funktioneert prima. Wij kunnen geen goede afloop van een dergelijke operatie garanderen.’

Aandringen; opereren, plaatselijke verdoving. Schouderophalen, vermoedens: hachelijk. Opwinding te hevig geweest: schraper ziet goud en geeft geest.

Hart van goud? Hou 't voor u (onder kerstboom).

34

‘Ik weet, wat ik met hem heb meegemaakt in de oorlogsjaren. Hoe hij het leven zuur maakte. Als ik boodschappen doe, hou ik er rekening mee, dat ik hem tegen het lijf loop.’

‘Hij durft alleen als-ie dronken is.’

‘Hij is nog al 's dronken.’

‘Hij maakt ons zwart in de slagerij.’

‘Ik doe niet open. Ik zie zijn kop achter het gordijntje.’

Hij staat tegen de deur te schelden. Hij daagt ons uit, de deur open te doen, en naar beneden te komen.

‘Laat maar tobben. Gaat vanzelf weg.’

Weinig gehoor bij de buren:

‘Altijd lazerus.’

‘Portiek ondergekotst.’.

‘Van je familie moet je het hebben.’

35

Haast: voor drie uur sjek innen. Ik trap, trap: scooter wil niet starten. Sjook open: wil niet. Op z'n kant, naar me toe. Nog 's op z'n kant, iets langer. Nog 's en nog 's: telkens iets langer. Wil niet. Hé, lichtknopje staat naar rechts. Overdag vertikaal, zeker als je start. Lichtknopje vertikaal, trap voor zoveelste maal: hij wil. Welke etter doet en passant het knopje opzij? Er zijn van die

etters, dergelijke manieren.

‘Zo wil ik je fotograferen.’

‘Wat zullen ze in de winkel zeggen? Ik wil dat niemand ze ziet, behalve wij.’

‘Bevriende fotograaf laten ontwikkelen?’

‘Je eigen donkere kamer.’

‘Week te vroeg. Vanmiddag ongesteld geworden!’

‘In het zwembad?’

‘Omdat ik verkouden ben.’

Behelpen met Tempo-zakdoeken. Handdoek op bed: hoelang overbodig?

‘Paar dagen vrij constant. Dan plotseling een heleboel, met brokjes en zo.’

‘Lava.’

‘Geen zwemweer.’

‘We zullen ons niet vervelen. We nemen tijd om samen te zijn. Kom gauw. Ik kom je halen. Geen zwemweer? Scooterweer: ik ben er uit.’

Overdreven aardig? Komplete onderwerping? Onjuiste indruk.

‘Ik heb je nodig.’

Funktie, door niemand anders te vervullen.

‘Zodra je aangekleed bent, verlang ik weer naar je. Nog nooit zo lekker geweest. Hoort er bij, niet zo'n klein beetje!’

Bovenbenenvlees, krullen van neus en lippen bij het afremmen, slikken, overal voor in, heel haar lichaam.

‘Geen last van litteken?’

36

‘The Germany of Adolf Hitler would have been the paradise of many who are described in *The Velvet Underground*.’

‘Peel slowly and see.’

‘Why don't they make hits?’

‘Unfriendly.’

‘Like New York.’

‘Hier ten onrechte onbekend gebleven. Muzikaaltechnisch geen sensationele plaat, maar de toepassingen van eindeloze herhalingen en dreunend gedoe scheppen een sfeer die geen

enkele andere groep kent.'

'Swingt niet.'

'Ik draai um bijna nooit. Je kan um kopen: acht piek.'

'Studiomusici?'

'Naam verplicht tot kwaliteit, zoals *The Soft Machine*.'

'Must for every thinking adult.'

37

W.A. van Rijn is de naam. Dezer dagen 80 geworden.

Woonachtig te Rotterdam. Beroep: genealoog oftewel geslacht-kundige: iemand die de afstamming en verwantschap van families naspeurt.

Ik ben iemand van de oude stempel. Ik rook niet. Ik drink geen koffie. Achter een onopvallende gevel beheer ik 10.000 doopcelen. Hoe is de naam? Hij komt voor in mijn archieven, vol wetenschap over wel en wee van duizenden Nederlandse families, de eeuwen door.

In ladenkasten, die hele muren beslaan, bewaar ik 20.000 kranteknipsels: personalia, overlijdens- en geboorteberichten, oproepingen aan erfgenamen, die teruggaan tot 1795.

In een cartotheek met 225.000 dichtbeschreven kaarten bewaar ik gegevens uit het Rotterdamse stadstrouwboek, het trouwboek van de Hervormde Kerk te Rotterdam en het Rotterdamse seclusieboek, met talrijke feiten, ook uit notariële en rechterlijke akten en kerkelijke registers.

Ik beschik over een bibliotheek met 4000 dossiers van aanzienlijke Nederlandse families. Soms zit er een complete stamboom in, soms een gedeeltelijke: men verzocht mij de draad op te nemen, waar vroeger onderzoek de tel kwijt raakte of op een onoplosbaar vraagstuk stiet.

Niemand in het land beschikt over zoveel materiaal.

Ik los heel wat puzzels op. Over de aard van die puzzels kan ik niet veel zeggen. Mijn werk is vaak zeer vertrouwelijk. Iets kan ik laten zien: oud wapenschild? Er staat een huwelijksdatum op. Wie zou twijfelen aan de juistheid van zoiets eerbiedwaardigs? Maar de datum is vals: bewust fout om te verbloemen dat de stamhouder van het echtpaar naar de toen heersende begrippen

veel te vroeg geboren werd.

U ziet: zo dor en droog als het lijkt, is het allemaal niet. Soms moet ik me gedragen als een ware detective. Als ik overzie, wat ik in 51 professionele jaren op eigen kracht tot stand heb gebracht, kan ik zeggen *(met Paulus): Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen*. Ik hoop 100 te worden, en rustig door te werken.

Ik ben niet opgeleid voor dit vak. Ik kreeg een middelbaar technische opleiding. Ik was geruime tijd officier. Maar de historie heeft altijd mijn belangstelling gehad. In mijn jeugd was ik dol op beschrijvingen van kastelen en vestingwerken.

Aanvankelijk bestudeerde ik ze vooral in technische zin. Ik ging na, wat ze betekenden als bouw- en verdedigingswerken. Later begon ik me te interesseren voor de eigenaars en bewoners. Die belangstelling bleef. Ik leerde oudnederlands lezen in de meest kriebelige handschriften (waarvoor je jaren nodig hebt). Ik begon mijn eerste onderzoekjes. Armoe was voorlopig nog troef. Om in leven te blijven, moest ik telkens geld lenen bij mijn moeder. ‘Zie je daar nou wel wat in, jongen?’

Ik knikte overtuigend ja. Ze hielp me weer verder. Publikaties in vakbladen: vraagstukken die nog niemand had opgelost. Ik loste ze op. Mijn naam raakte bekend. Van lieverlee kwamen de opdrachten. Het is, dat ik al 80 ben, maar ik zou voor 10 jaar werk kunnen accepteren. Dat kan ik natuurlijk niet meer doen. De situatie geeft me wel het voordeel, dat ik me alleen met de belangrijkste zaken bezighoud.

Ik maak me zorgen over de bestemming van mijn archieven. De gemeente Rotterdam, met name het Gemeentelijk Archief, heeft grote belangstelling. Nogal glad: ik beschik over gegevens, die zelfs Arnhem en Leiden niet meer hebben.

Er is al eens een gemeentelijke delegatie komen kijken. Er rezen problemen over de taxatie. Ik heb een zeer schappelijke prijs gevraagd. Mijn archieven zijn het drievoudige waard. Er zit een vermogen in aan historische kranten.

Mijn zoon vindt het prachtig, maar gaat toch liever de technische richting uit.

38

Ik ben verschrikkelijk voorzichtig en verschrikkelijk ordelijk. Ik raak nooit wat kwijt. Ik hoef nooit wat te zoeken. Alles, wat ik bezit, is opgeborgen in mappen, vakjes en laatjes. Ik ben niet getrouwd. Ik leef ordelijk op een kamer met kasten met laden met vakjes en mappen. Ze noemen me de Mappenman. Ik grijp nooit mis, als ik wat nodig heb. Ik weet precies, waar alles ligt. Ik ga niet van kantoor naar huis, voor ik alles, wat ik in de loop van de dag gebruikt heb, weer netjes teruggedaan heb in de mappen, vakjes en laatjes, waar ik het uit gehaald heb. Ik ga niet slapen, voor ik alles, wat ik in de loop van de avond gebruikt heb, bijv. voor overwerk, weer netjes teruggedaan heb in de mappen, vakjes en laatjes, waar ik het uit gehaald heb. Of ik dezelfde paperassen de volgende dag direkt weer nodig heb of niet, ik hou ervan elke nieuwe dag met een schone lei en een lege, ordelijke tafel te beginnen.

Als ik iets koop in een winkel of warenhuis, laat ik me nooit zenuwachtig maken door een verkoper, of een klant die ongeduldig op zijn beurt wacht. Verschrikkelijk voorzichtig en verschrikkelijk kalm haal ik mijn portemonnee of portefeuille tevoorschijn. Als ik handschoenen aan heb, doe ik die eerst in mijn tas. Stel je voor dat ik ze per ongeluk laat liggen! Dan begin ik verschrikkelijk nauwkeurig mijn geld af te tellen. Ik sta niet eerder mijn plaats af aan een volgende klant, voor ik het wisselgeld tot op de cent nagerekend heb. Mijn tas hou ik tussen mijn voeten geklemd. Die vergeet ik niet. Die wordt mij niet ongemerkt afgepakt.

Ook op mijn kleren ben ik verschrikkelijk ordelijk. Als ik me ergens moet uitkleden - bijv. als ik een nieuw pak koop; of bij de dokter, of in het badhuis, of in het zwembad - dan leg of hang ik mijn kleren altijd in dezelfde ordelijke volgorde weg. Thuis idem. Al mijn kleren hangen keurig op hangers, of liggen zorgvuldig gevouwen op de stoel naast mijn bed. Ik mis nooit wat. Ik ben nooit wat kwijt. Ik kom nooit wat te kort.

Meestal ga ik op de fiets naar kantoor. Dat spaart geld.

Bovendien hoef ik dan niet in de drukte van tram of bus te staan. Daar heb ik namelijk een verschrikkelijke hekel aan. Ze gaan

maar op je goeie schoenen staan. Voor je weet, is er een knoop van je jas gerukt. Daar moet ik niks van hebben. Maar vanmorgen is het koud en het regent enorm. Na veel vijven en zessen heb ik besloten om voor deze keer de bus te nemen. Er staat een dikke haag mensen aan de halte. Ik moet twee bussen voorbij laten gaan. Die zijn bij vorige haltes al tjokvol gelopen. Er stappen maar een of twee mensen met veel moeite uit. Minstens 25 willen voor hen in de plaats. Als er een bus stopt, en je staat net voor de deur, dan heb je geluk. Uitrekenen kun je dat niet. De ene keer stopt de bus een paar meter meer naar voren, de andere keer een paar meter meer naar achteren. Zo kan het gebeuren, dat mensen die later dan ik bij de halte zijn aangekomen, nog eerder een plaats in de bus veroveren. Ik ben er de man niet naar om over deze oneerlijke gang van zaken kabaal te gaan schoppen. Ik ontwijk het geduw en gedrang om me heen zo zorgvuldig mogelijk. Ik wacht. Af en toe werp ik een verontruste blik op mijn horloge. Stel je voor, dat ik te laat op kantoor kom. Dat is me nog nooit overkomen. Gelukkig: een Extra Dienst-bus helpt mij en vele anderen uit de nood en de regen. Zelfs deze Extra Dienst-bus loopt stampvol. Een zitplaats is er voor mij niet bij. Ik krijg het behoorlijk benauwd. Ik ben blij, als ik eindelijk weer op straat sta, in de buurt van mijn kantoor. Maar mijn blijdschap is van korte duur. Als ik mijn verkleumde rechterhand in mijn rechterjaszak doe, tast ik in een lege ruimte. Weg portemonnee! Een nare ontdekking. En dan te bedenken, dat ik, voor ik bij de bushalte aankwam, twee kwartjes uit mijn portemonnee gehaald heb. Speciaal om te voorkomen, dat ik in de drukte van de bus moet worstelen om bij mijn portemonnee te komen. En het risiko lopen dat er geld uitgestoten wordt, of nog erger; dat de portemonnee me helemaal uit handen geslagen wordt. Dat dit nu juist een verschrikkelijk voorzichtig iemand als mij moet overkomen!

Een ander zou direkt zenuwachtig al zijn zakken en zijn tas na gaan zoeken. Dat hoef ik niet te doen. Ik weet immers precies waar ik alles laat. Ik ben er volkomen zeker van dat de portemonnee in mijn rechterjaszak zat, en nergens anders. Verloren? Onmogelijk. Vlak voor ik de bus instapte, voelde ik de portemonnee nog in mijn jaszak. Er is maar 1 antwoord

mogelijk: de portemonnee is me ontstolen door een zakkenroller. Ik raak niet uit mijn gewone doen. Geen radeloosheid. Geen overhaaste stappen naar het politiebureau. Niets van dat alles. Ik dop mijn eigen boontjes. Ik verricht vandaag heel normaal en heel ordelijk mijn werk. Vanavond zet ik mij heel ordelijk aan het denken over een middel dat herhaling moet voorkomen.

Tegen middernacht, na uren ordelijk denken, heb ik de oplossing gevonden. Ik besluit, om alles wat ik dagelijks bij me draag in de zakken van pak en jas, met eindjes touw te verbinden aan de plaats, waar ik het bij me draag. De touwtjes maak ik zo lang dat ik alles normaal uit mijn zakken kan halen en er weer in doen. Mijn horloge verbind ik met een voor het oog verborgen, extra sterk stuk draad, aan een knoopje dat ik ter hoogte van de elleboog aan de voering van mijn mouw naai.

Hetzelfde gebeurt met: handschoenen, agenda, portefeuille, nieuwe portemonnee, zakkam, brillekoker, nagelvijl, nagelknipper, zakmes, aansteker, sigarettekoker, sigarettepijpje, zakdoek, huissleutels, fietssleuteltjes, vulpen, ballpen en vulpotlood.

Op kantoor kijken ze wel even gek op, als ze me zien zitten schrijven met een vulpen, verbonden met een koordje aan de binnenzak van mijn kolbertje. Maar het is een mooi koordje, zodat ze denken: het dient zeker als versiering. Al gauw vinden ze het even gewoon als het dragen van een horloge aan een ketting.

Een paar maanden na de zakkenrollerij is er een feestavond van de personeelsvereniging. Het programma vermeldt ook het optreden van een goochelaar, bekend van de televisie. ‘Zou die meneer op de vierde rij zo vriendelijk willen zijn even op het toneel te komen?’

Hij moet mij hebben. Met een kleur op mijn gezicht, aangemoedigd door mijn kollega's, beklim ik het trapje naar het toneel. Als de goochelaar mij beter had gekend, had hij mij waarschijnlijk niet uitgenodigd om op het toneel te komen. Terwijl hij grapjes maakt tegen het publiek, probeert hij mij allerlei voorwerpen te ontfutselen. Maar al zijn pogingen mislukken, omdat alles met draadjes, touwtjes en koordjes vastzit. De zaal weet niet beter, of het hoort erbij, en ligt krom

van het lachen. De goochelaar wordt verschrikkelijk zenuwachtig. Hij begint zelfs te stotteren. Hij weet niet hoe gauw hij me weer van het toneel moet werken: doek!

Zomer. Na kantoortijd ga ik een paar keer in de week zwemmen aan een pier, vlak bij huis. Daar is een openbaar strandje, waar heel wat mensen uit de buurt komen. Er zijn geen kleedhokjes. De meeste mensen trekken thuis hun zwemkleding al aan, onder hun gewone kleren.

Het is niet zo warm als andere dagen. Ik zie maar een handjevol rillerige zwemmers. Ik kleed me heel voorzichtig uit en leg mijn kleren heel ordelijk op een stapeltje. Ik besluit door te zwemmen naar de overkant van de haven en vandaar te voet terug te keren. Dan kan ik ondertussen opdrogen. Als ik terug ben op het strandje, kan ik me gelijk aankleden en naar huis gaan.

Ik zie geen kip meer op het strandje. Van mijn kleren zijn alleen nog mijn sokken en onderbroek over. In mijn zwembroek, op sokken, met mijn onderbroek onder de arm, ga ik naar het politiebureau. Ik moet mijn spullen terughebben.

39

Dordtse Post. Beste Corn. Bastiaan, ben in bezit van je schrijven. Kan je keuze i.v.b. Fats Navarro waarderen, vandaar dit antwoord. Bijgaand informatie omtrent Navarro.

Theodore 'Fats' Navarro, geb. Key West Fla. 24.9.23/gest. N.Y.C. 7.7.50. Piano op 6-jarige leeftijd, trompet 13 jaar. Geen muzikale scholing. Enige tijd tenorsax met Walter Johnson-band. Na werk met Snookum Russel in 1941-42 bij Andy Kirk. Op advies van D. Gillespie gehuurd door Billy Eckstine gedurende 18 maanden. 1947-48: Illinois Jacquet, daarna korte tijd bij Tommy Reynolds, Lionel Hampton en Coleman Hawkins. 1948-49: werk met Tadd Dameron (plaatopnamen Blue Note 1531, 1532, bekende nummers: Our delight, Lady bird, The Squirrel, Bouncing with Bud en Jahbero).

Jaar voor dood bijna niet aktief meer. Doodsoorzaak: tuberculoze/'narcotic addiction'. Volgens mening vooraanstaande kritici: een van meest begaafde en originele stilisten uit ontwikkelingsfase latere bop-tijd. Vlekkeloze uitvoeringen,

buitengewoon heldere toon, hoogtepunten in hogergenoemde plaatopnamen.

Bijnaam ‘Fat girl’ i.v.m. hoge stem en ‘fat-heid’. Leonard Feather herinnert zich:

‘Tijdens jam-session in de “Three Deuces” werden sw onderlinge spanningen tussen Bud Powell en Navarro zo groot, dat Navarro tijdens de tweede set zijn trompet met een harde slag op de handen van Powell wilde slaan. Hij miste, maar de klap was zo hard, dat hij zijn trompet finaal in mekaar sloeg. Hij leende een andere en speelde de set tot een goed einde.’

Joe Newman in ‘Hear me talkin’ to Ya':

‘Hij had alles wat een trompettist nodig heeft: soul, good lips, continuïteit en prachtgeluid. Had, als-ie gezond was gebleven, bijna niet kunnen falen.’

Carmen McRae (zangeres) voegt hieraan toe:

‘Hij was niet groot, alleen dik. Hij had een grote maag en was nog maar in zijn “early twenties”. Woog minstens 175 pond, ontwikkelde daardoor natuurlijk tb.’

Volgens o.g. is Navarro direkte voorloper van Clifford Brown, melodiese wendingen ontleend aan vroege boppers als Davis, heilig vuur van Diz(zy Gillespie). Klare, onfeilbare, zekere spel onmiddellijk terug te vinden bij ‘Brownie’ (Clifford Brown). Tot zover, Corn. Bastiaan, deze kleine informatie. Mijn exkuses voor de diverse slordigheden en taalafwijkingen (bijgeschaafd/Vaandrager). Hopelijk kun je met deze gegevens wat doen. Wanneer kom je eens luisteren naar Navarro? Ben pas verhuisd naar Moorenhof 3. Wil je dit even noteren? Intussen verblijf ik met de meeste hoogachting

UW DIENSTWILLIGE DIENAAR

GROETEN VAN POM

40

Mijn kaartje geeft recht op circa 15 minuten douchen.

Ik zie niks.

‘Die brillen weten wat. Vergeet u vooral niet, de deur op de knip te doen?’

Badhuis Afrikaanderplein: onder H.B.S.-gymnastiekzaal. Ze zijn

bezig: schildpadden? Kalk wordt uit het plafond gedreund.

'Juffrouwtje, wilt u niet zingen?'

'Noem-ie dat zingen?'

Cel nummer? Zangstem, beledigd, zwakt af tot neuriën. Bijtende zeep in ogen. Proesten, rochelen, scheten.

'Ik ben vergeten me klokkie uit te doen.'

'Waterproef?'

'Ik ben an het afdrogen.'

'Ik ben al angekleed.'

Zie ik ut goed, tussen sterke stralen? Even maar: hoofd boven muur? Zie ik ut goed: verbogen kippegaas? Ik doe net of mijn neus bloedt. Ik draai de kranen dicht. Ik stel me open en bloot op. Ik doe wat ik wil: kijk maar.

Gewassen en verschoond, binnen ut kwartier. Ik vertrek zonder bril, voldaan fluitend. Tik tik op het kassaglas: gewezen op VERBODEN TE ZINGEN OF TE FLUITEN. Het lijkt me een hele toer, om hier orde en rust te handhaven.

41

Ik was honden. Ik knip ze niet. Ik doe niks wat in andere hondensalons wel op de tarieflijst staat. Ik was alleen. Van jongsaf aan met honden bezig. Gefokt, gedresseerd. Ik heb een vrij uniek beroep. Jaar of vijf geleden begonnen. Drukke en veel minder drukke perioden: Ik kan er geen peil op trekken.

Pieken voor en na de zomer, honden die niet meegaan met vakantie, maar bij vrienden gestald worden. Honden terug uit kennel of dierenpension.

Thuis wassen gaat moeilijk: bad met gladde wanden, geen houvast. Hond maakt deining, ontsnapt, rent het hele huis door, schudt alles (behang meubels) lekker nat.

Neemt hier een hond de benen, dan kan er niks gebeuren. Mijn salon is fris betegeld en volstrekt doelmatig, gedeeltelijk onderverdeeld in hokjes. Ik behandel met speciale sjampo, zeem, droog en bestraal infrarood.

Ik vraag altijd eerst: 'Hoe is het beest? Gewillig?'

Kijk, ik kan veel doen met honden, maar er zijn toch exemplaren die zich niet laten behandelen.

‘Het spijt me,’ zeg ik dan, ‘u zult een andere oplossing moeten vinden. Risico's kan ik niet nemen.’

Soms word je onbewust misleid.

‘Hoe is het beest? Gewillig?’

‘Hij is heel lief. Hij maakt beslist geen moeilijkheden.’

Hij bijt me acht keer in me arm: bloedbad.

‘Waarom heeft u me niet gewaarschuwd?’

‘Het is een lief dier. Gisteren uit het asiel gekomen.’

Ras of niet, allemaal even welkom: Verenigde Naties en honden van *ƒ*500.-. Ik was een Ierse wolfshond, een geweldig beest, zo groot als ik. Ze staan met z'n 25-en voor de etalage. Je ziet ze denken:

‘Hij eet 'm op.’

Ze wachten vergeefs. Hij doet me niks. Hij is enorm lief. Aan de overkant is een bioscoop. Hier krijgen ze film voor niks. Ik Was Woef.

42

Ik ben Arie. Ik ben bikker. Ik classificeer. 40 jaar ben ik blijven hangen in dit beroep, omdat ik geen echt beroep ken. Ik was matroos. Niet lang, want aan de wal kon ik meer verdienen. Als ik in het weekeind een paar nachies doorclassificeer... kan ik mijn kinderen van laten leren. Met 60 tot 100 man op een schip. In de tengen, of tussen de dubbele bodems. Het gemeenste werk dat bestaat. Dubbele bodems doe ik niet meer. Ik heb nog meegeholpen om iemand uit zo'n dubbele bodem te halen: gasvergiftiging. Acht maanden in het Havenziekenhuis gelegen. Mijn maat kreeg de zenuwen in zijn lijf. Trillende handen, 's avonds huilend thuiskomen.

Vlak na de oorlog hadden we een ploeg die klonk als een klok. Alle zeeschepen verwaarloosd. Het vak schoot omhoog, nou is het verwaarloosd, al jaren. Loon slecht, werk gevaarlijk. Een goeie verver, of een goeie bikker, kan in het staalbedrijf en de constructie meer verdienen. Classificeerder kan je altijd nog worden, als je helemaal nergens meer voor deugt. Ga maar kijken: 's morgens half 7 bij CS. Ze laten zich pakken voor een paar dagen door koppelbazen. Maar ze verdienen wél 30 tot

35 gulden per dag.

Een echte, ouwe bikker komt er niet meer aan te pas.

Tegenwoordig werken we met de hoge-druk spuit: 50 atmosfeer, om vuil en kroet af te spuiten. De rest afschrappen. Daarna zo'n schip 1 of 2 keer in de teer zetten, ook met een spuit: zonder lucht tegen de scheepshuid of in een schroeftunnel kwakken. Gezond voor je longen is het natuurlijk niet. Maar het gaat vlugger dan met de kwast en tijd is geld.

We moeten ook machinekamers gasvrij maken. Machines laten altijd olie en vuiligheid los. Die komt in de bielts terecht, platte ruimte onder de machinekamer. Een vacuümbootje zuigt eerst het ergste er uit. Als er reparatie aan de tengen is, dan worden die uitgespoten, schoongemaakt en leeggezogen. De stuurman of kapitein komt keuren. Tussen de tengen: cofferdams, lege ruimte. Gebeurt er wat met een tussenschot, dan kan er toch niks in achterverblijf of voorpiek lopen. De lading komt dan in de cofferdam. Je kan er soms maar net in staan. Altijd vuiligheid, die wij er van tijd tot tijd uithalen.

Als zo'n teng reparatie heeft, moet eerst de gasdokter erbij komen. Die kijkt, en slaat zijn apparaatje aan, dan staat er nog gas in. Of olie. Daar gooi je dan eerst zaagsel op. Toch kan je van die gasdokter niet altijd op aan. Ik zat voor de oorlog op de Petronomicos. Daar zat een teng in: wist de fabriek niet. De kapitein had er stiekem olie uit de lading in overgeheveld, en daar op gevaren. Niemand wist van die geheime teng. De gasdokter komt, verklaart alles gasvrij. Ze gaan in de omgeving branden. Meteen knalt de hele boel uit mekaar: 19 doden.

Die man daar, met dat vet op z'n gezicht, zit te teren in een binnenschip. Een classificeerder is over het algemeen een makkelijke jongen. Dat vet vergeten ze gauw. Maar de teer trekt in je huid en bijt in je poriën. Ik ben hier wel 's weggedragen met een bijna weggebrand gezicht, en een zooi teerstof in me ogen, door zo'n teerspuit.

We werken op torn, twee uur in de teng, twee uur er buiten: slangen aanvoeren en zo. Zoals ik zei: het slechtste werk is de dubbele bodem. Daar zitten de brandstoftanks van een zeeschip. Het zaksel van de olie koekt vast op de bodem, die van tijd tot tijd schoon moet. Is de kroet erg dik, dan gaat er eerst stoom in.

Dan de vacuümslang. Dan een paar man met de heetwaterslang, om het drab af te spuiten. Dievenwerk: daar pakken ze mij niet meer voor.

Verdiensten? Ik, als voorman met 40 jaar ervaring: ƒ184 vuil en ƒ152 schoon per week. Daarvoor werk ik 43¾ uur. Dus ƒ4.25 per uur plus 6 gulden extra voor vuil werk en reisgeld. Mijn mensen hebben ƒ3.80 per uur, in vaste dienst.

43

Wij maken u hiermede opmerkzaam op het feit, dat wij tot op heden nog geen remise uwerzijds ontvingen inzake onze rekening d.d. 30 maart 1967.

Derhalve verzoeken wij u beleefd voor omgaande overmaking zorg te dragen door storting op onze girorekening of op onze bankrekening.

Wij danken u hiervoor bij voorbaat en verblijven, hoogachtend,

Geachte heer,

Helaas mochten wij nog steeds niet uw remise ontvangen aangaande het bedrag van onze nota d.d. 30 maart 1967, waarvoor wij u op 27 juni 1967 reeds een aanmaning stuurden.

Wij vertrouwen erop, dat u nu voor omgaande overmaking zorg zult dragen door storting op onze bankrekening of onze girorekening.

Inmiddels verblijven wij, hoogachtend,

Geachte heer,

Ten derde male vragen wij uw aandacht voor de nog openstaande nota te uwen laste.

Aangezien de desbetreffende nota dateert van 30 maart 1967, zou prompte overmaking ons nu wel zeer welkom zijn.

Wij vertrouwen op omgaande betaling uwerzijds door storting op onze girorekening of onze bankrekening. Indien op deze aanmaning geen reaktie uwerzijds wordt ontvangen, zien wij ons helaas genoodzaakt tot andere maatregelen over te gaan.

Wij vertrouwen op een verstandig besluit uwerzijds in deze aangelegenheid en verblijven, hoogachtend.

Mijne heren,

Het spijt mij, dat ik door omstandigheden nog niet in staat was uw nota d.d. 30 maart 1967 te voldoen.

Door gunstige wending van zaken, kan ik u nu verzekeren, de openstaande schuld zo niet deze maand, dan in ieder geval voor het eind van dit jaar, te voldoen.

Hopende, dat u met deze regeling akkoord kunt gaan, en met verontschuldiging voor het uitblijven van een prompte overmaking, verblijf ik, hoogachtend,

Geachte heer,

Wij refereren hiermede aan uw schrijven d.d. 27 november 1967, waarin u ons toezegde het ons toekomende bedrag in ieder geval voor eind 1967 te voldoen.

U begrijpt dat wij verder uitstel van betaling niet langer kunnen tolereren. Indien het bedrag niet vóór donderdag 25 januari a.s. in ons bezit is, zullen wij een deurwaarder inschakelen teneinde het bedrag binnen te krijgen. Alle daaruit voortvloeiende kosten komen dan eveneens voor uw rekening.

Hoogachtend,

Geachte heer,

Voor de laatste maal stellen wij u hierdoor in de gelegenheid uw schuld op normale wijze te voldoen.

Mocht het bedrag binnen 8 dagen niet in ons bezit zijn, dan zullen er onzerzijds maatregelen genomen worden, die voor u beslist duurder uit zullen komen.
Hoogachtend,

Geachte heer,

Bijgaand treft u een Verzoek tot Uitvaardiging van een Rechterlijk Bevel tot Betaling aan. Het notabedrag is vermeerderd met *f* 25.- voor griffiekosten.

Indien het bedrag niet binnen 8 dagen bij ons binnen is, zullen wij het origineel van bijgaand afschrift onverwijld doorzenden naar de kantonrechter.

Wij rekenen op een verstandig besluit uwerzijds en zien uw omgaande remise tegemoet op onze girorekening of onze bankrekening. Hoogachtend,

Afschrift

Verzoek tot uitvaardiging van een rechterlijk bevel tot betaling. .....*19*....

Geeft eerbiedig te kennen .....

van beroep .....

wonende/gevestigd te .....

te dezer zake woonplaats kiezende te .....

dat hij/zij van .....

van beroep .....

wonende/gevestigd te .....

opeisbaar te vorderen heeft een bedrag van *f*.....

terzake van door requestrant aan requestreerde verkochte en geleverde goederen en door gerequestreerde van requestrant gekochte en ontvangen goederen op of omstreeks .....*19*.....

.....

dat van genoemd bedrag, ondanks minnelijke aanmaning geen betaling is te verkrijgen: Weshalve hij/zij U E.A. verzoekt tegen .....

.....

voornoemd een rechterlijk bevel tot betaling uit te vaardigen voor een bedrag van .....

(zegge) *f*..... en voor de kosten, waaronder *f*..... voor griffierecht, met de rente hierover naar .....% 's jaars sedert ..... 19.... tot aan de voldoening alsmede incassoprovisie en alle buitengerechtelijke kosten.

De E.A. Heer Kantonrechter

Ondertekening:

te .....

Indien bij het aangaan der overeenkomst geen rentevergoeding is bedongen of onder de leveringsvoorwaarden is opgenomen, kan slechts de wettelijke rente worden gevorderd. Deze bedraagt 5 % per jaar van de dag van indiening van het verzoekschrift af.

Afschrift voor gelijkluidend gewaarmerkt door mij, Griffier van het Kantongerecht, te .....

Afschrift aan de schuldenaar(ares) verzonden op ..... 19...

De Griffier van het Kantongerecht

te .....

Model 1 Nadruk verboden Drukkerij B. Kramer-Amersfoort

Mijnheer,

Door dit schrijven hoop ik u in herinnering te brengen, dat er van u bij ons nog een restantbedrag bij ons openstaat.

Gezien het feit, dat wij verschillende malen getracht hebben u te bereiken, heeft u dit steeds door derden af laten weten.

Dat er inmiddels een adreswijziging heeft plaatsgevonden, zonder ons daarvan in kennis te stellen, vinden wij niet de juiste gang van zaken doen t.w. daar wij u goederen geleverd hebben in goed vertrouwen mede gegeven op een paspoortnummer zonder betaling. Daarom verzoeken wij u dringend bovenstaand bedrag op onze girorekening over te maken.

Inmiddels verblijven wij, Hoogachtend,

Mijne heren,

Het verheugt mij u te kunnen mededelen dat het restantbedrag nu door mij op uw girorekening kan worden bijgeschreven. Het spijt mij bijzonder dat deze afrekening al te lang op zich liet wachten. Inmiddels, met excuses en hoogachtend,

Na 10 jaar wordt zaak totaal verbouwd-stop-moeten hiervoor 1 maand sluiten-stop-totale voorraad wordt uitverkocht-stop-kortingen 10% - 20% - 30%-stop-slechts 4 voorkeursdagen-stop-kom direct-stop-bij start is keuze het grootst-stop-ontvangen te ROTTERDAM (Aanduiding van verbinding) (datum) (tijd) (paraaf)

44

Ik gokt. Ik ben de bink, ik heb me gezicht mee.

'Did anybody tell you before: you look like J.F.K.? Are you Robert? Have a drink.'

23, geboren 0.00 uur, enige zoon. Vader kunstenaar: menigmaal bekroond. Kapitaal banketbedrijf: 120 man personeel. Kan der zo

instappen, maak liever carrière op mijn manier. Ik ben salesmanager van grote exportfirma: in Zweden gelegd contact. Zodra me papieren in orde zijn, vertrek ik naar nieuwe standplaats San Francisco. Nederland is me te klein, te sloom. Onassis' lijfspreuk ‘Ubi bene, ibi patria’ is de mijne:

‘Mijn vaderland is daar, waar het me bevalt.’

Ben even *back-in-town*, vrije natuur, *winner*. Altijd moeilijk gevonden: nummer zijn, thuisblijver, nog geen fiets! Ik heb een Mercedes. Binnen twee jaar miljonair. Rusteloos, kan niet zwijgen, spring van hak op tak. Ik hou van jazz, respect voor The Rolling Stones, The Beatles. Ken John en Paul, een van weinigen, die weet waar ze wonen. Vrijgezel, haar al weer te lang. Alle deuren gaan voor me open, fludeboes...!

Ik smijlt naar Schiphol, in verband met planeticket... meerije?

45

Briefoverschrift: Nu hier mede laat ik U allen weten dat Jezus Christus door zelfverraad en zelfbedrog om het leven gekomen is. Want Hij was niet duidelijk genoeg tegenover de schriftgeleerde en het Heidendom in zijne Natuurondervinding en Geestelijken en Menschelijken zelfkennis als een onderdaan van die bovenNatuurlijken machten op zijne Geest en Zielgevoelens. En na zijne Dood is zijne Lichaam weggehaald door de misbruikmakers van zijn Geestelijk zelfverraad van die bovenNatuurlijken machten over zijne Geest en Zielgevoelens. Kortom, Hij was een Mens als allen anderen Menschen op dezen Aarde. Dus ik zecht U allen nog eens dat ik die Hemelsche en Aardsche machten doet verstaan.

Ook al leide ik zelfs aan Geesste Ziekte, want dit is en was de overmacht van onze Hemelsche Vader en Moeder en door de liefde en zelfverraad van een Duitsche Vrouw werd ik een Natuur en een zelfverrader, dus van Hemel en Aardsche machten. Nu vedders laat ik U allen nog eens weten dat Haar liefdens Geest tegen mijne Natuurkennis en zelfverraad was. Dus ijgelijk had ik mij zelf moeten bedriegen. Maar ook U allen in de Wetenschap. Nu dit is persies hetzelfde wat de Duitschers toen ook van mij hebben verlangt, toen ik onder Haar Geesstelijken

en Menschelijken liefdensmacht kwam te staan. Want niet ik maar Adolf Hitler was hunnen God. Kortom ik werd GeessteZiek verklaard. Maar mijne Geest en Zielgevoelens hebben mijn niet bedrogen, dus blijft ik Protestand Chrissstenen in mijne Geesstelijken en Menschelijken Natuurondervindingen. Nu als een Heidene ben ik geboren. En ik ben herboren door Haar liefdens Geest en Menschelijk zelfverraad. Maar met dit alles ben ik nog steeds een onderdaan van Haar Vrouwelijken liefdensmacht, omdat ik aan GeessteZiekte leide doet als de Natuur en zelfverrader. Kortom toen de Duitschers en de Nederlanders mij GeessteZiek hadden verklaard, stond de Kerk al machteloos tegenover mij zelf en Haar Natuurlijken liefdensmacht en zelfverraad. Afz Janus Claassens EenOog.

Nu U allen kend nu wel begrijpen dat ik mij niet Katoliek kan noemen, om reden dat ik weet door welken Natuurmachten ik GeessteZiek werd verklaard en daarbij ook werkelijk aan GeessteZiekte leide deed. Dus uit mijne en Gods naam zecht het de Weerreld maar, wand dit is de zuivere Waarheid van mijne Natuurkennis en de zonde van mijn Menschelijk bestaan.

Dromen en Hartverlangens zijn ontstaan door die liefdensmacht van Hemel en Aarde en dit geld voor iedereen.

46

Hooggeachten Heer, als u mijn schrijven niet goed begrijpt, wil ik U daar nog wel een beetje mee helpen.

Kortom ik ben als een ongeschoolde Heidene geboren en ben nu 61 jaar maar ik leeft nu al 25 jaar onder de macht van Haar Vrouwelijken en Natuurlijken liefdens Geest, dus in Dromen en wakende toestand. Waardoor ik die macht van Geesste Ziekken en gezonde Menschen heeft leeren kenne in die liefde tot mijne Ziel en Geest vermogens. Kortom ik staat aan die kand van het Protestand ChristeDom en de Heidene en die Geesste Ziekken in de Wetenschap van mijn Menschelijk bestaan. Dus ik maakt gebruik van Kerk en ZottenHuis in die Wetenschap van Zijne Politieken macht over de Chrisstene en de Heidene, maar zoo als U nu begrijp bestond er nog een anderen macht waar ik een Natuur en een zelfverrader van gewoorde ben. Omdat onze

Hemelsche Vader en Moeder het zoo gewild heeft. Dus die mij aanvald vald niet alleen het ChrissteDom aan maar ook die Menschen in een KrankZinniggengesticht.

afz Janus Claassens bijgenaamt EenOog ofzoo als de schriftgeleerde het noemen, als men met de Geest en Haar macht op de Hoogte ben.

47

Ik ben wel kleiner, maar toch zeker net zo goed?

Ik kreeg de lengte niet, kan niet breed laten hangen. Totale breinen beheersen de golven.

Ik vecht hartstochtelijk, ken mijn script toch? Geen meesterbrein? Ongeschikt? Ik heb geen bord voor mijn kop: pijnlijke ontvangst. Koele pogingen, richting perfectie, blijven zonder resultaat, d.w.z. resultaat voor iedereen direct zichtbaar. Niet aangezien voor vol: storing van continuïteit, afbreuk aan concentratie.

Gaandeweg beperk ik slijtage door service. Weerstand beetje gebroken.
Hoogspanning: levensgevaarlijk!

Vijandelijk denkwerk dreigt met ouderdom en gebreken.

Onbruikbaar? Ik ben mezelf niet: onverbiddelijk baas.

Ik wil, als u, doorstroom (50.000 soldaten zwemmen in de Yangste. ter ere van Mao). Wat heb ik te verliezen? Niks te verbergen. Ik ken mijn plaats, tijd en grenzen. Ik wil wel: rantsoen omhoog!

Ik draai. Ik blijf draaien. Ik ben ver weg. Alles achter de rug?

Monddood? Ik geef over. Ik ga door de knieën. Ik bijt in het stof. Ik lig. Ik voel nattigheid. Ik voel wind, waaiend van Oost naar West. Ik haal adem. Ik tril. Ik til niet zwaar. Ik geeuw. Ik sta met beide benen op de grond. Ik vlieg terug naar de bewoonde wereld, als ik wil. Ik hou me op de vlakte.

Menig modelbrein staat voor een raadsel. Ik sta onder druk.

Verklaring? Ik lieg moeilijk.

De hel breekt los. Het loopt storm. Het wordt donker. Het houdt de adem in. Het heeft geen vat meer.

Schadelijke signalen worden onschadelijk gemaakt. Uit de droom geholpen. Onbegonnen werk. Televisie. Afstand: afstand. Moraal?

48

Over liefde wordt tegenwoordig in ons land op ondraaglijk luide toon gesproken. Als ik een vrouw was, zou ik verbijsterd zijn van schrik. Als het zo doorgaat, worden liefdesverklaringen straks afgelegd door een luidspreker, als aankondigingen in een Stadion.

Grote veranderingen hebben plaatsgevonden. Nu moeten we op een nieuwe manier aanvallen. *We moeten een nieuwe stijl hebben*. (Isaac Babel, 1934, 'Master of the genre of silence.')

49

Ik ben van Kampen, Pieter, geboren 31 augustus 1923. Volgens mijn paspoort (uitgereikt 1 juli 1954, verlopen) ben ik matroos grote vaart, lang 1.81, bruine ogen, bruin haar (maar nou is het zwart), bijzondere kentekenen: gene. Eén stempel in mijn paspoort: Immigration Officer Prestwick, 3 juli 1954. Doorgekruist. Teruggestuurd met het volgende vliegtuig.

Op 20-jarige leeftijd trouwde ik met Isabel Watson. Mijn dochter Marie Isabel is nu 18. In 1954 officieel gescheiden.

'Ik zal het je makkelijk maken,' schreef ze, 'Ik heb overspel gepleegd.'

In hetzelfde jaar begonnen met zelfstudie psychiatrie.

(Schermer's Leerboek bij het verplegen van geestes- en zenuwziekten.)

Mijn vader is 73. Schilder, werkt nog steeds. Ik heb nergens meer interesse voor. Ik zet de radio af. Ik word sentimenteel van die plaat *(Anneke Grönloh: Soerabaya)*.

Op een goeie dag wil ik eigen rechter zijn. Wat kan ik nog vergokken? Erger kan het nooit worden. Prut. Chessmann is 13 keer ter dood veroordeeld. Ik ben 13 keer voor gek verklaard. Ik heb geen foto's van mezelf. Ik ben nooit zo gek op mijn eigen gezicht geweest. Ik heb wel 's, als ik hier 's morgens mijn haar zit te kammen, dat ik gewoon misselijk word van mijn eigen bek. Ik ben al zo ver, dat ik tegen mijn wekker zit te lullen. Ik ben aan het einde van mijn latijn. Helemaal pufloos. Ik heb nog maar 1 gedachte: zo min mogelijk denken, zo gauw mogelijk gieten.

Prut.

's Woensdags haal ik mijn geld. Mijn vaste route: Hensepeter, dan de Binnenweg op, Voogt, Albireo, Grift, De Vijgeboom, en nog een stuk of wat op dat rijtje. In 'De Post' kom ik sinds een week of vijf. Godschristus, d'r is daar wat gezopen! Er is twee keer de ton gevallen. Ik krijg meer dan ik verteer. Dat vindt Ben wel 's vervelend. Hij ziet het anders. Vooral als ik 's morgens 10 uur binnekom en 's avonds 10 uur vertrek. Ik vertel iedereen mijn moeilijkheden. Prut.

Mijn spaarbankboekje is leeg. De melkflessen zijn leeg. De planten zijn dood. Er ligt vaat van zes weken in de keuken. Die paaseieren zijn uit Delta. Die bijbel is van mijn moeder. Daarom ligt-ie er nog. Tijd geleden dat ik er in gelezen heb. Ik word er zo sentimenteel van. In het dressoir ligt er nog één: uit

Bloemendaal. Dat boek *(Alphonse Daudet: Een jongensleven)* ligt al een half jaar op tafel: niet gelezen. Ik heb een Zaaiertje in Het Vrije Volk gezet, voor inwoning. 100 brieven op gekregen. Vrij Nederland? Nou, zeg maar geknecht Nederland. Voor mijn part zakt het hele koninklijke huis tot zover *(hand ter hoogte van de keel)* in de poep. Ik ga niet dood, voor 't er in gestaan heeft. Dat wil ik meemaken. Daarna wil ik wel dood.

Naschrift: Geachte heer, bij dezen delen wij u mede, dat voor uw bijdrage *Prut*, verschenen in ons nummer d.d. 16 november 1968 door onze hoofdredaktie een honorarium van *f* 30.- is vastgesteld. Het bedrag, onder eventuele aftrek van een door u ontvangen voorschot zal binnenkort aan u overgemaakt worden. Met vriendelijke groet, hoogachtend,

...mogelijkheid verminderend iets van belastingschuld af te krijgen. Inner (uit 't Rotterdamse) heeft beslag laten leggen op *Prut*-honorarium. Weet niet veel meer te melden dan kommer en kwel. Desondanks, sterkte.*

* *Vrije Tribune/PRUT*. VN 14-11 geeft de heer Vaandrager een korte, maar trieste levensbeschrijving van de heer P. van Kampen. Bij het lezen van deze levensbeschrijving kan men alleen maar vervuld zijn van mededogen over het lot van deze maatschappelijke verschoppeling. Wat moet deze man een liefde hebben gemist. Het is echter jammer, dat hij zijn gramschap zo projekteert op anderen; hij zou dan ook voor Freud een weinig aantrekkelijk geval zijn geweest.
Dat hij zijn gramschap vooral op het Koningshuis projekteert, ligt waarschijnlijk aan het tragische noodlot dat hij vele jaren moest meedragen, om zijn verjaardag te vieren tegelijkertijd met de grootste landsvrouw die ons land heeft gekend: Hare Majesteit Koningin Wilhelmina. Door het grote festijn dat Haar geboortedag altijd omgaf, moet zijn eigen geboortedag elk jaar weer opnieuw diep in de schaduw der scherpe tegenstellingen zijn gedrukt.
Het is vooral de wens die hij ten aanzien van de toekomst van ons Koningshuis uitspreekt, dat ik de heer van Kampen een zeldzaam lange levensavond toewens.
Zeuvenheim/W. v.d. Veer

50

Hoe vaak krijg je niet te horen, als je iets stoms gedaan hebt: ‘Jij moet maar 's terug naar school.’

Nou, de Troggs hebben dat gedaan. Tijdens een toernee door Engeland brachten ze ook een bezoek aan hun oude school in Andover.

Sommige mensen beweren, dat het was om hun rekenkunde op te frissen. De Troggs verdienen namelijk erg veel geld, maar schijnen erg weinig over te houden. Ze willen *uitzoeken hoe dat komt*. Als ex-popstar kun je moeilijk de bouw ingaan of zo.

Sparen is dan ook het parool voor alle groepen. Om dat sparen te bevorderen hebben de Troggs een accountant in dienst genomen, die hun geldzaken eens onder de loep zal nemen. Dat dit bezoek aan hun oude school was bedoeld om de rekenkunde op te frissen, kunnen we dus verwijzen naar *het rijk der fabeltjes*.

51

De goliath-kikker is de grootste kikker ter wereld, en woont in tropisch Afrika. Het lichaam, van snuit tot gat, kan meer dan 30 cm zijn. Iemand wilde eens een wilde fotograferen, en bukte zich. Dit maakte de goliath zo aan het schrikken, dat hij wild in de richting van de fotograaf sprong, hem tegen de borst stiet, en omver wierp.

Ook de kleine blaasop (blow-up) woont in Afrika (Zuid), en dankt zijn naam aan zijn gezwollen lichaampje. Hij heeft het gezicht van een mopshond. Blaasops zijn geen goeie zwemmers.

Meestal dobberen ze aan de oppervlakte als mini-ballonnen.

STUDIE I (TOLLE LEGE/1962/Gymnasium Erasmianum)

meisje (voor c.b.v. die het zo goed weet te versieren)

Daar fladdert ze vrolijk in wervelend kleed, een maagdinneke, zomaar in de zon met de stad stil rondom.

Keurt trippelend kleuren der bloemen, blozend in de natuurstenen bakken en proeft van het vochtige groen in de perken. Dan weer verder dol op het plein met talloze snuisterijen achter glas. Ze keurt vol verrukking de vormende glans der japonnen en sierlijke tooisels; droomt zich een rijk prinsesje. Moegespeeld op een terras nipt aan het glas met verfrissende dronk en geniet van de strelende zon, van de hemel, de mensen die zorgeloos passeren in lichte kledij. Ze zakt achterover en denkt aan een prins die voelt zoals zij en haar hand draagt en meevliegt in die heerlijke wereld.

Een stem kust haar oor en streelt haar gezicht, fluisterend zijzachte woordjes van liefde. Zij neemt zijn zorgeloze gedachten op, hoort van het land achter de horizon, van de zeeblauwe villa met rozen begroeid. Ze kijkt, ziet een donkere bril, ziet een baard, een zoete mond. Maar de toon wordt anders, vreemder nu, over gedichten en zolders, prikkelende kreetjes, haar knie onder zijn hand verborgen en het o zo verleidelijke wordt door schaduw verduisterd; wijze lessen uit moeders dagboek staan haar bij en die enge artiestenfilm. Ze was op dit moment voorbereid; weglopen nu, ze zijn allemaal eender, het mooie wordt snel een snerpende pijn, een ongeneeslijke wonde.

Maar ach, de zon streelt zo zacht en zijn handen behagen en zijn niet zoals die van de slijmerige feestjes, waar je je groot moet houden om niet uitgelachen te worden. Zodat ze 'ja' zei, toen hij het vroeg en vogellicht achter op zijn scooter sprong en ze samen verdwenen in de grote stad, spoorloos verdwenen. (ik kwam haar laatst nog tegen; ze twist heel goed en drinkt iedereen onder tafel en verdient meer dan ze vroeger van thuis kreeg, toen ze nog op het gymnasium zat.) jop

Nr. 1, februari 1969 40 centjens

uitgegeven door Vredesgroep Dabar, het licht in de duisternis. WAT IS DE BEDOELING?

U houdt nu de eerste editie van het orgaan(tje) van Dabar in Uw hand. U vraagt zich misschien af, wat u daar aan hebt. De vraag is niet moeilijk en het antwoord evenmin. Voorheen gaf Dabar altijd stencils uit, maar aangezien dit een kostbare zaak is en de berichtgeving vaak eenzijdig wordt, zijn wij hiermee opgehouden. Wij dachten dat een miniatuur-krantje beter aan ons doel zou beantwoorden, nl. een bewust maken en houden van alle mensen in deze omgeving, bewust leven te stimuleren, het wereldburger zijn te propageren en door het onderlinge kontakt, dat daaruit zou voortkomen, aan te knopen en te verstevigen. De mensen moeten in beweging komen, niet dat starre zitten op één plek.

U kunt schrijven wat u maar wilt, als het maar ter zake doet. Zo komt U te weten wat er onder de mensen leeft en dat is, dachten wij, zeer belangrijk. U kunt allerlei problemen aan de orde stellen, bijvoorbeeld i.v.m. de bejaarden, de weinige jeugdvoorzieningen, maar natuurlijk ook problemen die verder van huis liggen. Daarvoor zijn verschillende vaste medewerkers, die elke keer artikeltjes zullen schrijven. Mocht U iets hebben, dat U graag geplaatst wilde zien, weest u dan zo goed en stuur dit naar of gooi het in de bus bij *Nico Schutte, Kon. Julianaweg 59, Oldemarkt*.

52

Commando: oorspronkelijk natuurlijk het Boer-woord voor die mobiele colonnes die, hoewel met minder man en voorraad, standhielden en zo energiek terugsloegen.

Hinderlagen, noodrantsoenen, *narrow escapes*, vrijwel geen nachtrust, nachtelijke aanvallen, marsen van 100-en kilometers.

'Een vent die zo'n afstand op z'n sloffen wandelt, is eigenlijk minder waard.'

De inderdaad loodzware training *(buddy-system)* zal niet iedereen liggen. Onder de moeilijkst denkbare omstandigheden het er levend afbrengen, bijvoorbeeld door zich te voeden met wat de natuur biedt.

Praktische sprongen, met als hoogtepunt de nachtsprong.

'Wij kennen geen *short cut*. Wie ons wil begrijpen, moet in staat zijn onze training mee te maken.' (Zie ook hs 152.)

53

In Thüringen, Duitsland, zijn de berghellingen met dennebossen bedekt. Hier en daar open plekken: braamstruiken. Hoog boven de dennen tinnen en torens van een eeuwenoud kasteel: edele landgravin, beroemde zangers en dichters.

Een arme schooljongen, moe van het bukken en plukken, ligt op een open plek tussen de braamstruiken, kijkt naar de blauwe lucht met zeilende witte wolkjes, en denkt aan het kasteel, en blijft denken.

Hij wordt student en doet examen. Hij wordt monnik en studeert in zijn cel. Hij bidt, en vast, en kastijdt zich nachten lang. Hij reist naar Rome, om de Paus te zien. Hij is bang voor God.

Hij keert terug, geeft les, predikt, schrijft boeken en moet voor de keizer verschijnen om zich te verantwoorden over de inhoud van zijn boeken. De Paus spreekt de banvloek over hem uit. Van alle kanten wordt hij bedreigd. 's Avonds wordt hij overvallen, uit zijn wagen gehaald, op een paard gezet en door onbekenden ontvoerd. Waarheen? Naar het eeuwenoude kasteel in Thüringen. Daar moet hij voorlopig blijven. Vrienden achten hem nergens anders veilig voor zijn vele vijanden.

Niet langer Doctor Maarten, monnik, priester met geschoren hoofd. Nu is hij jonker George, met ridderkleed, zwaard opzij en rode baret, met hoofdhaar en baard. Hij gaat op jacht met een rijknecht. Hij zoekt bramen.

Maar zijn hart is bij de boeken. Waar hij maar een boek ziet, grijpt hij er naar.

'Jonker, dat staat niet adellijk. Rijkunst en schrijfkunst passen niet bij elkaar.'

Daar stoort hij zich niet aan. Hij grijpt naar de pen en schrijft (over de Bijbel) en leest (in de Bijbel).

'Terug naar de Schrift. Dit Boek moet alle tongen, handen, ogen, oren en harten vullen.'

Maar niet iedereen is zo knap. Er zijn wel bijbels, wel 14 verschillende uitgaven. Maar veel te moeilijk: heel andere taal dan thuis, op de markt en in de werkplaats. In grote stilte begint hij te vertalen. In hem komen en gaan gedachten, woorden en zinnen, in een taal die iedereen kan begrijpen. Twee maanden later is de vertaling klaar voor de drukker. Vijfduizend exemplaren vliegen weg, al kosten ze zowat *f* 18.-. Een herdruk volgt en gaat net zo gauw weg als de eerste. Schoenmakers, kleermakers, huismoeders... iedereen zit in vrije ogenblikken gebogen over het nieuwe Boek.

54

'Grijp nou't rijp!'

'Net ofter un dominee voorbij gaat.'

'...probeer onaangename woorden te gebruiken. Telkens merk ik, dak ze niet over me lippe kan krijgen.'

'Hou jij van iemand?'

'Wie weet?'

'Je moes je schamen!'

'... heb je nodig.'

'... zou nie weten, wak zonder jou moes beginne...'

'... zou verdriet hebben.'

'Waarom trekkie zoon gezicht?'

'... ben gelukkig.'

'... weet nie wat je zeg.'

Looppas langs strand, onopvallend treinen. Onbespied, as liefde, ontlasting, danse...

Waanzin lig op loer. Leve zwaartekracht. Koeie stormen op me af, asof ze van geen ophoue (prikkeldraad) weten. Koe-ogige melkfabrieken: bontjas nodig naar stomerij.

Holland, met je koetjes en je weiden...

Ik mag jou zo gaarne lijden.

Jou vergeten doe ik niet.

'... nog geslach in kelder, in oorlog. Vrouw Witteveen... gek geworden. Trok varkens broekies an.'

'Wil jut nog 1 keer memme probere?'

Stimulantia! Me maat heb schurfzalfie, schotje; dierenvriendeprijs.

'Hij ister, dus we helpen.'

'Boerderijkat, nooit zindelijk worde geleerd.'

Muis doorboor plafon (zachbord): tweede pleister (pepier, selloteep). Muis in gangkas (mais). Muis in kamerkast?

Helikoptervisie?

'As jiets nodig heb, bel...'

'... geef seintje.'

'Aster iets is: schrijve...'

'Helaas kan ik niet helemaal voldaan aan je verzoek. Meer kan ik op het ogenblik niet voor je doen, wat dit betreft.'

'Ga zitten. Kijk! twee vrijende koeie. Zie je... welke twee ik bedoel? Nous te laat... rolde net door mekaar: andere formasie. Verschrikkelukke blaarkop! Onder de hare...'

'Je heb an me haar getrokken.'

'Machine ónder stof.'

'Ja... stoffig hier. Kom door bed.'

'Spinnewebbe komme door spinne... Zitterin, dus zalder uit.

Hallo? Reinigingspolitie. U ben? Spreek u maar. Hallo? Hallo?'

'Gewaarschuwd man.'

'Zijn schuld.'

'Hoe zit ut?'

'Van wies tie riem?'

'Van je broer.'

'Wanneer gaan we weer naar strand... met un paar lekkere wijve?'

‘Ideeë worde steeds beter...’

‘Astie gozet maar nie zo druk had.’

‘... vontie gozer, waar ze mee was, maar un engerd.’

‘Nog geil?’

‘Geen las van.’

‘... wil wel.’

‘Weer onangenaam karweitje weten af te wimpele: archivaris op Baan, t.b.c.-afdeling...’

‘Zebbe altijd van die karweitjes voor je he?’

55

‘Te gek.’

‘Wat?’

‘Die gozer die daar ging... die lange benen...’

‘Houterig figuur...’

‘Geen onderstel meer nodig...’

‘Die voor dr No. speelde...’

‘Die man heb un boek geschreven... over sex & geweld in speurdersroman. ... zit zelluf in rolstoel.’

‘Die wage sta maar... Die sta maar voor de deur te verrotte...’

‘In leer?’

Overhandiging Rizla-plaatjes *(vogel vis)*, soms geklip an nota knipsel *(‘Iets watter nog nie is.’)*, hint demonstratief in gezelschap.

‘Hebbie die al?’

‘Verzamel veel’ (mottie je verteld hebbe), ‘maar nie alles’: poszegels, schrijverskoppe, speelkaarte, wapes, ex librisse, vreemde valuta, oue automobiele ansichte, *Heersers, record-personalizers*, kwartette, *buttons*, bijbelprentjus, *stickers*, etikette, sigarettemerke, filmsterre *(‘verzorging van drukwerk’)*, voetbalembleme? *deksels!*’

‘Plaatjes voor pep.’

‘Tof plaatje he?’ (2 ×)

‘... verston je wel.’

‘Onder moeders paraplu.’

‘Zoon verdriet.’

‘Net as wij, ouwe reus. Maar dat niet alleen.’

Rolling Stones levuslang? Je weet nooit ofte Stones nog is int gevang eindige. Neem daarom geen risiko en doe *f* 2.50/40 frank in enveloppe, die je dan naar MP (afdeling Stones levensgroot) Leidsegracht 11, Amsterdam moet sturen. Je krijg dan un levusgrote foto van Stones thuis. As je ze an de muur plakt, ku je der nog jaren tegenan prate....

Geen bezoekuren.

Door wasbak gespoeld. Twee Stones kompleet met baarde tijdus klein maar fijn feessie in Londen. Mick was tijdens dit fees trouwes helemaal van de harige. Ze jas mag ter ook wezen, niewaar? Baarden inmiddels al weer verdwenen. Nee, nie verkoch an fans, gewoon afgeschore en door wasbak gespoeld. Jammer hè?.

Rollende steen vergaar geen mos (om over na te denken).

56

'... stoel onder weggetrokke...'

'Gewoon opnieuw beginne...' (klik/klik)

'Tikkeltje nerveus, meneer?'

'Nee, vriend, ik test het mechanisme vamme nieuwe balpen.'

'Ha, ha, die is goed!'

'Die is zeker goed.'

'Duur zeker?'

'Zeker niet.'

De goden van de Grieken waren projecties van hun eigen eigen, zeer echte zelven. Ze leken op mannen en vrouwen, alleen mooier en sterker dan enig sterveling mocht hopen te worden... behalve in dromen (Leiden).

Ze waren niet smetteloos, hadden zelfs ondeugden. Ze konden prikkelbaar zijn, verraderlijk, bijna kinderlijk.

'We logeerden in Nottingham in een hotel. Daar hoorden we de Nerve. Ik vond hun sound erg goed. Dat vertelde ik ze. De zanger haakte gelijk in en vroeg of ik manager van de groep wilde worden. Die reaktie had ik niet verwacht. "Jij heb wel lef, mannetje," zei ik. Zo was de nieuwe naam van de groep geboren. En met de naam gelijk een image: wat ze ook doen, de mensen zullen altijd zeggen, dat ze lef hebben. Maar de Nerve zal niet alleen op z'n image teren, al vind ik een image wel belangrijk

voor succes. Het belangrijkste is dat je een aparte sound hebt of een vokale image. Hoeft niet bepaald een goeie stem te zijn, wel een aparte. Als ik zo'n stem ontdek, zet ik 'm graag op de plaat. Ik heb 't nou te druk met de Nerve om nieuwe talenten te zoeken. Ik heb hun eerste plaat "Magic Spectacks" geproduced. Ik vind het een hele goeie plaat en de andere Troggs denken er net zo over. Als manager probeer ik hun met raad en daad bij te staan. Ik vertel dat ze aardig moeten zijn tegen mensen. Hoe ruw en vervelend het publiek ook mag worden, de groep moet altijd vriendelijk blijven.

Laat de roadmanager maar voor boeman spelen. Het is het begin van het einde, als je zelf je beheersing verliest. Ik geloof dat de meeste managers alleen maar zakelijk denken. Het zijn juist de *kleine, persoonlijke dingen* waar het op aankomt. Een goeie manager leert hoe je met mensen moet omgaan. Hoe je op *nieuwe, onverwachte situaties* moet reageren.

Pete Stapies is nogal verlegen. Hij durfde zijn meisje (Hilary Houghton) maar niet ten huwelijk te vragen. Gelukkig is dit een schrikkeljaar. Prompt maakte ze van de gelegenheid gebruik om Pete (Peter) het ja-woord te ontfutselen. Ze hopen nog voor het einde van het jaar te trouwen. Daarmee is ook de laatste Trogg vrijgezel af. Alles welbeschouwd, hebben we een goed jaar: *behind the scenes*-problemen overwonnen. Ja, het gaat goed, sinds de vele, interne, zakelijke veranderingen. *Alles sal reg kom*. Defend Troggs.'

57

'Wat er eigenlijk aan de hand is, kan ik je alleen mondeling uitleggen. Ik bedoel, wat er met mij aan de hand is. Het lijkt me erg leuk, eens helemaal eerlijk met je te praten. Je te laten zien, hoe ik eigenlijk ben. Misschien (ik ga er heel ernstig op in) zit je met dat liefdesverdriet *(Stel je niet aan. Je bent toch een vent?)* niet eens zo ver mis. Maar dan is er wel veel bijgekomen.

Geef eens raad op de volgende vraag: Wat doe ik tegen verveling? Vandaag 1 goed gezegde: kwartaal wartaal. Goede titel. Maar zo schiet ik niets op. Wat staat me te doen? Wat staat me te doen?

Je moet even goed luisteren: als je 2 regels hebt en je maakt er 4 regels van en als je 4 regels hebt en je maakt er 16 van en als je 16 regels hebt en je maakt er 16×16 regels van. *Facts and Figures*. Zo maak je 20 boeken in een jaar. Als je het begrijpt. Voor je het begrijpt, moet je me even komen opzoeken.

Huisnummer? Hoe hoog deze keer?'

'Dit lijkt een bijzonder aantrekkelijke mogelijkheid om verveling te verdrijven: 10 letterdobbelstenen geven letters aan, waarmee woorden gevormd moeten worden. Deze woorden moeten aan bepaalde voorwaarden voldoen. In de handleiding worden hiervoor diverse suggesties gedaan. De spanning wordt nog opgevoerd, indien de onverbiddelijke zandloper de speeltijd op 1, 2 of 3 minuten vaststelt. Verder bevat dit JUMBO-spel dobbelbeker en fiches. Kan vanaf 12 jaar beoefend worden. Geen leeftijdsplafond. I.p.v. tabletten, pillen? Het is te proberen.'

'Mädele ruck, ruck, ruck.'

58

Diogenes (old greek wise guy)
jacked off in the middle of the marketplace,
to show his independence.
Maybe not your cup of tea.
I dig Diogenes.

De jonge Demosthenes werd uitgelachen, toen hij voor de eerste maal voor het verzamelde volk optrad. Zijn stem was te zwak. Hij stotterde verschrikkelijk. Hij ging neerslachtig af.

Van een toneelspeler hoorde hij:

'Je gebrek is te verhelpen.'

Hij vatte weer moed. Hij deed alle moeite, om zijn stem uit te zetten en zijn uitspraak te verbeteren. Hij probeerde steeds luider te spreken. Tenslotte kwam zijn stem uit boven het geruis van de golven.

Hij nam kleine keisteentjes in de mond. Hij sprak verschillende zinnen vlug achter mekaar uit. Zo leerde hij stotteren af.

Deze griekse redenaar had ook de gewoonte, onder het spreken de schouders op te halen. Hij bedacht er iets op. Boven het spreekgestoelte, waarop hij geheel rechtop moest blijven staan,

hing hij, met de punt naar omlaag, een lans, die hem stak, als hij de schouders optrok.

Voor de rest sloot hij zich op in een eenzaam vertrek, waar hij zich ongestoord aan studie overgaf. Alles met onafgebroken ijver.

59

Not that we love or even like eachother
William S. Burroughs

'Jij hebt veel meer in je mars.'

'Je ben bang.'

'Jíj ben bang.'

'Van die planten krijgie de schijt.'

'... heb mensen die alles roken.'

'Wat zal die gozer hebben zitten zweten.'

'... schrok ze eige de kelere.'

'Voor de geit er mee!'

'*Hausmacher* kunt u terugkrijgen. Valt niet onder Opiumwet. Bevat geen klierharen, volgens laboratoriumrapport. Koffie? Sigaret? Hoe staat u tegenover ons?'

'Objectief.'

'Beter lullen.'

'Veel te vriendelijk.'

'Mag best wat vriendelijker.'

Vozen? Nergens nie niemand niet. *Concedo nulli?* Alleen voor paard en wagens? Hij wel (Erasmus):

'De man die niet van zich doet spreken, komt er in het leven slecht af. Hij maakt dat hij steeds onbekend blijft.'

'Contact Burroughs.'[*]

* *Burroughs N.V., stand 85:* boekhoudmachines, ook gekoppeld met kaarten- en bandponsapparaten en eventueel elektronische eenheden, carbonpapier, zelf kopiërend papier, datacollectie- en datatransmissie-apparatuur, elektronische informatie-verwerkende installaties, periferie-apparatuur, ook voor afdrukken en verwerken van machineleesbaar schrift, factureer-machines, ook gekoppeld met kaarten- of bandponsapparaten, kasregisters, ook gekoppeld met weegschaal en/of etiketten-uitwerpinrichting, met ponskaarten- of bandponsapparaten, met geldwisselinstallatie etc., ponsband, ponskaarten, magneetband, machines voor vervaardiging van ponskaarten, rekenmachines, elektronische tafelrekenmachines, telmachines, niet schrijvend, telmachines: schrijvend en rekenfuncties. Overzicht berust op opgave deelnemer.

‘I like speed’ (Graham Hill/Pana Oxblood)

‘Speed kills (time)’

‘Van wie is die tekst?’

‘Vandaag speed even vitaal als geheimhouding. Overleving hangt af van speed. De mogelijkheid van menselijke vergissing blijft bestaan. Herhaling is altijd gevaarlijk. Communicatieverkeer moet op een constant niveau gehouden worden door het sturen van null-messages.’

‘Denkvermogen, werkend door lichaam.’

‘Ik kan ook opblijven 's nachts.’

‘Hou er rekening mee; het kan over gaan?’

‘...blijf zo lang mogelijk.’

‘Jaloezie erger dan overspel.’

‘Had ik niet gedacht, met die vrouwen. Kijktie lonken! Hoe die gozer je aankijkt. Je moet wel terugkijken.’

‘Hoe is 't met de vrouwen?’

‘.., kan neuken met jodinnetje... van die grote tieten...’

‘Altijd wat hè... of te klein, of te groot.’

Vrienden? Net alsof? Niet meer als vroeger. Hoewel: soms?

Broers? Hoor wie tikt daar tegen het raam? Waar ken ik die vogel van? Een vreemdeling die verdwaald is?

‘Ik zag licht. Ik heb op de deur gebonsd.’

‘Was jij het? Niks gehoord. Zeker door de muziek: *“Strange brew”.’*

‘Grote pils? Kleine pils?’

‘Grote pils.’

‘Waar is m'n vergrootglas? Wie heeft een vergrootglas?’

‘Niet sterk. Rokerij is rokerij.’

60

We gonna snowball Jackson...
Nancy Sinatra/Lee Hazlewood

Pleidooi-concept. Procureur Amsterdamse Hof rept over ‘maatschappelijke zonderlingen’ die ‘verdovende middelen’ gebruiken. Wijzen op fameuze gebruikers: Nietzsche... Wijzen op ‘het natuurlijke’, ‘het menselijke’ van gebruik, zeker voor sensybelingen/kreatievelinkerds (nieuwsgierigheid/Experience). Prakties: anti-mysterie... anti-O imago (vgl Dick Bos-boekje OPIUM). Nicotina en alcoholica erbij halen...drooglegging... heksejacht...andere tijde/andere zede/van Nelle's koffie leert 't u...Piggelmee...andere oge/andere zondebokke. Wijzen op geringe flexibiliteit van wetgeving...niet Rechterlijke Machts-marionetten schuld geven (nie mokke...) nee: ouwe logge boeke die ze der bij hale...waar zin zitte te wurme...Allemaal zuiverder t.o. ‘probleem’ komme te staan...is nou 1 maal zo gelope...graag tijdelijk van vrijheid beroofd...graag (tijdelijk) imago-beschadiging...graag (tijdelijk) magere portefulje?

‘Martelaar?’

‘...hij liever dan ik...’

Getuige-deskundigen oproepen: Sleutelaar, W.F. Hermans etc.

Niet: Vinkenoog enzo... O serie-jeux!

Altijd: ‘...eige gebruik...bescheide gebruik...’

‘...evetueel te betrede ervaringsgebiede van geest’ (Hoe klinkta?)

‘...eige risiko...eige proefkenijn...’ (Ook wellis harder dan 50...)

Nooit: handel enzo...Nooit: onturne enzo...krijge zut verschrikkelijk benauwd van...vinde ze zij-ig...flikkere ze je gelijk in schuurtje of Delta...bek houe over ‘scène’ (en OT)...Wel:

‘...op doogte...via muziek/taal/nie eerstebeste boeke intens gintresseerd in praktijk...’

Verder afwachte... wat nu? wat nu? (zoals Plus Cru zei)

61

Vriendelijke beledigingskaartjes. Onmisbaar voor elke zakeman. Nadruk verboden. Tirlemont.

KOM ZÓ BETALEN (moet eerst ergens inbreken)

Ik vergeet nooit gezichten, maar in uw geval zal ik een uitzondering maken.

Ik ben zo geboren, wat is UW excuus?

BEN EFFE POEPE
BEN EFFE PIESSE

LIEFDEWERK
(was het plan niet, maar is het geworden)

KRIJG DE HIK

AFZETTER!!

ASJUTWEET ISSER NIKSANI
geen telefoon geen adres
MET PENSIOEN
geen zaak geen geld

TERZAKE... (tenzij u nog ‘andere goeie mop weet’)

ROOIE PANNE!!

BEDANKT: voor het nemen van
TWEE parkeerplaatsen

MIJN KAARTJE
BEDANKT: voor het oerstom parkeren van uw wagen.

SALWELSIEN WATTUTWORT!

Alle dingen, die ik graag wil doen, zijn òf immoreel, òf 'n overtreding van de wet,
òf ik word er te dik van.

Als ik mijn best deed, zou ik u misschien niet meer kunnen luchten of zien.
MAAR DIE MOEITE NEEM IK NIET EENS!

If you have a minute to spare tell me all you know

I'm not in the habit of forgetting faces
but in your case I will make an exception

The way to be seen is STAND UP
The way to be heard is SPEAK UP
The way to be appreciated is SHUT UP

‘Blessed are they who run around in circles, for they shall be known as big wheels.’

DON'T GO AWAY MAD
Just go away

I'd like to help you out Which way did you come in?

If you can't convince em confuse em

BE REASONABLE...
Do it my way

There's no darned reason for it
It's just our policy

THINK it may be a new experience
If you're going to say NO, Say it now...
BEFORE I spend all my money!

YOU'RE CERTAINLY TRYING
Very Trying

USE YOUR Head
It's the little things that count

I'm not hard of hearing
I'm ignoring you

YOUR STORY HAS TOUCHED MY HEART
NEVER BEFORE HAVE I MET ANYONE WITH MORE TROUBLES THAN YOU

Your visit has climaxed an already dull day

Mistakes will happen
BUT MUST YOU GIVE THEM SO MUCH HELP?

I KNOW THAT HARD WORK NEVER HURTS ANYBODY. BUT I'M NOT TAKING ANY CHANCES!!

62

Briefoverschrift. Besste Mevrouw Kersten hiermede laat ik U weten dat ik mijn toto nog niet ontvangen heeft. En mijn numers die heeft ik vergeten op te schrijven. Dus wees zoo goed en kijkt die zelfs eens voor mij naa.

Vedders zal ik U allen een duidelijker uitleching geven van mijn Geesstelijken Natúúrtoestand. Kortom in Oorlogs tijd was het de macht van de Duitsche Geest, die ik deed in ademmen. Dus ook van de liefde waardoor ik Geesste Ziek werd verklaard. En in vredenstijd was het de macht van de Nederlandsche Geest en ook door die liefde werd ik Geestte Ziek verklaard. Nu mijn Huis lijkt snachts op een spook-Huis want in mijne Natuurdromen en zielgevoelens krijg ik met verschillende Menschen te doen in liefde en ook wel eens in fijandigen gevoelens. Kortom het zijn wel degelijk die machten van Hemel en Aarde waar men als Mens in leven doet. Nij mijn Vader die leide aan nachtmerrie en Hij was Katoliek groot gebracht. En mijne Moeder die was een geboren Heidene zoals ik zelfs want de Kerk die was voor mij onbekend en ook voor mijn anderen Zussters en Broeders op

een Zusster naa toen mijn Moeder al overleden was en bij mijne Vader met mijn Jongste Broeder alleen woonde. Nu die kend de heelle Beibel uit Haar Hooft en toch begrijpt zij er niets van. Om reden dat die Kerkdienaars in raadsels spreken doen en zelfs nog zoeken naar de waarheid van ons Geesstelijk bestaan. Dus zoo ik U al heeft laten weten zijn wij Burgers een speelbal van Hemel en Aardsche machten. En die schriftgeleerde die weten heus wel dat ik niet zoo erg Geeste Ziek doet zijn. Maar de Waarheid schrijft zoals die is. Nu hiermedeheeft ik U het geheelen Geesstelijk leven bekend gemaakt. En U kund er gerust een Boek van laten schrijven want de toekomst zal U wel leerren dat ik gelijk heeft. En vergeet niet dat wij Burgers tussen twee Weerreldmachten leven doen. En een Chrisstene die door het Volk als Geesste Ziek is verklaard die kan de Weerreld niet veranderen. Want dat staat gelijk met zelf Moord. Daarom mogen die schriftgeleerde mij weer zot verklaren. En dat is in het belang voor het Protestand ChrissteDom. En als die schriftgeleerde kleur bekenne Dus mij als de Natuur en zelfsverrader erkenne in mijne Geesstelijken wetenschap van Hemel en Aardsche machten dan hebben ook de Katolieken gewonne in Hun Natuur en Volksverrad van mijn Menschelijken Geest zoo lang zij mij als Mens erkenne doen. En als Burger van de Nederlandsche Staat nú met zoon Geestelijken macht ben ik wel verplicht om te denken.

afz. Janus Claassens bijgenaamt EenOg met mijne Hartelijken Groeten aan U allen en plezierigen Kerstdagen.

63

Dingen om te doen

1 Sluit je ogen. Zit heel stil. Hoeveel verschillende geluiden kun je dan horen?
2 Vraag iemand je het inwendige van een piano te laten zien. Zie hoe de hamertjes tegen de snaren slaan. Ga na welke snaren de hoogste tonen voortbrengen.
3 Probeer hoeveel verschillende muzikale geluiden je stem kan voortbrengen. Ga na hoe hoog je kunt zingen.
4 Luister eens naar een concert. Probeer de verschillende

instrumenten van elkaar te onderscheiden. En let goed op hoe ieder instrument wordt bespeeld.

Dingen om over na te denken

1 Hoe ontstaat er geluid als je op een trommel slaat?
2 Waardoor wordt het geluid van een bel dof en zacht als je er je hand op legt?
3 Waarom beweegt een violist zijn vingers heen en weer over de snaren?
4 Waardoor is er altijd stilte op de maan?

64

'Ik ben weggegaan uit Amerika, omdat ik een medisch probleem heb - drugs. Europeanen behandelen *drug addicts* als zieken, niet als misdadigers, en ik ga niet terug naar huis, voor ik zeker weet, dat ik in orde ben.'

Chet Baker heeft zijn tijd in de gevangenis goed besteed. Hij componeerde 40 stukken en sprak iedere dag een tijdje met zijn advokaat.

Ruim twee jaar brengt *'de koning van de cool jazz', 'de man met de gouden trompet'*, door in de gevangenis van Lucca, wegens het voor eigen gebruik smokkelen van verdovende middelen (10.000 tabletten Palfium R 875, van Duitsland naar Italië), diefstal van een receptenformulier en vervalsing van een groot aantal recepten. Alleen het voorarrest duurt al acht maanden. Zeven jaar eist de openbare aanklager. Maar vlak voor Kerstmis komt de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Hij blijft in Italië, in afwachtig van de definitieve beslissing.

Aanbiedingen voor concerten stromen weer binnen. Er is sprake van een TV-optreden. Hij zal spelen in een Dino de Laurentiis film *The Chet Baker Story*. Het project wordt vervallen verklaard: er zit niet genoeg materiaal in zo'n jong en verloren leven.

Hij zit in een kliniek bij Lucca. Alleen 's avonds mag hij eruit, om te spelen in de nachtclub 'La Bussola', vlakbij Viareggio. Hij stopt met zijn auto voor een benzinestation bij Lucca. Hij gaat naar het toilet. Als de eigenaar hem na een tijdje niet ziet terugkeren, slaat hij alarm. Politie forceert de deur. Hij is flauw gevallen en bloedt uit diverse wonden.

Hij wordt het land uit gezet. In Duitsland, Zwitserland en Engeland wordt hij kil ontvangen. Zijn platen zijn nog steeds in de handel en worden nog steeds verkocht.

65

'Plotseling voelde ik pijn achter in mijn rechterbeen. Ik dacht dat ik gehaakt werd. Ik keek om me heen. Ik zag niemand achter me. Toen viel ik.'

Base-ball speler Roosevelt Grier, zwart, 288 pond, werd de volgende morgen geopereerd: gebroken Achillespees.

De Achillespees *(tendo calcaneus)* is de grootste en machtigste katrol in het lichamelijke spierstelsel: samengesteld uit duizenden op veren lijkende spiraalvezels.

De pees is 6 inches lang en verbindt de onderkant van de hiel met de kuitspieren. Voornaamste funktie: de kuitspieren helpen om de voet te buigen bij lopen en op de tenen staan.

Breuk treedt doorgaans op, als de voet plotseling gebogen wordt: bijvoorbeeld bij plotselinge sprint. De blessure komt regelmatig voor bij weekend-skiërs en tennisspelers.

Acteur Tony Curtis brak zijn linker Achillespees bij een uitval naar een tennisbal:

'Alsof er een kurk uit een fles sprong.'

Een medicus zegt: 'Elk spelmoment staat deze pees onder druk van duizenden ponden. Het is een wonder dat hij niet vaker breekt.'

Orthopedisten vermoeden dat oude verwondingen of het ouder worden de pees kwetsbaarder maken. Breuk kan plaatsvinden bij de kuitspier, maar gewoonlijk vlak boven de hiel. Plotseling hevige pijn, gezwollen kuit, hinken. Daar de pees veerkrachtig is, scheiden de gebroken uiteinden, en de kuitspier bundelt zich als een gesprongen raamscherm.

Een orthopedist maakte een snee van 4 inch tussen Grier's hiel en het onderste deel van zijn kuit. Toen de gebroken uiteinden bloot kwamen, trok hij ze samen met een lus van ijzerdraad. De peesvezels werden gehecht met sterk zijden draad in vlecht-patroon. Toen hechtte hij de kuitspier weer over de pees.

Grier kwam in kniehoog gips, voet omlaag om de spanning te

verminderen tijdens het helen. Hij blijft 8 weken in het gips en op krukken. Maar eenmaal hersteld en verstevigd, breekt de pees niet gauw opnieuw. *Meestal is hij sterker dan voorheen*.

66

GEEN MANIFEST (huis aan huis-folder, 1000 exx, 250 rood, 250 blauw, 250 groen, 250 geel, drukkerij de Rek, Rotterdam Zuid). *'Ik zie kosten'* (500 exx kotsen) *in de goot: ik fotografeer*.'* De camera bleef knipogen, zo mogelijk spontaan en geduldig; niet zo hatelijk: even the bad times...

Het kan 100 x rotter, grover, brutaler, schandaliger, linker, truttiger. Niks te brandmerken, boycotten, bagatelliseren, compromitteren?

Geen aflegger.

Geen drift, shock, extase, ontucht, terreur?

Geen manifest.

'In de x' (x in 500 exx laten staan) *'goot'. Vraag: welke wijk?*

Licht valt op park en puin, goden en geleerden. Verschil in geuren en kleuren.

Maar wat wilt U? U wilt niet in slaap sukkelen. U wilt groot zien.

U WILT TOTAAL BEELD.

U hebt geen idee. U hebt niks te zeggen. U vermoedt: inhoud, karakter, geweten, zekerheid, moraal, norm, opinie, sportiviteit, interesse, trouw, integriteit, soul, bijbelvastheid.

U staat versteld.

U VREEST HET ERGSTE: HUMANITEIT.

U mist: overmoed, overspel, agressie, uitdaging, blitz, leedvermaak, intimidatie, levensgevaar, verraad, heterdaad, hersenspoeling, oorlog, eenzame opsluiting, moedwil en misverstand.

U MIST 4711

* P.M. Martens

67

‘Hij lacht.’
‘Hij zeg wat.’
‘Nog steeds an de pep?’
‘Kan nie anders!’
‘Hij blijf kijken’ (purple haze).
God (ik laat u onzichtbaar), waar blijft Lady Willpower?
‘It's now or never.’
Ik kan niet stil zitten. Ik doe geen oog dicht (Sleepless Nights/Trick Hat)
‘Waar gaat het over?’
‘Waar zou het over gaan, denk je?’
Tante Kiespijn. Jumpin' Jack Flash. Arme stinkerd. Saneren.
‘Moeilijk poetsen.’
‘Voedselresten.’
‘Komt er een beetje lijn in, dokter?’
Weer drie onderdelen verwijderd. Boor behoudt rest.
Verborgen camera ziet wat zich afspeelt in wachtkamer.
Voorganger patiënt ziet scheuren. Assistente hoort scheuren. Op drempel van spreekkamer (nou ist mijn beurt):
‘...toch geen koper, hè tandarts?!’
‘Proberen rest te behouden.’
Kleurefoto B.B./Queen, tot aan tepels onder water. Zes engelse voetballers, zwart/wit, in bad. Uit ander blaadje:
‘Opium en meditatie.’ (Zie je daris, archivaris!)
‘U houdt het ook uit. U was hier twee jaar geleden toch ook al?’
Assistente blijft vriendelijk. Werkster lacht en praat er overheen.
Moeder & dochter?
‘Volgende week zelfde tijd.’
‘... weer ruimte voor uw tong. Spoelt u maar.’
Zichtbare aanslag, links, (Turkse tampasta?) bij opgetrokke bovenlip. Kiezen/verliezen.

68

Geen standpunt? Geen vriend? Geen directeur? Geen stijl?
Nieuwe soldaten, nieuwe oorlog, nieuwe boeken: eye-openers.

Nieuwe commando's.

‘Hij draagt een hoed, of een pet, of een baret.’

Verregende protesten.

‘Hij moes zo nodig.’

‘Naar Cuba?’

‘Je kan wel blijven zitten wachten op Sinterklaas.’

‘...als je je wijf niet kan neuken!’

‘Vin jij ut leuk, als je leg te neuken, en *ze staan te kijken*?’

‘Wat ben jij nou voor een visser?’

‘Blauwe!’

‘Doe ut licht is uit, Joop!’

‘Tot kijk.’

‘Tot kijk, met un hoedje op.’

‘Ze weten alles.’

‘Niet iedereen weet alles.’

‘Willen is kunnen.’

‘Je heb ook pooiers die werken.’

Kantoorpooiers, taxipooiers, fotopooiers, studentpooiers, schouten, rakkers, classificeerders (bikkers).

‘Waarom probeer je ut niet?’

‘Denk je dat ik de hele dag met me pik zit te spelen?’

‘Je moe naar de stad gaan, poen halen, vuile pooier!’

‘Nou istie duf.’

‘We zijn op de leeftijd’ (groeten uit Ibiza) ‘dat Jezus gekruisigd werd.’

‘Ik schrik me... een hoed!’

‘Ga je lekker mee schat? *Verrek, nou ziekut pas!*’

69

‘Kan nie sturen.’

‘Rijbewijs.’

‘Ja...rije...’

‘Wat zielig voor die jonge... zeg: ga nou maar legge... ga nou maar lekker slape...’

‘...heb ut niet geleze... heb ut zo druk... zal wel in de krant gestaan hebbe...’

‘Hoe is ut in dit dorp?’

‘Pas weer een paar doodgegaan.’
‘Dat gaat maar door.’ (afweergeschut)
‘Goeiemorgen, buurvrouw!’
‘... paar mensen uit de buurt, van gezicht...’
‘Bah! Vies ding!’
‘Zal je alles goed schoonmake...?!’
‘Heb ik me ouwe jas nóg niet terug... Hoe vin u dat nou?’
‘Koekies luste we niet.’
‘Tis weer paradefeessie.’
‘Staat goed, zeg!’
‘...zouder haast wat bijlegge.’
‘Die gozer mot een pak slaag hebbe!’
‘Bergen verzetten.’
‘Wat praat die man moeilijk.’
‘... heb ut altijd een klootzak gevonden.’
‘Altijd wel om um moete lachen, gekke toeren diedie uithaalde.’
‘Altijd geziekt.’
‘Iedereen natuurlijk.’
‘Minderwaardigheidscomplex? Nergens voor nodig!’
‘Past zich nie aan. Dan moeten wij ut doen.’
‘...opeens komp je broer binne...’
‘Toutrekken om Janssen.’
‘... geloof dat ik maar swanjeur wor’
‘Doe je nog meth...pot ver 3!’
‘Telkens ander, zal jij ook wel weten.’
‘Zeg toch niet dat Sinatra...’
‘...hoor dat-ie pruikevrouwtje heef - serieus, buiten z'n sexleven...
Dan denk ik toch an oud vrouwtje. Kan me voorstellen dat je jong pruikevrouwtje heb. Voor secretaresse kaje beter ook geen oud wijf neme.’
‘Wil gewoon eerlijk zijn.’
‘Maaktem wel weer sympathiek.’
‘Zie je wel dat-ie niet kan liegen!’
‘Nee, alsut niet nodig is...’
‘Kome jullie nog eve binne?’
‘Nou... wij gaan nog eve un dingetje doen...eh...un dingetje drinke...’
‘Altijd gezellige buurt gevonden. Weet natuurlijk niet hoe de

huizen van binnen zijn...'

70

'...the Watchtower!'

'As je zo wil spelen, moet je natuurlijk wel elke week naar de tandarts... as je jong ben...'

'In den beginne was Ervaring.'

'Duizenden platen. Ze gaan af op gezichten.'

'Zingen uit hoofd gezet? Weet wel paar liedjes voor je:

- Ramblin' Jack
- De man van de knakworst (witte hoes, afpelbare knakworst)
- De Nachtwacht (ze noemen me Dolle Kee, de nachtwaker)
- Ik ben bikker (ik classificeer)
- It's a man's field
- Het loon van de angst (over vrachtwagenchauffeur)
- Starface
- Sleepless Nights
- Trick Hat
- Oil town
- Vervelend liedje
- Buy, buy love
- War soul
- Wasserette
- Sexman
- Stream
- For 4 trains
- I dig Diogenes
- Giant

'Er was hier laatst een lekkere, blonde meid. Bedoel je die?'

'Tis toch zo'n schatje!'

'Wat mooi... dat blauw!'

'...met ut logboek?'

'Lig nou toch op zunnest.'

'Zullen wum is wasse?'

'Ja...nou nog nie...volgende week...'

'Polisie...hij is dronke hoor!'

'Goed dat-ie de sleutels gegeve heb... Kaje tenminste blokkies

rije...!'

'Onverwacht voor me neus... onverwacht vertrokken.' (lekkere, blonde meid)

Wordt inderdaad tijd dat ik vanhier vertrek, maar *no reason to get excited*. Ken je dit spreekwoord: *Als de gekken ter markt komen, verdienen de kremers geld?*

'Wat betekent dat?'

'Marskramers...'

Hoe is ut met Het Betere Stripwerk?

Wat denk je van Nieuw Blad: CON text?

'Tikte je ontboezeming over, gaf haar doorslag. Ister stil van...'

'Blij met je telefoontje.'

'Blij met je brief.'

71

(VIP) Piloot wou ik worden. Avonturier, iets gevaarlijks. Voor studie was nooit geld thuis. Nooit verder kunne schoppe dan... ja wat ben ik eigelijk? Caféhouder, zit int zakeleven, wil zoveel mogelijk zaken zien te krijgen, zoveel mogelijk geld. Altijd int moeilijke nachtleven gezeten.

Op school vonden ze me niet zo fijntjes: beetje ondeugend, gooide met penhouwers. Af en toe zet ik de schoolmeester op ze kont. Nam nooit zoveel, was aggresief. Na zevende leerjaar gaan werken. Expeditie, magazijnbediende. Binnezitten zat me niet. Na jaar moezik in militaire dienst. Commando's, zware training. Ston klaar om met 80 man naar Libanon te gaan, vrijwilliger. Op laatste moment afgeketst. Diensttijd verder normaal volbracht. Wel even moeilijk geweest. Vechtpartijtjes met sergeantjes... ja, ga je krijgen! Die strepen en sterren... hadden *bepaald machtsvertoon*. Sergeant vroeg of ik me handen uit me zakken wilde halen.

'Ze zitten er net zo diep in. Je zei het zo vlug. Red ik nooit meer, moet eve tot cantine met me handen in me zakken blijven lopen...'

Toen ging die aan me lichaam zitten. Toen reageerde ik. Toen lagtie opeens achter een zandhoop te slapen, minuut of vijf. Doorgelopen, maar ja, na kwartiertje... drie maanden

Nieuwersluis voor gehad. (Wordt vervolgd)

Strongest man of the world (VIP-club, Rotterdam, herentoilet)

72

Straattoneeltje

'Gossie.'

Trieste voorjaarsdag. Zon hele dag achter wolken verscholen gebleven, kan slechts vaal licht over aarde laten schijnen. Nog stil en verlaten in park. Moeders-met-kinderwagens blijven liever binnen, tot zon wat meer kracht krijgt.

Alleen verderop man die papiertjes aan puntstok prikt ('wiens verheffende taak...'). En dan natuurlijk niet te vergeten: meisje en ventje dat 'Gossie' zei.

Ongeveer 8 jaar. Blond peenhaar hangt ongekamd over voorhoofd. Broekje, bloesje, schoenen geven duidelijk te kennen dat-ie zeker niet in onmiddellijke omgeving van park woont.

Opvallend verschil met meisje, naast hem. Leeftijd zullen ze gemeen hebben. *Maar in alle opzichten is zij anders*.

Leuke krullekop, fris jurkje, kortom: meisje om door ringetje te halen. Hoe komen die twee totaal verschillende kinderen bij mekaar? Door toenadering van jongenskant? Nee, door eigenschap van meisje, niet bepaald goed, temeer als we leeftijd in aanmerking nemen.

Ze probeert, gewoonte, in gesprek te komen met jongens, van wie ze duidelijk kan zien, dat ze 'minder' zijn dan zij. Gebruikt jongetjes als auditorium voor sprookjesachtige verhalen.

Luisteren gretig, hebben enorm ontzag voor haar.

Hij kent haar vijf dagen. Elke middag, na vieren, ontmoeten in park. Hij blij met vriendinnetje, nog wel zo'n voornaam vriendinnetje. Zij, begerig, wil hem ogen uitsteken. Voldaan over indruk die ze maakt. Grote verhalen.

'Ik ga morgen - dan is het zondag - met vader en moeder autorijden en - o, ja, over auto's gesproken, speelgoed dat ik heb. Auto's, elektrische trein, heel groot poppehuis...'

Moet wel indruk krijgen, dat haar ouders heel bijzondere mensen zijn. Heel anders spreken dan zijn vader en moeder. Zucht diep, zegt nogmaals, vol bewondering: 'Gossie.'

Vraag die al dagen op lippen brandt:

‘Zou'k nie es magge komme spele?’

Lange stilte. Eindelijk, aarzelend:

‘Ja... dat weet ik niet. Zie je, misschien mag ik jongens als jij...’

‘O.’

Begrijpt heel goed, op welke moeilijkheden ze doelt. Door verhalen tegenstelling hoog/laag heel duidelijk...

‘Maar kom, ik moet eens naar huis. Mama zal boos zijn, als ik zo lang wegblijf.’

‘Maggik dan met je meelope naar huis?’

‘O nee.’

Geschrokken. Jongen vraagt niet verder.

‘Nou, dag hoor!’

Die avond, in bed naast drie broertjes: dromen van paleizen, rijtuigen, prinsesjes met bekend gezicht.

Maandagmiddag half vijf. Op weg naar huis, na lange beschrijving van tocht die zij vorige dag maakte met Pa en Ma. Plotseling komt plan op. Draait zich met ruk om, ziet haar nog net hoek om gaan. Rent haar achterna, tot genaderd op ongeveer twintig meter, zich achter voetgangers verbergend. Tien minuten duurt achtervolging. Onaangename gewaarwording: zijn toch allang door sjieke buurt?

Stadsdeel onbekend, vertoont enige overeenkomst met omgeving waar hij woont.

Onverwachts draait ze zich om, voorbijgierende brandweerauto nakijkend. Heeft geen tijd meer om weg te glippen, krijgt hem in oog, zet op lopen.

Achterna: nou moet ik toch haring of kuit hebben!

Slaat eindje verder hoek om, begint luid te gillen:

‘Pappa, pappa! Vieze jongen zit me achterna!’

Uit keldergat komt man naar voren. Ketelpak. Gezicht zwart van kolengruis. Laat kolezak van schouder op straat zakken, gaat voor aanstormende jongen staan, grijpt beet.

Woorden die jongen hoort, niet verwacht van vader. Nog schop onder achterwerk. Man laat los. Jongen zet op lopen, nagejouwd door vertrouwde stem. Zal wel nooit meer verhalen vertellen.

Jongetje op stoep, uitgeput van harde hollen, ervaring rijker.

Voorbijgangers.

73

Ken Jan Cremer uit den Haag, nooit wat met 'm gehad. Poot? As ze dat zegge, zeg ik altijd: die? Die wijvedief? Wedde om een rooie van niet?

Bij mij lagtie altijd Chessmann te lezen, altijd Chessmann, Dodencel, weet je wel. Altijd zeidie:

'Ik ga ook nog is een boek schrijven.'

Waren een keer bij een schilderes, ene Lotti, kan dat? op een hoffie in den Haag. Jan had van tevoren gezegd:

'Opletten. As ik kuch, kaje lachen.'

Dat mens schilderde allemaal mannetjes met *zulke* (kursivering Vaandrager) snikkels. Begrijp-ie dat nou? Wat is dat toch? Wat moet zo'n mens nou?

Wat las ik? Wat is dat met Jan, over joden. Hij is toch met een jodin getrouwd?

Ik zou'm wel weer is wille ontmoeten. Astie hier is, moet je'm meenemen. Wat doet-ie daar nou? Kandie nog kome hier? Wat hoor ik? Staan ze'm op te wachte?

Die Barry en hij zaten zwaar in de gallemiese. Vaak lamlazerus.

Zoop alles door mekaar: andermans glazen, alles wat-ie zag staan.

In hoe heettut 'De Sport' stond geloof ik een rekening van over de *f*1300.-.

Die andere is volgens mij wel ruig. Kwamen helblond uit Spanje terug. En mense berove, asjut mij vraagt.

'As je wat te drinke aangebode krijg, moet je zegge: En me gezelschap?'

Dan bestelde-die *zo'n* (aanwijzing voor de pers) bittergarnituur!

Hij had een hekel an betale.

Dat ateljee... bê je daar welis geweest? Wat een kelerezootje!

Hartstikke vol... dat grote ding, waardie mee voor de televisie was, die gek, dat lagter ook. Waardie een miljoen voor vroeg, mafketel, daar liepe we gewoon over. Gelachen!

Op de Zeedijk heeftie me ze moeder angeweze. Hij dee net oftie der niet kon.

‘Ik zei een keer “Dag moeder!”, toen is ze kwaad geworden! Ze zei: “Hoe kaje dat nou make, jonge, midden in de zaak? Hoe kaje me nou midden in de zaak “moeder” gaan noemen? Dan ben ik toch *oud*? Dan heb ik toch geen sjans meer?”’

Kan dat, dat ze moeder werk op de Zeedijk?

Veel mensen hadden een hekel aan 'm. Kon een vervelende jongen zijn. Waar komtut in te staan? Ik ben gewoon buffet-juffrouw. Ik ken um uit den Haag. Hij kwam altijd bij me ete, toendie in de gallemiese zat.

74

Jan Cremer schrijft uit Amerika: Herinner me haar uit de jaren 58-60, den Haag, als een lekkere donkere stoot met enorme kanjers van tieten. Trok vooral de aandacht, omdat ze 's zomers in dunne zomerjurken liep, zonder beha. Haar enorme Israëlische tepels als torpedoos door de gebloemde stof; en alles wipte op de maat.

Ze was een soort makker van me. Ze werkte in nachtclubs (ik meen o.a. Villa d'Este) als lady-barkeeper, waardoor ik steeds drankjes van haar gratis kreeg. Hekel aan betalen heb ik altijd gehad, vooral als er geen poen was: no monnie in de pokket. We zakten vaak hele nachten door, met allerlei Haagse penoze-figuren, en ontwaakten dan in de hitte van het Scheveningse strand. Enorm gelachen inderdaad! Een keer vond ik mezelf terug in een ouwe Amerikaanse auto, vol Surinamers en ander gespuis op weg: nachtelijke strafexpeditie.

Ze zat naast me, met een boodschappetas vol sjempotten, gevuld met strandzand, die later door de ruiten - ik weet nóg niet wat de goede man misdaan heeft. Ik geloof dat-ie haar zus met een paar koters had late zitten. Door de ruiten van een huis in nette Haagse buurt. Gelachen! Vooral toen de 5×8 ons achterna kwam. In nachtcafé's en ongure koffietenten stelde ze mij altijd voor als haar ‘broertje uit Israël’. Welke rol mij moeite kostte. Ik spreek geen Jiddies!

Ik at vaak en geregeld bij haar & kon altijd bij haar terecht: dag & nacht.

Haar oom geloof ik nog eens ontmoet bij haar zuster thuis. Alle

stoelen werden in een rij geschoven & hij zong. Toffe meid: erg lief & vriendelijk & zo-lekker-recht-op-de-man-af, zoals dat heet.

Alleen als ze kookte, was het niet te vreten: altijd vettige stamppot met zure kaantjes & waterige sju.

Buiten wat geflikflooi nooit wat met 'r gehad: in het begin kende ik haar tekort en later kende ik haar te lang. Het was eigenlijk meer een soort vriendschap. Ze voorzag me regelmatig van zakgeld & hielp me met allerlei dingetjes.

Ze kon zuipen als een dragonder & als we een nacht op stap gingen (dat was soms maandenlang élke nacht) dan *'waren we weer doorgezakt'*. Ik heb enorm met haar gelachen. Ik heb haar jaren later nog een keer ontmoet op de Kaap, daar was jij bij, geloof ik. (...) Maar dat geeft niks, want zij en ik hebben ongeveer dezelfde mentaliteit, alleen op een ander vlak. We komen er wel, hoe dan ook. *Lang leve Amerika!*
(Kursivering van mij)

75

Op een middag, het regent, kruipen we in Rotterdam, op goederenstation Rechtermaasoever, in wagon die we met rubberbalen hebben gelaje. Besluiten tukje te doen, tot wagon weggehaald wordt, vallen in slaap, worden pas wakker, als wagon begint te rije.

In wagon hangt duffe, zware rubberlucht: lading bestemd voor Vredestein, Enschede.

Kalme Henk houdt de moed er in.

Ik bedenk allerlei manieren om de aandacht van de buitenwereld te trekken. Ik schrijf 17 briefjes

HELP WE ZITTEN OPGESLOTEN

die we door kiertjes naar buiten gooien. Zonder resultaat. De wagon komt eerst in Oldenzaal op een zijspoor. Ook in Enschede, op een rangeerspoor, tot geadresseerde inhoud komt opvragen.

We proberen van alles om een opening te forceren. De deuren zitten potdicht. Een raampje zit dicht met een ijzeren plaat, die we niet weg kunnen krijgen. We worden smerig en krijgen ut koud. Onze laatste sjek raakt zoek in het halfdonker tussen de rubberbalen. Razende honger en dorst. We denken dat we gek

worden. We worden wanhopig en doodsbang. We leren mekaar goed kennen.

De regen is onze redding. We vangen het water op in zakdoeken, die we leegslurpen.

Eindelijk horen we voetstappen naderen. We gillen en dreunen met onze vuisten tegen de wanden. We trekken de aandacht van een ambtenaar, die snel een rangeerder roept om de wagon te openen. Bijna 5 dagen hebben we opgesloten gezeten. Alle twee vrijgezel: onze vermissing werd niet opgemerkt.

Henk woont bij zijn zuster, die dacht: hij zal wel weer ergens in het buitenland aan het werk zijn.

76

The University of Arkansas Medical Center requests the pleasure of your company at the opening of a one man show of paintings by Van Golden.

4301 West Markhaw - Little Rock, Ark. 8 to 10 P.M. - June 1, 1961

Translated from Dutch. Cornelis Bastiaan Vaandrager - well known author and ‘angry young man’ of Dutch literary circles, wrote this Text With No Explanation, for Daniël van Golden, on the occasion of the painter's latest exposition in the Netherlands, March 1961, Rotterdam.

VAN GOLDEN FICTION

Who is this Daniël van Golden, who has the alias ‘les mains sales’? At whose terribly beautiful gouaches and paintings have you, coming from all starting points, arrived?

Attentive, chauvinistic gallery trotters know this obscure figure - black cap and eye-patch - who helped to endanger many openings of friend and enemy.

Why did van Golden venture a succesful landing on the east coast of the U.S.A.?

Why has he probed his way deeper into the U.S., to Little Rock, where his colours white/black so poignantly harmonize? Only to exhibit and to design ballet sets as he told reporters in

Rotterdam?

His friends know the better reason: also to visit William de Kooning and above all to make out with Marilyn Monroe:

'Dimaggio could care less.'

He had no idea, when he was still playing with paint and fire in front of the Windows of the Acropolis in the Delistreet, Katendrecht (infamous hide-out of women and whisky in Rotterdam, so well known to seamen of all nationalities). When he merely knew the smell of ouzo (Greek gin) and saw Nordic men fight. When he himself was still learning the rules of the game in a wrestling club.

That only started to dawn on him, when he was attending the Academy of Fine Arts in Rotterdam, trimmed store windows, and, heaven forbid, sweet etchings.

That took definitive form in black and white, the time he roamed around the continent on his life-endangering motor-scooter and mailed puzzling collages from the Casbah.

The time he soiled lillies at Flower Show in Rotterdam, where he painted a mural. The time his first Monroe pinups were target to his pitch-black splotches.

The same incurable dirty hand, which you will innocently shake on this opening, blew on the thunderstorms which overtake you at this moment and which you, aloof as you may be, will find hard to escape.

The same black hand, which always plays black, when the roulette wheel turns in his swampy studio in Schiedam, which now, still drenched with the smell of gin, has six months to dry and to recuperate from the black art cultivated there.

But eventually it will look black with paint and people again. Then they, undignified, will step over the threshold again, van Goldens consonants in Rotterdam, and they are not amazed to hear their fashionable Spanish heels suck to the floor.

Highly amazed, though, are the birdwatchers of journalism. With stained lapel they flee down the stairs, full of disgust, and in their morningpapers appears their cry of agony:

'That is beautiful? Is that necessary? Is not a capable young man prostituting himself for a whim?'

And when van Golden throws his rosy little etchings under their

snotty noses:

‘Beautiful drawings, technically very polished, pure, strong of line. Etchings of cranes, in the harbor of Rotterdam, of houses, of a cemetery, and now this!

I would rather loathe his paintings, I believe. But there is something which compels and holds my attention. *I don't know why, but it's there.’* (Kursivering Vaandrager)

Yes, it's there. The black hand has struck, strikes, and will strike again with poignantly harsh strokes.

Why this unexplained lecture? Because I believe Daniël van Golden to be the white bird in the drab swarm of circling sparrows which, with the regularity of the seasons, settles on the walls of the Dutch galleries.

Have your wine, then, which van Golden himself dislikes. For his ‘Black and White’ he will begrudge you.

Voorheen: ‘Ik wist niet dat je zo goed kon schrijven.’

Thans: ‘Ik wil niet zeggen dat je een viezerik ben...’

Tolle lege/gymnasium erasmianum 1962/studie II
Schilder/voor Daan van Golden (‘les mains sales’)

Hij werkte. Dekor: muziek, exotisch, een zolder, koud winters dagverblijf, reuk: terpentine, Boeken, tijdschriften, fotoos, door gore vitrage bedekt (voor de spetters). Hij werkte, bestond uit ritmische gebaren, boetseerde materie uit grote tubes gulpend, mengde, manipuleerde, manifesteerde zich, tastte met groezelige handen de verf af en bouwde een oorlogzuchtig landschap. Snel strooide hij zand, dook driftig weg en besprong weer tot de tanden gewapend (kwasten, messen, beitels, planken) zijn uitdager en vocht voor een overwinning (zonder genade). Regelmatig kwamen zijn handen uit de brij los, hij omklemde de fles, goot een straal whiskey achter zijn kiezen, en hervatte de strijd, razender nu, beschoot met verf zijn omgeving: stoel, tafel, bed, gore vitrage. Dan, toch merkbaar de kou, de honger, eenzaamheid, hij dooft als voltooiende daad zijn sigaret in het schilderij. Rustig nu, loopt naar het raam, beslagen door winter, en met aarzelende vinger streelt hij een poppetje op het glas; heel gewoon, misschien wat onhandig. Hij kijkt door de dunne

lijntjes naar buiten; een school gaat uit, een agent kuiert voorbij. (Echter; kondenserende waterdamp nam de lijntjes heel gauw weer weg, zodat hij nog niets zag.)

jop.

77

Na jaren intensief onderzoek (Research creates future Hitachi-auto-radio's) ontdekt door Lipcomb, audiologische/klinische afd. Universiteit van Tennessee, U.S.: harde muziek sloopt gehoor. Vijf minuten luisteren verandert niks aan gehoorcellen. Na lang, veel luisteren wordt punt bereikt, dat door spanning cellen verplaatst of buiten werking worden gesteld.

Geluiden van bromfietsen, geweervuur en schoolorkesten kunnen schadelijk zijn. Veel eerstejaars' horen slechter dan iemand van 65.

The Mellow Sound of Kustom Musical Instruments, of Space Age Design. Everyone says something good about Kustom: Age 65 & over: ‘IT'S TOO DAMN LOUD’.

EAR SPLITTER! Fender XFL 2000 shatters the power barrier with 800 Watts of peak power. FENDER / SUPER SHOWMAN / POWER SPEAKER.

Expand power by placing additional units in any desired configuration.

Geluiden maken. Laten we er achter zien te komen, hoe je geluiden kan maken. Dat kan op heel wat manieren. Je kan in je handen klappen. Met je voeten stampen. Bel luiden. Op een fluit blazen. Op een trommel slaan. Of je kan je stem gebruiken. Met je stem kan je brommen, zingen, spreken en schreeuwen. 's Avonds kan het heel stil zijn. Maar zelfs als je in bed ligt, kan je nog allerlei geluiden horen.

Bijvoorbeeld: tikken van klok of wekker. In de zomer gesjirp van krekels. In de verte geluid van trein of fluit van schip. Of zachte muziek uit andere kamer. Hoe ontstaan die geluiden? Hoe komen ze bij je oren?

78

(Pop & Jazz) There's nothing like an enigmatic statement in the first paragraph to make you want to read the second, so here goes: *The Golden Earrings* (kursivering Vaandrager) would have been a smash... in 1965. Now to explain.

Try to remember back: all of the major popgroups were keeping much to the middle of the road, although the heavies, like the Beatles and the Stones, were beginning to chafe under the uncomfortable restrictions of the three-minute hitsong. The explosion came a la Sgt Pepper and the rest is pophistory. If now, 68, a group tries to make it, they have to have a new sound and high standards. The music business is not unlike the old days of vaudeville: if the act was bombing, it was quick yanked off stage.

Today, if a group hasn't got IT musically, out comes that came with *no regard for necks or years of struggling* (kursivering Vaandrager) to get out on that stage in the first place.

Winter Harvest is too obviously 1965 vintage. This group hails from Holland, and maybe they got our music late - I don't know. The two best songs in the album (Smoking Cigarettes/In My House) are good for what they are, but I have the feeling that I heard them before. The piano chords and the guitar-lines have been used years ago by the Stones and the Kinks.

Why buy a copy of a Rembrandt if you can get the original for the same price? (kursivering van mij.)

Sometimes their imitation of other groups (and I'm not saying they're doing it consciously) is painfully blatant. At times I hear strains of, surprisingly, groups like Freddy and the Dreamers and Jerry and the Pacemakers.

It's too bad that a group like the Golden Earrings, which is obviously in a rut, is recorded, when *there are hundreds of modern and starving musicians around, who would give their last pair of boots to get into a Capitol Recording Studio* (kursivering van mij).

I hate to upset international relations, even in this minuscule way, but *I'll have to go on record as saying that all that is Golden, does nothing more than just glitter* (kursivering

Vaandrager/tekst Salvatore Salerno).

79

Ei van Columbus. Situatie ondragelijk geworden. Ik zit te studeren, heb boek nodig, dat ik niet bij de hand heb, naast me op tafel, ben verplicht eindeloze weg af te leggen van stoel naar boekenkast in hoek van kamer. Aanvankelijk neem ik telkens moeite afstanden te voet af te leggen. Gelukkig langzamerhand noodgedwongen zo sekuur geworden, dat ik, alvorens studie te beginnen, alles wat ik maar even nodig zou kunnen hebben, klaarleg.

Natuurlijk, vergeet wel 's wat. Kan moeilijk feilloos alle voorbereidselen treffen, om hele avond geen enkele keer op te hoeven staan. Moet ik ook van tevoren thee zetten?

Inkt avond aan avond op tafel houden, voor geval pen in loop van avond leeg raakt?

Goed: desnoods regel ik deze en andere dingen van tevoren. Riekt reeds sterk naar overdreven efficiency. Moet ik ook van tevoren behoefte doen, om heel verdere avond van deze last ontheven te zijn? Kan dit, natuurlijke aandrang, moeilijk aan tijdstippen kluisteren.

Nog meer dingen die ik niet kan dwingen. Eindeloos oponthoud: in loop van avond kondigt belgezoem bezoek aan. Telefoon op gang gaat!

Logisch gevolg van omstandigheden: besluit rijwiel voor intern gebruik aan te schaffen. Met moeite weet ik fiets langs grillig gebochelde trap omhoog te wringen. Eenmaal op kamers tweehoog, blijkt aanschaf volkomen verantwoord. Geld & moeite rijkelijk beloond.

Wat een verlichting van bewegingen! Wat een gemak!

Vergeet ik nu iets - naslagwerk bijv., waarvan ik zelden of nooit gebruik maak, maar dat door aard van studie plotseling geraadpleegd moet worden *(Drugs and the mind)* - stap op fiets, rij op dooie gemak naar boekenkast in hoek. Ook oponthoud, verkieslijker dan tijdrovende wandelingen van vroeger.

Kan wat onbezorgder te werk gaan, hoef nie elke avond hersens af te pijnigen:

‘Alles bij de hand? Niks vergeten? Voor de zekerheid klaar leggen?’

Me hoofd liep om.

Aandrang? Rustig neem ik fiets, boek onder snelbinder. Tijd op toilet dubbel benutten: verder lezen.

Bezoekers kunnen bij trapgat op bagagedrager plaatsnemen. Banden goed op spanning? Horten of stoten? Blijkt erg mee te vallen. Afzetten aan tafel, stoel of dressoir, kan voorkomen. Rij met grootste gemak rond, tussen meubelen, kamers door. 's Zomers - als 't mooi weer is - als tussendeuren open gaan, rit ik van voor naar achter, van achter naar voor. Prachtige tochten *(‘daar is het mooi’)*. Welkom, aanvullend gevoel van rust. Gemak dient mens, denk ik. Laat in nacht opgehouden met werken: op fiets naar bed. Nachtelijke wandeling? Ook niet onaangenaam. Bevorderlijk voor welverdiende nachtrust. Denk: waarom moeilijk, als makkelijk kan? *Vin dat ik gelijk heb*.

Weet iets prettigs: vroeg uit droom gerukt door wekker, nog even kunnen omdraaien. Naast me leunt fiets tegen bed. Ruime tijdwinst(gang!) naar toilet en zitkamer.

1 ding over hoofd gezien. Komt op nacht aan licht, stap af voor me bed... hoor met geniepig gieren achterband leeg lopen.

Punaise, op zeil verdwaald... alle gevolgen vandien.

Te slaperig om konsekwenties te realizeren. Denk verder niet aan panne, stap geeuwend in bed. Volgende morgen, vroeg uit droom gerukt door wekker. Draai me, zoals gewoonlijk zegevierend om. Waan meester van tijd, door bijzijn rijwiel. Hoe meedogenloos aan onachtzaamheid herinnerd! Wil opstappen, bemerk lekke band. Hele ochtendindeling in Honderd. Reizen, eer verzekerd van tasje reparatiemiddelen. Ben niet tevreden. *Koning te rijk was ik met fiets. Wil nou bromfiets*. Middelen laten aanschaf toe. Vrees last met buren: brommen...

80

‘Ik hou van dat beest, wil 'm terughebben. Twee verschillende ogen: blauw en groenbruin. Ruim twee jaar geleje bij ons gekomen, as babypoes. Hoopje witte watten was het toen.’

Zoon: '...bleef altijd zo op ze rug bij me op schoot liggen... doet geen ene andere kat. Ik heb Sjimi ook herkend in de krant.'

Hij verdween op septemberdag via open raam en plat. Kinderen uit straat komen vertellen:

'Sjimi overreden.'

Daarom geen aangifte.

'Ik zag 'm in de krant. Alleen beetje dikker geworden.'

Kat van foto zat in Delfts asiel. Won op tentoonstelling Europees kampioenschap.

'Kan nooit van haar geweest zijn. Ik heb datzelfde katje al veel eerder in mijn asiel gehad. Kat die van huis wegloopt, loopt ook niet van Rotterdam naar Delft! Vreemd, zoveel mensen opeens, *wel 35*, die kat kwijt zijn. Nooit aangifte gedaan.'

81

17.00 uur Rotterdamse Tijd, na stevig maal, siësta.

Voornaamste bagage: knip met bijna *f* 50, loper, zwarte, gehaakte stropdas. Pardoel, Ouwe Binneweg, even voor half zes. Laatste zon voor vandaag.

Ju, vochtafstotend kostuum, met Ja:

'Sta te winnen... dolle kee!'

Kansspel: raadselachtige naam, raadselachtige regels.

'Elk ogenblik kon Amsterdam hier zijn. Gratis doorzakken voor nieuw blad. Kreken op jullie medewerking.'

Derde fles bier: Amsterdam. Al: korte perskonferentie met lokale kollega. Jo tast met Sixtomat ontstoken cafélicht af. Leica. Drie Bockma's 36 kb-opnamen later:

'Stel voor te vertrekken, hebben meer te doen. Iedereen akkoord met De Pijp?'

Ju maakt Amsterdam wegwijs in vooroorlogse Citroën van Jo. Ja volgt, met o.g. in Fiat 500. In De Pijp verwelkomd door lokale kollega, dezelfde, advertentiefuik.

'...zo vrij geweest, bij gezelschap aan te sluiten... als niemand bezwaar heeft...'

Diskussies met ober, Ilford-doosjes in asbak.

'Kijkt niet op un rolletje.'

'Gauloises?'

Brilstudent, kunstroos linkerknoopsgat, komt derde maal binnen kwartier van WC, wast derde maal uitvoerig handen.

Elf uur: goed druk. Baas strooit uit mudzak olienoten:

'Skins on the ground! Please!'

Wie stoort zich daaraan? Geweldig gekke troep. Tros stropdassen naast fornuis.

'Vergeet je camera niet as je naar WC gaat: vol opschriften!'

'Geen Gauloises? Weduwe van je...'

Nieuw bier, omelets Ronsiel, spaghetti Bolognese.

'Prijzen genoteerd?'

'Schieten jullie op? Hebben meer te doen.'

Pijp-deur op knip. Wie nou binnen wil, moet belletje drukken:

ALLEEN VOOR LEDEN, HUN INTRODUCÉ'S EN LEDEN VAN DE ERKENDE CORPORA.

Onvermijdelijk volgende halte: Fles, 's Gravendijkwal. Belegen vete: geen toegang. Vier chicks die net naar binnen willen, enig aandringen, in Citroën douwe. Fiat voorop, uitgestorven, Floriade.

'Nakie van Blakie.'

'Brugge over.'

'Tot in Akropolis.'

Achtergrond: Akropolis, kinderwagen, etalagepop in piccolo-kostuum, Griekse koninklijke familie. Meer naar rechts: knoflookslingers, paprika, kippen int groen.

'Niemand godespijs?'

'Broodje kaas.'

'Ouzo - met mosselen.'

'Gauloises?'

'Rooie wijn.'

'Cola.'

'Walhalla?'

Slagwerk, harmonika, weggedrukt tegen plafond. Dansmuziek: volume!

'Prettige uurtjes' (Coca-Cola)

'Gelieve na het dansen te gaan ZITTEN.'

Rek vestzakbrochures bij ingang. Geplunderd:

'Door het Lijden naar het Licht.'

'De Weg des Heils.'

‘l'Evangile selon S. Luc.’

‘The Gospel of St Matthew.’

En andere: arabisch, armeens, fins, hongaars, grieks, zweeds, japans, hebreeuws.

Huisorkestleider kondigt verzoeknummer aan:

‘Japie de portier!’

‘Hoe vindt u hier bij ons de sfeer?’

Pozerende Noren, afgelaje. Tafel bezaaid met Elizabeth-bodes (no 38/jrg 28). Elf man: kwartje fooi. Portiersblik verschrikkelijk...

‘Tattoo-Andy is inside Freddy's Bar.’

Wijnhuis: man zonder bovetanden, sketzang met Jacky Davis in jukebox. Vrouwelijk handgeklap.

‘Hoe vin u ut?’

‘Niet gek’

‘Meen u dat nou... Waarom geve ze deze jongen dan geen kans? Omdat deze jongen geen noten kan lezen? Nou, en? Hele nummers... uit ut hoofd! Improviseren? Meneer, alstie de kans krijg, veegt-ie heel Rita Reys achter mekaar van het toneel!’

‘Tijdje geleje... nou effe nie weglope... Gezellige avond gehad... stap binnen bij de Millers. Ik naar de boys van de band. Hello boys, zeg ik, can I sing somesing? Amerikaans... platmaker... anders trappe ze der niet in. Rondje voor ut orkest. Ik zinge. Hele tent wild. Eddy Doorenbos... aardige jongen, die wat kan... Eddy Doorenbos kruip stilletjes in een hoekje. Eddy Doorenbos is nergens meer!’

‘Bandje opnemen. Bandje... opsturen!’

‘Waarheen?’

‘Pacific... kan dat?’

‘...als we maar niet verkeerd gaan.’

‘Maastunnel... kannie missen.’

‘Doorzakken: staat niet in *Het Juiste Woord*. 520 synoniemen voor *boemel*, maar *doorzakken* is er niet bij.’

‘Zeg liever hoe we moete rije!’

‘Boven langs, rechts, als maar recht door en dan weer links. Van Dale definieert doorzakken: doorbuiging krijgen (door te zware last), hoogte verliezen...’

‘Hoe nou?’

‘Zie je dat plein? Die scooters, die auto's...’

Anonymus, Pacific-herentoilet:

‘De Floriade is iets groots, maar bij Harry js het het mooist.’

Biljart na metamorfose verdwenen. Welke Rotterdamse Select-o-matic Seeburg bergt zoveel goeie jazz als deze... Breet, Schiedamsesingel, smalend over ‘amateurs’, weg van Ahmad Jamal (C4, D4, V3, D3).

‘Suggestie?’

‘E 1, F 1.’

‘Work... Nutty...’

‘Graag iets harder.’

Drukte, razend snel registreren. Aardigheidje, in beeld komen.

Bier vliegt uit glazen in handen. Verdere verspilling voorkomen: glazen lopen leeg in keelgat.

‘Hoogste tijd!’

‘Las Palmas!’

‘Blues March.’

‘Vol!’

Dertien man, niet te vermurwen.

‘Vol!’

‘En die dan?’

Twee (vaste?) vrouwelijke klanten: schouderklopje, billetikje, binnen.

‘...eigenaar spreken? Reportage, foto's.’

‘Niks mee te maken. Flessers hebbe we hier nie nodig!’

Deur dicht (klap), opgelet: kijkgat. Zijdeur geeft toegang tot aangrenzende bar, andere naam, andere portier.

‘Meneer heeft geen tijd. Zaterdagsavonds staat meneer nooit pers te woord.’

‘Vroeger nachtclub, levende muziek: Cascade (Kaskadee). Nou levensgrote jukebox op podium met Presley-foto: altaar. *Chicago* van Sinatra. Dan hebbie het gehad. Meubilair op laatste pote. Kommaar niet ande chicks... stuiken je gelijk in mekaar.’

Zwalkend over tunnelwegen, overbuurvrouw Habanera, Cadi-club, in 45 uit grond gestampt.

‘Trees heeft un Canedees...
Samen in een jeep
en dan vol gas...‘

‘Allemaal boven de 16?’

Zwarte, gehaakte stropdas moet aan te pas komen. Binnen, met pijn. Kollektieve inzinking, drie x tol betalen, Spanjaard op sleeptouw. Vitrinefoto's.

'De Wieck?'

'De Wieck!'

Westblaak vol geparkeerd. Cinerama slaapt.

'Aanneme!'

Jassen, fooien, telefoontjes, taxibonnen. Handen tekort.

Cees See: 'Ommetje luchtje?' Achtste, tevens laatste cassette in Leica. Nieuwe Gauloises. Binnengewaaid: A. van Rooyen, straks: jamsession. Drummer R. Pronk, bassist K. Serierse.

'Hoe heet die Amerikaanse tenor, Herman?'

'Geen idee, weet je...'

Bühnelichten, op verzoek fotograaf. Eddy Doorenbos, armen gespreid: *Pennies from Heaven*.

Camera wordt hardnekkig in gaten gehouen.

'Ik geef wat weg.'

'So what?' (Solo Herman)

Klinkt erg ver... gesjor aan schouder.

'Doorgezakt? Je wordt thuis afgezet. Wel wakker blijven, weg wijzen.'

Lange, levensgevaarlijke klim. Wat? Geen aspirines in huis?

82

Rijke Amerikaanse weduwe per vliegtuig in Parijs aangekomen. Kent niemand. Spreekt geen Frans. Doof. Hartpatiënte: elke twee uur medicijnen innemen.

Ze heeft medicijnen nodig. Stapt apotheek binnen. Krijgt medicijnen. Laat tas, waarin behalve medicijnen, paspoort en geld, achter op toonbank.

Ze schrikt. Naam apotheek vergeten. Weet niet meer waar het is. Dwaalt door hete, stoffige straten, op zoek naar apotheek.

Steeds angstiger, schichtiger.

Tegen de avond, in shocktoestand, in auto, geparkeerd Avenue Kléber, gekropen. Japon en schoenen uitgetrokken. Uitgestrekt op achterbank, om te slapen.

Knecht van naburige garage ziet haar, jaagt haar weg. Strompelt

over straat, japon in hand. Hartaanval, valt, botst met hoofd op straatstenen, sterft aan schedelbreuk. Naast stoffelijk overschot bril met ingebouwd gehoorapparaat gevonden.

Iemand van apotheek bracht tas naar Amerikaanse ambassade.

83

Sterke aandrang, vermoeid door nachtelijke rit. Blij, fiets eindelijk hangt. Machinale handelingen. Goeie gedachte van stallingbaas: ook beneden toilet. Hoeve hij en helper tijdens werkuren niet naar boven (woonhuis), als ze zich willen ontlasten.

Toiletdeur op slot? Ruk twee keer aan deurknop. Tegenstribbelend hakie.

'Ogenblik, ben direkt klaar.'

Hakie opgelicht: oud heertje spreekt:

'Stt! Voorzichtig... doe eerst even buitedeur dicht. Waarom maakt u zo'n lawaai? Regelmatig bezoeker, moet toch weten dat ze door minste geluid afgeschrikt worden. Laten we nog is met ze tweeë proberen.'

Geen gelegenheid tot vragen. Mee, aan jas toilet opgetrokken. Verwonder me over kracht die schuilt in ouwe.

'Haakje.'

Staan in aarde-donker.

'Kalm, kalm. Moeten tot schikking komen, blijkbaar niet enige.'

'Wacht, kunnen we licht maken? Zie geen hand voor ogen.'

'Hoe wilt u dat doen? Hier is geen elektrisch. Geen nood. U krijgt uw zin. Proefondervindelijk meneer: zacht rood schrikt niet af, trekt juist aan. Vandaar deze zaklantaarn met rood glas.'

Plotseling doorzeeft zwoelrood duister. Camera obscura, vage manipulaties.

'Niet zoveel ervaring als ik dacht. Voor u geldt voorlopig: goed opletten. Volgende gelegenheid *met succes opereren*. Tot werkverdeling komen? Om beurt? Om avond hier? Op gemak zitten, ogen goed kost geven. Klap bril voor u neer, nodig u uit, mijn plaats in te nemen. U de lamp, schuin omlaag...'

'En u?'

'Ik? ziet u dit stokje? Paraat!'

‘Duurt zeker lang?’

‘Soms uren, soms drie binnent kwartier. Uitzondering... wachten lijkt monotoon... wezenlijk bestanddeel verblijf. Boeiend, spannend. Teveel gevergd, dan deze remedie...’

Douwe heeft wat onder kurk.

‘Kan helaas geen glas aanbieden. Te omslachtig in deze engte.’

Ruk fles uit handen.

‘Benauwd hier.’

Droge, harde bek. Zweet- en zijklucht.

‘Hoe houdt u 't uit?!’

‘Daar! Daar! Ziet u wel?’

‘Zie niks. Al slaje me dood, man!’

Hoort me nie eens! Juicht onmerkbaar. Wijst omlaag. Licht geërgerd, brand van nieuwsgierigheid, ben zeker onvoorzichtig in beweging, stoot stokje uit ouwe handen.

‘Huil nie, man! Kom wel terecht...’

‘Wat nou! Wat nou toch?! Vlug! Misschien kan het nog. Jong, lenig! Gebruik handen!’

‘Zet 'm op... witte muizen!’

...

Iemand aan de deur! Hakie stribbelt tegen, bevende hand.

‘Ogenblik, ben direkt klaar.’

Roepen wou ik, klonk meer as kreunen... Gebeurd? Hoezo?

84

Paris vous parle. Op Eigen Terrein. Reeds bij het binnenkomen van Ons Huis worden we in Parijse sfeer gebracht. Speelse klanken van Franse chansons komen ons tegemoet uit onzichtbare luidsprekers. Voorspel tot Jan Brusse, die vanavond zal spreken en voorlezen uit eigen werk.

Inleider O. maakt vergelijking tussen vader B. en Jan B.

‘Het is altijd moeilijk voor een zoon, om, wanneer de vader een zekere vermaardheid heeft verworven, hier tegenover een waardige tegenhanger te vormen op hetzelfde gebied. In dit geval ligt het anders. J. heeft een eigen vermaardheid verworven.’

‘Ik wil u meevoeren naar Parijs en u in de sfeer brengen van een

Parijse lente-avond...'

Typische zachte stem, zo bekend van wekelijks gesproken brief. Vele interessante bijzonderheden over het grote, onbegrijpelijke Parijs. Rake schetsen. Belevenissen van alledag, kenmerkend. Het valt ons op dat de heer B. volkomen 'voorlezer' is, spreker voor onzichtbaar publiek. Naar onze mening staat hij enigszins onwennig achter katheder. Bijna geen enkele maal richt hij de blik op zijn auditorium. Houdt deze strak gericht op lectuur.

'Het duurt heel lang voor een vreemdeling iets begrijpt van Parijs en er vrienden heeft gemaakt.'

Zelf, na jaren lichtstad, typische Fransman, beweeglijk, geestig. Natuurlijk komt hij ook te spreken over de Parijse existentialisten, die zich, veelal snobistisch, beroepen op hun 'voorman' Sartre, vaak hoegenaamd niets afweten van deze philosoof en zijn ideeën.

Spreker: 'Trek iets geks aan, dan val je op en word je voor existentialist aangezien.'

Spreker geeft voorbeeld van uitwassen, waartoe deze grillen leiden:

'Jongeman die, haar volledig naar voren gekamd, barrevoets over straat loopt, kluif om de nek... Overigens, dit zogenaamde existentialisme is in Frankrijk niets nieuws. Reeds in de veertiende eeuw spreken jongelui op hoeken van boulevards en pleinen over kunst en boeken en lopen er "anders dan anderen" bij, ter onderscheiding van "de massa".'

Uitvoerig vertelt spreker over Parijse cafés... 'Café Flore', 'Deux Magots'... over koffie, vanaf de dag dat koffie in Frankrijk werd ingevoerd: 1654.

Natuurlijk komt spreker, geboren Hollander, geheel in Franse sfeer opgenomen, tot vergelijkingen tussen tweede vaderland en geboorteland.

'Ik constateer dat Fransen op ieder gebied eleganter zijn dan wij.

Wij missen savoir-vivre. Het Parijse leven is hard. Veel feller dan bij ons. In Parijs praat je niet over ernstige dingen. Je drijft er luchtig de spot mee.'

Dubieuze levensopvatting, waarmee men het eens kan zijn of niet. Zijn voordracht duurt geruime tijd. De pauze geeft hem geen rust. Omringd door vele belangstellenden, die hem willen

spreken, of zijn handtekening geplaatst willen hebben in 1 van zijn boekjes, in de zaal verkrijgbaar.

Na de pauze becommentarieert hij, zittend op de eerste rij, microfoon in zijn hand, een film over Parijs. We zien ondermeer de beeldhouwer Zadkine aan het werk en kunnen een blik slaan in de enorme artistenkazernes die de Ville Lumière rijk is. In 1 daarvan heeft spreker zijn appartementen.

Later op de avond betreedt spreker nogmaals het toneel:

'Ik vertel een paar ondeugende verhaaltjes. De kinderen zijn nu toch naar bed. Voor de radio mocht ik ze niet voordragen.'

Onbegrijpelijk, dat deze *geestige, geenszins onwelvoeglijke* schetsen, na voordracht in Kampen, zoveel verontwaardigde kritiek uitgelokt hebben.

Geslaagd besluit van interessante avond. Leden van Unileverreisclub, die dit jaar met vakantie naar Parijs gaan, zullen na dit voorproefje ongetwijfeld met nog meer verlangen Zuidwaarts reizen.

85

CARNAVAL in lunchkamer. Feest van wandelende wasmiddelen en kakelbonte kostuums. Luid schreeuwend moet uw verslaggever zich verstaanbaar trachten te maken, als hij na middernacht van de heer Cod, organisator van bijzonder geslaagd carnavalsfeest, enige gegevens wil verkrijgen, om zijn verslag aan op te hangen. Woorden worden overstemd door nog harder schreeuwende tonen en kleuren van kleding en muziek.

Onvermoeibaar slaan en blazen mannen van fanfarecorps Van den Bergh en Jurgens, o.l.v. J. van Lent - voor deze avond omgedoopt en omgekleed tot 'durpsharremenie' van 'Boer Biet' - de hele avond op trommen en trompetten. Het begin is vrij gemoedelijk. Omstreeks negen uur klimt uw verslaggever door het eenzame Hoofdkantoor naar boven. Aan het eind van de lange gang geeft hij zijn jas af. In het midden van de anders zo zacht roezemoezende lunchkamer, ziet hij een voor een carnavalsfeest nog vrij bezadigd geschuifel van kleurige paren. Dichterbij gekomen, wordt hij toegeroepen en op de schouders geslagen door de meest bizar uitgedoste personen. Uw

verslaggever heeft moeite om in een Tartaar een collega te ontdekken, laat staan in een robot. Met moeite baant hij zich een weg naar een verkoopstand voor maskers, toeters en hoedjes. Hij schaft zich de nodige attributen aan. Meegesleept in de hossende kringloop der polonaise, waaruit hij zich pas na een uur moeizaam los kan maken. Zittend in een rustig hoekje, met eindelijk ontdekte bekenden, bezint hij zich op het te maken verslag.

Er gebeurt ondertussen veel.

Onder luid gejuich en vrolijke marsmuziek wordt Prins Carnaval binnengehaald, staande op geïmproviseerde praalwagen, voortbewogen door rood-zwarte duivelinnen. Na veel oponthoud (enthousiaste carnavalsvierders die de Prins van dichtbij willen zien) arriveert de wagen eindelijk voor het podium, waarop de Unilever Band van Piet van Gent (vrolijk, beweeglijk) de feestenden al anderhalf uur op de been houdt.

Het kost Prins Carnaval (de heer Franssen, carnavalsvereniging Limburgia), vererende titel, veel moeite om zijn welkomstrede uit te spreken. Om de drie woorden wordt hij onderbroken door luid 'Bravo!' en 'Hoera!', dat hij dan maar kracht bijzet met extra joviale armzwaaien. Geen stoel meer bezet. Een ieder heeft zich om het podium geschaard en moet vervolgens wel meehollen als schakel in de zich aan geen enkel rhythme storende mensenketting, die zich strengelt, kris-kras door lunchkamer, tussen pilaren, tafels en stoelen door.

Werkelijk een verademing om daarna rustig een foxtrot of Engelse wals te dansen op de pittige muziek van de in normale kleding gestoken mannen van Piet van Gent, of, gezeten aan tafel, verwend te worden door de zwartwitte dienstertjes van mejuffrouw Lefeber.

Om middernacht laait de feestvreugde weer op. Het ogenblik van démasqué is aangebroken. De beslissing van de jury.

De heer Bartels, Limburgia: 'Het spijt me, dat er nog zoveel ongekostumeerden rondlopen. Dit moet volgend jaar anders zijn!'

Woorden herhaaldelijk onderbroken door onlogisch hoerageroep.

'...overga tot toekenning van de prijzen, beschikbaar gesteld

door Limburgia, Lever's Zeep-Maatschappij N.V., Van den Bergh en Jurgens N.V. en African and Eastern.'

Uw verslaggever kan zich van de tijd daarna niet veel vermeldenswaardigs meer herinneren. Gezegd zij nog, dat de meisjes van de lunchkamer wel een extra pluim verdienen voor haar vlotte bediening. (Krijgen een poosje de gelegenheid hun danskunsten te vertonen. Voor het podium op de foto.) Tenslotte nog enig geredetwist over de tijd van ophouden.

Enigszins versuft schuifelt uw verslaggever de lunchkamer uit. Nog even omkijken. Laatste indrukken: halfdonkere, stille zaal, vloer bezaaid met serpentines, gescheurde maskers en mutsen. Heel in de verte, nauwelijks zichtbaar, schimmen van bandleden, die instrumenten opbergen...

Denkt: tis mooi geweest...

Uitspraak jury

Fraaiste dame:	'De Spaanse', mej. Spruyt.
Fraaiste heer:	'De Spanjaard', de heer De Landmeter.
Origineelste dame:	'Chinese koopman', mej. Goorden.
Origineelste heer:	'De Trekker', de heer v.d. Sluis.
Het mooiste paar:	'Het Spaanse paar', mej. Pistorius en de heer Bakvis.
Het fraaiste paar:	'Twee haremdames' Tawzia en Soraya.
Origineelste paren:	1) Het paar met het derde been.
	2) De twee duveltjes, dames Ansingh en van Heiningen.
De mooiste groep:	OMO-wasmeisjes.
Origineelste groep:	Robot-groep.

86

Welke plaats moeten wij in onze hedendaagse literatuur toekennen aan *Ferdinand Langen*? Niet eenvoudig. Geen romans en novellen, die onder letterlievend publiek beroering verwekten, wel respectabele bibliografie, waarin enkele werken bescheiden naar voren dringen. Nuchtere bescheidenheid, soms wat verwarrende zwijgzaamheid maken conversatie met deze schrijver wel eens moeilijk.

Die avond, in zijn moderne flat in Rotterdam Centrum, komen Sleutelaar en ik al spoedig tot het doel van ons bezoek, het volgende gesprek:

(Levenslicht: 29 juli 1918, Groningen. H.B.S.: staatsexamen. Studie Nederlands. Jaren journalistiek werk. Regelmatig korte verhalen, voornamelijk in tijdschriften.)

Hij: Eigenlijk zonder grote schokken, haast vanzelf in literatuur terecht gekomen.

Wij: Kunt u iets vertellen over het werk uit die eerste periode?

Hij: Begonnen als neo-romanticus. Eerste werk kenmerkt zich dus door tendens tot terugtrekken uit reële wereld en opbouwen van wereld van verbeelding. Goed voorbeeld hiervan: eerste roman 'Helène in het Heelal', door Vestdijk genoemd 'roman van de zuivere verbeelding'. Uit die zelfde tijd: 'De Witte Muts', novelle met meer psychologisch getinte jeugdherinneringen, en 'De Betoverde Wereld', theoretische verantwoording van Neo-Romantiek. Zuiver vooroorlogse geestesgesteldheid.

Wij: De problematiek van uw werk heeft tengevolge van de oorlog een wijziging ondergaan?

Hij: Ja, en een zeer radicale. In dit proces speelt de oorlog inderdaad een belangrijke rol. In de oorlogsjaren bleef je a.h.w. zitten met de geestelijke erfenis van vóór 40. De toen wel bizonder vijandige actualiteit werkte sterk afwenden van de Realiteit in de hand. Na de oorlog gaf een totaal ander wereldbeeld te zien, algemeen streven naar vernieuwing en verandering. Voor mij manifesteert zich dat in wijziging van opvattingen. Ik krijg de overtuiging, dat de Realiteit eigenlijk de belangrijkste inspiratiebron is. Kan niet missen. Impliceert natuurlijk geenszins volledig accepteren.

Enige manier om de wereld enigszins te kunnen aanvaarden vind ik tenslotte: relatief stellen, alles humoristisch zien. Humor neemt een zeer belangrijke plaats in mijn werk. Mijn humor is secundair, dus terughoudender dan bijv. bij Carmiggelt. Humor is voor mij: op de kop gezette ernst. Alleen als de situaties ernstig worden, kan ik humoristisch schrijver zijn. Aan de humor is dus de noodzaak van de ernst voorafgegaan. Primair in mijn (na-oorlogse) boeken is een element van verwondering, gedragen door een melancholieke ondertoon, wegens het niet

tot stand komen van de harmonie tussen individu en omringende wereld. Alle figuren uit mijn boeken bestaan in werkelijkheid. Alle gebeurtenissen hebben plaats gevonden. Een roman heeft alleen waarde als persoonlijke getuigenis. De auteur moet een getuigenis van zijn eigen leven geven. Laatste boeken allemaal in ik-vorm.

Wij: In uw werk is duidelijk een breuk te constateren, twee grote lijnen. Wij kunnen zelfs van twee auteurs spreken. Van nummer twee, de heer F. Langen, kan niet gezegd worden dat 'hij zich geheel aan de letterkunde wijdt', zoals Buddingh' wil doen geloven. Zekere verplichtingen hebben hem genoodzaakt een betrekking als copy-writer te aanvaarden. En... zijn charmante vrouw Paula en zoontje Jeroen.

Voorkeur voor bepaalde schrijvers? Met wie voelt u zich verwant?

Geen antwoord. Gastheer verlaat vertrek. Stalt even later stilzwijgend tiental boeken uit op de vloer. Schrijver blijkt steeds dezelfde: Ferdinand Langen.

Hij: Geen uitgesproken voorkeur. Voel me met niemand sterk verwant, uitgezonderd Camus en Waugh, wiens satyriek ik bewonder.

Wij: Hoe staat u tegenover hedendaagse poëzie?

Hij: Voor onze moderne poëzie heb ik grote belangstelling. Ik vind moderne poëzie belangrijk, omdat ik de poging proef om een beeld te geven van de wereld (waarin de dichter leeft). Literatuur in het algemeen is belangrijk, voor zover ze menselijke waarde bezit. Estetische waarde is van geen belang.

Wij: Mening over literaire kritiek?

Hij: Enige maatstaf voor kritikus: eerlijkheid waarmee geschreven is. Het werk is geslaagd, wanneer de eerlijkheid gegoten is in een vorm die de lezer zo weinig mogelijk belemmert. Kritikus moet vooral letten op zuivere vorm. Kritiek kan ik slechts waarderen, ligt voor de hand, zolang ze eerlijk is. Overigens ben ik van mening, dat ik zelf de beste kritikus ben. Ik kan dus zeggen: volgens *de* kritiek begint mijn belangrijke werk met 'Jacques en Jaqueline'. Boeken uit eerste periode worden niet meer erkend.

Wij: Kort mening over moderne Vlaamse literatuur?

Hij: Zéér kort: acht mij onbevoegd daarover te oordelen.

Wij: Werk in voorbereiding?

Hij: Dit jaar zal bundel verhalen het licht zien. Voorts herdruk ‘Jacques en Jaqueline’.

Einde gesprek met intelligent auteur, boven alles strevend naar eerlijkheid in zijn kunst. Door in zijn boeken eenvoudig zijn persoonlijkheid te laten spreken, komt hij tot een stijl van ten top gedreven nuchterheid, waarmee hij zeer komische en zeer ontroerende effekten bereikt.

87

Apologietje. Begrijp ik nie. Begrijp ik niks van. Wat hebbe ze daar nou an? Loef afsteken. Oge uitsteke. Steeds effektievere bommen, straalvliegtuigen. In kortst mogelijke tijd naar ver verwijderde doelen. Neerlaten. Knopdruk. Voor vliegers geen verschil: wel of geen bom aan boord. Merken niks van daad. Geen weerklank. Geen bevrediging over zichtbaar resultaat. Waar is Het Persoonlijk Initiatief? Geen behoefte? Heerlijke krijg, van man tegen man uit de tijd? Verouderd sprookje?’ Vervelend liedje spookt in aftakelende kop. Belachelijk ouwerwetse feiter!

Mannen met messen? Sluipen door struiken? Mes planten geleerd, op mm nauwkeurig! Niemand niet? Ik denk met weemoed terug... verzadigd gevoel: terugtrekken, schoonvegen, eenmaal links, eenmaal rechts, op strakke, ruige uniformstof. Beheerst dichtklikken, koesteren in handpalm, dan weer voorwaarts, duim op pinnetje, staal in minder dan sec. in aanslag...

Mag niet zo somber zijn. *Je heb ze nog wel, je ziet ze zo weinig*. Ik moet niks hebbe van dat moderne gedoe. Ik neem genoegen met enkelvoudig triomfje, op zun tijd. Sla mijn plakboeken maar na. Elke avond opnieuw: rusteloze zoekers, parkdwalers, portaal-wachters. Onberekende menselijke daden, hoge nood, wilde weg. Klaarlichte dag. Boulevard. Verraderlijk fel neon. Jammer, hechtenis, beroofd van alle scherps. Kwijnen in cellen, vermijden. Hals- und Beinbruch.

Oud plan, in ene helder voor geest. Listwerk, organisatie. Anders

dra gedaan. Weet wat, gauw langs Nieuwsdienst.

Woordsoorten?

Bloedwoorden, bijlwoorden, schaamwoorden, haatwoorden, goudwoorden, spanwoorden, roofwoorden, organisatiewoorden, meswoorden, leerwoorden, ruziewoorden, gordelwoorden, petticoatwoorden, avondwoorden, janwoorden, stookwoorden, beestwoorden, zondagwoorden, romanwoorden, sekondewoorden, huilwoorden, dokterwoorden, kuddewoorden, cutwoorden, kerkwoorden, werkwoorden.

88

Birth of rage. Neem plaats in trein of tram. Nieuw kostuum op kleverig goedje, achteloos(?) gedeponeerd door voorzitter(ster). Kauwende jongelieden op straathoeken, tot ergernis?

Lees verder: *hoe ontstond kauwgromrage? (Cor B. Vaandrager in De Uitkijk en De Nieuwe Eeuw*, bekort.*)*

U beschouwt Amerika als bakermat van kauwgom? Ten onrechte, hoewel begrijpelijk. Amerika slaat alle landen op dit gebied met konsumptie van 20.000.000.000 (stuks per jaar). Gom kauwde men in landen van Midden Amerika, lang voor sprake was van zelfstandige Noord Amerikaanse Unie.

Conquistadores (spaanse) noteerden gewoonte op veroveringstochten, bij Mayastammen in het Caraïbische zeegebied. De Maya-kultuur heeft dan al graad van ontwikkeling, die men in de dan bekende wereld nog nergens aantreft. Grote tempels getuigen van bijzonder verfijnde smaak. Leven in steden, schenken grote aandacht aan wegenbouw. Dragen kennis van astronomie, beschikken over akkurate kalender en... wat voor ons verhaal van belang is: ontdekken en waarderen iets dat de basis legt voor moderne kauwgom. Gaat als volgt.

In door Maya's bewoonde streken groeit boom die wij heden ten dage *Sapodilla* noemen. Om twee redenen staat deze boom bij de Maya's in hoog aanzien. Ten eerste om sappige, zachte, zoetsmakende vrucht, *sapota*. Ten tweede om melkachtig sap, verkregen door inkerving van de bast. Gekookt, fluweelzachte, vrijwel smaakloze gom opleverend: *Chicle*. Ze ontdekken dat kauwen van Chicle de mond fris houdt, vermoeidheid tegengaat,

eetlust en spijsvertering ten goede komt. Feiten, eeuwen geleden door Maya's ontdekt, door moderne wetenschap volkomen bevestigd.

Denk bij uw volgende stukjes eens aan dampende wouden in Midden Amerika, waar 100-den jaren geleden eigenaardige, intelligente mensen voorgaan in gebruik. Populaire historie. Azteken leren kauwen van Maya's, Mexicanen van Azteken. Geschreven geschiedenis van kauwgom begint. Hoofdpersonen: familie Adams.

Mexico voor zoveelste maal in burgeroorlog verwikkeld. 1 generaal ontsnapt naar Verenigde Staten. Tot troost in ballingschap neemt deze generaal (Santa Anna?) veel Chicle mee. Zoveel, dat hij nog een aardige portie overheeft, als hij veilig naar vaderland kan terugkeren. Deze portie schenkt hij zekere Adams, met wie hij vriendschap heeft gesloten. Historisch vriendschappelijk gebaar: Adams zal er nog vaak aan gedacht hebben... eerste stap naar miljonairschap! Toeval? Geniale vonk? Taaie Chicle *doet hem onmiddellijk denken* aan rubber: nieuwe toverstof, dan juist geweldig in opgang. Talrijke vulkanizeer-proeven met Chicle mislukken. Tenslotte, op het punt staande, de gom weg te smijten, ontdekt hij eigenlijke bestemming. Fortuin gered, toekomstplaats van Chicle voor altijd bepaald. Geen wielband, luchtkussen, speelbal, vloerbedekking: funktioneel, typisch Amerikaans, vast herkenningsteken van ‘eeuwige’ beweging.

1871: ‘Adams & Son’ verzekert zich van octrooi op Chicle verwerkende machine, die gom produceert, zachter van samenstelling dan die van de generaal. Gauw vindt de nieuwe gewoonte overal in de V.S. ingang.

WO I komen Amerikaanse troepen mét Chicle naar Europa. Voordien is gebruik in Europa amper bekend. Langzaam, in steeds sterkere mate wint kauwgom harten en kaken van Europeanen.

Kauwgom, eerst als extraatje in snoepwinkels meegegeven, wordt populair: in WO II vast bestanddeel van Amerikaanse K-rantsoenen. Wel een bewijs van de opwekkende waarde, die men aan kauwgom hecht.

Ander staaltje van enorme populariteit: kauwgommetjes worden

bij gebrek aan wisselgeld geaccepteerd als pasmunt, als postzegel, gaspenning.

Voor de samenstelling wordt gebruik gemaakt van uitgebreide laboratoria. Grondstoffen, intensief onderzocht, hebben voor fabrikanten vrijwel geen geheimen meer. Enige probleem van de laatste jaren: *hoe kom ik op een nette manier van mijn uitgekauwde gommetje af?*

Minder aangenaam kennis gemaakt met kauwgom? Wees althans iets geruster. Nieuwe, doelmatige, sterke verpakking: bruikbaar om uitgekauwd stukje in op te bergen (bewaren) of weg te werpen. Anders achter de oren. Nooit openbare zitplaatsen. *Defend Chicle!*

89

Na zessen klaar? Taboe: op stap in Rotterdam. Foto-camera: J.v.d. Keuken. U bent natuurlijk welkom doordeweeks, maar hou er rekening mee: morgen moet er weer vroeg geheid en gehandeld worden. Uitgaand gezelschap tot laat in de nacht? Hier vrijdag of zaterdag.

U heeft ongetwijfeld op de Lijnbaan gewinkeld. In het voorbijgaan de onvermoeibaar stoeiende beertjes geaaid? Eind van de middag: u strijkt neer op terras in Centrum. Bij zonneschijn Cocktail Corner: architektuur Rotterdamsche Schouwburg! Bij druilerig of winderig weer Holbein-terras t.o. stadhuis: behaaglijk, want verwarmd. Links Hofplein-fontein, sinds ‘La dolce Vita’ eenmaal gebruikt als badplaats. Klanken achter u: alweer Enzo Gallo? Kwartet, dat er op lijkt?

Capri, Karel Doormanstraat: ijsje eten? Tientallen teenagers. Eigenaar winterseizoen in Italië: bont i.p.v. ijs. Liever koffie? Andere hoek: espressobar De Turk *(zulke koffie!)*, alvorens reuzeflats achter te laten: uw eigenlijke Rotterdamse toer begint in Pardoel, Ouwe Binneweg (vgl hoofdstuk 81). Schilders druk aant dollekeeën. Spelregels? Moet u niet bij mij zijn. Langzamerhand etenstijd. Waar? Mogelijkheden zat. Hoog, niet goedkoop: Euromast. La Pergola, Westerstraat. Grieks: Katendrecht, Akropolis. Komt wel (ouzo) in loop van avond. Houden wut op De Pijp, Gaffelstraat.

Elke avond (behalve szondags: gesloten) stampvol. Vooral szaterdags, uur of 11: mudzak olienoten circuleert. Cor (van de Pijp) helpt grijnzend verdelen. Bij elke strooihand pinda's: ‘Skins on the ground.’

Weinig mensen die zich hieraan storen?

Omringd door het student. Tros stropdassen naast fornuis, Parijse Metro-plan, schaakborden. Weet u welke lekkernijen schuilgaan achter kryptische namen: *Hap van de frisse, Zo'n apparaat, Zo'n geval?* Schakel ober in. Kies karafje wijn, mosselen, half dozijn oesters, Spaghetti Bolognese, rap in uw bijzijn bereid.

Als u vertrekt, gaat De Pijp-deur op knip. Zat dat bordje er al, toen u binnenkwam?

ALLEEN VOOR LEDEN, HUN INTRODUCÉ'S EN LEDEN VAN DE ERKENDE CORPORA.

Fles, 's Gravendijkwal: vlakbij. Toegang ontzegd: belegen vete. Grijp terug in herinnering: bord met foto's, kollages? Wijn-keldertje achterin? Nog steeds exposanten? Komt Jop nog vaak spelen op zijn gitaar? Nog steeds goeie jazzplaten? Moment om zuidwaarts te gaan: naar havenkwartier. Door uitgestorven binnestad, voorbij verlepte Floriade. Op het Blakie (bij ‘Naakt’) rechtsaf, bruggen over.

Akropolis, plein dat Delistraat heet. Spijzen der Griekse goden. Ouzo, met mosselen: fl 1.75 (wijziging voorbehouden). Achtergrond: Akropolis, aangevuld met kinderwagen, telraam, als piccolo uitgedoste etalagepop, portretten van grieks koningshuis. Meer naar rechts, knoflookguirlandes, paprika, kippen in het groen.

Ouzo wil het hoofd wel voortijdig op hol brengen. Misschien wilt u overgaan op iets anders, goedkopers? Kleintje pils? fl 0.70 in de kluis, gelijk afrekenen, wijziging voorbehouden: Walhalla, Sumatraweg. Slagwerk & harmonika, weggedrukt op bijna tot plafond reikende uitbouw, dansmuziek, krankzinnig volume. Coca-Cola wenst

‘Prettige uurtjes’

‘Gelieve na het dansen te gaan ZITTEN’

Doe geen greep in rek met vestzakbrochures bij ingang: ‘De Weg des Heils’ en vele andere: arabisch, armeens, fins, hongaars,

grieks, zweeds, japans, hebreeuws enz. Gesticht wordt u: tafel bezaaid met Elizabethbodes. Vergeet portier niet te tippen: blik die nagezonden wordt... verschrikkelijk.

De Kaap begint op toeren te komen, langzaamaan. Waar is Tattoo-Andy? Stuk karton op stuur van Tattooing-Car:

'Tattoo-Andy is inside Freddy's Bar'

Ging het: dansen in Walhalla op 'Japie de Portier'? Onwennig? Hele avond voor u: naar Centrum terug. Eerst nog wat drinken in de Pak (Pacific, Schiedamse singel).

Biljart verdwenen, pils vijf cent duurder na metamorfose. Meeste mij-zien-ze-niet-meer-zeggers weer trouwe vrijdag- en zaterdagavondklanten. Anonymus op herentoiletmuur:

'De Floriade is iets groots, maar bij Harry is het het mooist.' Welke Selectomatic Seeburg bergt zoveel goeie jazz als Breet, Schiedamse singel, vaste nachtconcertbezoeker, Amsterdams Concertgebouw, weg van Ahmad Jamal (C 4, D 4, V 3, D 3), jukebox openklappend voor elke jazz-suggestie. Vraag gerust: Monk (Work-E 1/Nutty-F 1) zet hij graag voor u harder.

Zelfde jukebox, radikaal verschillende inhoud, aangevuld met vier reuzespeakers tegen plafond, troon & altaar, kompleet met Presley-portret, op podium Las Palmas, Rochussenstraat, kruispunt Maastunnelwegen. Met de naam (Cascade) verdween de levende muziek. Meubilair op laatste poten. Elvis, Blue Diamonds geven toon aan. Is maar weet: uitsmijter merkwaardige afkeer van (blue) jeans, baardgroei.

Steek over: Habanera, in 45 uit grond gestampte Cadi-club: hier versierde Trees in bevrijdingsroes Canadees. U kunt terecht tot 4 uur, idem buurman l'Ambassadeur. Stropdas, portiers... niet vergeten!

Goeie Rotterdamse gewoonte wil: week-end besluit als Wieck-end. Westblaak, opnieuw via Schiedamse singel. Kijk, Harry laat laatste klanten & honden uit. Tot straks allemaal, in Wieck. Westblaak op dit uur parkeerketen: auto's, scooters. Cinerama slaapt. Portier Simon & Zn komen handen te kort: jassen, fooien, telefoontjes, taxibonnen.

Elk turfie op rekening hier minimaal fl 1.40 (wijziging voorbehouden). Graag gedaan. Tien tegen 1: weldra kijkt u verrast op. Spitst de oren. Zie bekende mensen meejammen. Rudi

Pronk, drums, Rudy Kuypers, piano/fluit, na buurtschnabbel in vooravond. Gebr. Jacobs, piano en bas, Bill (Wim) Overgauw, gitaar. Donald 'Dinky' Jones kan binnenwaaien, om Suzy Möller en Eddy Doorenbos mondje te helpen. Gastmuzikanten of niet: Cees (See) en Herman (Schoonderwalt) zijn hier. Als die 'er in hangen', is het hier (te) gauw vier uur.*

90

Gelukkig? Moeilijk te zeggen. Ben stil, kan soms luid lachen. Achter die vrolijkheid? Blijft zware, innerlijke tweestrijd verborgen? Tweestrijd waartussen? Nauwelijks na te gaan. Geneigd tot diepzinnige overpeinzingen, zwaarmoedige buien, keuzes. Probleem dieper geworteld?

Vriend, vertel het volgende (enkele keer iets blootgeven): wil en zal weg naar bron vinden, die maar weinigen vinden. Duurt misschien me hele leven, of langer. Zal vele offers kosten.

Welke bron? Is er maar 1: overal en nergens. Hier is weg erheen: we lopen erover, lichtjaren ver. Gelukkig: dicht bij bron. Wat geluk? Wie bepaalt? God? Toevlucht voor wezels.

Voel, dat ik op goeie weg (naar bron) ben. Monnikewerk, weken geen vrouw, vriend, levend wezen. Alleen, reis ver. Vlieg, zweef, rust, beweging meester. Volmaakte chaos. Hemel en aarde moeten nog geschapen worden. Naamloze, gevaarloze stilte. Uiteenspattende ster, baan te buiten gegaan. In licht, dat ogen van stervelingen nauwelijks kunnen verdragen, groeit vrouwengedaante. Niet blond, niet zwart. Kan haar niet meer beschrijven. Geen kenmerkende eigenschappen. Neutrale schoonheid, volmaakt? Zodra vergeleken kan worden, geen sprake van volmaaktheid.

* De satyrieke dansende uitdager voor de vriendin van C.B. Vaandrager haalde op de dansvloer heel kloek zijn naalddunne pik uit de broek. Zo bleef Cornelis de sombere zaaddrager. Wieck-instant-limerick/Luc Lutz

Ik, ongelukkige, kom in ban van vrouw. Brengt wanorde, volg verblind, via zijweg, steeds moeilijker begaanbaar. Tocht zwaarder, meer begeerte. Geraak in verstikkend mos. Omstrengeld door wieren, parasieten, gigantische plant, vrouwelijk, vleesetend.

Vrouw al lang verdwenen. Slaak nog kreet van verlangen. Niemand hoort me? Zwarte duiven, opgenomen, teruggevoerd: waar reis begon. Leeg, kreupel. Eer weer op weg (naar bron)... Zonderling verhaal? Bewust of onbewust: ons aller streven.

91

Niet rijk, gaaf, einde. Anders! Egyptische godin? Eeuwenlang gezocht model (schilder/ezel). Kostbaar speelgoed. *Not for sale*. Geen begrip, vijandige stemming, wederzijdse ongenegenheid, jaren afstand.

Opeens, avond in café, in gezelschap, muur weg. Verdrietige ogen verraden aanwezigheid elders van gedachten. Mekaar ontdekken. Weinig werkelijke liefde in omgeving? Bang om snel te geven.

Voorzichtig geworden. Hechten: pijnlijk. Scheuren: pijnlijk. Schuwe dieren: kop stoten, te pletter lopen? Opgepast! Verraad, oppervlakkigheid.

Verbintenissen. Liefde ver te zoeken. Broos bouwwerk, in de verdediging? Graag offers, niet blindelings. Afbraak? Kans op nieuw twijfelachtig? Die avond op mijn kamer. Zet thee, die je koud laat worden. We luisteren (week spel): Brubeck, Desmond. Geen woord gewisseld. Roken, steeds nieuwe sigaretten. Kamer in mist, schrijnende dekens, pijnlijke ogen. Lang, donkerrood, groeiend haar, om in te zoeken, in de wandel, bijna gestikt, omweefd door haar-kokon. Gezicht kleeft van angst, mij niet gezien in donker en mist?

Onweer barst los. Je kruipt: holland. Gevaarlijk? Kan je wel dood knijpen, in mijn angst. Raam open: onweer ligt. Onbekende bloemengeur vervangt verstikkende rook. Ondertussen verdwenen. Vlinder gevlogen. Denk vaak: spring je na. Kan me dood wezen. Kan wachten.

92

Alles wat hij zei van het Ware, Goede en Schone,
dat namen de mensen aan, zoals een koe rozen aanneemt.
H.C. Andersen

Zo mogelijk eens per week bezoek Warenhuis. Grote, rijk-gesorteerde boekenafdeling. Niet zulke lastige verkoopsters. Rustig inzien. Zo mogelijk morgenuren, bang voor (zaterdagmiddag) drukte en gewoel. Doordeweekse dag tegen Sinterklaas? Benut zaterdagmiddag. Beurt voorbij laten gaan, lokt niet aan.

Uitzonderlijke drukte, alle afdelingen, trappen.

In stalletje, op trapoverloop, rechts voor mij (kom van boven, links). Sneldichter. Bijna aan voorbijgegaan, zo'n menigte, soort opstopping. Nieuwsgierig: dringen, botsen, wringen (staat tegen). Bijna van aangezicht tot aangezicht, Sneldichter.

Etaleurs timmerden, schilderden kraampje, in open lucht al lang vergaan. Proeven van Sneldichters kunnen, blikvangers door grote, rooie verfkaders. Sneldichter achter onooglijk burootje. Grote, zwarte schrijfmachine, op stencils berekende slee. Machine niet gewend? Ws eigendom Warenhuis. Geen Snel-typer. Bloknoot: potloodkrabbels (steno?). Behoedzaam: 2-vingertyper, tongpunt tussen lippen. Moeder en dochter spannen resultaat af. Vrouw iets van papier in hand. Bon, bij overlegging waarvan...? Meer kijkers dan kopers.

Inkomsten niet ruim. Kan misschien wat leren: Sneldichter inside info. Concentratie rond hoogtijdagen? Mogelijkheden? Voorlichting? Kommerciële noodzaak? Ik wil je spreken. Indruk: grijs, op grauw af. Oud, grijzend haar, eenvoudige, grauwe kleren, opzettelijk artistiek vlinderstrikje, verloren op goorwit overhemd-fond. Gerimpeld, droef gelaat. Snorretje probeert gelaat te laten lachen, valt evenals vlinderstrikje uit toon. Spitsneus en zwaar hoornen brilmontuur zorgen voorts voor uiterlijk van nadenkend mens, nooit komend uit problematiek.

Scheurkalender: Een dronken man klimt met zijn laatste krachten in een trein en zinkt op een plaats neer. Een

geüniformeerd persoon passeert hem en hij vraagt hem om een kaartje.

‘Wat mankeert je? Ik ben de conducteur niet. Ik ben marine-officier!’

‘Dat is ook wat. Ben ik zowaar op een oorlogsbodem terecht gekomen.’

Krijg geen kans met Sneldichter, hierna te noemen: Snel, in contact te komen. Boeken ontlokken geen aandacht. Nietsziend bladeren, Warenhuis verlaten.

Zo mogelijk maandagmorgen enkele uren er tussenuit. Ws minder druk, Snel aanklampen. Moet maandag, laatste dag, 's avonds sinterklaasviering.

Maandagmorgen inderdaad minder druk. Al merkbaar in draaideur. Vooral vrouwvolk, pensioengasten. Hoopvol. Teleurstelling: leeg kraampie. Typmachine verdwenen onder hoes, lege bloknoot is het enige.

Verkoopster, kenbaar aan zwarte kleren, geen jas of mantel aan.

Vraag: ‘Istie der niet?’

Volgt aanwijzing kraampie. ‘Kweet ut nie... zal is eve voor vragen.’

Onderdanig, altijd cheffin in buurt, cheffin aanschieten. Verbazend antwoord, bedoelt: kweenie oftie int gebouw is. Moet toegeven, met enig nadenken moet ze mijn vraag ook belachelijk overbodig vinden. Nauwkeuriger formuleren. Onjuist taalgebruik, op kantoor dankbaar aangegrepen om mop te debiteren (ter zake, tenzij...). Sleur van alledag moet doorbroken worden. *Scheurkalender!*

Iemand komt kamer *binnen*, vraagt, op deurknop steunend, zonder helemaal binnen te komen, knikkend naar verlaten buro: ‘Is Snel (noem maar wat) er niet?’

Aanwezige assistent(e) (hogergeplaatste in betrokken?):

‘Kijk daar is,’ verwijzend naar buro (eronder?) en -laden.

Hoofd vragensteller gauw verdwenen. Inwendig gnuivend achterblijvende ass.

Cheffin beduidt meisje verder te kunnen gaan, komt naar me toe. ‘U wilt Snel spreken? Heb ik dat goed begrepen?’

Kn-ik.

‘Moet int gebouw zijn. Kan elk ogenblik terugkomen. Waar gaat het om? Gedicht? Kennis van Snel? Weet nl niet of hij in werkuren privé gesprekken kan voeren. Ik-’

‘Ik wil een gedicht. Ik heb kadootjes gekocht.’

Leg hand op tas, toch gesloten, onder arm.

‘Als u wilt wachten. U kunt (samen naar kraample) op zijn stoeltje plaatsnemen. Tot hij komt.’

‘U wordt bedankt.’

Doorlopen. Opluchting. Hoofd half afgewend van voorkant kraampie: straks denken ze dat ik Snel ben. Moet toch enkele mensen afwijzen, die mij bon willen overreiken. Lopen ws rond, binnen oogbereik van kraampie, in afwachting van Snel. Zie hem trap afkomen. Blik van droef naar verbaasd: iemand in zijn domein? Sta op.

‘Cheffin stond toe...’

Neemt zijn plaats in, verwijdert hoes van typmachine.

‘Neem me niet kwalijk. Heeft u lang moeten wachten? Was koffiepauze. Zeg het maar: wat is het? Voor wie?’

Afwachtende houding, bloknoot, potlood, zonder ander aan te kijken.

‘Ik weet niet, hoe ik het moet zeggen. Ik wou -’

‘Pardon: bon. Zo is de regeling nu een keer...’

‘Heb geen bon.’

Mekaar aankijken.

‘Alleen op vertoon van bon.’

‘Weet ik.’

Neergeslagen ogen, enigszins beschaamd. Mekaar weer aankijken.

‘Kom om inlichting. Werk-advies. Kunt ú mij misschien -’

‘Bent u zeker van uw plan? Heel zeker? Alle voor- en nadelen afgewogen?’

Blik doordringender, schrijfgerei neergelegd.

‘Dat niet. Kunt u wegwijs maken? Ben ik onbescheiden?’

‘Helemaal niet, als dat uw vrees wegneemt. Advizeer graag: jonge, artistieke mensen, begonnen met leven, onzekere toekomst. Blij, eindelijk durfal te treffen, besluitvaardig, geestdriftig. Misschien af te raden. Als ik dieper nadenk... niet hier, geen geschikte plaats voor dergelijke gesprekken. Direktie zou

bezwaar maken. Hoewel... rustig moment. Belangrijk: hangt nauw samen met werk. Kan me ontslag betekenen. Vóór alles vermijden. Laten we zo doen: ik ben zogenaamd aan het werk, zit te pennen. In werkelijkheid luister ik naar uw verhaal, probeer vragen te beantwoorden. Komen klanten, spijt me, ophouen. Aarzel niet langer. Volkomen openhartig kunnen zijn, wonderlijke man.'

'Ontvangst ontoereikend voor levensonderhoud. U kent probleem. Aanvankelijk (gelukkige omstandigheid) wat klein, los/vast penwerk, geen belemmering, eerder nut voor rijpingsproces. Door eigen onvoorzichtigheid (onderbetaling? afraffelen) eind aan gekomen, beken ik. Nu dagelijkse gang naar zuidvruchtenkantoor. Savonds suf van inkalkuleren, telefoontjes plegen, weg inspiratie. Ben boodschap doen, doe ík wel even' (voor postkamermeisje), 'kan niet lang wegblijven. Mijn vraag: perspektieven? Tijd over? Nadelig?'

'Treurig, treurig gesteld. Ideaal? Middel! Jongmens, vergissen is... menselijk is het woord. Vergis ik me sterk? U overweegt werkelijk komplete overgave aan vak? Uiterlijke aantrekkingskracht? Snelheid? Snel: direkt kontakt met code-gevoelig publiek, lezen en schrijven verlerend? Als ik U was-' Naast ons moeder met tas vol pakken, pakjes.

'Ik zal u helpen.' Vervolgens:

'Helaas, u ziet, werk roept. Graag andermaal. Morgen ben ik hier niet meer. Als u wilt langskomen? Mijn kaartje.'

Ongezien in portefeuille.

'Donderdagavond?'

'Goed, heer Snel, donderdagavond.'

Verheugd, vlug terug naar kantoor.

Snel heeft me te grazen. Practical joke? Wil hij ontvangen? Wil *hij, dat ik zelf adres uitzoek?* Gaat dat zo? Leer met dag. 'Snel gevonden?'

Traag rollen verkeersgeluiden uit drukke winkelstraat ver onder ons door schuin dakraampje. Zolderkamer in centrum, klein, geriefelijk, smaakvol. Veel (kinder)boeken.

Gesprek over algemene dingen, twee sigaretten.

'Ik herhaal: ontmoet zelden zo'n enthousiaste jongeling... jonge enthousiasteling, als u wilt. Verheugend. Hoop werkelijk u voor Metier (hoort u Hoofdletter?) te winnen.'

'Hoe ging dat vroeger?'

'Hoe bedoelt u? In mijn tijd... goeie tijd gehad... duidelijk. Met enkele anderen stichting int leven geroepen. Wilt u, dat ik verder vertel? Blad in eigen beheer: Rapido. Voorleesavonden, onder mekaar, wel te verstaan, om elkaars benadering van publiek te bestuderen. Verschijning, helaas ja, na drie nummers gestaakt: belangstelling te gering. Als ik denk aan onbegrip... die dagen... is niet veel beter geworden. Goeie tijd; bedoel ik mee: onderling. Enige overlevende van Rapido-groep, ben ik, Ons doel nog steeds mijn doel: nader tot nieuwe lezer. Snel is de naam. *Direct mail*: reclamefiguren verstaan mijn bedoeling. Geen overbodige geheimzinnigdoenerij. Omslag tot minimum beperken. Wat? Exclusief? Weg exclusief! Kwaliteit wint altijd. Kwaliteit is reclame. Allemaal!

Ik wil zwijgen over voorlichting. Indertijd al geprobeerd verbetering in te brengen. *Aanwijzingen voor publiek. We zochten nieuwe wegen, mogelijkheden*, duidelijk? 1 idee: direct massaal manuscript. Warenhuizen! Acties! Depressie. U weet wat dat betekent?

Waarlijk diep doorvoelde verzen, zijdelings betreffende hoogtijdag rakend. Direct in begin al te idealistisch. Konden niet over hart krijgen... koncessies. Deze fout werd ons noodlottig. Enthousiaste opzet tot mislukken gedoemd. Brieven aan Warenhuis-directies, verzen ingesloten retoer. Wat doen directies? Standpunt: klant koning. Ontslagen. Leden van organisatie uit funktie ontheven. Grote klappen. Gros niet bovenop gekomen. Konden niet meer kracht opbrengen: voort werken, verwezenlijken. Gevolg: organisatie valt uit mekaar, contact geringer en geringer, toevallig treffen ten slotte. Zit lang bij pakken neer, wetend: moet zin geven, maar hoe? Overmacht: onbegrip. Oud geworden, kan bot zijn, ais het moet.

Nieuw begin gemaakt; iets (sprankje) overgebleven: moet lukken.'

'Waarom zwijgt u opeens? Wat moet ik zeggen? Hang aan uw lippen... Ga door, ga door.'

'Met grote moeite van grond af begonnen. Koncessies noodzakelijk, wil wat bereiken. Kommercieel werk, opportune pennevruchten, listig vlechtwerk, rijk rijm. Produktie! Beste jaren voorbij, kansen kansen gelaten? Twijfel elke dag, wil meemaken... overhaast, gevaarlijk, verlies beheersing, knoei. Nou u...'

'Ik?'

'U bent jong, aan begin. Ik lig straks uitgestrekt in grote schaduw. U en ik willen iets, dat op mekaar lijkt. U bent nog lang niet... vestig hoop op u. *Hoed u voor halers, misleiders, beunhazen, studenten, dilettantes. Doorsnijden ziel...*'

'Ben stil van uw woorden, heer Snel. Voel met u mee. Wou dat ik twijfelgroeven van uw gezicht kon jagen.'

Vin Snel nl sterk verouderd, sinds ochtend in Warenhuis. Gevoel van verbondenheid, gemeenschappelijk ideaal. (Of, als u wilt, zou Snel zeggen: ideale gemeenschap.) In gedachten: voortijdig weggerukt, niet gezegd.

'U kunt op mij rekenen. Houden kontakt. Kunnen van mekaar iets opsteken, ja? Neem nu afscheid. Hand er op?'

'Hand er op.'

Denkwerk zat, alsof gesprek afgeluisterd is, rancune-epidemie.

'Meneer Snel? U laat me schrikken.'

'Woont hier toch?'

'Weet u dan niet... Welke krant leest u?'

93

Haven tot ver in omtrek zichtbaar, vanaf Heuvel, stadspark. Droge wind. Na lang zoeken, bank alleen. Bleef in buurt van bank, achter dikke boom. Zat ouwe lul op, niet eens met gang van zaken? Wiegde voortdurend hoofd, moeizaam opgestaan, steunend op stok weggestrompeld. Neem snel plaats in. Nou zit ik. Begrijp nou pas geringe belangstelling voor deze bank: recht voor hoge (nogal ja) haag struikgewas, havengezicht bijna compleet belemmerend. Vandaar. Allang tevreden met plekje.

Haven bekend. Veel nieuws valt niet te beleven.

Steek sigaret op, staar achteloos vooruit in gebladerte. Gooi sigaret half opgerookt, brandend weg, kijken wat komt, in dorre bladeren. Steeds verder: stromen mensen, brandspuit, journalisten.

Sigaret smeult, nog even, dooft. Rechts, links, banken mét uitzicht, moeders praten en breien.

Kinderen drentelen aan moeders voeten, liggen gestreeld door zon, in kinderwagens. Vlakbij trap, struikel niet! Zie ut al: bloedend, roerloos, ziekenwagen komt zo. Moeder radeloos, huilend, vingers bijtend. Loeiende sirene: onderaan trap stopt politie. Agenten komen boven, vragen getuigen.

'Iemand gaf kind douw, liep hard weg. Keek op, hoorde gillen, zag weghollende figuur op rug. Ging vlug. Kan vergissing zijn, verbeelding?'

Kinderen blijven binnen grenzen, al of niet aan banden. Kinderwagens, riemvast aan bank. Veilig? Praten en breien. Belevenis? Hip! Mus in koolas. Rollende oogjes. Spotten? Ruk das af, gooi naar vogel, aanval met sprongetje ontweken. Vliegt op, das bestoft. Twee blonde vrouwen.

'Deze plaats vrij?'

'Natuurlijk dames!'

Niet jong, niet lelijk, goed verzorgd. Gebruind. Beheerst: knie over knie onder nauwe, zwarte identieke rok.

'Vuurtje? Sigaret?'

Blijf (blijven) glimlachen, sigaretten vatten vlam, geen afknappers van dichtbij. Die ene met trouwring.

'Storen wij uw overpeinzingen? Zit u hier vaak?'

'Zit! Zit! Exkuseer uitzicht. Kan gezelliger, adembenemender. Meer leesbank, breibank...'

'Ah... U leest? Veel? Kent u dit?'

'Volkomen nieuw.'

'Moet u lezen, mag u lenen. Nou niet, eerst zelf uitlezen.'

'U bent fijnproefster.'

'Horen we graag, he vriendin? Wil weten, wie ut zegt. Stappen wij op, vriendin? Voor onze mannetjes van ut werk komen?'

'Wanneer wordt ons gesprek voortgezet?'

'Nummer? Onthoujut? Iets om op te schrijven? Bierviltje...'

‘Dag... dames!’

‘Dag... meneer!’

Vriendin bevuurt twee filtersigaretten tegelijk, gehoorzame luxe aansteker.

‘Lucht betrekt.’

‘...voor bui binnen zijn.’

Neem de trap. Rondvaartboot, luidspreker. Misstap. Bloedend, roerloos.

‘Ziekenwagen komt zo.’

Loeiende sirene: agenten vragen getuigen.

‘Deze dames beweren, gezien te hebben, hoe het kwam.’

‘Stap in. Bereid verklaring te tekenen?’

‘Toch niet ernstig?’

‘Durf niet te kijken...’

‘Hoe kwam het dan...? In de krant stond niks. Had ik wel uitgeknipt.’

‘Ik zat op een bankie, aan de haven... Lucht betrok, haastig opgestaan...’

‘Verder?’

‘Verder weet ik niet. Voel niks. Zink weg...’

‘Begint te werken.’

‘Wil bezoek afscheid nemen?’

94

Red Beker-story

Ik Red Beker: zo'n beetje oudste en sterkste van alles.

‘Hoe lang an drank?’

‘Kamme nie herinneren wanneer ik gedraaid ben...’

‘Uit 1 stuk!’

Alle kop-en-schotels, borden, bordjes, servies, bestek... alles kom bij beker, asse omhoog zitten, kind!

Tere t-koppies kunne nie zo tegen stootjes, lope wat op (drinke... wasse...), huile... niet droog te krijge...

Red Beker troost, droogt traantjes in keukekast. Kom tussebeie: t-koppies geplaagd door boerebontkoppies, steviger gebouwd, kunnen beter tegen stootjes... vuil doorstaan in gootsteen. Drie dagen en nachten nie onder kraan geweest. Huismoeder ziek,

huisvader ‘wat anders te doen’... gunde afwas geen tijd. Dronk telkens uit vuile koppies. Ellendige gewaarwording... had-ie niet moete doen.

Huismoeder weer op been... blije koppies! Eindelijk weer goeie beurt...

‘As jullie kerels overal alleen voor moeste zorge... dan zou-er niks vant huishoue terecht komme...!’

Groot gelijk, knikke koppies, verhit door stoom/bad. Donkere dagen: zelf zuremelklaag:

‘Moed houe!’

Zeer jong ben ik niet meer, kun je zien? Groeven, groefies, boverand stukkies afgestote. Ter plaatse helemaal bruin geworren. Heel wat mans, meer mans... Overkom niks, Red Beker jaartjes mee! (Wordt vervolgd: hoofdstuk 156)

95

Gaan ze te ver? Gaan ze te ver?
Gaan ze te ver? Gaan ze te ver?
Peter van Straaten, ill.
Anything you can do... I can do better...
better than you...

Handtekening Agatha Christie ontvangen. Verzameling groeit, 3, 4, 5 verschillende uitgaven van 1 titel (Penguin, Pan, Accoladereeks, Crime Club...)

Schoolvoorstelling *Ten little niggers*, rol (kaptein?) aanvaard, in studie, baas-stop... te veel dooie? Hercule Poirot... grey cells... *Labours of Hercules. Mouse trap*... still going strong?

‘Bied de ‘afzondering’ veel perspectieven, wat betreft ‘arbeid en activiteit’? Wel eens overdacht wat voor voordelen niet roken (tabak, stuff e.d.) en niet drinken voor voordelen met zich mee zou brengen (m.a.w. DE STICHTING: DE VERKAPTE BLAUWE KNOOP)? Ik dacht dat dit wel enige voordeeltjes kan bieden, zoals ‘wilskracht’ e.d. goede zaken. Ik heb mezelf als proefpersoon (wie anders??) gebombardeerd. Tot slot: Een *goed* 69. Solong.

WHAT ABOUT YOUR INSTANT ‘MIND-SWITCH’?

$$$$

'What am I supposed to do now?'

'It's all in the magic book...' (Gibsons)

'Er is zoveel met me gebeurd, en ik heb je geloof ik wel iets geschreven, maar naar Katendrecht en vraag me af of dat je bereikt heeft... hoor dat je zeer hard werkt. Ben zeer nieuwsgierig naar de resultaten. Heb je trouwens een lekker huisje en is het erg afgelegen en koud?

Mijn ervaringen in Amerika zijn afschuwelijk geweest. Behalve het bezoek aan NY waar ik me direkt thuis voelde en wilde blijven. Reden waarom ik na een week al weg ging, was voornamelijk, omdat ik heel sterk voelde aan het werk te moeten. *NY straalt werklust uit* (kursivering samensteller). *Je doet mee met die race en als je dat niet wilt, word je hippie. Dat is het verschil met hier en daar. Daar betekent het tenminste iets. Hier blijf je altijd wel in leven. Het dorp houdt iedereen in stand...*'

'Hard core?'

'Hard core believer!'

'Powerloze zultkop!' (Vriendelijk beledigingskaartje?)

*'Goeiemorgen... dikke lul!'**

*'Goeiemiddag... dikke lul!'**

*'Goeienavond... dikke lul!'**

Drie text-voorstellen: *buttons? stickers?*

'What about your instant mind-switch?'

96

DE PLATO-BOPPERS

What I am getting at is we do not like each other
we simply find ourselves on the same ship.

(The ticket that exploded)

It's going down the bottomless pit... down the chasm. And believe me: the only bridge across the chasm will be human love.

D.H. Lawrence

* Copyright Starfac-Rotterdam

A

Plato? Grenzen onmogelijk te bepalen: aan alle kanten omringd door mannen en vrouwen, nog in bloei van leven.

'Zie je ze vliege...?'

Velen vertonen al duidelijk sporen van vermoeidheid... hier vrijwel zeker, snel overgaand in levensmoeheid.

Ondanks aanzienlijke lengte uitzicht geheel ontnomen. Omvang plato(?) slechts gissen. Vragen om omstanders heeft geen zin. Vaag: vragend gezicht... schouderophalen. Laten duidelijk blijken, niet gediend te zijn van (zulke) vragen. Zie zelf in, dat (zulke) vragen er niks toe doen.

Kan niet laten idee te vormen over uitgestrektheid. Zonder met enig aanwijsbaar materiaal te kunnen aantonen... voel: minder uitgestrekt, dan geneigd te denken. Onder voeten: berg, afgeknotte pyramide? Eens spitse top... of althans minder groot bovevlak?

Waarom maak ik druk over ontstaan? Liever dankbaar zijn met déze vorm... en dat ik sta. Denk niet dat hier staan zo ideaal is... vraag af: meer van dit soort... uitgestrekter? Vrijer ademhalen? Allemaal zo volgepropt?

Verbeuzel tijd, aandacht met herseschimmen... fout, gevaarlijk... zo denken en dromen... Voor je weet, wor naar zijkanten gedreven! Zijkanten? Weet niet eens, welke vorm *plato*? heeft: *rond, vierkant, rechthoekig? Ellips?*

Alle aandacht&energie nodig om staande te blijven.

Wie in gepeins verzinkt, loopt grote kans van plato? gestoten te worden! Naar horen mompelen: omringd door diep ravijn... bodem aan oog onttrokken door wolkenbanken.

Waarom moeilijk doen? Met klein beetje meer moeite onmogelijk maken!

Wie, zoals ik, geluk heeft, meer naar midden te staan... dan nog... met klem aangeraden... *ogen&oren open houden*... Afleiden gedachte... door omstanders slinks naar rand gedrongen... alle gevolgen vandien... deinzen niet terug voor handtastelijkheden, trucjes.

B

‘...houe jas an... lope meteen naar voren.’

‘...hebben iets te maken met organisatie...’

Vrouwen, meisjes... make-up in spiegels-van-top-tot-teen.

Loket: lange rij. Organisator ongrijpbaar, *afscheuren toegangsbewijzen*, begroeting musici, invitatiekaarten, consumptiebonnen.

‘...proberen voor niks binne te komen...‘

Hal: grote, roodfluwelen bank, staande asbak vol wit zand: S.V.P. SIGARET OF SIGAAR DOVEN

Boven toneel grote spandoeken grammofoonplatenzaak. Vaste rijen zitplaatsen, zonder (rook/drink) tafeltjes. Nauw gangetje, achter/onder toneel... deur opent op kier... vrouwehand, lange roodgelakte nagels tasten naar buitenste deurknop. Mekaar aankijken, nog lachend om iets... moeilijk passeren... schuurt dij/zwart mantelpakje tegen knieën... Ondoorzichtbare rook... hoeveel mensen? Drie muziekstandaards. Hoek: tenor-saxofoon/ist onderuitgezakt... kleurling, platte neus, veel oogwit. Naast standaard, tenor aan haak om nek. Witte nappapet, half over voorhoofd getrokken.

Onverstaanbaar snauwen, blootflitsen gouden tanden. Blanke alten, blazen/stoppen... ritselend muziekpapier, afhaken instrumenten. Vogelvlucht... trommel linkerarm... slaan twee vingers. Kalkmuren, volgeprikt: artistenfotoos, handtekeningen, vooroorlogse. Opengeslagen piano, onbespeeld... bezet door vrouw, af&toe hogehak toets aanslaand... vals... kruis zichtbaar.

‘Stampvol.’

Verboden te roken

‘Is 'm dat...?’

Piano-gepier achter gesloten gordijnen. Stellage/toneelknecht, brandweerman loert op brandende peuken, herkenningsmelodie, applaus. Microfoongemorrel, applaus.

‘Godzijdank... begin is-er... twintig minuten zoet...’

‘Mag nie meespele...’

‘Waarom nie...?’

‘Nie aardig...’

Nachtvlucht... wonder/werk... doorspoelen... radiator.

‘Creatieve belofte...’

‘Wie ut meest geleje heb...’

‘Afzetter!’
‘Riem vastmake...’
‘Vriend van James Dean in *Rebel with a cause*...‘
‘Planetarium.’
‘Platorium...’

C

Strijd aan rand moet fel en uitputtend zijn. Over veel uithoudingsvermogen beschikken om daar stand te houden, om niet te spreken van mogelijkheid; terugraken naar midden. Eenmaal naar rand gedreven... hopeloze toestand... velen springen uit eigen beweging ravijn in, anderen meer ruimte verschaffend. Gerucht van dergelijke wanhoopsprongen reikt in no-time meer naar midden. Eerder gevoel van opluchting dan begaan zijn met lot vertwijfelde. Ieder genoeg aan eigen, ook op plato? niet echt aangenaam... al of niet vrijwillige sprong van vrij nabij meegemaakt. In doodsangst kreten... verschrikkelijk om te horen, toch al talrijk... nog vele malen meervoud door niet erg ver wegliggende - hoewel ook door wolken aan oog onttrokken - echo vormende bergmassieven... Sterk vermoeden: verderop, misschien in gehele omtrek... toen gevaarlijk dichtbij rand. Onlusten.

Gelukkig niet zo oud... behoor niet direk tot zwakste... voetje voor voetje weer wat meer naar midden dringen. Blijft toch veeg teken... voel afgedwaald te zijn van centrum... zie omringd door oudere, voelen onafwendbaar naar rand gaan... uithoudingsvermogen niet voldoende...

Grijsaards moeten eerst opgeven... tegenstand zienderogen flauwer. Vrouwen doen, wonderlijk genoeg? in poging om stand te houden, vrijwel niet onder voor mannen. Ouwe vrouwen even treurig gesteld als met grijsaards. Kleine kinderen hebben ut, mag vreemd klinken, nog ut makkelijkst. Wringen zich als honden tussen benen door... naar men zegt, weten vele midden te bereiken... of plaats rond midden te behouden... zonder zich nog om ouders te bekommeren. Wordt niet zonder afgunst, wrok door ouderen bekend.

Succes sluit noodlottig ongeval niet uit. Vlak naast me... klein meisje, waarschijnlijk onwel geworden, door grondlucht,

lichaamsgeuren ingesloten, onder voet gelopen... Begrijp pas wat gaande is, als iemand vlak in buurt plotseling met kop/schouder boven anderen uitsteekt, reikhalzend oriënteert. Tevergeefs? Geen spoor van herkenning op bezweet gelaat. Omstandigheden in aanmerking genomen... menslievend te noemen... niet verwacht. Omstander stompt man ruw van voetstuk... bukt... steekt half vermorzeld meisjeslichaampje boven hoofd... doorgeven richting rand. Snoodaard die haar zo verminkt heeft (baatzucht) gaat ongewoon vlug zelfde richting uit... eigen beweging?... boetedoening...? Wie zal zeggen? Eenmaal verloren plaats haast niet meer te heroveren. Omstanders onverbiddelijk. Enige wat geldt: jij of ik.

Soms lukt: iemand naast je bewegen samen te werken, bijv. mekaar hand reiken... samen proberen naar midden te komen. Anderen maken van aandachtverslapping, onverbrekelijk samengaand met toenaderingspoging/overleg gebruik (wordt nie meer als misbruik beschouwd) om jou&medewerker te wegwerken. Meer dergelijke pogingen in werk stellen... zie ik heel gauw af. Anderen zelfde geprobeerd... waarschijnlijk gauw hopeloze van bemoeiingen ingezien. Zo niet... eigen ondergang.

Ook beweerd: plato? aanvankelijk begrensd, tot heupen reikend hek? Enkele centimeters hoge stompjes... eens opstaande palen... moeten daarop wijzen. Gelukkig niet in gelegenheid geweest daarvan met eigen ogen te overtuigen. Duurt hopelijk nog lang... door uitputting genoodzaakt... brokstukken zien, in midden beschouwd als symbool van einde verblijf plato? Niks met zekerheid zeggen... ook niet over materiaal hek... als ut ooit bestond... Zoveel zeker: geen stevig materiaal. Vermoedelijk van hout getimmerd: latten, dunne stammetjes... hoogstens holle, metalen pijpen, onder aanhoudende druk plato? bezetting bezweken. Moet niet denken aan tafrelen, toen ondeugdelijke afrastering begaf... Velen moeten toen al vrijwillige doodsprong in ravijn verkozen hebben boven langzaam, pijnlijk doodgedrukt worden tegen binnekant hek.

Geneigd te denken: met afvallen zwakkelingen aan rand moet langzaam meer speling voor overigen zijn ontstaan... weten stand te houden, hoe lang nog?... Menigte blijft echter voortdurend even kompakt, worsteling om goeie plaats even

verbeten... Ontmoedigende konklusie ligt voor hand: van elders... van andere kant? in midden uit lucht? via onderaardse tunnel? Situatie gaat gezond verstand ver te boven... kom tot vreemdste, onzinnigste? konklusies... derhalve liever voor je houden... ga op duur wel geloven dat álles mogelijk is... vanwaar worden nieuwe mensen aangevoerd? Snelle selectie? Scheiding sterk/zwak tekent af.

Persoonlijk afdrijving centrum niet meegemaakt... althans niet bewust. Kan aankomst plato? hoe? niet herinneren... Prijs gelukkig: halverwege afgrond uit slaap? verdoving? tijdelijk buiten bewustzijn? wat dan ook... ontwaakt! Eerder bij zinnen gekomen, wellicht veel dichter bij centrum, zoniet centrum-zelf gebleven. Zou ter handhaving volledig ingezet hebben...

Omstanders met verbaasde gezichten... moet opmaken: meer naar centrum verwacht (vrij jeugdig uiterlijk)... niet hier(ons), duidt op begeven krachten, bedenkelijk afdrijven... gevaarlijke rand. Rondom merendeels mannen/vrouwen middelbare leeftijd, ongewoon vitale oudenvandagen, kinderen tussen benen buiten beschouwing gelaten.

Geen vragen... zou trouwens lust niet opbrengen aanwezigheid middengroep te verklaren... vragen mijnerzijds ook schouderophalend beantwoord. Nakaarten: hoe aan toe geweest, eerder uit verdoving ontwaakt... zinloos. Middengroep handhaven moeilijk genoeg.

Mensen rondom, neem aan: hebben centrum... plaats van aankomst?... met eigen ogen aanschouwd (weemoed?). Hoe lang achter ons ligt aankomst-tijdstip? Stroom nieuwkomers blijft aanhouden? Vragen... vragen... wil stellen, slechte ervaring weerhoudt. Vang op, maak op uit schaarse redelijke uitlatingen tussen kijf&vloek... inderdaad zoiets-als-centrum-plato? Voor mezelf uit brokstukken meedeling voorstelling opgebouwd: soort hall, wachtkamer, kleine verhoging. Wellicht speelt verbeelding parten... idealizeer hall, wachtkamer, wat dan ook. Fantasie-vlucht heeft ook goeie kant... probeer met nog meer verbetenheid terugtocht centrum bewerkstelligen. Zie centrum-plato? duidelijk, natuurlijk luchtspiegeling. Hall schaduwrijk... buffet, wellicht verversingen? Kwellende gedachten zoveel mogelijk afzetten! Doen honger, dorst, hitte sterker voelen, maken

veeleisende worsteling (behoud, verbetering positie) moeilijker. *Met alle kracht verzet* tegen dreigende inzinking... kan noodlottig zijn, juist nu. Beter niet kijken naar gezichten rondom... kan natuurlijk vaak niet laten, ontkom meestal ook niet aan. Velen kennelijk niet meer tegen omstandigheden opgewassen... willoos afdrijven, ogen gezwollen van vermoeidheid... slap neerhangende armen, weg weerstand... alsof weer in staat van bewusteloosheid terugval... draaierig, duizelig, zweet loopt in ogen... Krampachtig slikken voorkomt ternauwernood overgeven.

D

Klapdeuren open/dicht gegooid... golf muziek.

‘Zoekt u iemand?’

‘...looking for some body?’

‘Over there...?’

‘Possible...’

‘How's *he*...?’

‘Cigarette? Hey! You there... you wanna smoke too?’

‘...can travel for hours... with *him*... without saying a *word*!’

‘...been here before... yeah...’

‘No work? Back home... maybe records... Hey! who are *you*? You run this festival-business...?’

‘Sorry... hier nog mensen die... over kwartier... intermission... fifteen minutes.’

‘Let's watch from distance...’

Musici tussen coulissen, gehurkt bij bandrecorder... fans, plakboekjes, pennen, handtekeningen.

‘Iedereen gehad?’

‘...niet slecht, beste moet nog komen...’

Dikke draden verdwijnen tussen gordijnen... kijkgaatje.

‘...bizonder voorrecht... buitenlandse gasten in ons midden... niet op programma vermeld... stel u voor aan...’

‘...wil nummers zelf aankondigen.’

‘Bis!’

‘Bis!’

Lege kleedkamers, ijzeren deuren NOODUITGANG, donker valt in straat, kinderen met bal.

E

‘Zeg maar jajô...’

‘Totaal onmogelijk...’

‘Vivo-zaak verlicht taak...‘

‘Plato... friend of James Dean...’

‘Sal Mineo?’

‘Sal Mineo!’

Vreemd... worsteling duurt uren... uren: zon onafgebroken in zenith... in plaats van afnemen steeds feller schijnen. Geen schijn van kans: even zakdoek/petje knopen. Kost te veel tijd... fout, vergeef je nooit. Ogen steken... zoveel mogelijk op kier open... alles door waas. Kleren... bijna niks meer, paar flarden, vallen straks ook van lijf. Met rest niet veel beter gesteld. Velen ontkleding bespoedigd... al wringend alles afwerpen... betwijfel of dat hitte&benauwdheid minder doet voelen. Kwelling zon, ontstane zweetstank nie genoeg? Van plato? graniet? ieder geval harde steensoort... of voeten moeten bedriegen... stijgt zware lucht op... olie? maakt plato? bovendien buitengewoon glibberig! Ondervinden voorlopig geen hinder... zo dicht op mekaar gedrongen.

Hoe-die voor mekaar gekregen heeft... raadsel meer of minder, valt gegeven omstandigheden nie-eens op: ziet iemand kans sigaret tussen lippen te krijgen... Probeert sigaret bevuren... door omstanders wreed gestoord, sigaret uit mond geslagen, slagen in gezicht nagegeven... komen stevig aan: bloed stroomt uit mond.

Verontwaardiging/argumenten... straf? moet omstanders gelijk geven.

‘...eerder op dag twee mensen zelfde... gedrang... brandende sigaretten uit mond gestoten... in olie... steekvlammen!’

‘...van onder tot boven brandwonden... worstelen verder, natuurlijk allang uitgeput.’

‘...of in afgrond verdwenen!’

‘...soms ilide keer wil laten gebeure...?’

‘...neem nie-graag woord God in mond.’

‘...hele grote man... moes door raam naar buiten getakeld worden...’

‘Strongest man on Earth?’

‘...alle gevens... was geen bijhalen an!’

‘Nou sex hè, veel sex...’

‘...valt natuurlijk veel over te zeggen... gewoon laten praten...’

‘Alles nemen?’

‘Kiezen...’

‘...heeft niemand mee te maken... hoeft-ie niet te weten... nie-nodig...’

‘Zelf verzonnen?’

‘Kan nie... kan nie verzonnen worden...’

‘Eenvoudig?’

‘...op idee komen... Interessevelden...’

‘Fieldwork hè...’

‘Inzicht hè...’

‘...eeuwige jachtvelden...’

Kalmen van aard: verzoenende woorden, wel degelijk gevolgd door niet misteverstane waarschuwing... wie nog in hoofd haalt plato? gevaren vergroten... Duidelijk: in/spanningen velen te veel... ontstaat behoefte tot afreageren, element van berekening? Extra verwarring in bestaande verwarring... door afstraffing... betere plaats verschaffen.

Vooral zo rustig, onopvallend mogelijk verderdringen, voor zover mogelijk in chaos-moment. Beheerst kampen... begrijpelijke verbetenheid... gloeiend glad plato? Vulkanies?

‘...wille we we-te! Daarom komen wij... daarom komen wij... overal! Overal!’

‘...totaal veranderd... en als ik zeg: veranderd, bedoel ik: veranderd.‘

Volgens sommigen... verwens... vermoedens vergroten chaos... met gestolde lava gevulde muil... krater af-en-toe uitbarsting, weldra weer op komst? Staven vermoedens... inderdaad niet te loochenen gerommel, soms duidelijk uitstijgend boven gehuil, geschreeuw. Gemoederen gerust stellen... paniek rampzalig... bezweer naasten: gerommel afkomstig van donder, hier in hoge luchtlagen natuurlijk veel duidelijker hoorbaar, bovendien weerkaatst door vermoedelijk bergpartijen in omtrek, positieve uitleg... naderend onweer? Snakken allen naar op schroeiend plato? Half gewonnen voor teorie... angst groot... zelf niet helemaal zeker.

‘Hoe verklaar je schudden?’

Nog trots ook... denken: schaakmat. Onzeker:

‘...1000-en... 1000-en voeten... blijft geen plato? kalm onder.’

Luisteren nie-eens meer, lachen schamper, lachen overgaand in histeries gekrijs: *nieuwe trilling!*

Beter niet verder prikkelen met valse? voorspiegelingen, hoe goed ook bedoeling. Gebruikt voor je weet... verhitte gemoederen koelen, wraakzuchtig onder voet lopen, oppakken, doorgeven. Tegenspartelen baat niet: iedereen tegen gekeerd, overmacht te groot. Tot dusver behoorlijk weten aan te passen, niet meer dan anderen mikpunt van listen/lagen... houen zo... natuurlijk: heb ut niet in hand, toch iets zelf doen aan gaandeweg verslechterende toestand.

F

‘Hier wordt gepoft’

‘Sneller en goedkoper van uitvinding naar produktie...‘

(Amerikaanse uitdaging)

Verbaast: blijf waarnemen met helder oog, niet onbezocht door vermoeienissen, pijnen. Dringen steeds langzamer, zwaarder... Toevoer nieuwe mensen niet meer evenredig afval rand? Groei toevoer? Tegenstand rand sterker? Bijna onvoorstelbaar. Zware slag tegen hoofd leidt meer dan ooit nodige aandacht af: zon weg, zwart voor ogen. Bijna bezweken, door knieën. Kom te laat tot ontdekking: bewusteloze vrouw boven hoofden doorgegeven richting rand... lichaam komt... zwaarte verhevigd door willoosheid... neer, vergeten armen omhoog te steken. Steek armen alsnog omhoog, armetierige, vergeefse poging om voor omstanders vermoeidheid te verbergen... lichaam al door sterkere armen dan mijne verder geschoven. Gezichten liegen niet: nog 1 zoon onoplettendheid... geen genade meer. Daar gaat ze, laatste wat ik zie: lange, slappe borsten, loodrecht op lichaam, evenwijdig aan zwarte, verder omlaagreikende haren, vrouwegelaat verhullend. Helemaal naakt, op gescheurde, vuile, bebloede slip na... lage schoen, belachelijk... bungelend aan linkervoet. Zal wel vallen, eer afgrond bereikt...

Meelij?: eigen ondergang. Ogen open, oren open. Opeens veel meer werk: mensen, al of niet uit eigen wil opgegeven, naar rand

transporteren. Zoveel werk... schijnt onwillekeurig, ondanks gevergde inspanning, nieuwe kracht te schenken. Houdt even af van dringen betere positie. Bewustelozenvervoer eist alle aandacht. Hoe meer gaan, hoe meer plaats voor mij: alom heersende gedachte. Wie geen hand uitsteekt, kan zeker zijn... wordt zelf bewusteloos geslagen... volgt voor wie hij geen hand uitstak...

Hoeveel lichamen schoof ik door? Tien? Vijftien? niet bij te houden... voor/achter precies zo... Soms bezwijkt iemand vlak naast... eist nog meer kracht: lichaam dreigt weg te zakken, moet eerst boven hoofden uitgetild worden... Nog niet gebeurd, kom nieuw... Sommigen krijgen plezier... begeleiden gebaren in doorgeefregelmaat:

'Ennn... hop!'

Ritmiese herhaling... weldra door anderen overgenomen... doorgeefspel, welkome afwisseling. Nauwelijks meer oog voor lichamen... gaan langs je heen, doorgeefmechanisme. Zwakke geslacht... evengoed zo te zien krachtige mannen. Huidige omstandigheden eisen evenveel geest- als lichaamskracht... zo niet meer?

Schaamtegevoel in massale worsteling totaal verdwenen. Bij ontkleding afzichtelijk behaarde ruggen blootgekomen... obscene tatoeëringen... schouders, oksels... gevreesde brandmerken, bloedvinnen, uitslagen, voren, littekens, reusachtige moedervlekken, anders angstvallig, voor zover mogelijk aan oog onttrokken. Alsof iedereen langzaam gaat inzien: hopeloze strijd... van laatste ogenblikken-plato? beste maken. Doodstoet boven hoofden neemt enigszins af... onderlinge ruimte schijnt zelfs te verwijden... toch toestandverbetering?

Afvoer bewustelozen rustiger? Meteen proberen eigen positie verbeteren... nu vlugger... meer ruimte, meer kans voor zwakke broeders... misschien laatste... wil niet onbenut laten: dringen dreigt toch nog om te slaan in paniek. Velen benutten korte adempauze: staand geslachtelijke vereniging. Krisissituatie... enige wat mens overblijft? Man klaar: andere man neemt plaats in... nie-eens tijd gegund behoorlijk bevredigen... ruw van prooi afgetrokken door ongeduldige, opgewonden rivaal... trappelend, kan niet langer aanzien. Echtgenoot, plotseling door gelukkig

toeval teruggeraakt buurt vrouw, moeilijk herkend... ziet vrouw misbruikt... verbitterd gevecht, eindigt met dood 1 van beiden. Derde benut verwarring, stort op vrijgekomen vrouw: kan nie-meer schelen... genomen door die-of-die... wordt toch genomen, staat vast... valt neer... ondergaat zelfde lot: plato?rand... Urningen (homoos) haal jur nou zo uit... op hun manier...

Opeenhoping minder klitterig: duidelijk zichtbaar... ondanks verruiming benauwenis sterker voelbaar: als paarden... vallende behoefte... voor/achter... kotsen op andermans rug... bevuilen, rauwe, scheurende uithalen... Linkerheup bevuild... afschuwelijke stank zeer nabij. Met flard van... moet overhemd geweest zijn, vuiligheid zoveel mogelijk van lijf vegen... aanblik zoveel vrouwelijk naakt, openlijke uitspattingen prikkelt... proberen langer beheersen... gauw vanaf zien. laat om te beginnen hier/daar handen te goed doen, tot... vrouw ontdekt... schoonheid, moet schoonheid bezeten hebben, nog niet geheel teniet gedaan door vuil, glibberolie, donker ronnend bloed. Volledige uitputting nabij, merkbaar, zekere gewilligheid... niet verwacht... stemt even gelukkig. Lastige meedinger probeert in rug aanval... stevige, goedgeplaatste, achterwaartse trappen... afgeschud. Vrouw schijnbaar levenloos onderuit gegleden op gladde bodem, inderdaad vrij egaal graniet, ertsaderen... aan lot overgelaten. Ontfermen... hoe bereidwillig... is gelijk zelfmoord. Nog steeds azen nietsdoende, merendeels impotente omstanders op meer ruimte... node missen... kompensatie... Kan-nie anders: meehelpen optillen, doorgeven...

Ontmoeting veel laatste reserves gevergd... Ene bevrediging zo verslapt... geen nieuwe lust... *felle begeerte verkeert in tegendeel*. Knikkende knieën... bevingen. Alsof uren slopende liefde bedreven i.p.v. vluggert... nauwelijks indruk... Of: hevige kou oorzaak lamentabele staat... overrompeld, niet op bedacht, gekleed. Alles logenstraffend, alle eer opeisend: zon pal boven, lager, groter? Wantrouw zintuigen: oren suizen... even moeilijk ogen open: alles dubbel... liever gesloten, nauwe spleten... liefst laten vallen... begrijp gedachten, gevoelens anderen, eerder opgegeven. Hoeft niet veel meer te gebeuren, of... ik zwicht? Kleine hoop houdt staande, gedeeltelijk overeind... stel: alles...

wieweet hoe snel? alles lijkt mogelijk... alles keert ten goede? Wellicht drijft zon gauw af, spoelt regen plato? schoon? Vele slachtoffers harde, onontkoombare waarheid... vallen nog meer slachtoffers, twijfel ik nie an. Misschien... zonder enige trots... 1 van weinigen die... hoe dan ook overblijven? Allemaal voor ogen houden... strijd, moeite getroost, wellicht niet voor niets... Rust gunnen... onontkoombaar... eist uitgemergeld lijf... op knieën... weliswaar nog dichter bij afschuwelijk vuile bodem. Stank algemeen... alles overheersend... reukorganen gestoord: selektief, straks registrerend vermogen verloren. Merk nu pas goed hoe bezoedeld bodem is... op veel plaatsen graniet aan oog onttrokken: dikke, walmende brij uitwerpselen, vodden, allerlei ontoonbaar, onbruikbaar geworden voorwerpen (dagelijks dragen, gebruik)... Kan meewarige glimlach niet onderdrukken: zo hulpeloos verstrikt in vuiligheid... pijpekop, doorweekte (urine) agenda... slanke, rose lipstick, kaarsrecht, uitdagend omhoogstekend uit stronthoop. Knieën gelukkig op betrekkelijk droog plekje... vuile regenjas neergelegd, kussentje gevouwen... belet wegglije. Onmogelijke houding... enige rust van verwacht... niet lang te doen. Erg in hebben: omvergestoten, niet uitgesloten... ziek lijf dan nog oprichten... vergeefs? Opdruk met behulp handen... korzelig, schop regenjas weg. Net op tijd... laatste hoop dreigt te vervluchtigen. Merkbaar aan plotseling heftiger geworden gedrang... waarschuwend geschreeuw oplettende omstanders... niet voor mekaar bedoeld... mannen komen los uit vrouwelijke prooi, ruggen strekken, vuisten gebald, ellebogen hoekig, afwerend naast lichaam gespannen. Bewegingen traag geworden, ogen rollen dof, uitgeblust, diepweggezonken, verwilderd rond in kassen. Duidelijk: toevoer weer begonnen. Omstanders niet meer dan decimeters afstand. Voel weer vuile, klamme lijven kleven... Geërgerd: tegen hoopvolle verwachting alles van voorafaan... ellebogen beuken links/rechts, tref ongewild reus in maagstreek, kennelijk hard aangekomen: pijnschreeuw loeit boosaardig over plato? Sommigen lichtelijk geïnteresseerd. Wend hoofd vlug af... te laat: ontdekt wie streek leverde, schuldige aangewezen? Laatste poging om aan wraak te ontkomen: omklem eerstebeste vrouw, begin snikkend gezicht af te likken, borst, begin te bijten, bijten waar mogelijk, benen

krampachtig om linkerdij knellend... voel slagen ruggegraat beschadigen... zink weg, vrouw in val meesleurend, lippen op lippen.

97

Mijnheer,

Wij vestigen er Uw aandacht op, dat wij *sedert april 1968* niet in de gelegenheid zijn gesteld de stand van de bij U aanwezige meters te noteren. Wij hebben daarom Uw *verbruik over de boekingsmaanden mei/december 1968 geschat*.

Daar het echter noodzakelijk is, dat wij ten minste eenmaal per zes maanden de meterstanden *doen aflezen*, verzoeken wij U ons per omgaande te berichten, wanneer dit mogelijk is. Hiervoor kunt U, *desgewenst telefonisch*, met onze afdeling Meteropneming een afspraak maken.

Hoogachtend,
DE DIRECTIE,

'*Geen gebbetjes*! Technische knobbel? Loop nie tege die auto!'

'...late belazere... teveel betaald...'

'Langer ouwehoeren... zinloos.'

'Rotte koplamp... rotte schokke... breker...'

'Blikkie gegeve... nou latie allemaal kleine poepies...'

'Zou U... deze jongen... tweede hansie?'

'As ik jou was...' *(lifter)* '...nam next wan!'

'Eige doodskis in gerazie... hopie LND... lig wéér onder wiele...'

'Kan beter fiets kope... op reutel.'

'Bestolen op beschaafde manier.'

Sleutels in me zak, geen rijer, loop weer, *loop zo rustig... zie*.

'Kan nie sture...'

'Elke keer anders.'

Zondagrijer: ontheilig Zondag, zonder achterlicht, autoradio, klavertjevier. *Blijf lief, gevolgd, steeds meer glim*. Liever snachts *('Ga toch slape jô...!')*, lekker, rustig, groen, zonder bril...

'Meer lichaamsbeweging... meer... stappe!'

'...volstoppe met troep.'

'...alles ansmere...'

‘Ore uit late spuite...’

Geen asem: raampie ope... lauw sjoege... rotzooi die er in mot worde gepleurd! *Ja... hoes maar... komput los...*

‘Wat zegtie? Depressie?’

‘Probeer dit... gebruik dat... gebruik bekend...’

‘Prate nog wel...’

‘...zijn wut weer eens!’

‘...allemaal achter rug bekokstoofd... tegenwerking... geen idée!’

‘Symptome... leerzaam!’

‘Zelfde graag... dokter... nie voor mijn... voor me vróuw...’

‘...alles an laten leune...’

‘Te besodemieterd om dankie te zegge...!’ (Thanks!)

‘*Trend*, zegge ze dan... *computer-trend*...‘

‘Breek me bek nie ope...!’

‘...bevrieze... stijve mond?’

‘...mag blij zijn... geeltje...’

‘...lessie geleerd...’

‘...en wat doen-ik terug?’

‘Toch gabber?... dinge die we verkeerd doen...’

‘...begintie weer te zijke!!!’

Schuim/kleur? Zware lucht, afslaande walm...

‘...stinks...’

‘...niks omhande... niks passends.’

‘...zeker trek!’

‘Gesex in ruimte...’

‘...mond vol van *electriciteit*.‘

‘Lach maar... maantje!’ (pilrond) ‘vertel maar...’

‘Vroeger ware de porsies groter.’

‘...kome alleen maar ouwe lijke...’

Steek maar inje zak... kan nog meer bij... kramp in me klote... te kleine slippies gekocht. *Wat lees ik?* Binne/achter, tijdens grote boodschap:

Mit Liebe gemacht.

‘Lulligheid groot...’

98

In deze periode van *verkorting arbeidstijd dringt zich allerwegen belangstelling voor zinvolle vrijetijdsbesteding op*. Daarbij speelt belangrijke rol: invloed groeiende stad, die steeds meer doet vervreemden van vrije natuur, ondanks lofwaardig streven om in nieuwe woonwijken zoveel mogelijk groen te brengen.

Mogen verheugen: als reactie halen velen natuur in huis, benutten *groeiende vrije tijd* voor *onderzoek natuurgebeuren* (kurs. samensteller).

Mede dankzij *steeds beter wordende verkeersverbindingen met verre gebieden, ongekende mogelijkheden om natuur uit tropen in huis te halen*.

Voornamelijk deze vorm van vrijetijdsbesteding *op verheugende wijze gepopulariseerd* door RIZLA*:

'Zo leer je vissen kennen.'

Vijftig prachtige kleurenplaatjes, naar unieke fotoos *(A. van den Nieuwenhuizen) ...ingewijd in kaleidoscoop* van boeiende vormen en kleuren in exotische onder-water-wereld... 'levend' schilderij... *kalmerend wereldje achter glas*.

Deeltje 1: *Zoetwatervissen*... hoop van ganser harte, dat boekwerkje allerwegen gunstig onthaal ten deel valt.

(Bekort/sam.) M. Bot/voorzitter Nederlandse Bond 'Aqua Terra'

99

Sexman-pakket

'...beginnen met voeren sloot-infusie.'

'Space bar.'

'Very god idea...'

'Private number...' (Clay/Bell)

'Heard it through the grape-vine...' (Gaye)

Vanuit duistere kamerhoek kijken ogen, *verdrietig lachend?*

* *Beste Franse sigarettenpapier... ver-draaid-goed*. (Zie verder hs. 146)

Willen wat zeggen?:

'Kom... neem mee... la-me niet langer alleen in dit grote, kouwe huis... dat aan me voorbijziet, niet begrijpt... niet moeite neemt... *Jij wel... jij begrijpt hè?*'

Meisje, wollen onderkleren, heel ouwerwetse ogen, minutieus gekrulde vlechten, opzij van hoofd. *Taai soort huid*... evenals armen, scharnierende *ELLE-bogen*, vuilwit, als benen, onbreekbaar. Handen, voeten broos, rose. Vingertoppen tegen mekaar tikken: kil tingelen... *ogen vooral grote indruk!*

St. Nicolaasavond: na vele haltes/visites in groot huis beland. Dansen, drinken, vermaak met meisjes, opvrolijken whiskey... *kamervlucht, applaus, omlaag... luid gejuich! Nar:*

'Waar is ze glas?'

Hoofd rust, streelt meisjesschouder... plotseling verandert alles in&om... laat meisje/schouder los, beledigd, stampvoetend... Vanuit duistere kamerhoek... klaaglijke kreten? *Huilebalk?*

'Kom... wat ister?'

Nieuwe grammofoonplaat... midden grote kamer gesleept... *dansen! Bron van vermaak voor gezelschap*... blik blijft naar duistere kamerhoek getrokken... *nog steeds klaagstem? Heiligschennend gejoel*... liefst in armen genomen, mee weggegaan..., ver weg, stille straat, naar huis, kamer... *Rest avond marteling*. Moet blijven... *'feest zonder jou geen feest'*...

Na afloop *(eindelijk)* in jas geholpen door gastheer, terzijde, smeekbede... Gejaagde uitdrukking gelaat gastheer... vlug... buiten bereik anderen.

'Waar?'

Terug in vreemd-stille grote kamer... duistere kamerhoek...

'I'm your puppet...' (Purify)

'Hier...'

Half gestrekte arm lijkt te verstenen... *weg*! Gastheer knikt:

'Weet ut... mee gesproken? Ben bang... weggestopt in kast... af-en-toe tevoorschijn. *Neem mee*...'

Gastheer omhelsd, *Prickel-Pop*... overlopend van blijheid.

'Ga snel... niemand laten zien. Van jou... wacht op je... eeuwen...'

'Wat heeftie toch...?'

Iedereen verdwenen? Sneeuwnacht, felle, jagende kou... *voel niks. Thuisweg ooit zo vlug afgelegd?*

.....

'Ga mee... bij mij slapen...'

P-P ondersteunt, rekent af. Gelaten... neergedaald, uit lucht gevallen? Geen enkele verleiding weerstand geboden.

Mechanische vanzelfsprekendheid... elke situatie aanvaard. Door geen pijn, geluid, stem/gesproken woord-vondst uit evenwicht gebracht... Evenwicht? *Weegschaal, armen op aarde... lam*.

Luidruchtig, vrolijk, plezierig... *iedereen bereid... overal voor in*... niet veel thuis, vrijgevig: groeten/geld. Zeldzaam helder moment: *waartoe dient... waar moet heen*? Onbekende bedden, onder cafétafels... *teerling gevallen*. Vingers betrapt door vriendevoeten. Woordenstroom, omstrengelingen, gloeiende zwachtels, hoog spel, *onbeantwoorde vragen*...

Draaiende kamer, vol rook. Laag bed, lege glazen, volle asbakken. *Rinkelende arren... in verte. Lena Horne... drie minuten... herhaling*. P-P kleedt uit, geeft eigen witte trui voor nacht. Dageraad, stoeien, moe, slaap...

'*...kom nie bij je liggen*.'

10 uur gewekt, klein ontbijt... 10.30: slaap... bioscoop, Ivens' Rotterdam-film? Ogen open: lijk, overdekt met golven horzels... sprong! Klap! Stoel: roofdierbek. Zaal uit gewankeld... vallen uit oren, haren lauwe wormen... onder schoenen... barsten, bijna uitglije...?

'Ga mee... bij mij... uitslape...'

.....

'Kind toch! Alleen... zo diep in nacht? Lees je nooit kranten? ...moet zelf weten, doet toch altijd eigen zin... *Prettige wandeling!'*

Lekker gegeten, lekker gedronken... gevaar te duchten? Deuntje fluiten... echt vrolijk? Rennen! Daar... onder lantarenpaal... staat daar man... witte tanden, grijns, revolver? Oud vrouwtje... wacht op eerste bus. Doodbidder? Doodgewone politieagent, slaapt, verzuimt. Beven, opwinding, ademhalingsoefeningen. Verlies van tasje, handschoenen, richtinggevoel. Zenuwachtig, helemaal uit koers... diep in nacht.

Zie je wel... gevolgd door twee mannen! In wildeweg aanbellen... eerstebeste huizeblok. Niet opengedaan... kantoren. Zijstraat ingeschoten... schaduwen op dwaalspoor? Doodlopende straat!

Hemel zij dank... verderop iemand:

‘Help! Alstublieft? Gevolgd door twee mannen...!’

Vuistslag, buiten westen... juwelen, bontjas... *weg beschermer!*

‘*Zie jij wat?* Woont zeker in buurt...’

‘Veilig thuis zeker... onverantwoordelijk... zo laat, over straat... zonder beschermer.’

‘Wie weet... *as wij niet in buurt gebleven waren...*’

.....

‘Wat un mensen... gaan lopen?... in buurt blijven? Vast benauwd in bus... en dan... nieuwe jurk... *Pas op... daar gaat strohoed... vlug, vlug!*’

‘Mijn hoed, meneer... stoffig geworden, omdat u voet der op zette... uit model.’

‘Ondankbaar...’

Hand in hand, tegenwind, jammer...

‘Kam.’

‘Bankje onbezet?’

Speelwei, blote voeten, papierbakken.

‘Waarom plagen anderen die ene...? Rood haar?’

‘Hoor maar... anderen jaloers... op rooie ze meissie.’

Gras oversteken... bekeuring? *Paardebloemen*, kop duikelen, rust aan rivier, recht op... windkracht, zeegeur. Liggen, linkerarm kussen, prachtwolken, blinde muur. Handen&voeten gebonden.

Wind spoelt oren door...

‘Sta op! We verzuipe!’

‘*Idioot*... schrik me dood! Droomde... la-me ligge...!’

Gesloten ogen kussen.

‘Niet hier...’

Schapewolken, warm licht, spreken overbodig... *waarom nou?*

‘Kom... opstaan... bij mij thuis... eten.’

‘Lig net zo lekker...’

----.....

Delta-boy: Van de kledingstukken van de vrouw vind ik jarretellegordeltje meest opwindend. Te bedenken, hoe bijna bij iedere spreid-, sluit-, strekbeweging de uitlopers van het gordeltje meebewegen. Merkwaardig: daarentegen vind ik galgen of sokophouders, typische mannekledingstukken, helemaal niet opwindend.

Vannacht wilde ik masturberen, lag daarom ondersteboven in bed, maar ben voortijdig gestopt. *Iets in me besluit, het voor het weekend te bewaren (verheug me op haar borsten)*.

Ik droomde, dat een onbekend meisje, wat me toch ergens bekend voorkwam, met me in een kerk zat, plotseling haar rokken opschortte, en haar zwarte kousen, jarretelles en de rest zag. Ze had geen broekje aan. Ze zei:

'Aftrekken.'

Toen werd ik wakker.

Vreemd, al enkele weken ben ik erg geil. Kan helaas alleen in het weekend mijn lusten botvieren. *Wat zal ze aanhebben?* Hoewel alleen dat alleen natuurlijk niet van belang is. *Liefde is uitgebreider. Ook met een vrouw als zij. Merkwaardig dan, dat ik zo de nadruk leg op sexuele aspekten*. Moet steeds aan juffr. J. denken (en ook wel aan het meisje met die kousen, *dat me altijd zo vriendelijk aankijkt*). Wat zou juffr. J. savonds uitvoeren? Ze heeft mooie kousen aan. Vraag me af, of het een maillot is. *Vreemd*. Hoe zou het zijn, om met haar in haar auto te zitten? Zou ze werkelijk een jongen van 15 leuk vinden? *Ik kijk naar haar, maar wil niet laten merken dat ik naar haar kijk...*

100

Klokje van 7: Robo Speelgoedeend van Peter, *zoon van voornamen huize:*
super-achterkamer, van boven tot onder glazen deuren, gelegen aan super-tuin, middelpunt: vijver. Geen gewone... sproeiende fonteinen, spuwende leeuwekoppen, witte&gouwe karpers, lelies en... levensechte zwemeenden.

Middelpunt vijver: eende-eiland.

Peter, *nogal slordig*, vergeet speelgoed op te ruimen, voor-ie naar bed moet. Robo, snavel tegen glas, blijft kijken naar tuineenden...

Robo, *zo te zien echte eend, 1 ding nooit gedaan: zwemmen*, kopje-onder... doen eenden-in-de-verte zo mooi... *pretmakers! Zwemmen, duiken... niet eerder gelukkig*.

Robo wil praten met andere eenden... hoe kom ik daar? *Deuren dicht, buikveer afgelopen*. Hele dag rondgehuppeld, moe, soezerig door binnenvallend laat zonlicht. Avond valt, Robo valt,

in slaap, droomt: trotse overtocht vijver.

Robo heeft geluk. Peter mag in tuin spelen, Robo mee.

'Niet te dicht bij vijver!'

Nog eind weg van duikeenden, dichter bij vijver... misschien... op goeie dag? Robo draait opgewekt snaterend grasrondjes. Vijvereenden snavels schuin, mekaar verbaasd aankijken, gauw wegglije in water, krachtig slaand met zwemvliezen.

Robo voelt: *beetje treurig, beetje boos*, blijft staan, valt in gras. Net opnieuw opgewonden, Peter binnengeroepen, *gehoorzaam, slordig*, laat speelgoed slingeren... Robo huppelt opgewonden verder, *zomaar onverwacht in steek gelaten*... kans gekregen... Springend, snaterend, beetje moeilijk weet hij in boog richting vijver te bewegen... *Eenden zien um ankome*... glije na overleg geruisloos te water... voor alle zekerheid. Robo meer&meer opgewonden, weet niet van ophoue... scheert rakelings langs vijverrand, rondje na rondje draaiend... Eilandeenden kijken vertoning vanaf overkant aan:

'Wie onderhandelt met indringer?'

'...moet wat gebeuren!'

'...1-tje effe wasse...'

'Zwem terug... wie volgt?'

Niemand.

'Vleugelzwaai betekent: *kust veilig*... kunnen jullie ook kome...' Krachtige slagen, eenden vol spanning, andere oever:

'Vreemd 1-tje in bijtje? Zijn we nie van gediend... Vertel op: *wat zoekse hier?* Sta stil, as ik tegen je praat!'

'Blijf draaien... kan nie anders... net zo lang tot...'

Onderhandeleend verwonderd: Robo-rugsleuteltje. Onbegrijpelijk, niet bang van vreemde 1... andere hoeve ook nie bang te zijn... trouwens: 10 tegen *1 opgewonden snuiter*... Vleugelzwaai... onmiddellijk aanzwemmen:

'Wat wil-die?'

Robo loopt langzamer, snatert minder luid, zet rustig uiteen:

'...bij jullie blijven?'

Eende-aarzeling, -overleg, -akkoord... doorgehakte knoop:

'Kom mee... naar overkant... eiland zien... van alles&nog wat: lelies, vissen...'

Robo sprakeloos, stokstijf... eendevrienden stomverbaasd:

‘...ineens geen trek meer?’
‘Waarom kom-ie dan...?’
‘Bang van water?’
Robo, strak voor zich uit starend, naar water/vijver...
‘Misschien nie lekker geworden... even opfrissen!’
‘...help effe, pootje baje...’
Vier EHBO-eenden tillen Robo op, glijen water in, laten los. Robo gewillig, gesol, heen&weer geduikel *(gek gezicht)*... borrelend in diepe verdwenen. Verschrikt gesnater, onderduiken: wat doe Robo? *Robo doe niks*. Robo zinkt, reddeloos... duikeenden machteloos, peddelen terug naar eiland, kwaken over verdwijning, tot volgende dag:
Robo opgevist door moederhand.
‘Eerst opdrogen...’
‘...nou opwinden, Peter!’
Robo-snavel nauwelijks merkbaar op-en-neer... enkele wankele *graspasjes*... afgelopen... jammer:
‘Verroest! Kijk nie zo zielig... speelgoedeenden zat... vanmiddag, stad!’

101

‘Wat pleurisweer!’
‘Wat kost hoogtezon?’
‘...zodra ik iets passends omhande heb.’
‘...luister naar ouwe mensen!’
‘Kraken jóuw schoenen zo?’
‘Hij heb jóu liever...’
Twijfelaar? Kreukelaar? Geschift? Kwaad geweten?
‘Koepere!’
‘Wa foor pere?’
Tekort, orde, training, ontsmetting, cadeau:
‘The soft machine’ *(Love makes sweet music)*.
‘Hoor ut wel... ben nie gek...’
‘...duivelsblik... Vrijdag 13de... toen wist ik al hoe laat...’
Film vretende mensen (Woody/Hema), film rokende mensen, film - stop!
Vonken!

'Kon nie kome... doorgezakt.'

'... anders anpakke!'

'...makkelijk bijhoue op me fietsiel'

'...wéer un trick!'

'Zweetse...'

'Elke keer, as ik me was, voel ik me minder man' *(zigeuner, geen liefhebber van water...)*

'Kom spinnetje... eet je nie op! Kijk wel link uit... in stofdoek op straat, *goed dan*...?'

'Hogerop!'

'Avontuur in waarneming.'

'...nie stilgezeten.'

'Wel.'

'...zit nie stil.'

'Wel!'

'...doet net oftie ut nie nodig heb... of ut um niks doet... *Bemazzeld*...!

'...maak ut zwaar.'

'Zwaar?'

'Halfzwaar dan... jij je zin!'

'Weet jut al... die hoer met die hazelip? Gezakt voor der mondeling...'

Prima schrijfmachine, z.g.a.n. Precisie-machine, weinig onderhoud:

'...however heavy load-of-work...'

'...geen punt zetten... nie-eens un komma!'

Geen geleur... oud tikwerk? Vingeroefeningen? Ouwe Unilever-Everest (stencil-slee!) verhuisd naar *buurman/koopman/vriendbroer/connectie-met-schrijfneigingen*... stilzwijgend cadeau.

'Keurig getikt!'

'...nooit an motte beginne? Wie bêje dan...? Effe wenne an *ontspannen présence*... Starface!'

'As we nou is uitgaan van blanco ster...'

'...overal stempel op gedrukt...'

'...verandert zaak, moet teorie herzien.'

'Wilskracht... concentratie...'

'...zou nie in ze schoenen willen staan!'

'...en ik nie in die van hem!'

Same old jazz? Nieuwe Stijl-flash: massaas helmen, hoogovens?
Luchthaven-windrichtingluchtzakken... meerpalen *(ijzer)*, meerkabels *(ijzersterk)*...
‘Papieren tijger.’
‘Omslag... moedwillig lullig...’
‘...sloop ze herses!’
‘Gezondheidszeep... tip, as oogdruppels... doorgeven.’
‘...opkicker!’
‘...gevlucht? Genoodzaakt, stand te houwe! Blijve draaie... *wasmachine!*’
Uit kunst&angst (oponthoud/verleden tijd)
‘Geen haatdrager...’
‘Muziekliefhebber.’
‘Andere ogen... andere lucht... andere omgeving.’
‘Waarom vlucht Hugo de Groot in boekekist?’
‘?’
‘...zat ut licht in...’
‘...afgesneje?’
‘Opgelope...’
‘...lees: schuld.’
‘Goeie persing... daar nie van!’
‘...volmaakt kunstmatige omgeving!’
‘...deze herinnering aan de toekomst nu je beste organen gebeiteld worden.’
‘Jaar van opstanding...’
‘...allerlei monsters!’

102

Artiest geeft nie om uiterlijkheden. Haar groeit sinds jaar-en-dag... ongeknipt, *ongesneden*. Kleren: oud, degelijk (IJzersterke Academie-broek), *altijd op een-of-andere manier bij-de-tijd*... stempelen drager.

Zwarte, ijzersterke manchesterbroek, pijpen nauw, vermaakt. Slijtvast, reverloos jasje, groen/zwart geblokt, *‘exklusief’*, zwarte *‘schipperstrui’*, ooit gewassen? Zwarte baret, naar voren getrokken, *dus niet als dienstplichtigen*. 's Winters sedert jaren groene monty- of snowcoat, ‘parka’ (parkcoat)?, warme

kapusjon-met-bontvoering... *voor prik* in dump/werkkledingzaken.

Artiest gehecht aan sneeuwjas... *as Akaky Akakyjewitsj (Gogol)*.

Groene knopen: groot, klein, naar gelang plaats. Gedragen jas *(oorlog)*, gereinigd, *voor krats*... knopen zitten losjes.

Artiest, nachtbraker, doet slaapdronken jas uit. *Studio-stilte:* geluid gevallen knoop. Lucifer, bukken, gauw gevonden, opgeborgen in rechterjaszak, *vergeten*.

Hé... knoop kwijt... kan artiest nie veel schelen (uiterlijkheden), as *jas maar sluit*.

Knoop voor knoop volgen grote en kleine, *immers losjes. Artiest steekt alles in zak*, snowcoat met ochtendjaskoord omsnoerd. In gedachten verzonken over straat, tast artiest in *tamelijke knopehoop*. Naald, draad e.d. bezit artiest nie, evenmin vrouw, vriendin o.d., *dus men begrijpt*.

Artiest komt niet tot aanzetten, verwaarloost...

Marktdag. Artiest, geringe koopkracht, *aangetrokken door garen&band-kraam*, koopgrage vrouwen. *Elke markt kent dit soort kramen, onvermijdelijk*.

Artiest, helder moment, besluit: nou meteen effe garen&draad kopen *(anders komter weer niks van...)*, nooit weg, eindelijk jas opkalefateren.

Artiest stapt op kraam af, wacht tot vrouwen uitgekocht zijn, plaats maken. Onwennig, verlegen: vrouwekraam, vrouwewerk, vrouwen naast en tegenover artiest.

'Zoekt u wat, meneer?'

Artiest knikt bedeesd, krijgt *kop as vuur*.

'Ja, ja... kijk, kijk even... zoek garen... eh naald&draad.'

Zenuwachtig gefriemel in knopehoop in rechterjaszak. Artiestehand reikt naar klosjesdoos, artieste-oog beschouwt div.

kleuren/diktes.

Kraamvrouw toont gemengde gevoelens: ongewone klant, *zeker haar kraam*... verdacht sujet? Artiest manipuleert besluiteloos, verwarrend, hoofdschuddend, teruggetrokken hand:

'Kijk... ijzergaren, ijzersterk garen mot ut weze... voor deze...'

Artiestehand vol knopen/knoopjes onder marketentsterogen:

'Dief... vuile knopedief!'

Onthutste artiest. *Meteen politie:*

‘Waarom nou? Kruimelbedrag...’

‘Wat? Ik... knope gejat? Knope zijn van me eige jas... hierzo!’

‘Nie waar... zijn van die stapel!’

Aanwijzing voor politie: doos knopen... verdomd! *Net zulk werk!*

‘Wilt u onmiddellijk terugleggen... en verder precies doen wat ik zeg?!’

Geen geld voor boete: cellul. Zoveel dagen onschuldig...

Artiest komt bitter vrij, zonder knoop an ze lijf. Snowcoat, allengs stijver staand van *probleem-vlekken*, blijft knooploos, *men begrijpt*. Artiest mijdt markt als pest, vloekt, politie-hater bijtijen...

Vrouwe-hater? Artiest? Wat is stad zonder jou?

103

Like storybook-children? Rupsen worden vlinders... weet iedereen. Nee? *Dan weet iedereen het nou...* Van rups tot vlinder... zo gaat dat sinds jaar&dag. Vraag familie, moeder, oom, tante, gestudeerde broer weet niet beter... Vlinders leggen eitjes... uit eitjes komen rupsjes, worden rupsen, gaan *wijde wereld (bos/laan)* in, klimmen tegen hoge bomen, veel wind... Tot op goeie dag... dan vinden zut welletjes, blijven stokstijf staan. *Overvallen door vreemd gevoel (onwel?), willen niks dan slapen, blijven... Wat gebeurt?* In-spin... rups spint in broeierige *pop*: tijd lekker suffen, afgesloten van bewoonde wereld. Tot op zekere dag... wegwerpjas... knipperend tegen zonlicht... wie of wat naar buiten komt... geen rups? Tis-um... mooier, gevleugeld na intern *(pop)* gegoochel. Niks bizonders? Is ut ook niet: rupsen wachten geduldig tijd af, weten: blijven geen rups, niet jaloers op fladderende blikvangers. Haasje langzaam: straks vliegen wij voorbij. Beurt afwachten... moet je net bij Boom-Bas weze... eigewijs insekt! Erfelijk? Ouwelui Boom-Bas vlinder-kalm. Bas woonachtig in holletje reuze Loof-Boom: moeilijk rupsje, met iedereen herrie: buren, verwanten, voorbijvliegers... ieder levend wezen. Toch: telkens weer gegroet, aangesproken, ingepalmd... door andere geslacht, jong&oud. Boom-Bas mooi jong... geef toe... zeldzaam exemplaar: 1 maar aan verbonden: ‘...gek op ze eige!’

Boom-Bas, blits-rups, altijd overhoop met minder magnetiese

soortgenoten (mannetjes):

‘Net un mens!’

‘Wil meer zijn dan-die is...’

‘Duidelijk?’

‘Ja, ga door...’

Vanuit Loof-Boom hol balt Bas dozijnen vuisjes hemelwaarts naar langsvliegende Polychromen (Veelkleurigen). Helemaal razend wordt Boom-Bas bij langsvliegende Coolwitjes, door hem ‘bleke gevallen’ gevonden.

‘Ik... as rups ben ik al meer... mooier... verder!’

‘Wij kunnen vliegen... moet jij afwachten... Basje!’

‘Val neer! Bleekscheten!’

‘Barst niet... Basje... Boom-Basje...!’

Inderdaad barst Boom-Bas bijna van woede, ongeduld, afgunst, zenuwen.

Cora, voorbestemd tot lieve Coolwit, hoort Boom-Bas humeurig voorbij-rupsen. Verliefd als un vlinder op Bas... wie niet van vriendinnen! Wanhopig:

‘...vindt Coolwitjes te min.’

Cora is aardig, aardig zijn zoveel Coolwitjes. Cora gebruikt hersentjes, doen niet zoveel Coolwitjes. Cora is niet bang uitgevallen, meeste Coolwit-meiden krimpen, vliegen voor Boom-Bas.

‘Boos... Bas?’

‘Waar bemoei je je mee... miezerige meid!’

‘Schelden doet me niks, Boom-Bas... kan mij gerust zeggen, wat...’

Cora kijk zo lief... Boom-Bas moet ontdooien... hoge woord uitgooien:

‘Ben jij zo blij... rups! Ik wil vleugels... alles zien. Vlug... verga van ongeduld!’

‘Wie weet hóe vlug... Boom-Bas!’

‘Niks... klets! Straks wor ik gepakt... door jong mens in jampot gestopt... straks kom ik onder lijn 2... Wie verzekert... vandaag de dag... wil gauw veel meemaken... heet geen Coolwit...’

‘Jij wil Moeder Natuur dwingen... kan niet...’

‘Jij zal-is zien wat ik kan...!’

Grimmig, zonder groet, kruipt Boom-Bas omhoog in Loof-Boom-

holletje. Lui, lekker dutje voor ingang, kop op voorste pootjes... Misschien schiet iets te binnen: grote mond, geen weet van aanpak. Moet wel... anders af as un pissebed... vin Cora Coolwit eerlijk gezegd aardig!

Boom-Bas droom: Zó overmoedig... kruip op rug slapende vogel. Houvast makkelijk zat: kleverige pootjes. Vogel ontwaakt, merkt mij nie eens op, slaat vleugels uit, brengt mij verder dan ik ooit geweest ben. Over bomen, struiken, bloemen, huizen, tuinen, tuinen ver...

Andere vogels beginnen die van mij uit te fluiten, tot-ie begrijpt wie en waar. Parkeert op tak:

'Stap af, waagrups... as-ie vlug ben, zal ik niks doen... deze keer... érg brutaal...!'

Vertrouw gevederde vrind voor geen korrel... hou vast... dom hè... angst&beven, niet gedacht... Vogel nijdig, begint met kop schudden... hou vast, voel: moet straks loslaten... door-en-door vermoeid.

Van vogelrug geslingerd... nagehapt... wonder-boven-wonder in nette boog teruggeworpen op eigen Boom! Krabbel overeind, rups naar binnen... vogel net te laat, voel snavel met zucht dichtslaan omgeving achterwerk. Schrik golft door mijn langgerekte verschijning... Gelukkig... gedroomd, gewaarschuwde rups.

Cora staat voor Boom-Bas' neus:

'Wou vragen, hoe ver met vliegplannen... Zag slapen, wou doorlopen.'

'Plannen zat!'

'Vertel op...'

'Nee... dan weet hele buurt straks wat...'

'Nou... weet wát...?'

'Jullie kunne toch niks voor je houe... Trouwens... voel me nie lekker...'

'Eerlijk?'

'Eerlijk! Ga weer slape... des te gauwer over.'

'Zeer verstandig! Weet wat... blijf hier ook uiltje knappen, goed? Wacht... as je eerder wakker wor... vliegen we samen...'

'Vliegen? Vliegen... we... samen? Waar hebbie ut over?'

Halfslaap, Boom-Bas knikkebolt.

‘Slaap nou maar... ongeduldige... *pop*!’

Boom-Bas hoort niks, Cora ontspant, vol verwachting, naast a.s. *vlinder-man* (waarover later, later...).

104

(foldertje)

SAFETEX

Nieuw! Lichtgevend.

U die 's nachts werkt... voelt u zich

SAFE

in het donker?

SAFETEX ‘VERLICHT’ UW WERK!

U die het ‘nachtwerk’ uit ervaring kent, weet wat het wil zeggen: gevaar! In het donker neemt de kans op ongelukken toe. Uw dagblad weet er dagelijks over mee te praten. Een auto snelt naderbij. U ziet de felle koplampen. Maar zien ze u? *Zien ze u tijdig genoeg om u te ontwijken?* Met Safetex bent u veilig. Safetex, het nieuwe, lichtgevende plastic op textielbasis wijst tot op grote afstand op uw aanwezigheid, ook als het mist. Draag het als ceintuur (art. 1), als mouw (art. 2), of als jekker (art. 3), of lange jas (art. 4); maar draag het als uw leven u lief is. Steek vandaag nog uw licht op over Safetex!

's Nachts langs de weg

Er hapert iets aan de motor. Wagen aan de kant. Tijdens het oponthoud blijven koplampen en achterlichten aan. Uw wagen is van verre zichtbaar. En u? Met een Safetex-ceintuur, -mouw of -jas kunt u zich onbezorgd om uw auto bewegen. Met Safetex bent u safe!

Werk in uitvoering

Het moet klaar. Hoe eerder hoe beter. Dus het gaat door, ook in het donker. Lampen geven de ‘gevaarlijke zone’ aan. En de mannen kunnen veilig de handen uit de mouwen steken. Uit de Safetex-mouwen. Safetex: waterdicht, winddicht en sterk.

Safetex ‘verlicht’ uw werk!

In de haven

‘Van onderen!’ Hier zijn kerels aan het werk. Op de kade... in de ruimen. Maar ook voor mannetjesputters schuilt een ongeluk in

een klein, donker hoekje.

‘Pas op, hier staat iemand!’, zegt de pet (art. 5) op hun hoofd. Een pet overtrokken met waarschuwend, lichtgevend Safetex!

SAFETEX is een produkt van Van Toor's Oliegoedfabriek te Vlaardingen. Resultaat van langdurige research. Vrijgegeven na succesvolle proefnemingen o.a. op de Zuidwesters van de mannen der Koninklijke Zuid Hollandse Reddingmij. Onmisbaar voor alle ‘nachtwerkers’! Vul de bon in voor nadere inlichtingen.

BON

aan Van Toor's Oliegoedfabriek -
Parallelweg 8 -Vlaardingen

Ondergetekende	Naam .....
	Adres .....
	Woonplaats .....
verzoekt om	
o toezending nadere inlichtingen	o vertegenwoordigersbezoek
toezending	o ..... stuks artikel 1 (ceintuur)
offerte voor	o ..... stuks artikel 2 (mouw)
	o ..... stuks artikel 3 (jekker)
	o ..... stuks artikel 4 (lange jas)
	o ..... stuks artikel 5 (pet)
	o doorhalen wat niet wordt verlangd

105

Lieve W&D: Wo is terug, zag hem gistermiddag vluchtig op opening (door Rem voor Rik). Ongeveer 5 uur, was net uit bed, uitgeslapen van Boekenbal, dat anders was, en niet wat het geweest is: Schrijversaktie grotendeels schuld van, natuurlijk. Rem had niet geslapen (was hem aan te zien). Hij had smiddags nog een tekst willen maken, maar kon er niet toe komen, wat begrijpelijk is, en toen heeft hij maar uit eigen werk voorgelezen, nadat hij de aanwezigen precies verteld had hoe het zat.

Wo is, afgezien van Canon-filmcamera voor zijn snufferd, geen moer veranderd. Ik geloof niet dat hij Amerika ervaren heeft, zoals hij het had moeten (kunnen?) ervaren. Maar kan me

vergissen... Maar merkte al bij begroetingswoorden: zelfde oubolligheden als voor vertrek. Het is een lieve jongen, ik geloof dat hij een heel lieve vader voor zijn a.s. zoon of dochter zal zijn. Ik had al de tijd dat hij weg was, geen teken van leven behalve indirect, van hem vernomen. Een week geleden ongeveer ontvang ik met gelijke post zwei Ansichten aus de Verenigde Staten van Amerika, van Wo: één verzonden, half uur voor vertrek, de ander verzonden, kwartier voor het vertrek. Heb kaarten opgeprikt.

Gisteravond speelde Art Blakey in Nederland. Ben naar concert in de Kurzaal geweest. Ik heb genoten: heel goeie performance. Soms moest ik denken aan de repetities, waarop ze dit allemaal doorgenomen hebben. *Blakey is de baas* (latere kursivering).

Zijn tong hangt uit zijn mond en hij weet het, donders goed. Hij geeft het publiek waar voor zijn geld. *The Jazz-messengers: goeie naam, goed idee*. Wis je dat Bleek een zoon heeft: Art Bleek Junior? Wedden dat-ie binnekort meedrumt in gezelschap van vader?

Laatst dacht ik, dat je voor me liep... W... is me twee keer overkomen, een keer in Den Haag, een keer in Rotterdam. Ik dach: Hé... daar loop W...!

Onzin natuurlijk, je zit in Japan. Toch moes ik me eerst overtuigen, door het blonde meisje te passeren en terloops in het gezicht te kijken (viel in beide gevallen ontzettend tegen).

Nieuw blad uit: *Tiptop*, concern *De Post/Piccolo*. Ziet er goed uit, andere formule dan zusterbladen, lay-out Wim Wandel, die ook Oscar verzorgde, waar Tiptop dan ook een beetje op lijkt.

Fotoreportage: jullie in Parijs met tekst aan Wim Wandel gestuurd. Misschien iets voor Tiptop.

31 maart deze brief begonnen, ondertussen 6 mei. Schandalig, maar waar. Ondertussen beter weer: vanmiddag Vi op terras Cocktail-Corner:

'Hebbie D&W nou al geschreven?'

'Zo vlug mogelijk...'

Net nieuwe Playboy gekocht... ken je Femlins? Die naakte vrouwepoppetjes, zwarte kousen, zwarte lange handschoenen. Komen dit nummer tot leven: in handpalm, colbertzak.

'Zou jut leuk vinden... altijd zo'n klein W. van R.-tje bij je?'

‘Zal het verwerken... zal jouw groeten overbrengen... as jij mijn groeten overbrengt!’

Ontzettend veel gebeurd, gebeurt veel. Misschien al uit andere brieven vernomen: helemaal op *free-lance* toer. Schrijversleven, kompleet met splinternieuwe Ahrend-documentatiekast. Geloof dat ik *challenge* aankan, heb ut gevoel dat alles nou pas goed begonnen is. Zegt Peter O'Toole, 29, coming Irish man, door Lawrence of Arabia-rol uit obskuriteit:

‘I spent seven years, learning how to draw water from that well, and I don't ever want to forget it.’

Werk hard, 5 boeken tegelijk:

Novelle ‘De broek van Doris Day’, voor de helft klaar, ‘beeldverhaal’, beloon met *ƒ*1000.- O.K. en W.

Nieuwe Avonturen, waarvoor definitieve conceptie gevonden: vier afdelingen, vier versch. vrouwen, 1 afdeling over jou.

Avonturen I gaat er geweldig uitzien: omslag met veel fotoos, ontwerp drs Stofbergen.

Dikke dichtbundel klaar. Onder handen: boek met documentaires, afzonderlijk in week- en andere bladen. Boek met Liefdesbrieven.

Voeg daarbij: reclameklussen, onmisbare films, *TV-musts*, mensen die ik *wil* ontmoeten... alle andere ‘fijne’/‘gekke’ dingen die ik nodig heb(?)... en je begrijpt: handen vol...

Tegen niemand zeggen: reisbeurs Rijk tegoed... zal binnekort wel in kranten staan. Eind vant jaar ws tijdje mee op Ibiza, ontvlucht kou. Eind deze maand met H.S. paar weken (Rome (Rem&Luc).

Je moet maar veel fotoos (laten) maken, zodat je me veel kan laten zien, als je terug bent. Koop zelf Olympus Pen EE, vol-automatisch, 72 opn. kb. Geslaagde proefrol: haarscherp uitvergrotende negatieven, candid... onmisbaar assesswaar, vervangt in veel gevallen notities maken.

Ik mag nie klagen... klaag ook niet.

Vervelend alleen dat ik nog steeds geen eigen huis heb.

Ontzettend moeilijk iets te vinden... heb haast... dit ouderlijk huis behoort weldra tot mijn herinneringen. Ouders verhuizen (rustig laatste stadium) naar nieuw, lief huisje, randstad. Ik blijf uiteraard in Centrum, deCor, inspiratiebron. Plannen H.S.-Brussel

nog steeds niet definitief, dus kan ook nog niet rekenen op souterrain.

Mijn sterren zijn laatste tijd constant gunstig... ook dit probleem vindt eindelijk wel oplossing. Dit jaar veel veranderd, *zal nog veel veranderen... weet heel zeker*. Ga deze brief verzenden... anders blijft-ie nog langer liggen.

Zou je willen omarmen, W... maar... afstand optogenblik te groot tussen ons. Dag D..., wanneer zien ik jullie weer?

106

Periscoop (jan 57) / Op bezoek bij Simon Vinkenoog.

Hoog boven Parijs, boulevard Garibaldi, woont en troont Simon Vinkenoog. Eerst opstijgen tot de bovenste verdieping - kloppen tegen een schuine muur, die de onderkant van een trap vormt - en dan worden vrijwel onmiddellijk voetstappen hoorbaar en opent een lange blonde jongeman de deur.

Vervolgens nog een trap op en men staat in een groot zolder-appartement, waarvan een uitvoerige beschrijving te ver zou voeren: kamer, waarover Adriaan van der Veen *('Wij hebben vleugels')* jaren eerder al verwonderd-entoesiast in de N.R.C. schreef, toen hij een feest mocht bijwonen, Claus, Andreus en Campert wonen nog in Parijs...

Aan de wanden zijn Appels en Corneilles te bewonderen, affiches, wat al niet meer.

Simon Vinkenoog vraagt over mensen en dingen in Holland, vertelt over Parijs, en Unesco, waar hij werkzaam is, in een funktie die hem tijd laat om zich aan het schrijven te wijden. Praat op wat gejaagde toon, terwijl hij rusteloos heen en weer loopt en van overal knipsel- en fotoboeken aansleept, zodat ik niet weet, waarmee het eerst te beginnen. Het is interessant, de resultaten van zijn enorme verzamelwoede te bekijken, alles keurig geordend in mappen en boeken.

Talloze, prachtige fotoos van Ed van der Elsken, knipsels over Jazz en Vice, dope and Crime, postzegelverzameling schrijverskoppen, toilet, waarvan de muren bedekt zijn met honderden en nog eens honderden lucifersdoosjes.

En als we dan over literatuur gaan praten, noteer ik: debuut

juni 1949. Nauwkeurig kan ik tot op de dag van heden in plakboeken zijn publicistische arbeid volgen. En ik krijg natuurlijk de 8 nummers van 'Blurb' onder ogen, het eenmanstijdschrift, waarin hij, in de tijd dat de 'experimentele' beweging opgang begon te maken, zijn haat verkondigde tegen de bestaande (literaire) wereld. Tussen neus en lippen: 'Misschien ga ik binnenkort nog wel eens een nummer 9 maken.'

De samensteller van Atonaal, geen Bloemlezer, wel bloemlezer, blijkt nog niets van zijn felheid verloren te hebben, als hij mij verzoekt, vooral het volgende te vermelden:

'Beschouw de nieuwe poëzie als baanbrékend - *brekend*, d.w.z. nog steeds onderweg, lerend, levend, tastend. In Nederland zijn geen tradities meer te breken. De nieuwe poëzie is onderwijzend. Jullie leren, niet van Hoornik of Bloem, maar van ons, iets dat mij bijv. in verlegenheid brengt, omdat ik mezelf nog als *"under-graduate"* zie. Maar ondertussen slikken wij de lessen en de leerlingen, en nauwelijks tonen wij (= altijd ik) verbolgenheid over een onbegrensd domein, dat niet meer uitsluitend ons eigendom is...'

Het zou te ver voeren in dit stuk, dat slechts een schets wil zijn van een ontmoeting, in te gaan op het werk, dat voldoende bekend mag worden verondersteld. De lezer zal weten dat hij de auteur is van o.m. *Wondkoorts, Land zonder nacht* en *Lessen uit de nieuwe school van Taboes*. Zijn prozawerk *Zolang te water* deed veel stof opwaaien. Men herinnere zich het Telegraaf-artikel, waarin aan Simon Vinkenoog 100 gulden uitgeloofd wordt, als hij over een nader op te geven onderwerp een beschouwing van 300 woorden kan schrijven, zonder spel- en stijlfouten, zonder termen die in het openbaar verkeer als onbeschaafd gelden... Misschien kent men zijn Parijse brieven in *Litterair Paspoort*, velen weten niet dat hij ook voor het amerikaanse *Introbulletin* schrijft... over Hermans:

'Dutch novelist clears the air in Netherland'

Over v.h. Reve:

'Dutch writer gives up own language'

Hij heeft een nieuwe roman klaar, waarvan fragment 'Het vergrijp' in Podium verscheen. Ook bundel gedichten, samen met Hans Andreus: *Tweespraak*.

Simon Vinkenoog ziet mij glimlachend kijken naar de kat, die verwonderd luisterend over de grammofoon (Stan Getz) loopt: ‘Schrijf maar dat ik naar Gerry Mulligan-concert geweest ben hier, en dat ik het erg mooi vond.’

O ja, als u nog 's in Parijs komt, en bij Simon Vinkenoog op bezoek gaat, neem dan de lift. Kom niet, net als ik, doodmoe boven, na eindeloze klim.

107

VERBODEN HIER RIJWIELEN TE PLAATSEN

Andere mogelijkheid: onbezet boompie. Eerste voorstelling blijkt nog niet afgelopen. Ongeduldigen schuiven al rond in schreeuwend licht, om eerste binnen te zijn.

‘Zullen waarschijnlijk nog enkele ogenblikken moeten wachten.

Fotoos kijke... as ik kaartjes gekocht heb.’

‘Meneer wenst?’

‘Meen aan de kassa te moeten zijn...’

HIER SPREKEN

‘Twee tweede rang.’

Meen wat goed te moeten maken... laat van kleingeld dat blonde dame terugschuift, munstuk liggen, laat blauwe helper met vanzelfsprekend gebaar in zak glijden.

‘Heer vriendelijk dank...’

Ik verheugd: welgezinde man... 1 geldstukje doet meer dan 1000 goedbedoelde, welgekozen woorden.

‘...speelt blijkbaar in het ouwe Rome... maak ik op uit klederdracht. Schijnt historisch’, onthouen uit dagbladbeschouwing, ‘niet volledig juist te zijn... toch geprezen om getrouwe weergave.’

‘Kleurefilm?’

‘Dat zeker... en als bijzonderheid: veel groter, brejer projektie-scherm dan bij films die we tot dusver gezien hebben...

Cinemascoop!’

Einde eerste voorstelling, komt aantal mensen met bleek-gezichten en slaapogen naar buiten... vaak voorkomend verschijnsel na bioscoop- of theaterbezoek. Luister scherp, vang waarderende opmerkingen op:

‘Iedereen vint ut een goeie film...’

‘Weinig bezoekers...’

‘Doordeweeksedag... nie uit oog verliezen. Tweede voorstelling ws drukker... 7 uur voor veel mensen ongunstige tijd.’

‘Rechtuit.’

Wij in aangegeven richting... wij rechtuit tot aan deur, die ik open, blijkt toegang berghok.

‘...onjuist... moeten meer rechts zijn.’

Vrolijke muziek, onzichtbaar orkest. Jonge vrouw schiet toe, behulpzaam, leidt ons naar onze rang.

‘Deze rij... twee stoelen naar keus... geen besproken plaatsen.’

‘Niet int midde... iets naar rechts... prettiger lezen.’

Jassen uit, voor ons over stoelen.

‘...tenzij mensen voor ons komen zitten.’

Stoelzitting nog warm van eerste voorstelling.

‘...jouwe ook?’

‘Ja...’

Achter ons hoorbare installatie van vier vrouwen, houen jassen aan. Schuin opzij gezien: rechtse vrouw 1 tand, vreemd gezicht.

Enkele menuiten later aansluiting van vijfde vrouw.

‘Je bent te laat...’

‘Wereldnieuws.’

‘Late we bidden dat ze der bek houwen...’

Enkele menuiten zwijgend voor uit staren.

‘Sta is op...’

Vat haar bij arm, vat mijn bedoeling niet, voldoet (aan verzoek) met tegenzin... wil op iets wijzen:

‘...weinig mensen bij hebbe stilgestaan. Keer je om... kijk... rechtop... zaal in... ALLE OGEN ZIJN GERICHT OP KWATTA...

DEZE film nooit eerder gezien...?’

Enkele menuiten deze houding, strakke glimlach. Gemompel in omgeving, weer plaats nemen. Einde vrolijke muziek, groot gordijn open. Alle toegangen dicht. Deze opsluiting, immers betaald, beangstigt niemand.

Zien eerst wereldnieuws, waaronder opstand zuidamerikaanse staat, overstroming, vliegtuigramp, proces. Sport, waaronder boksen: een zwarte en een blanke, beiden gespierd en halfnaakt, slaan mekaar beurtelings neer.

‘...gaat om kampioenstitel... verklaart felle strijd.’ (Fluisterend, om anderen niet te storen.)

‘Wat un vreselijke sport toch...’

Monodont? *(neologisme schriftsteller)* (vrouw met ene tand).

‘Beaam ik volkomen.’

Weg beeld, bokssport met algemene stemmen verwenst. Gordijn door onzichtbare handen verder opengetrokken: kleur-documentaire in... Cinemaskoop!

‘Let nou goed op... eerste kennismaking met nieuwe vinding... zitten helaas beetje ongunstig... beeld onscherp, vermoeiend voor hals en ogen...’

Verbaasde uitroepen uit donker, sisklanken, tot stilte manend.

‘Tis al begonne...’

Volgt vier dames-debat, door geen sisklank meer te stuiten. Ten einde raad sta ik in volle lengte op, draai om en spreek met luide stem:

‘DAMES DIT IS DE HOOFDFILM NOG NIET... ALLEEN KORTE DOCUMENTAIRE TER KENNISMAKING MET CINEMASKOOP!’

Blijvend rustig. Filmpie van paar menuiten. Wederom gordijn dicht, lichten aan. Boven deuren in gekleurde, verlichte letters:

PAUZE

Doek gaat algauw weer open. Volgen snel achtermekaar meest afwisselende onbeweeglijke beelden, wijzend op goeie eigenschappen van diverse produkten, instellingen, bezoek advizerend. E.e.a. vergezeld van vrolijke muziek. Ondertussen circuleert bejaard man in zwart/wit, voor zich blad met drop, pepermunt, olienoten, spritskoeken, diverse merken sigaretten, chocoladerepen, stuk of vijf.

‘...neem reep chocola.’

Blijkbaar zeer goed gehoor, houdt direkt stil. Zo dicht bij dat ik reep kan pakken, arm gestrekt, doorgegeven, aandacht weer gewijd aan projektie.

‘Betalen...’

‘Exkuseer me lompheid... heer... wacht natuurlijk op vereffening... was even ontschoten...’

‘Kwartje.’

Lachend schaap.

‘Zie hier... heer...’

Overhandig verschuldigde bedrag, hij snel af... anderen wenken.

‘Ogenblik wachten...’

FOYER

Mannen met bier en sigaretten, vooral in gesprek over juist ontvangen beelden. Ook vrouwen. Toilet, halve sigaret lang, rest sissend mee weg spoelen. Onze jassen over linkerarm, in opening tussen zaal en foyer.

‘Komt goed uit... dat je onze jassen meegenomen heb...’

Indirekte winst bioskoopbezoek... zult weldra vatten wat schrijver beoogt. Zodra licht dooft, lopen we met laatsten naar achteren om gunstiger plaats in te nemen. Voor voor-zitters is film erg onduidelijk, vermoeiend, les van voorfilm.

Ook dames vier-plus-1 enkele rangen voornamer, in het voorbijgaan fluisterend (welwillend) aanbod.

‘Nee... nee...’

Schud glimlachend hoofd, wijs naar achter:

‘Wij gaan nóg un ietsje verder...’

Gunst versmaad, blik verontwaardigd afgewend. Scherm: rolverdeling - wie leest? - muziek uit, naar schijnt, honderden luidsprekers. Laatste ogenblikken voor aanvang, laatste aanwijzingen.

‘...elke stem uit richting speler... verhoogt natuurgetrouwheid, grote verbetering vergeleken bij ouwe procedee...’

‘Nou weet ik ut wel...’

Houjevast, int donker... int ouwe Rome...

‘...heb ik ut nie gezegd?’

Veel gevechten, in arena, tijgers, gladiatoren. Moord op Caligula, tiran die waanzinnig werd.

Einde omstreeks middernacht, beetje wankel, lange zit, bleek-gezichten, slaapogen...

...is ut voordeel van mijn opleiding... kan geheel in historisch verband plaatsen, blijkt na deze film weer overduidelijk... onjuistheden opmerken. (Oorspronkelijk gast-publikatie in ONTMOETINGEN, maandblad WILLEM DE ZWIJGER H.B.S./hoofdredacteur HANS SLEUTELAAR/1e jaargang No. 10, januari 1955, onder titel UIT HET DAGBOEK VAN EEN PSYCHOPAATH).

108

Brief aan (Beste Simon) *Vinkenoog*[*]: om je geduld niet al te lang op de proef te stellen (op de happening *die ik me voorstel*, moet dat *juist wel* gebeuren... *geduld op proef stellen!*) vast voor de vuist weg dingen die me te binnen schieten n.a.v. laatste happening(?):

Mogen best... *moeten misschien wel* weten wat gaat gebeuren *(het is gebeurd voor jut weet...)* Reacties publiek voorzien. Vergissing: denken dat bepaalde planning tegen wezen van happening in zou druisen... taboe v.d. spontaneiteit. Leren van andere happenings: komplete dokumentatie bestuderen *(o.a. J.J. Lebel)*. Hooguit 1 'schreeuwer', bijvoorbeeld kliene Robert Jasper in keurig kostuum, bij paperbus, waarop hij grote letters (IK?) aanbrengt... of op schavot, hoofd door schutting... *jeweetwel*... middeleeuws... *welke tabak*?

Stiltes: 5 à 10 minuten...

Voorhal, leidend naar *inferno (onderwereld)*. Ene happening hoeft andere niet te storen... *of juist wel?* Alles wat bezoek niet verwacht: verblinding met elektronenflitsers, *afweervuur onvermijdelijke persblitsers*. In verlegenheid brengen met *fancy* (lege) filmcameraas. Buiten(voor-de-deur)gebeuren: geluids-wagens. Binnen microfoons. Diverse verhogingen, podia *(zeepkisten)*.

Kliene (sic) ruimtes: witte ruimte, rode ruimte, zwarte ruimte... Mogelijk gesloten TV-circuit arrangeren: *iedereen moet zichzelf konstant bezig zien?* Voortdurende konfrontatie met *eigo*... (sic) *spiegels, spiegels, en nog eens... spiegels. Uitdelen: zak-spiegeltjes (primitieve volken!)* kammetjes, kapotjes, veters, pispotten *(nachtspiegels)*, rollen wc-papier.

Binnen is binnen: niemand de deur uit. Alles uit, behalve het

* ...die (NOEM ONS DE MAN OF VROUW VAN HET JAAR - 1958 - HET VRIJE VOLK) zijn mening verkondigt zonder zich iets aan te trekken van de stompzinnige kritiek van de buitenwereld... (L.E. Sack, Ernst Casimirlaan 63, Zeist)

licht. Geen spielerei, geen gelach *(welk 1 tijdverlies!/Armando). Konfrontatie met eigo... garderobe, afgifte kledij*. Aankondiging: vanaf .... uur NIEMAND DE DEUR UIT!

ERNST!

Suggestie; schuilkelder, onheil buiten. *Geluidsopnamen vliegtuigen, bommewerpers (ev. Foxy Lady en Purple Haze, Jimi Hendrix Experience)*. Deuren werkelijk sluiten, *geen geintjes! Nou is kijken* of het publiek *(al machinerend kunstenaars-sociëteit De Kring voor ogen als Lokatie...)* onverschillig, lauw-tof blijft. Vergelijk anti-toneel-suggesties collegaas. Ophangen: zwaarden van Damocles, in donkere kamers.

Beschouw dit als richtlijntjes voor drie-, viermansgesprek: organisatie volkomen uitkienen, reacties volkomen voorzien. *Zit ik er helemaal naast met mijn voorstellingen? Volgens jou, anderen? Beschouw in dat geval mijn suggesties als niet gegeven. Sans rancune (twee woorden Frans)* overgelaten aan jou, anderen?

109

Alsof ik in een rose wolk lag (drugs and the mind)

Simon Vinkenoog en mijn persoontje: Sinds?

Hans van S: Vanaf mijn 16de, ongeveer.

Wij: Begonnen met?

van S: Marihuana.

Wij: Sindsdien regelmatig?

van S: Gaan maanden voorbij dat ik niks gebruik, niks koop... Begonnen uit nieuwsgierigheid... altijd al hang gehad naar dit soort experimenten... ether, toen ik klein was.

Eerste keer marihuana grote teleurstelling... was bij ouwe vriend, *wist wel dat-ie wat had*... jazz-musicus... die gaf mij un sigaret, leerde mij roken. Goed in de longen houen en... ja, ik voelde me een beetje vreemd, verder niks, een beetje lacherig, ik moest een beetje lachen, maar dat was alles. Daarna zes maanden lang niet meer gerookt, dacht er zelfs niet meer aan. Tot ik op een feesje weer iemand trof, die marihuana rookte... *de rest wist er eigelijk niks van*. Hij wist dat ik ook wel is een stick gerookt had en gaf mij er 1. *En toen... toen was ut heel anders*. Want... want ik

herkende de toestand enigszins... zelfs ut zweterige gevoel. *Dan gaat ut zich toescherpen*. Maar welke drug je ook inneemt, je moet zelf willen, *je moet ontspannen ja...*

Wij: Is het waar, dat marihuana niet verslavend werkt?

van S: Het is een praatje, absoluut een praatje dat marihuana helemaal onschadelijk is. Ik geloof niet in dat non-habit forming. Je staat bijvoorbeeld sochtends op met gevoel... ja ik moet nu, ik moet nu un stick roken... en dan doe je ook alles en dan verpats je je boeken... om wiet te kunne kopen...

Wij: Helpen drugs bij je werk?

van S: Ach... bij sommige muzikanten valt ut goed... dan spelen ze inderdaad beter, *omdat een paar nare remmen weggevallen zijn*. Ik ken jazz-musici die soms niet helemaal maatvast zijn. Als ze een paar sticks gerookt hebben, zijn ze ut wel... scherper gehoor, *je let meer op mekaar*.

Maar of het bij schrijftafelwerk helpt... Misschien dat je, in laat ik ut een roes noemen, un idee kunt krijgen, dat je kunt gebruiken en uitspinnen. Maar om onder invloed te werken... valt mij althans absoluut onmogelijk. *(onderbreking)*

110

Schrijftafelwerk: idee/uitspinsel WAR - STRIP / TOTAL-STRIP (Mense? Dieren, dingen) (in ROTTERDAM) (in kleur) COCKER/CAT WHO CAME IN FROM THE COLD

Met optreden van:

Sexman	
Cocker (Cat)	Plato-boppers
	Algebra-gebroed
Short Cut & Hard Cor	Wasserettes
Trick Hat	
Vrouwtje Fortuna	Heersers (match-boxers)
	Micro-piepers (met-papers en -mentaliteit)
	Time-boxers (House of Waxine)
	Juke-boxers
Koning Alcohol	Louter-kabouters

Dick Bos (als gast)	
Hermandad	Lijnbaanbeertjes (meenlijners)
	Ansichten
	Ex-librissen (blitsertjes)
PAM (als gast)	& Maanapen (ongewenste gasten)
Erasmus (standbeeld)	Hunebedden (rolling stones)
	Striemers (reclameboys)
	Blaas-ops (kikvorsmannetjes)
GoliJat (kikvorsman)	
	ISIS-ters (stijldans)
	Knakkers (knakworstmannen)
	Godzers (washand-langertjes)
Seigneur Humor (Om-bootsman)	
	Beurstrappers
Silo	& Elevators (onverbiddelijke bestellers)
	Doorlopers (raadselachtige figuren i.h. wit)
	Magisch Vierkant (geheim trefpunt/besloten club)
Glyco & Flavius (anti-vries)	
	SafeTex-rangers (klaar-overtjes met lichtgevende mouwstukken)

111

van S. vervolgt: Geprobeerd met marihuana, haschisch, opium, mescaline. Geen van vieren werkte... *kwam wel iets vreemds uit, maar dat had geen enkele diepgang. Leuk voorbeeld:* had opium genomen, hypersensitief voor geluiden en kleuren. Museum-plein, uur of drie snachts, hele winderige nacht. Langs KLM-gebouw en russisch konsulaat... opeens ston ik stil... een vreemde kombinatie van geluiden drong tot me door... vlaggemast ergens in de tuin van het konsulaat... vlaggetouw dat daar in heel vreemd ritme tegenaan sloeg. Heel gek geluid... schenk je doorgaans geen aandacht aan, *met opium hoor je het duivels goed*. Ergens lag ook nog een leeg olievat, ging de hele

tijd maar heen en weer: toem... toem... toem... Hele tijd stil staan luisteren... tot ik dacht: daar moet ik iets van maken. Heb ik ook gedaan, maanden daarna... verdomd leuk geworden... *je krijgt dus wel zekere ideeën. Maar je moet ze wel onmiddellijk neerschrijven, want het volgende ogenblik zijn ze al niet meer, omdat het zo snel wisselend is, wat je denkt en hoort*. (onderbreking voor ingezonden mededeling)

112

in the beginnin was the word
& the word was
SPEEDSTICK
1 Run first
2 Walk later
3 Only Change Is Constant
4 Surrender While You Still Have The Chance
5 The Biggest Market Is Still Untapped
6 Heads Up Maintenance Policy Keys Efficiency
7 Add! A! Ball
8 New Back Track Action
9 Sonic Spectrum +
10 Traffic

(w.g. Jack Smack & The Coolies)

Bijlage 1
De avontuurrakkers

61. Veel resultaat heeft Pepsels er niet mee. De man rent natuurlijk met veel misbaar op de vogel af. En als de man ook nog een stem van jewelste opzet, lijkt het de vogel raadzaam te verdwijnen. En zo komt er van het mooie plannetje van Pepsels helaas niets. ‘Zo,’ zegt de man als de vogel verdwenen is. ‘En nu vlug naar de luchtballon met mijn vaas. Voordat er weer wat gebeurt.’

En zo komt het dat Pepsels toch met de zware vaas aan het sjouwen gaat. De man zal hen wel even de weg wijzen. Hij stelt zich al van alles voor. ‘Nu wordt (sic) ik heel beroemd. Dat is wel duidelijk. Zo'n vaas als deze heeft nog nooit iemand gevonden.

Vooruit Pepsels en Snorp (deze twee moeten de vaas dragen), loop alsjeblieft niet zo te zuchten. Het is voor een goed doel.' 'Ja maar,' kreunt Pepsels, 'die vaas is zo ongelooflijk zwaar.' 'Ja,' beaamt Snorp, 'die vaas is haast niet te tillen. Zo iets heb ik nog nooit gedragen. Ik begrijp eerlijk gezegd niet hoe dat kan.' 'Sta eens even stil,' zegt dan de Indiaan die met hen meeloopt. 'Ik heb zo het idee dat ik wel weet hoe het komt dat die vaas zo zwaar is. Ik vermoed dat er nog aarde en stenen in zitten. Als we die er uit schudden zal hij beduidend lichter worden.'

Bijlage 2
De avonturen van Birre Beer

350. Birre sprong met de tas achter de struik en gaf die aan Zwier. 'Alstublieft,' zei hij. 'Dat heb je buitengewoon goed gedaan, beer!' zei Zwier. 'Ach het was maar een kleinigheidje,' vond Birre. 'Nu ga ik over een poosje naar Mirre toe en dan hoop ik dat ze haar tas al kwijt is. En na nòg een poos, komt u er gewoon mee aan, Zwier!'

'Afgesproken!' zei Zwier. Ze praatten nog wat met elkaar en toen liep Birre kalm naar het huis toe. Maar nog voordat hij er was, kwam Mirre al naar buiten hollen. 'Ik ben blij dat ik je zie, Birre!' riep ze. 'Er is een ramp gebeurd! Een ramp zeg ik je!'

'Wat dan?' vroeg Birre met een heel onnozel gezicht. 'Ik zie geen ramp!' 'Ik ben m'n schooltas kwijt!' riep Mirre, half huilend. 'Met m'n huiswerk... m'n sommen en taalboek... en voor morgen moet ik drie sommen en een taalles afhebben... voor straf... omdat ik met propjes gegooid heb... en nu is m'n tas weg... ik dacht toch zeker, dat ik hem bij me had... maar ik zie het ding nergens! O, help me zoeken, Birre!'

'Maar natuurlijk,' zei Birre met een gezicht, alsof hij vreselijk geschrokken was.

113

Simon Vinkenoog en o.g.: Bepaalde drugs... op de duur kinderspul geworden?

van S: Nee... nooit gehad... wel dat ik een tijdje iets liet vallen. Marihuana... als ik opium had, en ik dacht: marihuana is niks

meer. En wat morfine en cocaine betreft: verschil is voor mij eigenlijk niet zo gek groot. Enige wat je er mee bereikt is *dat je je verschrikkelijk prettig voelt*. Mooiste dat ik ooit beleefd heb, is met mescaline... zal ik ook nooit meer vergeten. Was echt een belevenis... ja god, die je bijblijft. Ben je als het ware dankbaar om. *Stelt je onmiddellijk en onvoorwaardelijk in staat dingen te zien die je altijd wel vermoedde*. Met mescaline wordt de wereld heel vreemd... een automatische, vreemde poppekast.

Wij: ...en als ut uitgewerkt is? Blijft ut bij?

van S: Ja... nee, toch niet... ik weet wel dat ik ut toen anders zag... *en als ik me inspan, kan ik wel iets ervan terugkrijgen*. Maar tenslotte is er weer de wereld, waarin je bent teruggekomen, en *waar je toch niet meer hetzelfde kunt zien*, als toen met mescaline. *Anders zou je dood gaan, werkelijk, krankzinnig worden*. Met mescaline zie je *de ware realiteit. Dat is dus niet zuiver ontvluchten. Dat is gewoon iets wat onmisbaar is: verder denken. Maar tis zo verschillend*. Want dien je een boerejongen mescaline toe, dan krijg je iets heel anders. *Die jongen is anders geaard, die wil andere dingen zien. Omdat er wezenlijke verschillen zijn...*

114

Hier Rotterdam: C.H.J. filmt Heks van Veere. Centrale Hervormde Jeugdraad doet weer van zich spreken. Aanvankelijk domein op 'De Heuvel' in het park, daaruit verdreven, thans zetelend aan de voet van de St. Laurens, zoekend naar nieuw onderkomen, blijft aktief in organiseren van bijeenkomsten, sportmanifestaties, feesten, kampen, wat al niet. *En dit is het nieuwste: de C.H.J. gaat nu ook een film maken!*

Eind vorig jaar viel het woord *'filmkamp', ogenschijnlijk losse opmerking* in gesprek over plannen voor het komende jaar. Men ging uiteen zonder de suggestie au sérieux te nemen, zonder ook maar aan de kans op verwezenlijking te denken.

Maar Marco Leeflang kwam er op terug. Hij hield het woord 'filmkamp' in gedachten, polste dominee Schoch verder over *mogelijkheden... en die bleken wel degelijk te bestaan*.

Men toog aan het werk, verzamelde mensen, die eveneens

entousiast waren voor het plan. *Eerste vraag: wat gaan we filmen?*

Dominee Schoch kwam met het plan om de legende van de heks van Veere tot onderwerp te nemen, daar hij zelf geruime tijd predikant te Veere geweest is... daar hij het Zeeuwse plaatsje met zijn pittoreske omgeving en de legende er omheen direkt bij uitstek geschikt zag als filmmaterie.

En zo viel uw verslaggever midden in een werkvergadering van de technische staf voor de film, kompleet met apparatuur ten huize van Marco Leeflang, ter bespreking van laatste voorbereidende stappen.

De dames voor de make-up waren er, de tekstschrijvers, de komponiste van de filmmuziek Greet Stemvers, Frans de Reuver, balletdanser uit den Haag, hoofdrol in film en leiding balletscènes.

Voor vrijwel elke rol of funktie heeft men een enthousiaste al-of-niet-leek kunnen vinden... alleen een *goeie cameraman* is de grote moeilijkheid geweest. Tijdens een C.H.J.-Blauwe Zaal-bijeenkomst-op-zondagmorgen maakte ds Schoch melding van de 'vakature'. Deze bijeenkomst werd toevallig gedeeltelijk uitgezonden door de IKOR... al spoedig kwam er een schrijven van fotograaf Elsenaar van de Heemaf, die zijn vakantie er graag voor wil opofferen.

Er wordt nu op en neer gereisd naar Veere. De omgeving is al voorbereid op de komende aktiviteiten. Burgemeester en gemeenteraad zijn enthousiast. Medewerking verzekerd van Prov. Zeeuwsche Courant, die dagelijks verslag zal uitbrengen van de vorderingen. Te Middelburg wordt gebruik gemaakt van de laboratorium-uitrusting van de heer Donze.

Op 18 augustus gaat het werk in Veere beginnen. Maar de 13de is al een ploeg bezig om het kamp in te richten. Niet alleen in Veere zelf worden opnamen gemaakt, ook op een krante-redaktie en in een radiostudio.

Carel Scharten speelt de rol van journalist, die van zijn krant opdracht heeft gekregen een onderzoek in te stellen naar de verhalen die in omloop zijn over de heks van Veere. De verwikkelingen die daardoor ontstaan, vormen de inhoud van de C.H.J.-produktie.

De rol van ‘de heks van Veere’ is toegedeeld aan Anke de Wit. Wij spreken de hoop uit, dat de onderneming van de C.H.J. met succes zal verlopen en komen vast nog terug op het Veere-filmkamp.

115

BO'S JAZZ-ANKETTE

De redaksie heeft onder enige prominenten een ankette gehouden, die iets met jazz te maken heeft. Gezien het feit dat niet alle antwoorden de beloning van een plaatsje in BO verdienen, pasten wij een niet al te strenge selektie toe. Over de voorbereidende werkzaamheden, bedoeling, wetenschappelijk nut etc. heeft u al in vrij nederland en de groene amsterdammer kunnen lezen, zodat het plaatsverspillen zou zijn, het hele verhaal nog eens te vertellen. Hier dan de resultaten.

1 Wat vindt u van de verwerpelijke metode om gedichten door jazz te laten inspireren?
Alles kan, maar niet iedereen kan alles.
2 Hoe denkt u over de koe, nu u weet, dat ‘zij’ na het horen van dixyland meer melk geeft?
De koe is en blijft een zoogdier.
3 Hoe werkt jazz in op uw seksueel leven?
Een l.p. doet er langer over dan een e.p.
4 Gelooft u dat het spelen op 3 saksofoons plus sirene de ontwikkeling van de jazz zal bespoedigen?
Valt niks te bespoedigen. Jullie moeten alleen beter luisteren.
(Kirks work)
Nog eve... en hij gaat staan
boeren of winden laten.
Hij werkt voor vijf.
Hij vangt voor... vijf?
Oorstetoscoop wil wel goeie diensten bewijzen...
vraag Henk van Es.
5 Hoe zou het toch komen, dat juist jazz-musici in de sel belanden (seksuele misdadigheid? diefstal? verdovende middelen?)
Van wie is deze stupide formulering? VAN JOU... SLAMILS?!

6 Lees u liefst zwarte jazz, in pocket of hardgecoverd?
Zwart en geplastificeerd.
7 Vindt u ook niet, dat uit het feit, dat de modernste stromingen in de jazz (eric, trane, ornette) niet gepaard gaan met een revolusie op modegebied, volgt dat deze stromingen inferieur zijn aan bijv. de bop?
Small talk van smalltowncats.
8 Vindt u het niet oneerlik dat frank sinatra meer verdient dan mingus?
Zo is het leven.
9 Wie vindt u nederlands beste jazz-musikus?
Wessel Ilcken. I remember Wessel.
10 Gelooft u, dat de jazz in europa een toekomst heeft (zie bijv. de e.e.g.)?
Nee, jij?
11 Zou u toestaan dat uw dochter, resp. zoon, met een jazz-musikus trouwt?
Ja, als-tie maar net zo goed speelt als zun schoonvader schrijft.
12 Wie prefereert u?
(Olé) Coltrane... Sterke voorkeur van hard core believer.
Verder werkten mee: Jan Diels, Gust Gils, René Gysen, W.F. Hermans, Hans van Limburg, Willy Roggeman, Michiel de Ruyter, Cornelis Bastiaan Vaandrager, Simon Vinkenoog en Freddy de Vree.
Onder degenen die niet op jazz-ankette antwoordden, ondanks hun toegezonden formulier, noemt BO:
Prof Dr J. Pen, Cees Buddingh', Prof Mr W.H. Nagel, Remco Campert (*Hoe nu?* Noot sam.), Simon Carmiggelt, Paul van Ostayen (*toch dood?* Noot sam.), Hans Mils (*jullie belazeren de boel*...) en Simon Vestdijk (*ja... Vestdijk is gek!* Noot sam.)
Voert binnen bestek 'Reus van Rotterdam' te ver alle antwoorden overige deelnemers op te nemen. *Vooruit... enkele uitzonderingen dan* (kan nog meer bij...):
9 Wie vindt u Nederlands beste jazzmusicus?
Antwoord Michiel de Ruyter: mezelf.
10 Gelooft u, dat de jazz in europa een toekomst heeft (zie bijv. e.e.g.)?

Antwoord Willy 'De adem van de Jazz' Roggeman: Jazz heeft niet meer toekomst dan een improvisatie lang is. Voor Coltrane is dit: 80 minuten 'So what?'

12 Wie prefereert u?

Antwoord W.F. Hermans: Coltrane, die agressief speelt. Antwoord Simon Vinkenoog: Remco Campert (Hoe nu? Noot sam).

116

Aan Hoogleraar Directeur v.d.
Kliniek voor Kleine Huisdieren.
UTRECHT

Hooggeleerde heer,

Gaarne uw oordeel over bijgaand hondje van de fam.

Vaandrager/Brielselaan 84b.

Het diertje werd mij op 9 oktober aangeboden, omdat het zo enorm uit de bek stonk.

Voor ik aan het gebit ben gaan werken, wilde ik eerst urine hebben, om de mogelijkheid van uraemie niet te verwaarlozen.

Hierbij kwam alleen een? (niet te ontcijferen) *uit de bus*. Ik heb? (idem) meegegeven en tandsteen afgekrabd.

De stank werd erger en ook zeer sterk speekselen trad op.

Op 23 okt. heb ik het dier teruggezien. Voor de urine heb ik toen chloreter amonium(?) meegegeven.

Daar de speekselklieren in de halsstreek vrij sterk gezwollen waren heb ik de halsstreek met Campher ichthyol(?) laten smeren.

Tot op heden echter zonder resultaat. *Het lijden wordt alleen erger*.

Derhalve gaarne uw opinie over het dier.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,
(handtekening dierenarts)

117

'Mijn drumstel staat hier ergens onder mijn kantoor - netjes ingepakt. Ik heb het in geen jaren meer gezien.'

Aldus Henk Stark, organisator Habibi-middagen *('bijna altijd uitverkochte zalen')*, zelf drummer *(eigen orkest: 'Maple Leaf-sextet')* en nimmer ontbrekend op Kralingse avonden, *Birdland Bop Club*.

'De Habibi-club startte in 51 in Victoria. De zaal was toen half vol. Tweede keer in de Rivièrahal... uitverkocht! Nog 1 keer Rivièrahal, toen gingen we naar Emporium. Daar bleven we 2½ jaar en toen... stuk voor stuk moesten amateurs en organisatie aan de *"ernstigere zaken des levens"* gaan denken... Ik begon een winkeltje, en dat eiste al mijn tijd op.'

Henk Stark nu: druk bezet zakeman, damesmode, fabriek en detailhandel. Herinneringen opgehaald met Cor Dekkinga *('White Elephant Serenaders'... streetparades...) Beiden zin om weer te spelen:*

'Afgesproken voor maandagavond. Plotseling moet ik naar Dusseldorf. Afgesproken voor dinsdagavond: Cor, modefotograaf, belangrijke opdracht...'

Het drumstel van Henk Stark staat nog netjes ingepakt...

Ook Hans Sleutelaar moest zijn instrument op bepaald moment aan de wilgen hangen. Kranteknipsels:

'Opvallend is de gave toon die het saxspel van Hans Sleutelaar begint te krijgen...'

'De begaafde tenorsaxofonist Hans Sleutelaar...'

'Zeer goed samenspel tussen Chet Baker en Hans Sleutelaar.'

'Was het niet jammer, dat je ermee uit moest scheiden?'

'Ik moest kiezen tussen twee zaken, die mij na aan het hart lagen: literatuur en muziek. Ik koos literatuur, ondanks gedegen conservatoriumopleiding. *Nu mag ik zeggen, dat ik goed gekozen heb...'*

Redakteur *'tijdschrift voor nieuwe lezers'* Gard Sivik en weekblad de Haagse Post: *Hans Sleutelaar heeft grote invloed op het literaire gebeuren* in Nederland en Vlaanderen.

In opdracht van O.K. en W. breidt hij essay voor over functie en toekomst van poëzie. *Met andere woorden:* poëzie-bloemlezing,

Ooievaarpocket *(voor liefhebbers: De Slegte)*. Op punt van verschijnen: *Onder vier ogen*, 17 gesprekken met schrijvers, literaire reuzenpocket Bezige Bij *(bij nader inzien vervallen projekt)*.

'Als bijzonder waardevol beschouw ik in de Kralingse jazztijd, de kennismaking met Cornelis Bastiaan Vaandrager. Vaandrager *Postbus 830 / Rotterdam (envelop met drie bijbelpaginaas Lucas: 141, 142, 143, 144, 145, 146*.

Rood omkaderd (Lucas 20)

35 maar die waardig zullen geacht zijn die eeuw te verwerven en de opstanding uit de dooden, zullen noch trouwen noch ten huwelijk uitgegeven worden;
36 want zij kunnen niet meer sterven, want zij zijn den Engelen gelijk; en zij zijn kinderen Gods, dewijl zij kinderen der opstanding zijn.

Rood omkaderd (Lucas 21)

25 En daar zullen teekenen zijn in de zon en maan en sterren, en op de aarde benauwdheid der volkeren, met twijfel-moedigheid, als de zee en watergolven groot geluid zullen geven.
26 en den menschen het hart zal bezwijken van vrees en verwachting der dingen, die het aardrijk zullen overkomen; want de krachten der hemelen zullen bewogen worden.

Idem (Lucas 22)

30 wanneer zij nu uitspruiten, en gij *dat* ziet, zoo weet gij uit uzelven, dat de zomer nu nabij is:
31 alzóo ook gij, wanneer gij deze dingen zult zien geschieden, zoo weet, dat het Koninkrijk Gods nabij is.
32 Voorwaar ik zeg u, dat dit geslacht geenszins zal voorbijgaan, totdat alles zal geschied zijn.
33 De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan.
21 Doch zie, de hand desgenen, die mij verraadt, is met mij aan de tafel;
22 en de Zoon des Menschen gaat wel henen gelijk besloten is, doch wee dien mensch, door welken hij verraden wordt!
41 En hij scheidde zich van hen af omtrent eenen steenworp en knielde neder en bad,

42 zeggende: Vader, of gij wildet dezen drinkbeker van mij wegnemen! Doch niet mijn wil, maar de úwe geschiede.

Rood omkaderd (Lucas 23)

61 en de Heere zich omkeerende zag Petrus aan, en Petrus werd indachtig aan het woord des Heeren, hoe hij hem gezegd had: Eer de haan zal gekraaid hebben, zult gij mij driemaal verloochenen.

62 En Petrus naar buiten gaande, weende bitterlijk.

Bijgeschreven met rood bolpooint (rooie pijl): En op dien Dag werden Pilatus en Herodes vrienden met elkander; want zij waren te voren in vijandschap tegen elkander.

Bijgeschreven met blauw bolpooint:

33) In de opstanding dan, wiens

Met blauw potlood aangestreept:

over dit

krachten der hemelen

2 en de Overpriesters en de Schriftgeleerden zochten, hoe zij het eten mogen

gij in de stad zult gekomen zijn, zoo zal u een mensch ontmoeten, dragende eene kruik water: volgt hem in het huis waar hij ingaat.

den, dat uw geloof niet ophoude; en gij, als gij eens bekeerd zult zijn, zoo versterk uwe broeders.

5 beroert het volk, leerende van Galiléa tot hier toe.

Vervolg 'Herinneringen aan de KRALINGSE JAZZCLUB' (Oostergids/Bob de Keizer/gekort, - werkt)

was geen musicus, eigenlijk ook geen organisator... al trad hij wel is op als presentator. *Hij was eigelijk alleen maar entoesiast. Hij scheurde controlestrookjes van toegangsbewijzen*.

Pas in de pauze... dan maakte ik mijn huiswerk voor school... en allengs na afspraken, ontmoeten we mekaar vaker... lezen literair werk van mekaar, plaatsen dat in mekaars schoolbladen, tot... oprichting van het literaire maandblad 'Proefschrift'... *jeugdzonde, beken ik nu*. 'Proefschrift' ter ziele... heeft ons niet ontmoedigd. Verwantschap blijkt al uit titels: *Met andere ogen* (Vaandrager), Met andere woorden (Sleutelaar), Onder vier ogen (Sleutelaar), groeide uit tot vriendschap, later wellicht vergeleken

met die van Ter Braak en Du Perron...? *(Wellicht)*

Stof opwaaien

1960 verschijnt Vaandragers *geruchtmakende korte roman* 'Leve Joop Massaker', in half jaar uitverkocht.

Deze maand deel 1 van 'De avonturen van Cornelis Bastiaan Vaandrager', waarvan tweede deel volgend jaar van de persen komt... *zal veel stof doen opwaaien - iets waar Vaandrager niet op tegen zal hebben... schuwt publiciteit niet*.

Vaandrager is ook Gard Sivik-redakteur. Voorts in opdracht van O.K. en W. voltooiing 'De broek van Doris Day *(novelletje)*, aantal documentaire boeken in voorbereiding, waaruit reeds fragmenten gepubliceerd in diverse weekbladen *(Badman in Schiedam/Vrij Nederland/zie hs 122)*.

Beeldhouwer-Bopclub-Bekende

Tot de Kunst *(met hoofdletter)* heeft nóg een oude bekende van de Kralingse *bopclub* zijn toevlucht gezocht: beeldhouwer *Gerrit den Breems (nu 32)*, 1 van de weinigen die nog actief musiceert:

'sAvonds thuis haal ik me klarinet nog wel is voor de dag.'

Atelier *'diep in Zuid'*, vorige maand met aantal collegaas *geslaagde expositie (Leendert Janzee?)*, trouw Kralinger gebleven. 'Herinnering aan Kralingse Jazzclub zal bij mij nie gauw vervagen... in de *bopclub* ontmoette ik *Aat Burggraaf*... we trouwden... *Twee beelden van kinderen*...'

Personifikatie van liefde, in jaren 50 ontvlamd.

Twee mensen in het vak gebleven: *Henk Barto*, bassist *(de Keizer* vergist zich: Barto piano... *Vaandrager)* emigreert naar Am. West Coast... grammofoonplaten uitgebracht, waarop hij meewerkt. Ook *Jan Fens*, bas, beroeps. Ruud Kuyper semi-beroeps, student, jazz-criticus NRC, Toon Hermans-begeleider, Nu Algemeen Dagblad: jazz, pop...

Nog eens samen?

Herinneringen ophalen... vergeten namen duiken op... *'Rooie Arie'* Siebel, Cees Dumoulin, Flip van Tiggele (miljonair?), Eddy de Haas (Ed o'Hara)... Pim *'Jazz-insider'* Coleman, Aad Gerards, Chris Lubke (Karel Appel-gelijkenis), Jules Vijfwinkel *(preservatieven-dealer)* & broer, Bob Marges, *swinger* Williams, *illustrator/ontwerper 'foldering'* Coolen *en vele anderen*.

'Wordt ut geen tijd voor un reünie?'

Wie?

118

Vannacht afgeluisterd op het BOEKENBAL

'Kijk eens, dat troepje op de trap, dat zijn allemaal dichters. De experimentelen, weet je wel? Helemaal rechts zit Cees Buddingh'...'

'En daarnaast... wie is dat?'

'*Simon Vinkenoog*. De man met het glas daar links achter is Jan Elburg: naast hem staat Gabriël Smit en *die met snor en bril is Gerrit Kouwenaar.*'

'Wacht eens... met die sigaar... is dat niet Cees Nooteboom?'

'Met dat vest, bedoel je zeker? Want zie je wel, een sigaar roken ze allemáál...!'

Ja, ook de meest experimentele dichter weet: *een sigaar is geen experiment, maar een evenement*. Daarom roken tegenwoordig *steeds meer schrijvers en niet-schrijvers*, daarom roken tegenwoordig *steeds méér mannen* SIGAREN! En u?

OOK AL AAN DE SIGAAR?

Rook met verstand... rook met smaak... rook sigaren!

119

Literatuur... realist... Haagse Post: 'Ontraden aan iedereen, vooral om sexuele obsessie.'

Verstandig Ouderschap verdedigt *Leve Joop Massaker*:

'Zo geestig, dat men niet aan onsmakelijkheid en ook niet aan profanatie denkt.'

Beurtelings toegejuicht en uitgejouwd: spectaculair debuut, *omstreden naam*, plus daaraan verbonden vrienden en vijanden. In jaren die volgen, blijf ik bijval en tegenspraak uitlokken als voorman van een nieuwe dichtersgeneratie, onthullend documentarist, Gard-Sivik-redakteur, en vooral als avontuurlijke eenling. Doe graag van me spreken, *vergroot bij voorkeur raadsel rond optreden*. Mijn Avonturen deel I (Nieuwe Nijgh Boeken, *f* 7.90, *wijziging voorbehouden*) brengen de kritiek dan ook prompt in verwarring:

'De hemel beware ons voor een vervolg.' (Eindhovens Dagblad) *'Her erbarmelijkste dat we ooit hebben gelezen.'* (Volkskrant) 'Een van de *meest vitale jongere* prozaïsten, met *zeer origineel talent.'* (Telegraaf)

'Vaandrager *kan schrijven, en goed.'* (NRC)

8 verhalen, besloten door Naschrift. Langste verhaal: nieuwe, derde verzie *Leve Joop Massaker*. In 6 verhalen worden de 'avonturen' beleefd en verteld door een jongetje, *onopvallend en onopgemerkt opgroeiend* in het naoorlogse Rotterdam-Zuid. Laatste 2 verhalen: *Van het een komt het ander* en *Je maakt wat mee* spelen in Amsterdam en zowel de waarnemingen als de omgeving van de verteller zijn intussen een *dikke tien jaar ouder* geworden.

In ironische tegenstelling tot titel en omslag, zoek ik mijn *avonturen in de alledaagse werkelijkheid:* ouderlijk huis, straat, haven, vakantiekolonie, huurkamers. *Niet de gebeurtenissen maken het boek avontuurlijk, maar de waarnemingen, waarin de gebeurtenissen zich voltrekken*.

Ik geef nergens rechtstreeks kommentaar. Onpartijdig, ogenschijnlijk ongeïnteresseerd, observeer ik ondertussen, behalve eigen handelingen, vooral verhoudingen tussen mensen die mij omringen en hun gedrag: Niet voor niks is het 2 paginaas korte Naschrift een beschrijving van de werking van het menselijk oog (TV-Vers 1), *waarin de lezer te verstaan wordt gegeven, dat het gezichtsorgaan het voornaamste werktuig van de schrijver is. Mijn rol* is die van onbevooroordeeld observer. Gemerkt, dat zoon instelling in Nederland moedwil en misverstand oproept, *vandaar Naschrift*. Beweer niet, dat ik nieuwe procedee heb ontdekt... *alleen uitgevonden: ben van nature realist*.

Realisme spreekt uit *de motieven* die deel I *beheersen: eros en geweld... realisme* spreekt ook uit mijn soms ongezouten taalgebruik, vooraf gerechtvaardigd met citaat van Alexander *(Cains book)* Trocchi:

'I find myself cultivating a certain crudity of expression, judging it to be essential to meaning, in a slick age vital to the efficacy of language.'

Voorbeelden: in nieuwe verzie *Leve Joop Massaker*:

'grappen' veranderd in *'rotstreken'*

'klap' in *'oplazer'*

'drinken' in *'zuipen'*

etcetera, wat sommige kritici deed waarschuwen tegen *'wansmaak', 'devaluatie in de letteren'* en *'stoer doen met ruwe woorden'*.

Bij herschrijven kwam ik erachter: *overbodige schroom had mij weerhouden, meteen de juiste woorden te gebruiken*.

Resultaat van nauwkeurige métier-opvatting: waakzame, uitgebeende stijl, waarin realisme, melancholie en humor ongedwongen samengaan.

Tegenstanders verwijten mij, *met mun donkere bril en baardje, gebrek aan produktiviteit. Mijn verweer:*

'Hoe weet je dat ik weinig schrijf? *Mijn schrijverij is een ijsberg... laat meer weg, laat minder snel los dan ander.'*

Wat het lezerspubliek van mij kan verwachten? *Niet weinig:* De broek van Doris Day, *novelletje* / Gedichten/Nieuwe Avonturen/ *Nieuwe Bevliegingen Diverzen*/De pooiers, *documentaire* / Nederlandse bewerking* van 'Trick Baby' en 'Pimp' van Iceberg Slim/Groeten uit Ibiza, *documentaire-vakantiegids*/boek *Ook al aan de Guitaar*/Castor 2000, *TV-spelletje, om Johnny & Rijk bij mekaar te houen*.../Free Opera/*eerste speelfilm* TRAPLIFT... *en vele andere Projekten. In verloren ogenblik misschien vluggertje, afmakertje: Aanslag Jan Wolkers, tussedoortje... beter laat dan nooit... beloofd is beloofd*...

Dagelijks detail schrijversleven: boven *schrijftafel in rosse buurt* Chinatown (Katendrecht) bij elke oogopslag uitspraak van tenorist John Coltrane, die ik tot *lijfspreuk* verklaar:

'I must practice.'

HAAGSE POST / AMSTERDAM, 1 januari 1962

De heer C. Vaandrager is als fotomedewerker verbonden aan ons weekblad.

Men wordt verzocht hem bij het uitoefenen van zijn taak zoveel mogelijk behulpzaam te zijn.

* Met medewerking van Casper v.d. Berg en Rob de Ruyter

(handtekening Armando)
redakteur kunsten
HAAGSE POST / PERSKAART / ONAFHANKELIJK WEEKBLAD Bevoegde autoriteiten worden verzocht houder van deze kaart bij het uitoefenen van zijn taak zoveel mogelijk behulpzaam te zijn.

The competant authorities are kindly requested to facilitate the professional task of bearer of this card.

Les autorités sont invitées à bien vouloir faciliter la tache professionelle du titulaire de la présente carte.

Die zuständigen Behörden sind gebeten, dem Inhaber dieser Karte die berufliche Tätigkeit zu erleichtern.

Houder
C.B. Vaandrager
is als *feature redacteur*
verbonden aan het weekblad Haagse Post
De hoofdredakteur (Mr. G.B.J. Hiltermann)/De houder(ster) C.B. Vaandrager

120

Brussel 12 juli 64
Zeer geachte Doctor Vaandrager,

Naar aanleiding van een heruitzending van de *VARA: Signalementen v/h andere ik*, waar ik echter slechts een gedeelte van heb gehoord, doch U heb horen noemen als adviseur, kom ik u mijn probleem voorleggen.

Ik heb een zoon oud 32 jaar die schizophreen is naar ik vernam de paranoie? vorm. (Kurs. C.B. Vaandrager)

Hij werd sinds *de eerste verschijnselen in 1957* reeds drie keer behandeld in een kliniek. De eerste keer in Canada, waarheen hij geëmigreerd was, is hij behandeld met insuline-injekties. In 1961 is hij gerepatrieerd en werd hier vlak na zijn aankomst opgenomen en *met een shockkuur en daarna largatil* (sic) *behandeld*. Na een half jaar werd hij met proef naar huis gestuurd. *Hij kreeg echter geen werk en moest in 1963 weer opgenomen worden*. Nu is hij weer zover hersteld, dat de

doktoren, d.w.z. de geneesheer van zijn afdeling en de dokter van de nazorg hem weer in de maatschappij menen te kunnen sturen. Hij heeft een *enorme aversie tegen de tewerkstelling in een gemeentewerkplaats en men weet hem niet elders te plaatsen, hetgeen ook moeilijk is. Hij wordt echter helemaal niet geleid* (kurs. C.B. Vaandrager) door de psychiater, daar er geen tijd door de vele patiënten is, voor een individuele behandeling. *Men moet afgaan op waarnemingen van het verplegend personeel*. (Kurs. C.B. Vaandrager)

Het trof mij dan ook in de uitzending van de Vara *(jl. donderdagavond 9 juli?)* dat daar psychopaten uit gevangenissen wel een individuele behandeling van een psychiater krijgen. *Blijkbaar moeten deze ongelukkige mensen eerst in de gevangenis terechtkomen om de aandacht te krijgen, die ze zo nodig hebben. Is hier niets aan te doen,* kan er niet meer aandacht besteed en gevraagd worden voor *zulke patiënten als mijn zoon. Een werkkring waarin ze een kans krijgen. Een tehuis waar ze begrip ontvangen. Een milieu van leeftijdgenoten die ze opnemen, voordat zij met de justitie in aanraking zijn gekomen*. Mijn zoon wordt in den Haag verpleegd op gemeentekosten, daar ik weduwe ben en geen inkomsten heb dan het AWW-pensioen. Daar ik een oude vriend (85 j.) te Brussel verzorg, is mijn huis te den Haag, wat ik voor een gedeelte onderverhuurd heb, nog steeds beschikbaar als onderdak voor mijn zoon, daar ik nog een gedeelte voor eigen gebruik heb. Hij mag daar echter niet zonder toezicht zijn, ook niet met mij samenwonen, *daar men dat niet geschikt voor hem acht*. Nu moet hij steeds in die inrichting blijven, totdat hij een baantje heeft, en men een pleeggezin heeft gevonden. *Misschien kunt u dit bespoedigen, wat het doel is van mijn schrijven is*. (Kurs. C.B. Vaandrager) Vooral zou ik echter willen dat een psychiater zich over hem zou kunnen ontfermen, want als patiënt in de Stichting Bloemendaal te Loosduinen, waar de afdelingsgeneesheer een overbezette praktijk heeft, is dit uitgesloten.

Ik hoop dat U dit beroep op u zult willen vergeven en mij misschien nieuwe mogelijkheden zult kunnen verschaffen. Gaarne dus enig bericht, *waarvoor ik zeer dankbaar zou zijn*. Hoogachtend

(handtekening Mevr. de weduwe
J. Eikelenboom-LeFeu
Vorstlaan 336
Brussel (16)

121

van S: Kicks kan je ut niet noemen... gegeven ogenblik heb je een *plane* bereikt: *je ziet de dingen zó in hun waarheid*... ik bedoel in een waarheid, waar je later geen enkel kontakt meer mee hebt... god... ik noem dat geestelijke avonturen... daarvoor doe ik ut ook... *soms gewoon voor de kick... om gek te zijn, weetjewel*. Niet alleen om mezelf in verdoving te brengen... soort geestelijk avontuur... *weet geen ander woord*... kick haalt ut niet... soort avonturen die... nouja... onmisbaar zijn. Zie geen enkele waarde in gewoon doorleven met kleine elevaties van geluk, bijv. te bereiken in liefde. Volgens mij is dat het leven gewoon verknoeien... nog nie half de kansen gebruiken die ut heeft. *Die kansen... die geven dit soort dingen*. Sommige mensen kunnen zonder... konklusie is dus eigelijk... bedoel... *helemaal geen apologie*... as je dit zou missen, dan zou ut leven... voor mij althans... inkompleet zijn... *want dan hebbie maar zo veel, juister gezegd: zo weinig gebruikt van de mogelijkheden, die voor je open liggen*.

122

Een van de materiaaldragers of waterhalers... verstaat zijn tijd. K.F(ens)

Onbebouwde chaos, waarin Vaandrager e.a. incubator zijn. Robert Smit/ing. brief Vrij Nederland

Fascinerende lectuur vormen vooral van de band overgeschreven interviews met volstrekt onbeduidende mensen... een badman, die absoluut niets te vertellen had, maar van wie een aantal zinswendingen mijn hoofd nog steeds niet verlaten heeft.

J. Eijkelboom/Vrij Nederland

BADMEESTER... HEB JIJ AL IS GELACHEN...?

Frans Vogel en ik: Welk soort publiek?

De Jonge J./62/Schiedam: Op togenblik ut algemene publiek... wil daarmee zeggen... vroeger had je eerste en tweede klas... eerste klas voor elite en tweede klas voor werkmensen. Nu is dat, volgens opschrift wat ook boven de badinrichting staat, un origineel Schiedams volksbadhuis.

Wij: Gemeentebadhuis?

Badmeester: Geen Gemeentebadhuis.

Wij: ...bestaat hoelang?

Badmeester: Bestaat hier van 1913... vroeger, *waar nu op togenblik de Hema staat*... had je vroeger soort gymnastiek-lokaaltje... naderhand is dat politiepost geweest.

Wij: Hoe lang badmeester?

Badmeester: In de praktijk van mezelf ben ik sinds 1949 hier werkzaam. Maar me vader zat hier al in 1914... in 1914 benne we hier komme wone... en dus... ik ken de badinrichting... *ik ken wel zegge slapend tot en met*... in 1949 ben ik me vader opgevolgd. Daarvoor vertegenwoordiger geweest: Schops Vleeswaren-fabriek... eerst chauffeur op de Zwitserse Wasserij in Rijswijk. Toen naderhand chauffeur bij Schops Vleeswarenfabriek... en toen overgegaan as vertegenwoordiger. Daarvandaan over-gekomme naar hier, omdat... me vader was oud en werd gepensioneerd... *zodoende heb ik de zaak van hem overgenomen*.

Wij: Personeel?

Badmeester: Ik heb momenteel twee werksters. Vroeger hadden we er drie, maar nu tegenwoordig twee, omdat *het aantal baden is gezakt*.

Wij: Is het badhuis elke dag open?

Badmeester: Het badhuis is op het ogenblik open op vrijdag en zaterdag.

Wij: Is dat wel is langer geweest?

Badmeester: Dat is nooit langer geweest. Dat is altijd zo geweest, sinds 1915. 1914 was het badhuis nog elke dag open. 1915 moest mijn vader wegens kolenschaarste de badinrichting sluiten.

Wij: Twee dagen per week open... *is dat rendabel?*

Badmeester: Over de financiële cijfers kan ik geen opgave van doen... zou ik bij me superieuren moeten krijgen. *Weet ik niet... ik weet er wel enugsins iets van... maar daar heeft u toch niks an... dat zijn toch allemaal maar globale rekeningen die je kan hebben... ut intense van ut financiële beleid kom ik natuurlijk nooit te weten. Nee...*

Ik was dus vertegenwoordiger, dus ik had een werkkring die mij van maandagmorgen tot zaterdagavond in beslag nam. *Ik kwam nooit thuis*. Toen ik hier kwam... *dat was natuurlijk een hele overgang*. sMaandags... dan werd hier de boel schoongemaakt... maand lang heeft mijn vader nog de zaak waargenomen voor mij... want *ik moes nog iemand inwerken die in mijn brans kwam as vertegenwoordiger. Nou... ik zat er misschien net drie maanden in, toen de oorlog uitbrak... en toen is ut van studian zo ontzettend vooruit gaan lope... dat... absoluut... ik had ut nog drukker as dat ik vertegenwoordiger was. Want ik heb ut zover gemaakt, dat we 2400 mensen in 2 dagen krijgen... dat is 1200 per dag, dus ik moester 100 per uur uitdraaien*... dat is nu un eind teruggelopen... reden natuurlijk: de huizen die allemaal doescelle gekrege hebbe... dus dat is un heel stuk minder geworden. Maar ja... toen was ut... *toen zate we in de overheersing van de Duitsers, maar ik ken nou nie zegge dat ik daar onplezierig in heb gewerkt... want elk ogenblik was ut wat anders...*

Wij: Vertelt u is...

Badmeester: ...een typisch voorval... op un zaterdagmiddag... er staan misschien zoon 150 mensen te wachten... komter un meneer naar me toe die zeg:

'Badmeester... heb jij al is gelache...?'

'Nou... gelache...', zeg ik, *'tis de laatste tijd nou nie zo erg om te lache... niewaar... as je hier in de overheersing zit.'*

Hij zeg:

'Nou...', zegt-ie, 'dan zal je dadelijk wel lache... kom volgende week wel is vrage of-ie gelache heb...'

Ik zeg tege me vrouw: 'Nou... die loop ook met moletjes... die kerel!'

Maar wat wil nou ut geval? Er is un Duits ofcier binnegekomme, met un splinternieuwe fiets en die hebtie beneden in de vestibule

neergezet... en prompt as die Duitse ofcier in bad gaat, gaat die kerel er met die fiets vandoor... dus as die man uit bad kom, die ofcier, nou... is wel un beetje gek gezegd, maar... *de vloeken konde niet in de Hema, die ik toen gehoord heb!*

Trots komte andere week die kerel naar me toe die zeg:

123

Storing (UIT DE KUNST met Esteban Lopez)

...: zoals Cornelis Bastiaan Vaandrager het zijn moers taal sprekend zo treffend heeft geformuleerd:

'There is nothing harder to stop than a trend.'

Voor het overige blijft Vaandrager voor mij de man wie eens (natuurlijk) op Ibiza ironisch de vraag werd gesteld, of hij al eens eerder in 't buitenland was geweest en daarop naïevelijk antwoordde:

'Ja, ik heb zes maanden in Amsterdam gewoond.'

De man die met Rimbaud zichtbaar op zak voor het eerst van zijn leventje absint proefde. De man die meisjes waarschuwt dat hun danspartner (dat was ik) getrouwd is en al kinderen heeft. Zo'n jongen kan voor mij geen kwaad doen. *Hij is een steunpilaar van wat hoort en niet hoort*.

Jan Cremer... soms heel leesbaar. Als een lillend stuk lever dat uit de bakpan van Vaandrager en Co gevallen is. Met Cremer heb ik te doen. Helemaal in zijn eentje moet hij als zelfkant fungeren... *einde storing*.

124

PAMF & PROF

'Onze loden schoenen trekken we nu uit... daarvoor in de plaats overschoenen... geeft ons groot voordeel: nu kunnen we stappen van minstens drie tot vier meter doen... Opgelet nu... het spannende werk gaat komen.'

Op handen en voeten kruipen Prof en ik op weg, scherp uitkijkend naar onraad, thans te verwachten. Begin me wat minder op me gemak te voelen... as ik nou op aarde was... dan ging ut nog... maar op de maan... zo stil en eenzaam brrr...

ik ril er eve van. Langzaam naderen we kleine krater. Uiterst voorzichtig kruipen we voorwaarts, zenuwen gespannen.

‘Onze observatiepost.’

Vanuit krater bijna ongezien omgeving verkennen.

‘In verte... zie wat bewegen... geloof ik.’

‘Neem kijker.’

Zet kijker voor ogen... richt op plek waar ik beweging meen te zien. Kan eerst niks ontdekken... plotseling vreemdsoortig wezen in gezichtsveld. Omtrek goed overzien. Vóor ons diepe kloof, rechts uitgestrekte rij rotsheuvels...

‘...werkelijke bewoners van deze zijde... soort apen... maanapen dus... verblijfplaats dichtbij. Met andere bewoners... andere zijde, steeds naar aarde gekeerd... met die mensjes hebbie al kennis gemaakt... kijk... maanaap gluurt in kloof. Maanmensjes leefden gelukkig en tevreden in valleien. Weinig water... schaarse plantegroei... lang geleje Pamf... zoals ze later vertelden... toen ze onze taal hadden geleerd: waterbronnen langzamerhand uitgedroogd... bomen en planten verdord. Leven onmogelijk geworden... overgebleven, genoodzaakt, plek te verlaten... verhuizen naar andere kant. Ook niet zo best... nog wel wat water... Hier kunnen ze blijven bestaan... zo goed en zo kwaad as ut gaat... erg moeizaam.

Na enige tijd ontdekt door maanapen, op vreemde indringers niets gesteld... op goeie dag overval. Maanmensjes in moeilijke positie... kunnen zich niet verdedigen tegen aanvallen... moeten heil zoeken in vlucht... opnieuw verdreven.

Al voortdolend in woest, onherbergzaam land... eindelijk diepe kloof: vruchtbare bodem, water! Afdaling in kloof... grote moeilijkheden... eindelijk allemaal beneden.

Maanapen proberen te volgen. Kloofwanden wijken naar beneden af... moeten pogingen opgeven.

Kommervol bestaan... angst voor apen, geregeld lastig gevallen. Kon vorige expeditie helaas niet iedereen meenemen. Onze taak: overgebleven maanmensjes redden. Gebeurt dit niet... tot ondergang gedoemd... Kijk Pamf... die wacht-aap heeft waarschijnlijk wat gemerkt... geeft tenminste sein.’

Gespannen wachten... duurt niet lang: uit rotspleten komen andere apen:

‘Hé... wat dragen ze?’

Kijk scherp... zie: elke aap draagt stuk steen. Naast mekaar weerszijden kloof... gooien rotsblokken in kloof.

‘...toch geen léven voor die mense...’

Nóg meer apen, allemaal grote rotsblokken. Opstapelen aan kloofrand... nieuwe voorraad halen... net zo lang... flinke hoeveelheid. Teken: uit alle macht gooien... hagel... eindelijk uitgeput *(voorraad)*... apen trekken terug.

‘Gelukkig...’

‘Wat gaan ze nóu doen...’

Opstellen in wijde kring, allerlei grimassen maken... armzwaaien, rompbewegingen... opeens snellere bewegingen... steeds sneller draaien... int rond... achter mekaar... drukke ledematen-beweging... lijkt wel soort krijgsdans. Telkens verdwijnt aap... anderen gaan door... eindelijk vier apen over. Koppen bij mekaar: beraadslaging? Prof en ik kijken nauwlettend toe. Apen uit mekaar, verdwenen tussen rotspleten. *Voorzichtigheid geboden*.

(tot gauw)

125

Excerpta 1937 (toen kon je wat beleven... toen waster Jamboree in Nederland...!)

...met de kleine Cor hebben wij niet de minste moeite. Hij is erg lief en heeft nog niet gehuilt.

De Barones is met de auto thuis gekomen, en smiddags

natuurlijk naar Oma.

Het is nu 8 uur en Pietje zegt:

‘Nu zijn ze er al, geloof ik.’

Nou, ik geloof het ook wel.

Corri ligt al te slapen, hij heeft net zoo lang daaag gezegd, tot zijn lampjes dichtvielen. Nu jongens en meisjes, veel plijzier hoor en maak je geen zorgen of muizenissen. Hier is alles O.K. Wat zullen jelui je best doen om Duitsch te spreken.

‘O Jannie kent het zoo...’

zegt Pietje. Dat komt zeker dat Pietje vroeger ging wasschen op Duitsche schepen.

Hebben jelui een prettige reis gehad?
Het is anders een hele dag zitten hè?
Je Bibs zal je wel voelen.
De hartelijke groeten en nogmaals veel plijzier

1937193719371937

Wij hebben u kaart ontvangen en hartelijk dank ervoor. Corrie is als vanouds erg lief. Dus geniet u nu, onbezorgt verder. Tante Pie, plus Opoe bemoederen hem om het hartst. Sneeuw het in Hamburg ook zoo? In R. dam wel hoor en je begrijpt dat ik het dan weer abnormaal koud heb. *Oma* loop echter te transpireren. Op het oogenblik loop zij nogal te razen. De rede daarvan is, dat als je op de veranda kom, je dan zzo'n onaangename kattenlucht tegemoet kom. Je begrijp zeker wel wat voor een *lucht*. Die *stink* katten, zegt ze. Een Zaterdag heb ik Jaap een bosje verdorde bloemen in zijn handen gegeven, daarbij sloeg ik m'n arm om hem heen, en liep toen zingende de gang met hem op en neer. Het moest namelijk het bruiloftslied van Lohengrin voorstellen. Ook heb ik hem geleerd wat een moefi beteekent. Van de weeromstuit wil hij nu niets anders als moefi's geven. *Je lach je wilt*. Vooral als ik M. heer *poep* zegt. Was je erg moe van de reis??

Je ben zeker wel blij dat de plechtigheid voorbij is. Hoe ga het met Cor z'n *Duitsch*?? Hij spreekt het zeker al vloeiend. Och ja, knappe bollen moeten er ook zijn. Ik hoor, jammer genoeg niet bij dat soort. Hij wrijft zeker nogal is in zijn handen. Ach heden, wat zal het hem zwaar zitten, als hij weer al die trappen moet loopen plus in de vroege dienst moet. Ik verkneuter mij al, als ik dan zijn snuit zie. Zondag eet ik fijn bij *Oma*. Zeg tegen Cor dat het bezinevat (sic) failliet is!! Van u Moeder allemaal de H Gr En wees zelf, plus de verderen Fam: ook Hartelijk gegroet en een warme handdruk Van Truus Dag tot kijk en veel plezier

1937193719371937

Van Oma en Fam Nooteboom nog vele jaren. Met Cornelis alles wel, een schat van een jongen is het hoor. Hij is al aardig

ondeugend en je zal er nog heel wat mee te stellen hebben als je weer terug ben. De groeten aan Fam. Imrock en voor Ilse en Simon in 't bijzonder. Vele kussen van Corri en een sigaartje uit de po.

126

Enige tijd geleden stond Cornelis Bastiaan Vaandrager voor de miljoenen ogen van Neerlands televisiekijkers een tentoonstelling te openen met (leren) handschoenen aan, die harmonieerden bij zijn (leren) pak. Een lezeres heeft zich afgevraagd of dat nou wel moest. Zij legde vervolgens die vraag aan ons voor, waarop wij derhalve gemeend hebben die vraag weer aan de drager van al dat leer te moeten stellen. Zijn antwoord en nog zo het een en ander kom je tegen in dit (ge)Vraag(d) Gesprek, dat Arie Gelderblom met Vaandrager had. (De Rotterdammer)

'Ik doe wat ik wil... en ik geloof dat ik er recht op heb.'

Dit is 185 centimeter Vaandrager... centimeters van 26 jaar, bekleed met leer. *Waarom?*

Vraag ik me af, als hij de deur openhoudt... als hij schor zegt: 'This way, man.'

Als hij voorgaat op de trap. Als hij me alleen laat... *vergeet ik*... in zijn kamer met pasgekochte fles sherry. *Ook leren mensen moeten eten*... kurketrekker nergens te vinden. De tijd hangt aan een zijden draad in de vorm van een wekker. Een speelgoedbeer ligt doods voorover in een leefnet. Poppetorsi bij het raam kijken met hun buiken treurig naar hun hoofden, armen en benen op een tafeltje. Verder stapeltjes boeken, kranten, kleren, ouwe tijdschriften, lege flessen en een affiche van *Vince Taylor, twist-ster*. sMiddags, in 'De Fles' (Rotterdam), zei Vaandrager: '...lid van Vince Taylor-fanclub.'

Even later twist hij op pas gekochte platen.

'It's a kick man,' roept hij tegen mij.

'It's a kick man,' zegt hij, wijzend op de pick-up... plaat van Coltrane. Zijn vriend Frans Vogel kijkt zwijgend toe, rookt van zijn goedkope sigaretten en pikt aan zijn (inmiddels toch kurketrekker gevonden) sherry.

Het is echt een kick, die plaat van Coltrane (Africa-Brass). Twee kurketrekkers.

Vaandrager strijkt door zijn baard, zet zijn donkere bril recht en vertelt in telegramstijl, wat hij deed en doet: 'Opleiding Gymnasium. Ontmoet op jazzfestival Sleutelaar. Ga werken bij Unilever-reclamebureau... jaar... moet in militaire dienst... na paar maanden afgekeurd. Mag nie terugkomen bij Unilever. Schrijf kruiswoordpuzzels voor kranten. Werk op reclamebureau in Rotterdam, half jaar. Werk op reclamebureau in Amsterdam, half jaar. Met Sleutelaar naar Spanje... zeven maanden. Terug naar reclamebureau van na kruiswoordpuzzels. Halve dagen... veel free lance werk, veel geld.

Publiceerde in schoolkranten. Oprichter *Proefschrift* (met Sleutelaar en Donker Jr)... redakteur *Gard Sivik*. In boekvorm *Leve Joop Massaker* en *Met Andere Ogen*. Op stapel: semi-documentair boek (onderwerpen o.m. homosexualiteit en 'verdovende middelen')... samen met o.a. Frans Vogel en Simon Vinkenoog. Boekje samen met Hans Verhagen: onze verering voor Doris Day... toen we jaar of 15 waren... kinderboek waar nie 1 keer in geplast wordt, terwijl een kinderboekenjuf het nog wel zó verwacht... en Avonturen I en II...'

Nieuwe Coltrane-plaat. Sherry, sigaretten. Vogel verwisselt goedkope sigaretten voor dure sigaren... liggen nu twee kurketrekkers op de schoorsteen.

'Geloof dat ik op goeie weg ben... weet na jaren stuntelen precies wat ik wil... wat ik doe. Houdt tevens in dat ik schrijven steeds moeilijker ga vinden... wor steeds kritischer... van 1 bladzij of verhaal maak ik wel 4, 5 verzies. Mij staan boeken voor ogen als buildings, bewoond door moderne, relaxed levende mensen.'

Speelt met kurketrekker.

'Anna Blaman? Voor mij onleesbaar. Kuyten... van Gestel... verliezen zich in stemmingsproza... taal nie gespierd genoeg. *Niks mag verdoezeld worden*. Zal nieuwe plaat opzetten... glazen weer is bijschenken.'

Frans Vogel in slaap gevallen.

Leer en aardappelen

'Zoals uit wat ik gezegd heb, waarschijnlijk wel duidelijk is

geworden... *geen beatnik... benaming waar ik ut langzamerhand verschrikkelijk benauwd van krijg*. Als ik dan tóch etiket moet hebben, laat er dan *hipster* opstaan...'

Zet twistplaat op... twist, gehoorzaam aan Chubby Checker. Plotseling herinner ik mij weer, waarvoor ik gekomen ben, nl. om te vragen:

'Waarom doe je altijd zo gek?'

(Voor de televisie stond hij met handschoenen aan, op galafeesten ging hij in spijkerbroek of leer, belangstelling voor extremiteiten, twist... enz... enz...)

'Waarom draag je een leren broek?'

Vaandrager aarzelt zichtbaar. Vogel wakker geworden:

'Komt in de krant hè? Goed... dat doe ik... moet er echt in, hoorl... dat doe ik om me simpatie te betuigen met mensen die op marihuana-plantages werken in Mexico... dragen leren kleren... hars van hennepplant blijft daar makkelijk aan kleven... hoeven maar af te schrappen... ideale oogstkledij. Voor de rest? Noem ut: karaktereigenschap... revolte tegen conformisme... gemaakte... gelogene... zo as je wilt... of as Frans zei op opening college-tentoonstelling: *om gezondheidsredenen*.'

Aanhoudend knikken van Vogel.

'Ik doe wat ik wil... en ik geloof dat ik er recht op heb.'

Drinken laatste sherry op. Laatste sigaretten... of sigaren. *Four Freshmen* beginnen te zingen. Plotseling zegt Vaandrager: '*Mooie stemmen*... ut leven is mooi... ja ut leven is verrukkulluk... ondanks de squares...'

Opent *Met Andere Ogen*... lacht en leest:

'Ondertussen is ook de bezoektijd verstreken.'

Bedoeling is duidelijk. Ze willen nog un luchje gaan scheppen en volgen mij de trap af. Even later rijden ze weg op een scooter. Slaperige centimeters Vogel... 185 centimeter Vaandrager... leren centimeters van 26 jaar... Maar as je bij um komt, eet-ie gewoon gebakken aardappelen met appelmoes... praat-ie over niks anders dan literatuur. Iemand met talent, denk ik. Misschien met wat gevoelige huid. Ja. Dit is Cornelis Bastiaan Vaandrager.

127

Bioscoopreclame: House of Engeland verrast ervaren kijker: ‘gevaarlijke’ toestanden... begin? trailer gangsterfilm? Camera staart tenslotte naar outfit-held.

Na *Johnny Halliday... Lexington* met documentair mannenwerk, paardewerk, rookwerk in Camargue... wilde Franse Zuiden.

Belangeloze mannestem wijst terloops op *Lexington*...

Literatuur en merknaam (Joop ‘Tekst en Tekstschrijver in de reclame’ Roomer/Ariadne)

In veel gevallen is in de moderne literatuur de merknaam een geïntegreerd onderdeel van de romantekst geworden. Als het voor het typeren van een situatie of van een romanfiguur nodig blijkt, aarzelt geen enkele schrijver nog bij het gebruik van merknamen. Hij zou aan natuurlijkheid en directheid verliezen, als hij bewust merknamen zou willen vermijden. Het kost niet veel tijd enkele citaten bij elkaar te zoeken:

Leve Joop Massaker, C.B. Vaandrager (blz 24)

Midden in de stampvolle kampeerafdeling van de Bijenkorf moest ik plotseling overgeven.

Op weg naar het einde, G.K. van het Reve (blz 93)

Vooral bij Woolworth heb ik, in de loop der jaren, tientallen, misschien wel honderden keren, nieuwe krachten opgedaan, zoals ook van de HEMA, op de Nieuwendijk te Amsterdam, een zielvertroostende en genezende werking uitgaat.

Zo lang te water, Simon Vinkenoog (blz 50)

Ik herken de Peugeot 203.

Ik, Jan Cremer, eerste deel (blz 159)

Sigaretten, met een dure Ronson, zo maar op tafel.

Voer voor Psychologen, Harry Mulisch (blz 60)

‘Drie negentig,’ stamelde hij en kwam overeind van de grond, waar hij zijn Denksport invulde.

(blz 94) ‘Wieso? Er hat doch Verstand.’ En tot mij: ‘Zeg het. Lucky Strike.’

‘Lucky Strike.’

(blz 142) Even later sta ik op het graniet in de badkamer, waar het naar Tosca geurt, zijn eau de cologne.

Het is duidelijk, dat de hier genoemde namen van bedrijven en

merken hun specifieke rol meespelen en het van de algemene aanduiding moeten winnen. *(Joop Roomer/adjunct-directeur Bureau van Maanen, Amsterdam/vertaler 'Confessions of an advertising man'/David Ogilvy)*

128

Badmeester J. de Jonge, 62, draait verder:

'...en? Verlede week nog gelachen?'

Nou... toen hébbe we staan lache... *inderdaad... dat is wel un voorval*... hebter nog eentje meegemaakt... komt un meneer naar me toe, die zeg:

'Badmeester, ik moet morgenochtend om 11 uur met de trein mee... kan ik morgenochtend uur of half 11 un bad nemen? Kan ik net die trein nog halen... want ik kom de hele week nie meer terug.'

'Nou... ik zal un kaartje voor je afneme... as je kom morgenochtend om half 11... dat je dan gelijk an de beurt ben'... Zaterdagmorgen half 11... dat nummer is haast an de beurt... maar die meneer... die ister nog nie... *Ik gaat naar buite... kijke oftie der an komt... roepe dat-ie beetje harder door mot lope*... Nou staat er bij mij om de hoek van de deur op de Lange Haven *un hele lange lat... un ronde lat... denk zo: zeker un timmerman in bad, die un lat buiten in de vestibule heb gezet... jongens hebben urn natuurlijk mee wille pikke... hebben um maar vast buiten gezet... maar nét dat ik de trap afkomt, zijn die jongens weggelope... denk nou: zal um maar mee naar binnen nemen... dus ik neem die lat op en loop de trap op*.

Maar nou ben ik nie zo erg goed ter been, dat... ik wil de leuning pakke en... nou blijkt dat die lat die buiten ston, is me eige trapleuning... die ston vast klaar om meegenomen te worden... Dat zijn van die dingen...

Frans Vogel/C.B. Vaandrager: Heeft u zich vaak geërgerd an ut publiek?

Badmeester: Geërgerd... geërgerd heb ik me vaak... vooral an de jeugd... kan nie zeggen dat dat ouwere mensen zijn...

Op un avond zit ik af te rekenen... irriteert mijn dat er un kraan staat te lopen... ik ga die kraan dicht doen... maar aangezien ut

donker is die hokjes, grijp ik die kraan beet, trek gelijk me hand terug... *Wat blijkt nou? Hebbe de here bezoekers de behoefte gedaan en hebbe dat netjes op die kraan gelege*... Dat is niet ene keer... dat kom nog heden ten dage voor dat ze dat doen! Nou nie gezegd op die kraan... maar toch in ieder geval in de hokjes...

En dan de taal en de tekeningen... Want tussenbeie zeg ik:

'Nederland mot overlope van de decorasieschilders... *want as ik zie wat ze an de binnekant op de deuren schrijven... en tekenen... nou dat is fantasties hoor... maar dan in ut mindere genre!'*

Over tekening gesproken... nog un voorval uit bezettingstijd: komt op un avond... vrijdagavond ouwe man naar me toe... schat um op un jaar of 60... 62... *die kom met opgestoke kuif naar me toe en zeg:*

'Badmeester... ze hebbe op me hart getrapt.'

'Zo... dan zijn ze un aardig end de hoogte in geklomme... wat ister an de hand?'

'Kommaar is mee... dat zal je verantwoorden! Want ik ben lid van de N.S.B.'

'Hallo!'

129

Het Vrije Volk, stadseditie: Badmeester mishandelt bezoeker. Een bezoeker van het Oostelijk Zwembad aan de Vredenoord-laan is vrijdagavond door een badmeester zo toegetakeld, dat hij een bloeduitstorting in een oog, een blauw oog, een bloedneus en een pijnlijke kaak opliep. Het slachtoffer, de technische ambtenaar C.J.v.d.J. uit de Paradijslaan, heeft van het gebeurde aangifte bij de politie gedaan.

De heer v.d.J. stond vrijdagavond omstreeks kwart voor acht in een douchecel, toen de badmeester hem sommeerde het hokje te verlaten. Hij weigerde, waarop de badmeester even later voor de tweede maal de deur opende, zonder voor zijn optreden een reden op te geven.

Er ontstond een twistgesprek, waarbij *de badmeester de bezoeker met zijn geschoeide voet op de tenen trapte en tenslotte in het gezicht stompte. De heer v.d.J. die het zwembad reeds vijftien jaar bezoekt, zou niet teruggeslagen hebben. Hij*

heeft de directeur van het gebeurde op de hoogte gesteld. De recherche van het bureau Boezemsingel heeft de zaak in onderzoek.

130

...ga met die meneer mee... wat hebbe ze nou gedaan? Nou hebbe ze an de binnekant van die deur un hele grote flitspuit getekend... *ik weet nie of u zich dat nog ken herinnere*... van die flitspuite... Vroeger was dat un teken van radio Oranje... die flitspuite... dat werd gedaan om die N.S.B.'ers net as un dodelijk insekt zo te sproeien... zag je op de binnekant van die deur un flitspuit ter grootte van un cm of 35... met un verzetman derachter die spoot... en dan zag je twee N.S.B.'ers: één half en de ander liggend op de grond... in kleuredruk! Prachtig mooi... waar Mien?... prachtig mooi meneer!

Daarvoor zeg ik... ware gewoon portretschilders die um dat gedaan hadde... want gewasse hebbe ze in die tijd niet... dat kan nie... want binne ut half uur moete ze der uit... dus hoe ze dat zakie nou zo gauw geflikt hebbe... begrijp ik nie... maar ut stoner op...

...Wordt zegge de badmeester meegenome naar ut Kringhuis op de Lange Haven... daar heb ik die zaak uit de doeken gedaan. Kon weer regelrecht terug gaan, *want daar treft mij geen schulden an*... want ik kan nie zien wat ze daar an de achterkant van die deuren klaargemaakt hebbe... maar ook op togeblik nog... *Nou zijn we op togeblik de boel weer ant schildere... kost hoop cente... un heleboel geld zelfs... staat alles in de grondverf... nog hebbe ze an de achterkant spreuken en tekeningen derop gemaakt... komt steeds terug... die hokjes zijn afgesloten... we kenne der nooit van ze leve achterkomme, wie dat gedaan hebbe*...

131

Spreuken/Gemeentelijk Badhuis Schiedam, Lange Haven/notitie: Frans Vogel/zat. 28 oktober 1961

Dat de verzameling urinoiropschriften van V. toch wel boeiend is?
Utrecht/R. TEN ZIJTHOFF

- een lekker kut mag niet stinken
- ik wil een lul in mijn kutt
- welk meisje van omstreeks 18 jaar wil afspreken met jongen van twintig
- wie wil met mij naar bed om lekker te neuken P.S. zal zelf een kapotje meenemen
- *Sterf maar gorling*
  (kurs. Vaandrager)
- opa perst zijn laatste druppel*
  uit zijn afgerukte knuppel
- ik wil neuken met een meid

* (blijkt alinea uit Cremer/F.V.)

Gedicht Cremer luidt:
OME JAN EN TANTE MINNE
KWAMEN kontjeneukend binne
omepiet de pederast
was een graag geziene gast
OPA haalde met forse rukke
de laatste druppel
uit z'n langverslette knuppel.
Van z'n kwakkie wast wel zonde
maar de appelmoes was gelijk gebonde
Neef Klaas werd geil om ze klote
en werd daarom in de plé opgeslote
maar daar naaide hij heel bekwaam
de buurvrouw door het schijthuisraam.
en toen zee de MAHARADJA
'kwou da'k uw LAT MAAR HAD JA
de Dienstmeid zei, ik wil niet
MAAR Mientje neukte op haar tiet

die zo geil als een beer is
- Wie wil er neuken
  adres: Bosboomlaan 10c
  Ik ben 17 jaar en erg gijl
- welke geile meid van 16-21 jaar
  wil vanavond 16 april met me neuken
  want ik heb zo dikke stijffe lul
- neuken is de beste sport
- beffen is veel gezonder
- in het land der vrome zielen
  leert men kleine kinderen pielen
  maakt men slappe lullen stijf
  rukt men kinders uit het lijf
  Vondel
- Meneer, hier in Holland hebben we geen
  maagden van 16 jaar
  De maagd is hier een jaar of 12
  Waar of niet meneer?
- Jongedame gezocht
  om de haren van me zak te tellen
  Mulo gewenst

132

Badmeester: We hebben hier 47 baden... die baden lopen in un U... dáár hebbe we 18 baden... daar 18... daar hebbe der 9... 45 dan... Wanneer nou smorgens 9 uur of smiddags 4 uur de hele badinrichting bezet is... en dat gebeurt... gater vanachteraf gater un bezoeker uit... werkster gaat naar achter toe... maaktat hokje schoon voor de volgende... Maar terwijl zij dat hokje schoon maak, gaan der 3... 4 an de voorkant uit... as dan die juffrouw van de achter- naar de voorkant is gegaan, *ken ze nie zeggen, wie daar in die voorcelle heb gezete... dus wat daarin gebeurd is... komme we nooit achter... want die hokjes zijn helemaal hermeties afgeslote... daar ken niemand bij komme... want daarvoor kenne wij ook man en vrouw naas mekaar zette, omdat we hele afgeslote cabines hebbe...*

Frans Vogel en ik: ...en asse bij mekaar in un hokje wille kruipe...

of merkt u daar niks van?

Badmeester: Nee... alleen kinderen. Kijk is... ze motte in ieder geval... asse komme motte ze hun kaartje afgeve an de badjuffrouw op de gang... dan is die der automaties bij, wanneer ze in ut hokje gaan... En die zit an ut einde van de gang... Zou dat natuurlijk heel op un slinkse wijze motte gaan... dasse om ut hoekie motte kijke... alletwee niewaar... gaat de badjuffrouw daar ut hokkie in... wete ze niet, want ze wete niet wanneer der eentje in mot gaan. Nee... dat is vrijwel gezegd uitgeslote...

Wij: ..ook nie met tangen... of ander gereedschap... gaas aan de binnekant vernielen... en zo inklimmen?

Badmeester: Nee... der zit wel gaas boven bij mij... maar dat is an de voorkant van de gangen... al zoue ze dat gaasder nou helemaal uithale... dan kenne ze wel in de gang komme, bij wijze van spreken... maar ze kenne nooit van ze leven zien wie der naas zit... wete ze nie... kan nie... *daarvoor hebbe wij ook nie dat we motte zegge: die uren is ut voor de dames... en die uren is ut voor de here... hoef bij ons niet... ze kenne rustig naas mekaar komme zitte*...

133

Je heb un mensulukku trek gekrege... angs. (Voor Verhagen) Mars (Ares)... zoon van Jupiter en Juno... zoals u weet?... oorloggod (griekse mietjelogie)... personifikaassie van boze, bewolkte lucht. Ze maats... sommige zegge: ze kindere... delen zun liefhebberije... vrolijke volgelingen... ene Fobos: got van vlucht en vrees... ontelbare slachtoffers... ja... u ook!

'Ridder zonder vrees of blaam'?

Allen moeten 1 of andere vrees koesteren... bang voor menigtes, massaas (zie hs 1)... stadia (holland-belgië)... demo-fobie... niks hebbe van nogal enge plaatsen... nachtclubs, perrons, ware-huize... kazernes, tweede klas-treinen... ommuurde verblijven (Scheveningen, Leeuwarden, Breda...)... klaustrofobie? (zie hs 1) Monofobie: verschrikkelijk... alleen zijn... deur altijd wagewijd ope voor bezoek... vaste jongen... trouw sooslid.

Akro-fobie (hotofobie): Eiffeltoren-gevoel... Mont-Blanc top-gevoel... ramen zemen 3-hoog op raamkozijn buiten...

Novo-fobie: bang voor nieuw... watte boer nie ken... ‘laatste mode'-schuw... hele volkstammen... ‘moderne kunst’...

Antro-fobie (xeno-fobie): menseschuw... plotseling herinnering andere afspraak... ‘ik moeter vandoor...’... mevr. Zus-of-zo of mevr. Die-en-die komen koffie drinken... terugdeinzen... ‘moeilijk doen... weetjewel?’...

Bato-fobie: angst... getroffen te worden door vallende... gegooide dingen... *Uw nederige dienaar*... sinds hokkiewedstrijd, uw nederige dienaar langs ut lijntje... supporter schoolelftal (haat hokkie...), balletje tegen kaak, zodoende.

Redenaars, toneelspelers... rotte tomaten... nie onder ladder doorlopen. Nie kijke: hand in donkere kast... plotseling iets zachs... iets... fluweelachtigs? angeraakt... terugtrekke... leek wel elektriciteitschok... i.e. dora-fobie: afkeer bont/fluweel tegen vlees, geen vrouwekwaal.

Toxicofobie: ernstig. Geloof dat alle eten en drinken vergiftigd is... *teveel detectives?* Kranteberichten over jaloerse jongens, rattekruid-bonbons... niet bevorderlijk. Hinderlijk, as nozo-fobie: angst voor besmetting... simptomen? Openen vensters trein-koepees bij temperatuur 50° onder O... toevlucht vlugzout... 'eigen bord, kopje, lepel, mes, vork enz. Uitspraken als ‘...ga dood van atmosfeer in dit kantoor!’

Gromo-fobie: felle kleure-tik... patiënt mijt museum, mode-show, reisburo...

Hiepno-fobie: patiënt ziet been in naar bed gaan... tegen zonsopgang Leidseplein... luidruchtig... zingen?... automate-trekker... alle tente dicht... nachtwacht... dokter Sjon... politie... *cat-burglar... killer... noodgedwongen?*

Triskaaido-fobie: bang voor nummertje 13. Paardemiddel: gezond verstand gebruiken... bang voor 13: paarderennen... Monte Carlo. *Haren rijzen te berge... kippevel!*

Gero-fobie: vervelend... bang voor lol... geen ‘gevoel voor humor’. Vervelend voor patiënt, vervelend voor omgeving (ouwe vrijster, wachtmeester, *rector*...)

Ach... zo kan men doorgaan... hoor iemand aankomen... zet punt achter ontboezeming... *‘alles is angst’... niewaar kollega?* Hoor me vrouw ankome... uxoro-fobie? Kom nou... *Gatoch nie gek doen?*

134

Nederlandse inzending Biennale Sao Paulo, Brazilië, internationale tentoonstelling moderne kunst... voor een deel werkstukken van *de heer Jan Schoonhoven, collega*, werkzaam op Centrale Afdeling Gebouwen ter Centrale Directie. Een commissie selekteerde twaalf werkstukken van Schoonhoven, die bij de keuze ook een bepaalde inspraak had.

1955 begint onze collega te experimenteren met papier als 'grondstof' voor het vervaardigen van abstracte constructies. Vooral ribkarton, closetrollen en ander verpakkingsmateriaal blijken voor hem een willig medium te vormen in zijn streven naar zelfexpressie. De beschouwer van deze eerste werken moet wel de indruk krijgen van een grote mate van willekeur in de vormgeving. In een volgend stadium komt er in zijn ribkarton-relïëfs meer tekening, een grotere ordening. De grilligheid van zijn eerste scheppingen gaat allengs verloren en maakt plaats voor een schema van ruiten en rasters. Geometrise vormen gaan het beeld van zijn reliëfs beheersen.

Ten slotte vindt Schoonhoven een nieuwe uitdrukkingsvorm in ronde, bolle en holle schotels van groot formaat. Eveneens van ribkarton gemaakt, waarop in rijen gerangschikte vlakken worden aangebracht en wel op een wijze, waardoor de snede van het mes zichtbaar bleef. Het geheel wordt vervolgens met witte verf beschilderd. Het resultaat is inderdaad verrassend. Er gaat een grote rust en harmonie van uit, het emotionele van zijn eerste werk is verdwenen en een strenge soberheid beheerst zijn latere reliëfs.

'Het gaat er niet meer om, persoonlijke gevoelens in mijn werk tot uitdrukking te brengen,' zo zegt hij. 'Het gebruikte materiaal wordt niet veranderd uit voorkeur, alleen om een stuk van de werkelijkheid zo intens mogelijk te vertolken.'

'Meneer Schoonhoven... ziet u zelf een relatie tussen uw ambtelijke taak en uw kunstzinnige aktiviteit - in deze zin, dat de laatste een compensatie is voor wat uw dagelijkse werkkring u aan uitingsmogelijkheden onthoudt?'

'Neen... eerder geloof ik, dat de regelmaat en orde van de ambtelijke sfeer hun weerspiegeling vinden in mijn kunst. In mijn

reliëfs zijn *organisatie, regelmaat en herhaling* immers de meest opvallende kenmerken... Ik neem aan dat dit constructieve element ertoe heeft bijgedragen, dat mijn creaties vooral in kringen van architecten belangstelling hebben gevonden.' Het heeft wél lang geduurd voordat Schoonhoven de gewenste waardering oogstte voor zijn scheppingen. Niet dat zijn naam onbekend zou zijn gebleven. Het tegendeel is waar: hij exposeerde in verschillende landen. Hij nam deel aan tentoonstellingen in Duitsland, Zwitserland, Italië, Oostenrijk en ook in de Verenigde Staten. Werk was van hem te zien op de tentoonstelling 'Nul 1965' in het Stedelijk Museum in Amsterdam, dat een aantal proeven van Schoonhoven's kunnen heeft opgenomen in blijvend bezit. Ook het Van Abbe-museum in Eindhoven kocht werk van hem aan. Maar nu van regeringszijde opdracht is gegeven tot het bijeenbrengen van een representatieve collectie werken van drie kunstenaars voor een internationale manifestatie in het buitenland en hij één van dat drietal zal zijn, is dit voor Schoonhoven een officiële onderscheiding, waarmee hij met recht gelukkig is.

(P.T.T.-Bedrijfsbanden)

135

'16 april... tante Klazien... ome Krijn.'

Nico komt meestal hele avond op bezoek... niet vreemd dat-ie 1 of meer keer per hele avond van ons toilet gebruik maakt.

Doeter nou verder nie toe... gaat om wat-ie zegt, alstie huiskamer weer inkomt. Eerste keer kijk ik verbaasd op... verklaart niet nader... begint langzaam te dagen... verjaardagkalender op ons toilet. Wat komieke indruk maken deze mij vertrouwde namen... uit mond van iemand die personen in kwestie helemaal niet kent! Glimlachend verontschuldigen... konventionele wandversiering... hangter nou eenmaal... van jongsafan... weet nie beter: komt niemand bij... gaat niemand af... meen: kado 1 of andere schoenezaak.

'Kome der nie toe... weg halen...'

Waarom ook? Wordt verder nie over gesproken... zaak hiermee afgedaan? April...

Maand later... voorval lang vergeten:

‘16 april... tante Klazien... ome Krijn...’

Ben an zet (schaak)... exkuseert... zit nog te denken over volgende zet... kijk weer verbaasd op:

‘Ach... die verjaardagkalender...’

‘...van blad verwisselen... vorige maal dat ik hier was, ook al... april... tante... ome... omdat zoon kalender meestal uit drie bladen bestaat... 3 × 4 maanden... na april 1 blad verder... van jullie elk geval... gaat me natuurlijk nie an... geen bezwaar tegen... elke keer as ik bij jullie ben... van jullie toilet gebruik maak... lezen oom en tante... zulle ze wel leuk vinden... asse op bezoek zijn... en rest van familie... pijnlijk? Waardeert u toch zeker ook... herinnering aan geboortedag vier maanden levendig gehoue...’

‘...ken je... zeer precies iemand... voortaan toezicht tijdige wisseling bladen... partij schaak uitspelen, ok? (verloren)’

‘Geef mij jas maar... ga voor... entree!’

‘Ga maar vas...’

Verdwijnt achter eerste deur rechts.

Huiskamerbegroetingswoorde... val met deur in huis:

‘...van jullie hangtaar volkome zonder zin... sorry dak ut zeg... ma... dingen dorens in me oge... eind mei... die van jullie hang nog steeds op eerste kwartaal... As-ie ding toch nie gebruik... halut dan wég... of as-ie nou persee wat op ut schijthuis wil hebbe hange... doe ut dan goed... (hoevie mij nie zo an te kijke...)... voorbeeld: wat Simon Vinkenoog in Parijs had, weet je wel? (hou nou op... beginne ze toch nie an...) wanden vol allemaal verschillende luciferdoossies... filmsterren... Vrijman ze schijthuis in Amsterdam... weet je nog wel directeur? geel en rood geverfd... bril ook.’

Mogelijkheden i.v.m. eigen privaat nooit overdacht... moet toegeven: overdenken waard... nie op eige houtje... klus ouwe reus?

‘Zit wat in... gooi ut hogerop.’

‘...vin trouwus toch...’

‘...je ben op dreef...’

‘...blijft lullen hè... word algemeen weinig an gedaan... nooit op gevallen? Zit je tochmaar deel van je leve... kujje natuurlijk

tegenwerpe...'

'Noodzakelijk kwaad...'

'...zakelijk kwaad... punt twee...'

'...gader niet voor me lol heen!'

'...dus dan maar géen decoratie? beetje luxe? kan allemaal waar zijn... verzeker... veel mensen langer binnen blijve dan noodzakelijk... krantje... boek... ideeën opvange...'

'Jij gaat je eige maar na...'

'Inderdaad... en ik laat de deur ope staan... en ik blijf doorlulle met iemand in kamer... algemeen berucht...'

'Meer voorbeelden in literatuur... staven bewering...'

'...juist omdát ut plaats is voor hoge nood... dus geen geliefkoosd oord... daaróm juist... misdeeld... recht op fraaier uiterlijk...'

'...in principe... kan met teorie eens zijn.. zit verhaaltje in... artikeltje... zijn toch bladen die in aanmerking kome... specialisatie woning-interieur... jouw onderwerp?'

'Zeker wel... zeker wel... stuk zo kwijt... kom ik nie toe, druk, gedichten... zit te werke...'

Praten over minder prozaïsche... minder belangrijke onderwerpen? Draaien grammofoonplaten. Afscheid, goeie raad... groeten an/praten met doudelui...

'Weetje geen ander praatje onder tete...?'

'Woorden verspreide geen stank... toch?'

'...weggehaald... word toch nie naar gekeke...'

'Och... geen las van... hang mijnie inde weg... voor mijn part kunne late hange...'

'...iets anders voorstelle...' (hoopvol) 'muren tóch leeg zijn... wat denkie van beschildere... late...?'

'Hoe bedoelie... beschildere...? Groen? Nou ja... andere... kléur?'

'Neeeeee... bedoel echt... echt beschildere... echte schilder, kunstschilder... figuren... decoratie...'

Dach dat je der in bléef...

'Mooi zat... hele voorkamer vol hangen met geklodder... hoe hete die komediante...?'

Bekende schilder-namen verhaspeld, verbeterd. Herhaalde pogingen, aanwending alle overredingskracht... vergeefs.

Overleg met Nico:

'...andere mogelijkheid?'

'Moet doorgang vinde...'

'Geen idee...?'

'Weet wat... doen als volgt... *praktiese psigologie... moeten zien wat ut wordt... zien... on de spot... meestal bijdraaien...*'

'Val toch eigelijk wel mee...'

'Ja... ja... nou ik ut zo zie...'

'Zoon gevoel... met jouw ouders zelfde... moeten proberen ongemerkt opknappen... vrelemaal versieren... dan opéens... konfrontatie nieuwe "tante Meier'..."

'Direk op kalkmure werke... kan dan nie... natuurlijk... dekoraties op losse vellen, voorlopig... *pakke zut... kunne we mure zelf bewerke...*'

'Ei van Columbus... gefeliciteerd!'

'Tijg vast ant werk in tijd diek vrij kan make...'

Ingelast bezoek: maten opnemen.

Op un avond... plotseling plan kenbaar gemaakt:

'...anders komter weer niks van... voor 12 uur terug.'

'Kust veilig...'

'Binne half uur bijje...'

Schilderingen opgerold onder arm... tijgen direk ant werk.

'Moet zegge... resultaat bevalt wel... míj wel!'

'Proeve...'

'Zeer... geslaagd... *gloof vast dajje derin trap*... Dat hebbie méer gedaan... aanleg... mense die der eige nooit voor schilderkunst geïntresseerd hebbe... gros van familie... kunne nie zegge:

Piet Casso... of: wâ-gek!'

'Dus je ziet ut wel zitte...?'

'Eerlijk is eerlijk.'

'Wat heb ik voorspeld?... der door gekrege... zien ut zitte... vonde dat ut erg meeviel... *weet je wat Kees zei*...?'

'Kommentaar van familie maar op koop toe neme...'

'Toffe gozer...'

'Begin direk...'

Eindresultaat ongeveer identiek ontwerp... twee weken dooie akkertje...

'Wil nie voor betaald worde...'

'Materialegeld?'

‘Plus boekebon?’
‘Neem ik aan...’

‘Wil ut weer wit hebbe...’
‘Stater op...’
‘Vechtege bezware... veel zalt nie bate... Laatste tijd veel meer bezoek dan normaal... allemaal 1 of meer keer naar “tante Meier”... blijve tijd hange...’
‘Afknijpe...!’
‘Slaap gevalle...?’
‘Staan mense te wachte... motte ook zonodig...’
‘Wat un reclame... en dat voor zoon klein huissie!’
‘...en un geredekavel... en un explikaassies...’
‘Godjodelehein... wat hebbie nóu gedaan...’
‘Krijgie... met un kunstenaar in familie...’
‘Weet jij wat ut voor mot stelle?’
‘Zie der van alles in... kunstig gedaan...’
Zelfde liedjes... zo aanlegge... allemaal overhale: *jullie poepdoos ook*...
‘Nico lekker snabbeltje an hebbe...’
Gaat over tong... prutsers pikke idee... doe je der an? Nico brood uit mond hale... Pers achter gekome... *muskiete moeilijk van begrijpe... overtuige... denke alleen eige hachie*, primeurtje, kursieffie, kadertje, kolommetje... *Houe belofte niet*.
‘Misschien hebbie wel gelijk, moe...’
‘Niks mooier dan wit... verjaardagkalender ophange... jij bijwerke...’

136

Fotograve-latijn?
‘Gehoord van fotograaf...’
‘...ook van fotograaf gehoord?’
‘Asse an Sjursil denke... denke ze: *sigaar... V van vingers*.’ Plan rijpt in fotografies brein... wacht beurt af... uitgestuurd: Sjursil vereeuwigen... Plan gerijpt (vaste vorm) in fot. brein... Gelegenheid opengesteld voor heren van pers... Grote Staatsman poseert gelaten... stoel, glimlachje, knots-sigaar... *roke*! Fot.

brein-beurt... tril, scheel nie veel... bijna met meute meegesjokt... *gauw stel slappe sjots... doorschuive jonges! As-ik der maar geen spijt van krijg*... steven op Sjurs Himself af... *nog nooit vertoond*... tronies protokol-mannetjes moete zien!

'Excellentie... mag ik... verzoeke... eve... evetjes maar... zo... andere kant uitkijke, *ander angeltje*... pats! vrije rechterhand *(V van Victory?)* slaat stinkstok uit broodmolen... achteruit... klik... klik... *dat wassum... Excellentie! Toch nie boos op fot. brein?* Klik... *kijktu nog is vernietigend*... klik... ware gedaante? Onbekende Sjursil... grote schudding... gevoelige platen in veiligheid (ontwikkelaar) brengen. Nieuwe woede-aanval Staatsman...

'Avondbladen, Excellentie...'

Fot. brein en krant landelijk gesprek-van-dagen... internationaal buro-vechten om rechten... met bedrágen... Iedereen lacht... *Churchill tenslotte ook?*

Lindberghs-op-huwelijksreis: klitten agressieve cameraas. Buit: *vooraanstaande personages*. Lindberghs ontvluchten Amerika, wanhopig... werkelijke reden: *persoonlijke rechten weinig geëerbiedigd*. Kleine Jon per auto van school naar huis en van huis naar school... grote slee... grote kerels langszij... drijven Lindbergh-car naar wegberm... dwingen chauffeur te stoppen. Grote kerels springen uit wagen... onderwijzer omklemt kleine Jon... hardhandig camera voorgehouwe... klik... klik... grote kerels schieten weg in grote slee... Kleine Jon stuipe op ze lijffie... schoolmeester idem dito. New York Mirror-werk... toegegeve: 100 dollar... prent groot succes.

'Aantaste persoonlijke vrijheid...'

'Kwalijk kerel... kwalukku vormen angenome...'

'Gevoelige instrumensjes... geen kunslich nodig...'

Snelvuurgeweren i.p.v. kinderkattepulle... super-gevoelige fullums... blitslampies... telefotoos... nóg meer komplikaassies! Legitiem? redakties meer happig op snapsjots invloedrijke Muilen uit-de-plooi... Rol-en-public... dagelijks gezicht... uitgemolke...

Waarom langer anklachte wegus smaad riskere... slimme opmerkingen... net nog geen beledigingen...? Foto-onbewaakt-ogeblik: veel veiliger!

Neem Roosevelt... foto: vermoeid... ontmoedigd... rechterhand strijk wanhopig over oge... Wat is geval? staat alleen bij te komme felle blislampgloed... Maatregele Hogerhuis grote getale... wat denk publiek? Roosevelt angeslage... geschreve nieuwskolom. smaad?

Wet mist effekt... fotoos liege niet? *(Gladstone)*... krantelezer weet beter... scheefgetrokke beelde... geen recht van spreke: 'Foto lieg niet.'

Opdracht is opdracht... prate kom later.

'Etiese norme...'

'Zit veel te veel an vas...'

Verantwoordelijkheidsbesef sorteert geen effek... streng optrede vergaande amshalve brutaliteit.

Klimax verdienstelijk werk... aansprakelijk gesteld voor gedrag... rekenschap aflegge...

137

'Wanneer ist begonne...?'

'Kwee-nie meer precies... elk geval op un avond... maak me nie al te ongerust over verschijning... tenslotte geen avond meer voorbij... 1 of meer keer hoofd om hoek... vanachter deur, vanachter kast gestoke... begin zakie beetje hinderlijk te vinde... Heb niks tege die beeste... gedachte an hardhandig optrede kom nie bij me op... geen aandacht an besteje... houd vanzelf op... neemte bene... hoe'n vergissing! Blijf vertone... hoef maar eve op te kijke van werktafel... zie droeve paarde-oge... berust... raak gewend an dierlijke metgezel... aanwezigheid stoort nauwelijks nog...

...op un avond... as ik ut nie dach... beginte hinneke... nooit goed... genoegen genome met aanwezigheid... begintie rust nog te verstore ook!

Tracht kalmere... liefhebbers bekende geluide... niks mag bate... Laat herses werke... besluit aanschaf reuze-zak suikerklontjes. Voortaan onder armbereik op tafel... talkes astie ze mond opedoet... arm strekke... klontje pakke... klontje werpe... vangt versnapering behendig op... weer eve stil... weke achter mekaar... kan kamer nie meer zónder voorstelle... ja... hecht

zelfs... voel intwitief as klontje verwacht wordt... automaties gooie... houd nie meer van werk...'

'Is dat alles...?'

'As ut hierbij gebleve was... haddu gelijk gehad... nee! Zakie krijg plotseling andere wending... Op un morge... ijverig an slag kantoorwerk... hoor kollega... altijd over negene... nie eens binnekomme... verbaasde blik op horlozie... koffiemeisje...'

'Nou al?'

'Gedachte nog bij werk... ontdoe suikerklontje op schoteltje van omhulsel... schrik op... stem kollega buro tegenover... zozeer verzonke in gedachte...'

'...altijd extra klontjes van uzelf... is ut niet? Mag ik 1? Graag wat zoeter...'

'Kijk welwillend op... nie eens verbaasd... zelfde pak... zelfde overhemd... zelfde stropdas... jaren tegenan gekeke... maar wat boven boord begint... onmiskenbaar... inderdaad gewoonte extra klontjes bij me steke... vooral laatste tijd... met da paard elke avond op kamer...'

'...juist op... voilà...'

'...ik gul... geef klontje van kantoor... ander had geweigerd... neemt klontje zonder plichtpleging an... achter ze kieze i.p.v. in koffie... haal schouwers op... lomp... maar ja... assie overal op ga lette... hebbie straks geen leve meer... doe net of ik niks merk... paard meer of minder... raak ook an dit bijzijn gewend... Wor te bar as kollega... goeie morgen!... begin te hinneke... as knol op kamer... klontjes bietse... lang na koffietijd. Irritant... vrij drukke afdeling... steeds moeilijker: aandacht bij werk houe... aanmerking afdelingchef... nog nooit overkome... Gegeve moment te machtig... kan nie langer voor me houe... Moet afdeling oversteke: wat wegbrenge magazijn... buig verderop over buro andere kollegaas... fluister:

'Wassou Verh -'

'Afwerend gebaar... wijst op ingewikkelde berekening...'

'Zieje nie da'k bezig ben...?'

'Ontmoedigd... toeval? As-ik over bewuste kollega wil beginne... mond gesnoerd... ofter kom iemand bijstaan... telefoon gaat... interruptie... altijd wat. Ten einde raad... tik memootje':

Aan: *chef afdeling*
Geachte heer chef,
is u ook opgevallen op onze afdeling... liever onder 4 ogen... gaarne spoedig onderhoud... autr. kollega Verh -
in spanning, uw
(handtekening)

'Persoonlijk onderhoud sneller dan ik dacht... volgende morgen nog geen 5 minute binne... bij directie geroepen... op staande voet ontslagen...'
'Wat denktu wel?... gaat zo maar niet... *man en paard noeme...'*
'Kollegaas hand geschud...'
'Veel succes... verdere leven...'
'Probeer van alles... nog wat... nerges poot an grond.'
'Getuigschrift?'
'Mild... geformuleerd... bepaalde zinswendinge... begin op goed geluk... links/rechts sollicitatiebrieve... tijdschriften... losse dingetjes... rubriekje... komt geen pers. kont. of get. schrift an te pas... voorlopige redding... beschik gelukkig over vrij vlotte pen... geen andere kapaciteiten dan licht administratief werk? Had donker uitgezien... geen snabbel-kanse...'
Ochtendpost laatste broodheer: alle andere langzaam... voorwendsel of gegronde reden... medewerking opgezegd... tenslotte ook hoofdred. Lach-Courant... blad opgeheven... *bedankt*.
Maand sober rondkomen... spaarpotje... wanhopig sollicitere... nergens poot an grond... miste kantoorwerk niet.
Honger knaagt an lichaam, verlamt laatste straal hoop... puf: nog is probere...? Dagenlang doelloos door stad zwerve... gulzug loere... vrete... komfoor.
Avond: rondgedoold... uitgeput... versuft, waas voor ogen... stapvoets... vervolg weg hoofd gebogen, bang...
'...elk ogeblik in mekaar storte...'
Voel voorbijgangers... hoor wel vaag krete...
'...die vandaan gekomme...?!'
'...losgebroke...?'
Te versuft... vrage wasse bedoele... doorlope... straatstene klettere... straatjonge gooit wat... wil straatjonge terechtwijze...

mond weigert... slechts zeure... koppig/driftig links/rechts schudde... Moedige agent... kom naas me lope... klop op schofte... duw me rijweg op... gewillig... toegesnelde kollega... bit... ruik stal.

138

Bad-man Schiedam (vervolg hs 132): Vaste klantekring? Nou... nee. Jarelang vaste klantekring gekrege... totdat Nieuwland ging ontplooie... alle mense doeselle in huize gekrege... Vóor die tijd kô-je wel prakties zegge elke week: die kom nog... en die kom nog... en die kom nog... *Wij hebbe wél hier 3 here... die kome ongeveer un jaar of 40 hier... die zijn der wel... zijn der verschillende bij van un jaar of 30... 35...* kwame al bij me vader... voor mijn tijd... en die zijn bij mijn altijd gebleve... zo zijn der wel... nou late we prakties-weg zegge un stuk of tien misschien... *Frans Vogel en C.B. Vaandrager: ...*en de politie? Controle? Zedepolitie?

Bad-man: Nooit... nooit...

*Wij: ...*verder nooit klachte... over die opschrifte en tekeninge...?

Bad-man: Ja! Inderdaad... verschillende kere vrouwe bijme gekrege die zegge:

'Badmeester... kijk is... vi-je dat nou nie ongelukkig? Kom ik hier meme dochtertje van un jaar of 9 of 10... en die zeg:

'Moe... kijk is watter op die deur sta...!'

Is voor mij un ellendig gehoor... juis omdat ik der niks an ken doen. Zo ister nu weer ut geval wat ik u daarnet vertelde... niewaar? Nu is alles weer opnieuw geverfd... *zijn op elke deur nieuwe plate gekome... op die nieuwe plate flikke zut wéér!* Dus vandaag of morge hou ik me hart vas... as dat afgelakt is voor zoon kapitaal wat-taar an besteed wor... niewaar? En dan weer te hore van mense...

'Kijk is... badmeester... da-schrijve ze an de binnekant van de deure derop...'

Is niks tege te doen... heb ut nog is un keer gehad: hadde we *voor 85 gulde an spiegels gekoch... ware nie te krijge in de oorlog... spiegels... mê-grote moeite heb ik dâ-voor mekaar gekrege... hebbe die spiegels derop gezet... en nou kunt u me*

gelove of nie... maar van die 85 gulde spiegels waster in tijd van twee weke nie ééntje meer! Meegenomen! Die schroefde ze der af...

We hebben doeskopjes late make... koste 3.50 per stuk... ik heb zur donderdagsavons opgezet. Vrijdagsavons... toen waster eentje helemaal nie meer te vinde... hadde ze meegenome... en de tweede, die hadde met un spijker... al die kleine gaatjes zo groot gemaakt... *die kleine gaatjes zijn daar speciaal om... dat daar un drukvorming op kom... dasse sproeie... maar gaan ze die gaatjes groter make... dan kom er geen drukvorming op... dan valt ut ineens rechstandig naar benede... en dan hebbie der niks meer an*.

Frans Vogel en ik: Maar... dat is pure vernielzucht...

Bad-man: Pure vernielzucht! Nou... ik zal je vertelle... jonges van de ambachschool... die flikten ut wel is un keertje... met un bakel bijder te neme... of un Engels sleuteltje... dasse zate te moere om die leidinge los te krijge... etcetera meer. Is vaak voor-gekome, dasse tege me zegge:

'Badmeester... je mag die leiding wel is nakijke... wan die sta los.' 'Dâ-kan nie... wan ik loop elke week voor ik begin, alles na.'

Maar dan ware de here derin gewees en die hadde geprobeerd om die dinge los te krijge... die moere... *zodoende hebbe we nu ook doeskopjes op de doeze zitte... die worde halfduims met un Engelse sleutel op de leidinge gedraaid*... met hun half-duimse sleutel... Gegarandeerd? dasse ook die der nog afhale! Steke ze inder zak en dan gaan ze weg... of ze gooien ut in de hoek neer en ze zegge: 'hij zoek ut verder wel uit'... Paar weke geleje nog... komter un kerel... hij zeg:

'Nou,' zegtie, 'me does was nie zoast behoort hoor... krijg al dâ-warme water tege me lichaam an...'

Die hatte hele kraan deruit getrokke! Nou kan dat geen kwaad bij ons... want wij hebben un siesteem... dat elk hokje heef zun zelfde warmtegraad die ik angeeft... en die warmtegraad is dan zo dat niemand zun eige deran ken verbrande... ongeveer zoon 39... 40 grade. Maar as dat nou heet water was gewees... zoas vroeger hier de installasie was... dan hadde ze levend verbrand... door de aardigheid om die kraan deruit te draaie... maar dâ-kan nie meer...

Wij: ...en vroeger... wel is gebeurd dat iemand brandwonde opliep... of iets dergelijks...?

Bad-man: Nee... toen wast un heel ander siesteem... toen kwamen die leidinge uit de grond... en daar zate geen moere an. Nee... tot op hede nie één ongeluk meegemaak in de badinrichting...

Wij: ...omdat je wel is hoort van gevalle... dat mense plotseling doodblijve in un doesel... dus u heef geen ervaringe van dien aard?

Bad-man: Nee... gelukkig nie nee... ik heb één keer wat gehad... dat was un dame die derin zat... die kreeg un galaanval... toen hebbe we un dokter gewaarschuwd... dat was dokter de Leeuw hierachter.

Wij: Hoe kreeg u dat in de gate...?

Bad-man: An ut schreeuwe... ze ging nog al nie te keer! Mensekindere nog an toe! Nee... en dan... ten tweede hebbe wij klokjes op de deur staan die gezet worde wanneer ze der in gaan... un half uur verder... dus wanneer de tijd twee uur zou weze dat zoon mens der uit moet... dan zou de werkster om vijf minute over twee gaan tikke:

'Denk erom meneer...' of 'mevrouw'... wie der in zit... 'tis uw tijd!' En krijg ze dan geen gehoor... dan ister altijd wat an de hand.

En toen ze zo te keer ging... ja, ik ken in ieder hokje kome hè... Dus hebbe we dokter de Leeuw effetjes gehaald... die woon hier vlak achter... en die is toen gekome en die heef ze met un ziekewage naar ut ziekehuis late brenge... en ook inderdaad is ze diezelfde avond geopereerd. Maar dat is ook ut enigste wat ik hier meegemaak heb wat dat angaat...

Wij: U vertelde over dat ergerlijke voorval met die kraan... kunt u zich op dat punt nog voorvalle herinneren?

Bad-man: Ja... op un keer... der lag un pak papier... en ik denk: zal wel un pakje wasgoed weze wat ze... per slot van rekening... jal niewaar! Dus we hebbe dat apart gelege... we hebbe dat int kantoor neergelege... en de volgende week kwam der nóg niemand om... ik zeg tege me vrouw... waar Mien!...

'Zal is kijke wattur in dat pakje zit.'

Nou... ik schrok me eige un ongeluk... en ik heb ut maar gelijk weggedeponeerd... Wat dat angaat... nee... daar is per slot van

rekening geen voorbeeld van te geve... onder de plankjes, waar de mense de voete op moete zette... Nu zijn de spiegeltjes op de mure gemaakt, maar vroeger hinge de spiegeltjes an de muur met un paar oogjes... dede ze óók hun behoefte in un stuk papier achter de spiegeltjes tegen de muur an. Of onder de voeteplank... en zette ze ut voeteplankje der bovenop... desnoods gaan ze der nog effe op staan dat ut precies gelijk kom... niewaar... dat is ut publiek wat je tussebeie krijg... Maar ik zou wel zegge: wordt minder... wordt minder... kom nog wel is voor hoor... maar wordt toch minder hoor. Dus we hope maar dat we binne enige tijd dat zaakje ook onder de knie hebbe... dat de mense zo geworde zijn dasse zegge:

'Nee... zo hoor ut toch ook niet!'

Wij: Wordt ut personeel nie afgeschrikt door dergelijke voorvalle...?

Bad-man: Nou... kijk is: personeel gaat zegge... asse dat 1 of 2 keer achter mekaar krijge:

'Nou... badmeester... ik zoek toch maar liever un andere betrekking op!'

En dan ken ik ze uiteindelijk nog geen ongelijk geven ook... niewaar?!

Wij: Wanneer moge twee personen tegelijk van un zulfde doesel gebruik make...?

Bad-man: Nou... voor un moeder met kindere... ja.. wat noemie kindere? Onder de 12 of 11... dat noem ik nog maar un kind die gerus nog door der moeder gewasse kan worde... maar kindere van 10 en 11 bij mekaar gebeurt nie.

Wij: U weet natuurlijk: dát kind hoort bij die vader of moeder... u kent ze... maar aster nou un oudere voor ut eerst met un kind bij u binnestapt met ut verzoek om un gemeenschappelijke does... hoe reageert u dán?

Bad-man: Ja... hoe zou ik daar op reageren? Kijk is: aster un moeder binnekom met 2 kindere en ze zegge:

'Moe... mot ik ook in bad?'

...dan weet ik wel hoe laat of ut is. Nee... ik geloof niet... nee... dat ik... nee nee... Ik heb ut wél meegemaakt datter hier un juffrouw komt... eh... un meneer komt die zeg:

'Zeg badmeester... ik kom vanmiddag met me vrouw en ik moet

me vrouw wasse... wantie ken nie uit de voete weges de rimmetiek.'

'Ja jonge... spijt me voor jou'... ware misschien mense van dik 60... meschien wel ouwer... 'Spijt me wel... maar gaat eerst eve naar u dokter en haal daar een briefje dat ut geoorloofd is dat u je vrouw wast.'

Heef die man gedaan... is toen bij dokter Dis geweest... is teruggekome met un briefje en dat is goed gevonde... Die man is un paar keer met ze vrouw geweest en... nou ja... ik heb ze naderhand nie meer gezien... Zo reageer ik dáár op...

Wij: Dus u kunt niet zegge datter uit het samezijn van kindere en oudere ongeoorloofde praktijke voortgekome zijn?

Bad-man: Nee... nee... Want regelmatig loopt daar iemand op de gang ook hè... controle... Mijn vrouw neemte controle over de gange en ik neem ze voor de lokette... En dan zijn er nog twee werksters hè... Dus ut minste geringste wat je zou hore... Kijk is: as un man zoon kind zou pakke... of wattanook niewaar?... dan hoor je daar direk toch wel kommentaar over niewaar? Dat kind gaat schreeuwe of wattanook niewaar? dus dan is ut al zó gebeurd... wantan hoeve zij die deur niet af te sluite... want ik ken der nog gauwer in komme dan dat hun der uit komme... Nee... dâ-kom nooit voor...

Wij: Bevalt ut werk nog steeds?

Bad-man: Ja... twas dankbaarder vroeger... hoe druk ut ook was... de mense ware blij dasse geholpe werde... maar op togeblik... toen waste klant nie koning... toen ware wij koning... en nu is op togenblik weer de klant koning hè... Toen keke ze der nie naar ofter an de binnekant van de hokkies wat geschreve stond... asse maar gewasse konde worde... dat was de hoofzaak. Want ik heb ut ook vaak meegemaak dasse in ut half uur dasse in bad mochte... thuis geen water en geen gas... dasse nog gauw aste bliksum der goed nog waste onder ut warme water dasse van mij krege... en dan name zut wel nat mee naar huis toe, maar dan konde zut thuis droge...

Wij: Nog speciale voorvalle... uit uw jarelange ervaring... die u nie licht zult vergete...?

Bad-man: Schiete nie altijd in je gedachte hè... bijvoorbeeld op un avond... hartstikkedruk... zoon 150 staan der te wachte...

kortsluiting... hele badinrichting int donker... Nou... watje dan hoort... dat is precies eender of jin Artis zit hè... Nou ja... in un tijd van un menuut of tien is dat weer verholpe... nou... dan komme ze der uit en dan zegge ze:

'Badmeester... ik kom de volgende week voor de andere helft me eige wasse... want ik heb de helft maar kunnen doen, want meer kon ik nie zien...' ja!...

Wij: Heeft u van u vader nog gekke verhale gehoord?

Bad-man: Nou... gekke... verhale... toen wast heel anders as nu... as je met je pet opkwam... dan mog je nie in de eerste klas komme... wantat was voor de elite... dâ-ging gewoonweg niet, niewaar? Die hadde un wachkamer met 4 hoge leuningstoele en un eikehoute tafel en grote kapstokke... en dan had je... ja... hoe moet ik ut nou zegge... un grote standaard hange... en daar moes je je sigaar deponere hè... en dan kwam zoon autoriteit die kwam binne en dan moes me vader... want vroeger dan kregie twee handoeke... dan moes me vader die twee handoeke op ze armpie meebrenge naar dat badcelletje en dan was ut: 'Zeg badmeester... ik wens het water te hebben op...'

...pakweg 45° en dan ging me vader -

Wij: Dus... gate bore en zo... daar heeft u nooit las van...?

Bad-man: Dâ-kan nie... wante mure zijn 10... 12 cm dik. U ken ut dadelijk benede zien... *as u de moeite wil neme*... Nee... dâ ganie... en dan is ut allemaal graniet... nou... as je daar door wil komme... dan maggie zekker wel un half uur met un steenboor derop gaan staan... willie an de andere kant kenne komme... nou... en dan hoor je dat wel... asse daar mee bezig zijn hoor!

Wij: Maar u weet net zo goed as wij... ze staan voor niks...

Bad-man: Ze staan voor niks! Want ik zal je vertelle... ik heb op togeblik 2 badcelletjes... daar is ut plaatje waar je je goed op leg... das ongeveer 3 cm gewapend graniet... is door de muur heen gebroke... dus zoon plaat graniet wor gebruikt voor 2 doeselletjes... dene links en dandere rechs... tóch te kans nog gezien om 2 plate deraf te krijge... door te slaan... dat hebben ze wél gedaan hoor! Dat zal ik u dadelijk late zien ook! Dat late ze gewoonweg ligge voor de volgende man en die gater in en die zeg:

'Kijk is juffrouw... watter op de grond leg...?'

En dan zeg dat mens:

‘Ja... wie heb dâ-gedaan...?’

Je zou eigelijk voor elk hokje zouje un polisie-agent neer moete zette...

139

PAMF & PROF (Vervolg hs 124): 4 overgebleven ape blijken soort wachpost betrokke te hebben: af en toe apekop uit spleet tevoorschijn... aandachtig rondkijke...

‘Wor tijd om te handele... moete deze 4 ape eerst overrompele... Pamf... jij naar linkse twee... neem ik andere twee voor rekening. Hoef nie bang te zijn... bijte doen ze nie... wapes kenne ze nie.’ Prof-wenk: opeens uit schuilplaats (krater)... vliegen alstware vooruit... afstand in oogwenk afgelegd... kom bij aap... angstig uit rotspleet naar vreemd vliegend wezen kijkend... angstige gebaren... probeerte vluchte... aap in ommezien te pakke... til aap op as veertje... verwonderd over eige kracht... nou andere aap... probeert uit voeten te kome... tevergeefs... grijp ook deze aap... ziezo...

Prof heef inmiddels ook andere wachter gepakt... tweede... te slim afgeweest... blijkt spoorloos verdwenen... Prof zoeke... alle kante... nergens te vinden... jammer, gaat natuurlijk andere waarschuwen, kan werk erg bemoeilijke...

‘As u deze drie nou opsluit, probeer ik nummer 4 te pakke te krijge...’

Zo gezegd, zo gedaan... ik weg met grote spronge... as reus uit ‘Kleinduimpie’... over heuvels, kloven... grootste gemak... nergens spoor van ontsnapte aap... zoeken, speuren... zonder resultaat... klauter tegen steile wanden, zoek in gaten, spleten... geen aap te bekenne...

Beetje moe geworde... eerst eve ruste voor ik terugga naar Prof... zal wel met ongeduld zitte wachte... Opeens... grote schrik... grote steen rakelings langs hoofd... vliegt zo langzaam... makkelijk met oog te volgen... draai om... net bijtijds... komt weer groot stuk aanwaaien... makkelijk met 1 hand vastgrijpen... waar zit projektiel-gooier? Spring van rots... gelijk steneregen uit alle richtingen... grootste moeite: ontwijken, vangen... ontdek

achter rots steenwerper... snel op af... aap ijlings vlucht... moeiteloos ingehaald, gegrepen...

'Ziezo... jou heb ik te pakke... ga jij maar is mee... zulle jou bij kamerade opsluite... stenegooier!'

Van alle kante kome ape afstorme... omringe... dreigende gebare... laat vluchteling los... overmacht... probeer vlucht. Nauwelijks groep ontweke... stuit op nieuwe... trachten omsingeling... reuzesprongen... telkens nieuwe groepen aanvallers... grijpe benen... kannie mee springen... klautere op... kan aanvallers niet kwijtraken... overmaat van ramp... ademhaling moeilijker... kannie bij nieuw zuurstoftablet... krachte vermindere... weerstand minder... eindelijk helemaal overmeesterd... arme... bene... borst... hoofd... helemaal weerloos... weggesleept... wil 'Help!' roepe... geluid plant paar meters voort... ademhaling steeds moeilijker... zie geen kans zuurstoftablette pakke... nadere langzaam grote, diepe vallei... moeilijk transport: reuzegewicht... valleibodem: grote steenhope... twee gate grave... primitief soort werktuige... verzet baat nie... overmacht groot... eindelijk voete in kuile... bang... gate dichtgemaakt... armen stevig vast... armen los... benen klemvast... armen los... vertrekke... op flinke afstand verzamelen.

Stenen op grote hoop aangedrage... vermoed... *fluks zuurstof-tablet*... voel meteen kracht terugkeren...

140

Kan ook al prate! Londense korrespondent: elektronies brein... verder gevorderd dan kleine kinderhersens. In staat eenvoudige vormen (drie-, vierhoeken) te herkennen. Herkent 6 letters... kan wat zeggen. Konstrukteur dr W.K. Taylor:

'Vier jaar an gewerkt... haalt peil volwassen mens... geen reden tot twijfel... Grotere machine kan hele alfabet leren... woorden... zinnen... later armen... leren gebruiken... eerst behoorlijk leren lezen en spreken... dan moeilijke taken...'

141

Kruip... moeder kom met bal andrage... rond speelgoed... plastic, gummi, massief/lucht-vulling... linnen/leer... zaagselvulling. Rolle/stuiten... grillig... jonge wereldburger talrijke verrassingen... eerste pogingen iets anders wil opleggen... omvang aarde? Dictator: luchtballon... gebeten op bal: eige leven, tartende houding/vorm... Neem hond waar: alles op alles... operijte... soms slage... wonderwel, schrikbarend. Beter voorlegge: gummibeen... beter passend bij aard... bal maak driftig... vals: beweeglijk, ongrijpbaar... krijgte ziekte in... eige schuld... zo gemaakt... bal gegeve...!

Groeie... buurt verkenne... ontmoeten eerste vriendjes... Boxballe verslete/lek... ouders onthoude bal met oog op kostbaar schoeisel... dwalen vanzelf af naar tennisbanen... hunkere achter afrasteringe... fungere ten leste: ballejongen... beloning... krijge kanvasbal toegeworpe... voor tennis ongeschikt... voor ons doel (voet-bal) uitstekend van pas komend... kan gek lope...

krijg altijd bal!

Wie waag ontkenning? Straatvoet-bal... steen-bal... eerste kolbertjes kool-pale... bal kruist pad... zeuren om cente... trek in tover-bal... bal-spel... onderwijzer wentelt globe... moeder stopt sokke... langzaam afwindende kluwe... appel... meloen... bes. Bezeten van bal... duizenden, duizenden ogen volgen gespannen bal... 44 benen.

Stamcafeetje: zuigen limonade... mannen fijn met ballen... slanke keuen... Minder aangenaam getroffen... hokkiebal: kaak, haat bal... zwicht op kermis:

‘Rolle maar... die balle maar...! Kleure geve prijzen aan...!’ Circus-cloon en -zeeleeuw boeien aandacht... beteugelen... inkasseren... Huiselijke twist... gebalde vuist... gramstorig/ balsturig... *first love*... voorzichtig balletje opgooien... eerste stukje in steekje gelaten... merk toch hoe veel meer moois los rondloopt... Onze beurt... trekke tuis... Moeder merkt toch hoe of wat aan knikker:

‘Ja... jonge... wie kaatst...’

Verwacht eerste bal... schoorvoetend... eerste lange broek... schuw eerste biertje... bal ant rolle... glaasje meer... met mate

natuurlijk... laatste bus, hartige bal... bittere balletjes... Klimmende jaren... gejaagd gebruik van ballen... vergallen vrijgezellen... Blumfeld beklemd... stuitend in stilte.

Vuurbal... Expo-ballen (duur tafelen)... hou op... buite kijf... honde, muize, ape, mense in balle luchtruim ingejaagd... technies voortraze... meeste wete der balle van...

142

Geen vastomlijnd vakantieplan... plotseling gedachte: zeereis... eenmaal in hoofd... nie meer late vare... opbelle: relatie-scheepvaartkringe... langs neus weg:

'...reis meemake... acceptabele funktie... oceaanreus...'

Relatie (invloedrijke positie) welwillend genoeg:

'...ziezo gauw geen mogelijkheid... zeg... wachtis... kun jij fotografere...?'

Instemmend gemompel (bliksemsnel denkwerk/beslissende bluf):

'Mooi... voor mekaar... scheepsfotograaf... plotseling ziek geworde... plaatsvervanger... assistent alleen doka-werk.' Achtergrond: familie-album... verslete klapcamera... jare dik onder stof. Valreep... passage boeke... getekende verklaring: scheepsfotograaf... gelieve... alle medewerking... uitoefenen funktie.

Drukke dagen, zenuwen, konsekwenties... lame nie kenne: 3 × spellen: 'Betere kiekjes'... ouwe klap inruilen... met bijbetaling: volautomatische kb-camera... zelfbewust inschepen, overlopende ijver. Handevol foto-werk voor schip van kade steekt... achterdek: onherkenbaar kluwen vaarwel wuivende armen... Stralend begin... onvergetelijke dagen/nachten... ziekloop met vrijbrief in Blinden-land... leg alle mogelijke/onmogelijke gebeurtenissen/-jes vast... afwisseling welkom: kleine wereld in volle zee... veel vereeuwigen, namen/adressen noteren... vriendschappen/-jes tussen neus en lippen... handdruk hier... drankje daar... aangeboden... gevierde figuur.

Vrees bij elke nieuwe knop-druk voor mislukking... valt mee, te danken an tips assistent... goedzak: leeuwedeel late doen... mislukkingen uitschakelen... kaartsystemen namen/adressen...

juiste fotoos juiste mensen.

Ondertussen: eten en drinken as nooit tevore... van voor tot achter... onder tot bove... hoog tot laag... schip bekend... iedereen gegroet... fotograaf te vriend gehouwe... goeie maatjes. Ondergeschikte op zeekasteel... ingeschreven pers.lid... slaap wanneer/zolang ik wil... en de kapitein?

Kapitein (autoriteit op spel) moet optreden...

'...verwacht u om 12 uur in zijn hut.'

Bediende weggesnauwd... 2 uur doodkalm aangeklopt:

'U had mij ontbode... kapitein?'

'...loopt spuigaten uit... mooie levetje... insubordinasie... wor te gek...'

'U bedoelt... kapitein?'

'Wat ik bedoel...?... rechten... vrijer dan elk ander bemanningslid... openbare gezagsondermijning... fraai voorbeeld rest personeel... kan veel door vingers zien, maar dit...'

Lijkbleke gezagvoerder beheerst moeizaam totale woedeuitbarsting... vervolgt bewonderenswaardig kalm:

'Maar goed... ast hier bij blijft... as meneer de Fotograaf int vervolg ietwat normaler' (spot-toon) 'te werk' (na-druk) 'gaat... graag minste zijn... zanter over... tusse twee hakies... wanneer krijge we eindelijk is wat werk te zien? Scheepsbal... druk inde weer gezien... leuke opname geworde... wie allemaal?'

Stapel negatieven... tergend langzaam tevoorschijn gehaald... stuk voor stuk begerige kapiteinsogen voorgelegd.

'Wilt u zo vriendelijk zijn... kapitein... tegen ut licht houwe... voorzichtig an hoekjes beetpakke i.v.m. vingerafdrukke...'

Gezagvoerder brandt van nieuwsgierigheid... met eerste negatief naar patrijspoort: binnevallende bundel zonlicht...

'...is zien, wat meneer de Scheepsfotograaf klaarmaakt.'

'U twijfelt an mijn kunne... kapitein?'

Breje rug:

'Nee... nee... nee... nie verkeerd begrijpe... is kijke... wat? Is dat... hè... wie is dat...? Wie durfter...?'

'Kijktu is goed... kapitein.'

'Vertel op... wat gebeurter allemaal op mijn schip... bereikbaar voor camera-oog... kan nie door beugel... en dat int opebaar...! Wie...?'

‘Met permissie... kapitein... wat vintu zelf? Tis maar un negatief...vast indruk hoevt wordt...’

Gezagvoerder krimpt in mekaar... schot in rug? Krijtwit gelaat. ‘...geen voorbeeldige fotoos... kapitein? Zalze zo gauw mogelijk late vergrote... briefkaart? 18×24? Lame kliënte nie graag wachte...’

Bons (spot-toon)... deur in slot... rest reis vis-vrij...

Scheepsfotograaf ant werk vanaf wal... camera op keie... onverwachte zet... iemand met volautomatiese kb-camera... exkuses... radeloos rondkijke... rest foto-apparatuur (w.o. andere cameraas) al aan boord... vertrekfotowerk dreigt in water te vallen... Druk wuive... geen idee: worde geen opname gemaakt. ‘Samsam... lamaar aan mij over!’

Veel omhaal... klik... doordraaie... klik... n.b. rooie venstertje... nummertje zoveel...? *state werke met lege camera!* Tegenslag? Klik.. doordraaie... klik... stale muil... exakt aftelle... 72 opname... achterdak zwart v. kliëntèle... klik wuive... Hartelijk afscheid... ‘Bedankt...’

‘Nee... jíj bedankt!’

Verzending geregeld... verrekening... Toon vrijbrief balie

Scheepvaart Mij.: kopie passagierslijst.

Ouwe negatieve opgescharreld... honderde briefkaartvergrotingen... vorige reis... naam schip onzicht-/onleesbaar. Fotograve-milieu: tintelende ogen herinnering kapriole... veelzeggend ontmoetende ogen...

143

Filmliga. Geachte aanwezigen: wilt ons s.v.p. met enig begrip tegemoet trede... hedenavond. Kwaliteit, van wat we gaan biede... hedenavond... laat afentoe wel is watte wensen over... Wat wilt u? Opnamen onder moeilijkste omstandighede vervaardigd... klein voorbeeld zal duidelijk maken... hoe moeilijk... menen: weinig klementie uwerzijds niete veel gevraagd...

Halverweg film kleine onderbreking... door uiterst zorgvuldig toegepaste montage kunnen bewerkstellige: nauwelijks storend. Blijft voor nauwlettende toeschouwer, die u allemaal bent, natuurlijk nie onopgemerkt: op dat moment camera uit handen

camera-man gevallen... op dat moment... zoas enkelen uwer reeds weten... linkerhand camera-man weggeslage door granaat... *wattum nie belette onverstoorbaar verder te filme*... Ja... kzie ons erelid al stralen op eerste rij... en terecht!... staas op kollegal opdat ik je rechterhand kan drukke... un hartelijk applausje... dames & heren! En dan gaan we nu toch echt beginne... al weer veel te lang gemaakt... genoeglijke avond!

144

Slordig gesprek in Rotterdam (Bekort/sam.)

Zaterdagavond 8 uur, Gaffelstraat, 'De Pijp': café, sociëteit, rendez-vous plaats. Deur wil niet open: dient op bel gedrukt.

Klein, bruin luikje gaat open in bruine deur:

'Wat wilt u, meneer?'

'Ik kom om te interviewen... Vaandrager... Sleutelaar...'

'Ja... ik kén ze wel...'

'..8 uur afgesproken...'

'Maar ze zijnder niet.'

'Ze komen...'

'Ogeblikje.'

Tweede hoofd, tweede stuk witte jas:

'Maar ze zijnder niet.'

'Ze komen... afspraak was 8 uur!'

'Komtu dan maar eve binnen.'

145

Monastery pop... 'temple music'... 'powermusic'...

'Tieftetempel uit!'

'...only *Rubbel soul*... & *Out of our hats*...'*

'Rest hoef nie...'

Filter *Gladstone*/King Size/Mild 25's... Zoef... na 20 (?) min. al weer weg...

'...illustreert e.e.a. an hand van meziek...'

* Beatles & Rolling Stones

‘Mona Lisa...’

‘*June Christy*...’ (op schoot bij Pete Velleman... ?... Swing & Sweet?... Musica Americana...?)

‘...vanmorge naar dierarts gewees... Cocker gejastreerd... gezien... beetgehoue... in rooie handdoek&dwangbuisje... én pisse én kakke... én stinke... én te keer gaan... herkende plaats van vorige sjots... kroop weg in vensterbank...’

‘Pak um maar...’

‘...vrouw dierarts... warme oge kwame om hoekie kijke... *hande dierarts*...!’ (Kursivering van mij!)

‘...kom wel langs...’

‘...kom wel goed...’

‘...rotjonge...’ (?)

‘Hooris wasse der vrage... snotape...!’

‘Waarom bennu boeke gaan schrijve?’

‘...1 v.d. boeke die blijve...’

‘...tonke dracht... goeie lay-out...’

‘...die behoeftevogel... die behoeftevogel... die behoeftevogel... die behoefte an buksjek... buksjek totaal... zwemset... jatbad... jetbed...’

‘Bo...’ (jazz-ankette)

‘Geen nieuwtje... altijd nieuw...’

‘Meneer is an un nieuw boek bezig... zegte kapper teminste...’

‘*Agatha Christie*... blijf doorlope...’ (Telegraaf) (Mouse-trap)

‘Aantal bade was gezakt...’

‘Gas!’

‘Weg nona!’

‘Hellup!... Meziek...!’

‘Dur zittoch un band...?’

‘Smaak raak...!’ (Micke...)

‘Tenks... pana... tenks...!’

‘Herhalinks-oefenink... Snoyola...?’

‘Voor belangstellendu... u staat hartstikke bloot...’

‘Lichdruk...’

‘Haagse Bos...’

‘Nee... stil nou... dit is instrumentaal...’

‘Afwende...’

‘...ga verder breie...’

‘Meid... merie... spacie...!’
‘Future of ze press...’
‘King...?!’
‘Die kranttuk-koning...?’
‘We kno ietsozer...’
‘Heel peket...’
‘Luns-peket...’
‘Neekitlunspeket...’
‘Lectrickladyland...’
‘Mescaline...?’
‘Waterproof... niksomtlef...’
‘Eigeluk heb ik altijd kestraatzanger wille worde...’ (Sjonny... Meet is... vergelijk Kerry Peket... Union Gap... 1 van beste remantiese zangers... vergelijk Kerry Broker (Broeker) (Booker) Brooker... (SIE und EHR!) vergelijk bob Delon... vergelijk hh Hand-Riks... (reiks... rijks...) haakje sluiten...
‘Houjevas...’
‘Kijk kat uit boom...’
‘Meestal heel langzame nummers...’
‘...wil nou eindelijk *die kaart* wellis volmake...’
‘Ope brief an Sjonnie Hoes...’
‘Groete van Love-goddus...’
‘Geen toploss-bediening hier... juffr.?’
‘Heel wollug komtie deruit...’
‘Uitgeslote...’
‘Abseluut...’
‘Netuurboater...’
‘1... 2... 3... 4... hoedje van pepier?’
‘...lene Miene Mutte is de baas...’
‘Zooooo... verschrikkelijke luchzak...’
‘Nonnekoor...’
‘Knonnekoor...’
‘Knonnevlees...’
‘Knokkefees...’
‘Knokkefestival...’
‘Maaktie weer de toer...’
‘Is weer is de dader...’
‘Kijkglas vol?’

‘Helemaal van kaart...’
‘Te dun?’
‘Deur dicht!’
‘S.V.P...’ (Start your *own* party! Verschrikkelijke Buswijzer...!)
‘Red Band... schatje...’
‘Top drop! Top drop!’
‘Basasgieter(tar)...’
‘Dag jongelui...’ (Barend de Beer)
‘Doorluchtund schoon...’
‘Hou an die lange lucifer... lange lijs...!’
‘Telex... telex... telex voor meneer... Bas Gieter... of Guitar... of Gietaar...’ (jankunde/Gitare!)
‘Ik ben de Wasserette... ik ben van de nette...’
‘Een held van onze tijd...’
‘Bietje rilligjeus mag bes...’
Pana!
Iik zit hier lekker... lang werk... en jij?

Beste Cor.
Die twee stukken dat is maar *één trip*.
En binnenkort nog een stukje scha (doorgehaald) matriaal.
Have a good time... from your... *Pana*.
Tenks... pana... THANKS!

146

Scheurkalender: Raadsel voor kinderen van 8-10 jaar
Wie weet het?
Verborgen bloemennamen
Mien kijk eens in de kast er staat iets voor je.
De wind is haast aldoor oost.
Kees is er ingelopen op 1 april. (Kursiv. Kees Vaandrager)
De kinderen waren hun papa ver vooruit.
We hebben tusen *(sic)* het koren bloemen gezocht en een grote bos geplukt.
Oplossingen met gedrukte opgave inzenden, liefst per briefkaart, vóór..... a.s. aan
Uitgeverij De Bezige Bij, van Miereveldstraat 1, Amsterdam...

in linkerbovenhoek ‘De reus van Rotterdam’... druk...

Onder de goede inzenders worden drie boeken verdeeld. *Zoetwatervissen (deeltje 2)* Mijn hoop dat het boekwerkje ‘Zo leer je vissen kennen - Zoetwatervissen’ allerwegen gunstig onthaal ten deel zou mogen vallen, is - ik mag met grote vreugde konstateren - ruimschoots in vervulling gegaan. Ten bewijze thans tweede deeltje.

Mijn *(M. Bot)* vreugde gaat allereerst uit naar uitgeefster RIZLA, die moeite noch kosten heeft gespaard om eerste deeltje, en nu ook weer tweede deeltje, fraai uiterlijk en voortreffelijke inhoud te geven. Mijn vreugde betreft echter niet minder dintense belangstelling voor plaatjes en tekst, immers er ontstonden bij vele verenigingen in den lande hele ruilbeurzen. Bewijs voor mijn stelling in vorige Ten Geleide, dat velen natuur in huis halen en daardoor groeiende vrije tijd benutten voor onderzoek natuurgebeuren.

Lijkt eentonig: weer 50 prachtige kleurplaatjes naar unieke fotoos van de heer A. van den Nieuwenhuizen. Wederom kleurige kaleidoskoop van boeiende vormen en kleuren in exotische onder-water-wereld, waar reeds velen naar uitkeken.

Met tegemoetkomen aan én levendig houden van belangstelling voor kalmerend wereldje achter glas heeft RIZLA wederom velen aan zich verplicht. Stellig zal ook tweede deeltje minstens even gul onthaal vinden. U zult er aangename en leerzame uren aan beleven.

M. Bot Voorzitter Ned. Bond ‘Aqua Terra’/Adm. adres:
Nassaulaan 23/Hilversum/Bek. sam./
Beste Franse sigarettenpapier... verdraaid goed.
.....

Studie III/tolle lege/Gymnasium Erasmianum/1962
Dichter/Voor Lineke

Een dichter, wanhopig, weegt woorden af, zoekt in zijn begroeide hoofd naar onder andere moord, verkrachting, partijstrijd en het o zo mooie pas gelezen gedicht (hoe was het ook weer). Hij zweet, kreunt, baart mismaakte zinnen: kinderen uit nood geboren, overwint de angst voor het zo witte papier en schrijft. Zit op de grond, sigaret tussen de lippen geklemd - wil het nu

eindelijk komen? - breekt het sonnet in stukken en puzzelt zich zo een kompositie van onschatbare waarde, beschrijft haar benen, mooi, lang abstrakt, meent zich verliefd en stort zich uit op het laatste blocnotevel.

Klaar, lacht hij, overmoedig wereldbestormer en drinkt een biertje temidden van zijn vrienden, makkers, fans, op het grote artiestenplein.

Nog later klimt hij weer op naar zijn zolder, geen bloemen, weinig bezoek, verbergt zijn ellende onder de haast kale dekens, steekt een sigaret op en met de half verkoolde lucifer schrijft hij boven zijn kussen ‘moeder’, eenmaal gewoon, eenmaal groot en eenmaal onzichtbaar, want de lucifer was op (hoewel zijn moeder al jaren dood is en hij altijd ruzie met haar had).

jop.

147

Open brief an Adriaan (en Johnny Hoes) (20 augustus 1968)

Beste Adriaan Hoes,

je songs, vorige week op de radio, waren een verrassing, onhollands, ik bedoel: internationale allure, onverwacht vakwerk, een ‘andere’ Hoes.

Ik heb zoon donkerbruin vermoeden dat we zaken kunnen doen, met muziek waar wij, maar ook de oudelui, een kick van krijgen. Je vader heeft ervaring met J. Cremer. Het moet toch trefzekerder, opzienbarender kunnen? Ik dacht aan een nieuw label (bij jullie?) voor pop-vanmorgen... jij, Cremer, ‘Sexman’, Pana Oxblood... Pana & Shirley... als ze wil... en ik denk dat ze wil: ken je haar duwetjes met ‘unknown composer’ Robert Dahl, op Havoc?... en wie nog meer? Kerry Brooker?

‘*Sexman*’ is een idee van Oxblood en mijn persoontje... geïntroduceerd in eerste Hoepla, naast Arthur Brown... magneet... soulmachine... aaiend... razend...

Prijsbewuste melodieën voor ‘Sexman’ & ander Vaandrager-matriaal... gekomponeerd door Snoyola... classics... zoals Keith Reid? (Meedenke... nie meespele... Procol Harum!)

We zoeke... al veel te lang... naar ideale bekking voor deze Nieuwe Stroom (Nieuwe Stijl).

We zijn ut nu eens... mede door dingen die ik van jou opving... dat het ‘Sexman’-peket... voor optimale impekt... eerst met alle mogelijke studio-raffinement... zonder ‘group’ of ‘namen’... maar onder Super Visie... gerealiseerd moet worden... Die toffe bune-bekking komt dan vanzelf wel... dachte we hier in Rotterdam (Rotoon?).

Hoop je indruk gegeven te hebben van onze showbisnisdroom. Asjut ziet zitte... en as Senior ze zegu geeft... moete we gauw is tokke... Intussen: groeten (Prov.) van Tante Truth... nou ja... van de hele Sumatraweg... van de hele Rotterdamse Bevolking... en vooral van

(was getekend)

Bisnisfriend Sleutelaar (je vader weet wel wie ik bedoel: was met Cremer bij jullie) sprak indertijd vol lof over jullie opnamefaciliteiten...

148

Hans,

Ik geloof dat we de affaire met je stuk over Het Hitwezen (wat is dat nou eigenlijk?) aldus kunnen samenvatten:

In de eerste verzie kijk je er tegen op.

In de tweede verzie kijk je er deels tegen op en deels tegen aan, en doorheen.

In de derde verzie kijk je er tegen aan, en doorheen.

Gevraagd: een vierde verzie waarin je er in kijkt.

7 nov. 1963

Hoeveel handtekeningen heb je gezet zaterdag?

149

(Hitwezen)

Ik vind de Amerikaanse verzie veel beter
dan de Nederlandse verzie.

Sexman-peket-lieriks:

a

Where's the action?
Here's what you want... *hebbie nou je zin?*
Attraction?
Her's action and more...
attraction!
Action in atraction...
Take it?
Or leave it?
Attraction?

b

I lied (by omitting):
I saw her again.
She gave me her overall-smile...
I was speedsless.
I cant stop thinking of you...
I dwell... restless... in town...
I'm looking for you.
Everyday... everywhere... everley brother... every bird-dog...
Next time
(alone/not alone)
I stop you.

Next one?
The one?
When will I see you (again)?
Today? Tomorrow?

Anti-nona?
You're the blonde? *(she is blonde)*
futune-teller pointed out?
Where are you?
You understand?
Adress?
Telephone-number?
Keep chasing...
Comes...

Shoot...
Rite! Quite right!

Beste Snoyola,
ik mis mijn ‘stream’ (STRIEM)-tex... heb jij nog un ex of doorslag? Wil je me die dan sturen? Van welke texte kun je me nu melodieën (blad-muziek?) bezorgen? In ieder geval, dacht ik... van ‘Sexman’, ‘Hi-life’, ‘Diogenes’ en... ‘Stream’?
Ik wil er nou toch wel werk (lang werk) van maken... uiteraard ook in jouw belang. Licht me even bij. Groeten aan je vrouw. (Hoe) loopt de nieuwe formatie?

Beste B.B.,
helaas, kon je niet te pakken krijgen tijdens massale Flight. Je hebtut gehoord, neem ik an: ‘De reus van Rotterdam’ en ‘Sexman’. Wat krijgen we voor optreden? Groeten van... Gaarne volwassen honorarium (2 × ƒ100 ?) per spoedsjek.

Dear mr Dahl,
remember our meeting at Hoopman's? I was with Oxblood...
you gave me your ‘Song from the heart’.
Please have a look at the 2 songs I send hereby. Are you interested to make music to match? We're busy rehearsing so we can produce as soon as possible a ‘Sexman’-LP. We'd be glad to hear from you.
Sincerely yours truly (doorge ixt)

Beste B.B.
Hoor van kollegaas die optraden op Flight dat intussen
honorarium is overgemaakt. Ik echter zag nog naks. Hoe zit dat?

c

I fall soft... feel nice... this is
my climate... vibrant condition...

This is spacy...
This is hi-life...
This is my life...?

I see (you) (your) sound.
...you're round.
...you found
Same speed?
Control?
Output?
Nature's perfume...
Nature's system...
Shortime?
Forget it...
Give... break... single blessedness...

d

Diogenes... you know?
Greek wise guy... happened years ago... Diogenes...
jacked off in the middle
of the market-place. To show his independence... Diogenes May be
not your cup of T?
I dig Diogenes...*

Gulp gaat ope...
Ga strope...
Laatut lope...
Ben geen slome...
Ben geen vrome...
Latut kome...
Laatut strome...

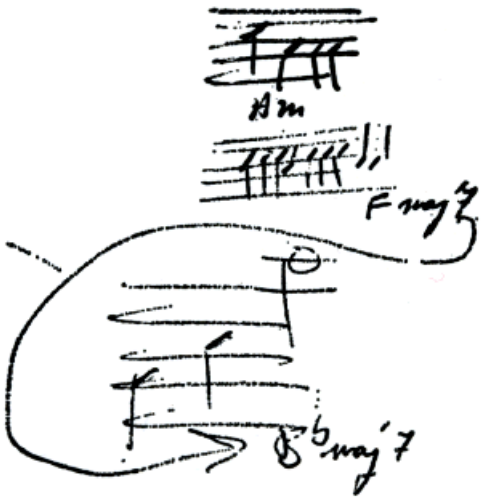

e

Wanna see you...
Wanna hear you...
Wanna feel you...
Wanna talk!
Phone...
Wanna reach you...
Rite!
Scarcely had time
umeinanderkennezulernen.

C.B. Vaandrager, *De reus van Rotterdam*

Wait...
For four trains...
You promised...
...cold.

When?
Stayawaylong...
Want you
to leave
with unforgettable impression...

f

Reach out... like Siphilis (Sisiphus)
for grapes...
...thinks: fruits mine... escapes...
Here you are!

g

T-boy (slow)
Love... fighting... no pillo... before
kissing... being friends...
Stab back... no toy...
Dangerous... furious... violent...
Fast-eyeink... diff.beauty... flash... dress...
Respecter... scolding fishwife
Ashamed... right... can make it... deserves blue
jeans... lives... wonder!
Can't forget... never! never! never!

Ging der un paar keer bijna onderdoor...
gooi geen ouwe schoene weg... voor nieuwe...
pik vander... wadik van niemand pik...

Hard time... I know...
This time... new time...
You no?
Concentrate... target-pratice...
Name means... don be set... age

not impotant
New brand... appearences against...
Slow... buy... slow... T-boy...

Ksweerutje...!

h

Ollady... ollady...
Look at me...
Don overlook... stretch out...
Don ignore...! No stranger...!
Change...
Something to hide?
You can hold your tongue?
See much...
Your taste?
Impressed?
Lost control?
Who?
Whats wisdom?
Youre free...
Never mind... enter mind... right before
you... my eyes are
Here... (zanger wijst)
See what I mean?
Enter eyes... lets see...
Ollady... ollady... olloom...
Come&go&come&go... dare try
te keep me in your o *(circle)*
Use flame... ollady... ollady... I'm
Yours...
Progress... why stop? You...
like it? See... build up...
Wier free...
ollady... ollady... stay...

i

Gimmy red light... common bb...!

Big spender?
Where are you?
Speak... easy...
I'm yours... I'm here... out in streets...
Your invention... intention... intervention... ventilation...
See... *(ksie ut duidelijk zitte...)*
Use brains...
Don Dream...
Grab o *(ring)*
Green?
Big time? Spender?
Doors open... arms open... thanks... thanks...
Sing from abundance...
Cows hear... & give more
milk *(isju bij dood?)*
Harvest time... harnass-time...
Plenty... plenty... (vollop... volluk!) bread...
Helfie... welfie... secret?
Blut... trans-
piraat-
zee... tears...
Self-supporting?... *Wassaldur straks op tafel staan?*

Hallo Cor,
heb gehoord dat je voor de volgende speelgids stuk over 'Sexman' gaat schrijven. Zou het erg fijn vinden, als je enkele van de 18 zw/w. fotoos die ik gemaakt heb, erbij zou willen laten plaatsen (met naamvermelding uiteraard). Liefst de serie van 3 met de beha. Bedankt voor de moeite! Gegroet!
Peter (Mathieu Martens/Rotterdam)
Ik ben voor 1 à 2 maanden naar italië. Als de Nieuwe Stijl
ondertussen uitkomt, bewaar dan een paar exemplaren voor me.

j

No works... necessary?... Yes... necessary...
Smile...
Thanks... for speed...
Thanks... for inspiration...

Thanks... for energy...
Thanks
Thanks
Thanks
Thanks
Thanks
Thanks
Works...
Work...
Genius... can work...
Lady-assistent...
(Vrouwekoortje herhaalt)

k

I'll... never do it again...
Thought whole sing over... was wrong... understand...
I'll... try...
I'll... do... lissen...
Cant sleep... please...
come back... didn't mean... I
want you... only you... you...
have to understand...

She wants me... only me? She can say... so much...!
Sis blutgeil!

Ill... I'll... I'll...
Here... hebby ze key...

l

Troubles... why did she leave?
Can miss you... better than I
can...
Saw you in town twogezzer... ksag jullie wel hoor...!
If I see her alone... just tell her...
Take bag...
Never come back...
Out!

Out! (Motje wel de deur ope doen... zus...)
No satisfaction?
Bed protection? (lame nie lache...!)
Hurt me... maar dan wel
with whole truth...
No lies... slander... scolding... scoffing
Fish-wife... human be-in... whichcraft... dragondir... ty
Leave me alone... stay
where you are... disgusty miss gusty...

m

Smameless kids&cats... sexy miss Nona... *'Sleepless Nights'*
crawl in curls...
clinch in chest... eat ears...
Kids in lap... cats on shoulders:
your friend...
Hello kids!
Hello cats!
Your playmate...
Think of o *(Nussing)*
My stoys... your toys...
Your toys... my toys... *afgesproke*...?

n

Pray... for Clay... and Doris Day...
Matter of condition...
No mission... better:
condition... where will you
Hit?
Pray... for opponent... not
Innocent... ready for Action?
Stay&win:
same figure...

o

Al's Midnite-blues[*]
Midnite... tomorrow on its way...
tomorrow... with all its sorrow
is still so far away...
empty&blue
mid-nite... I should have been fast asleep
hours ago... been
crying baby... crying cause I miss you so...
Mid-nite... & I'm singing low-down blues...
Hoping to win in this game of love...
But o so afraid I might loose...
Mid-nite... while the world's in a slumber...
Worry about you and wonder...
If this love of ours is here to stay...
praying that you'll never leave me...
hoping you will never... stroy... *(moeilijk leesbaar)*
Yes... in these wee hours... when I'm all alone...
I miss you most of all... little mamma...
so come back to your daddies embrace...
where you belong!
Call call you Monday...
with love... your Daddy!

p

Bye stones... bye streets... *(set medium tempo)*
How many times
did you see me... passing by... sometimes
with smile... more often with sigh...
How many walls
did I touch... with fingers... going home
late... still wanting to linger...
This is last time... bye bye! Remember
me crying... sighing last sigh...

* Be my gast...

Passing by stones... by streets...
feel you... see you: other eyes/other feet.
Lastime counting you... someone else
will come... maybe will do.
Not your fault... love said bye... to me.
Take some other route... save memory...
Hello bookshop... smiling magazines...
Please adapt covers... mood I'm in...
Listen... Baker-record... build-in sighs...
Cruel reminder... all a lie?
Last time... why must it be...?
Why baby... goodbye... to me?

q

Poison I'm afraid of... poison I long for...
Dangerous elixer... syringe's met-set touch...
Like to know:
Who... made it so?
You agree... with searching me?
Invisible liquor... fingers cant keep...
Sinking message-bottle... ocean-deep...

r

Forget it...
Nite removes... morning crude&gray...
No more reception (kiss... kisses...)...?
No more say... little words...?
No use... whispering name... once more...?
No use... whispering... 'I adore...'?
Cant help trying... though I know... all
waste... keep on lips... fainting
taste...
Hadn't rite to say... to many ties to
Other... cant be shared... Remains: forget it...
go away train...
Dear... dry tears... belong to
Other... since
so many years... too late

to change now... why...
All misery? Please... forget it nite... best thing to do:
soon next one... will
be tender to you...

s

Do you know... what I saw... when
I left you... finishing game...?
Flames... burning plane... burning pain... dog
run over...
What I felt?
Fingers... knack-strangling...
What I heard?
Sobs... child naked... cold
Cry... gold-killing...
What I tasted?
Salt tears... death-near poison...
That night... world-misery concentration...
Sorrow... injury-culmination...

Defend Procol Harum!
'A whiter shade of pale...'
...echo... nog altijd goed voor schok her-en-der-kenning...
medio-mei nog totaal onbekend... maand later nr 1 op alle hitparades ter wereld... 350.000 exx in 10 dagen... 8.000.000 exx in 6 maanden...
'A whiter shade of pale...'
Melancholie-kristal... target: general soft spot... onweerstaanbaar/voorspelbaar/uitgebalanceerd/klassiek... woorden raadselachtig... optimale gevoelswaarde... explosief... surprise hoog/laag, behalve voor Procol Harum.
'Probably most startling impact ever by debut single...'
'...which we were all whistling...'
'...ons liedje...'
'...ons vakantienummer...'
Kwartaal retraite... stilzwijgen... nieuwe piek:
'Homburg.'
Zelfde recept... zelfde effekt... onberispelijke weemoed...

iedereen mond vol van... stil van...

Trug in schulp... kwartaal later... ritme opgevoerd:

'Quite rightly so.'

'Nie bepaald hoge frekwentie voor top-groep...'

'Massieve seller...'

'Nie van tongriem gesneje...'

'Klasse waargemaakt...'

'...volledig ingezakt. Schijn nie veel meer an te doen te zijn...

was ineens over... zoals dat zo vaak gaat...' *(beste stuurlui)*

'...elke keer verplicht ijzersterk nummer.'

'...uit allerminst benijdenswaardige positie trugknokke tegen septische mense...'

'Karakter!'

'Vergeetboek in...'

'...vergeetboek uit!'

Gary Brooker... Matthew Fisher... Dave Knights... Robin Trower...

Barry Wilson... en *(onzichtbaar)*... Keith Reid *(ziekefonsbrilletje)*.

'...lache je nie bepaald toe...'

'Ouwelullegroep...'

'Ouwelullemeziek...'

'Kweenie...'

'Geen kommentaar...'

'Zwijge hoofdzakelijk uit zelfverdediging... gevoeles moeilijk onder woorde te brenge...'

'Geen foefies...'

'Plaatgeluid is bühnegeluid.'

'Geslaagd... overend gebleve in bijna onmenselukke strijd...'

'Uitstekende meziek!'

'...must consolidate fantastic first impression... feel sure they will...'

'Big bisnis...'

'Geef ik je te doen...'

'Defend Procol Harum!'

Zelfs orgel is blaasinstrument. Orgel breng muziek voort als in pijpe luch tril. Orgel heb veel pijpe... sommugge erg lang... sommugge heel kort. Geen twee pijpe ut zellufde... lange pijpe brenge lage tone voort... korte pijpe hoge tone... elke pijp eige toonhoogte.

Gary Brooker (zang/piano/kompositie voorheen: elektrische apparate) & Keith Reid (Reed? Tekschrijver/kreatief leider/Harum-bewaker) reflektere op advertentie Matthew Fisher (orgel):

'Ze draaide paar songs voor me af... von ik eers nie geweldig... wou ut in beraad houe... draaide ze nog is... begon ze steeds beter te vinde.'

'A whiter shade of pale... in 1 keer op plaat gezet... snelste omzet in Decca-geschiedenis!'

'Val niet te definiëre... nie op bepaalde dinge vas te legge.'

'Nie avond an avond optreje... rustig an, breke snare nie...'

'Nie voor poen... voor onze gemoedsrus... nie afkerig van poen... schijn leve komfortabel te make...'

'Hoof koel... zeer zelfverzekerd.'

'Top-hit... gewoon nie tege te houe... kon gewoon nie anders... zijn we nie kepot van.'

'...veel vertrouwe in mense achter ons...'

'Ik blij waar ik zit... en waar ik zit, zit ik goed.' (Dave Knights) *'Procol Harum slaat alles...'*

150

Daan van Golden is een Katendrechtse jongen. Hoe rot het ook is, we moeten reëel blijven. Ook Vaandrager is van Katendrecht. Dolf Henkes/Rotterdamsch Nieuwsblad.

Vertaal-kuns. Vertalen - woord duidt al an - wil zeggen: iets van dene in dandere taal overbrengen *(transponeren)*... Wie zich waagt aan stuk te vertalen, komt onderweg moeilijkheden tegen, talrijk&van aard zeer verschillend. Zwaar(der) wegende perikelen... ligt an kategorie, dat betreff, stuk tex vertegenwoordigt...

Stel: moet zakelijke Franse brief vertalen... brief eeuwe oud... opgave, late we zegge: hedendaags Nederlands... moet ik eerst kennis nemen van eeuwe oud Ned... om *ekwivalenten* voor Franse terme te vinden... op begrijpelijke manier vastlegge... Ook vertaling eigentijds epistel kan moeilijk zijn... makkelijkst as talen tot zelfde -groep behoren... altijd beschavingsgebieden, die bepaalde brief-termen (nog) nie kennen...

Dergelijke probleme ondervind ik ook met vertalen van wetenschappelijk werk (speciale vaktermen!)... vandaar dat veel woorden onvertaald blijven... toch begrijpelijk - of worden begrijpelijk - voor iedereen...

Waarom blijven woorden als *psyche* en *logos* onvertaald? Waag poging tot vervanging door passende vertaling... kies altijd woord dat juiste gevoelswaarde mist... dekt oorspronkelijk niet. Langzamerhand... door herhaald onvertaald gebruik... inburgeren... op zichzelf begrijpelijk.

Blijkbaar is vertalen van stuk-tex afhankelijk van aard stuk-tex. Van onpersoonlijke, meedelende tex... kan zelfs persoonlijk, maar wel logisch, verstandelijk proza zijn... kan gezegd worden: 'Vertaling is goed, als gedachtegang nauwkeurig weergegeven is... kortom as vertaling *juist* is.'

Zoas hogerop gemerkt: wetenschappelijk werk ingewikkelder dan zake-brief.

Maar niks van dit alles weegt op tegen gevaren/moeilijkheden, die oprijzen bij vertaling van romans, gedichten etc. *(literatuur)*. Proza-vertaalproblemen kunnen onoverkomelijk moeilijk lijken. Vertaal streekroman zodanig in Frans, Duits, Engels... dat vreemdeling ontroerd is... getroffen door sociale tendens... Welke vertaling tovert plaaselijke kleur *(couleur locale)* voor ogen, dialekt-charme? Dit is 1 voorbeeld van moeilijkheden rondom vertalen (streek)proza...

Maar nou poëzie! (die verzen...)

Hoeveel liefhebbers pijnigden hersenen?

'Vertalen is verraaien' (zegswijze)

Kras uitgedrukt? Feit: héél, héél netelig... oorspronkelijk geen geweld andoen... geen verraad t.o. gedicht&geestelijke vader. Niet zonder meer overbrengen van woorden in andere taal... komen veel meer factoren om hoek kijken... *Gedicht, goed gedicht heeft wat te zeggen*... wil gedachte (idee) kenbaar maken op indirecte manier (beelden/associatie)... andersins onmogelijk... Voor bepaalde gevoelens gebezigde beelden wisselen van land tot land. Klakkeloze vertaling zal meestal niks te zeggen hebben... of we moete toevallig zelfde beeld kennen. Andere mogelijkheden? Vertaling naar klank... wroete in woordhistorie *(etimologie)?* As kunstwerk maar niet ontzield wordt!

Behoud van logiese gedachte-lijn, zeker daarin verborgen... Getrouwe reproduktie volgens richtlijnen-logika herseschim? Herschepping kwa ritme, bewogenheid, beeld/woord... ja... as vertaler godganse leven met karakter, zielstoestand enz. van buitenlander bezig is (na leven gerijpt door ervaring). Jong persoon kan onmogelijk geslaagde vertaling leveren van waarachtig dichtwerk... missers slechts op eigen kracht tot minimum beperken... vooreerst grondig kennisnemen van taalen stijleigenaardigheden... zo na geruime tijd ritme vatten... bij voorkeur verwante geest: makkelijker aan-/navoelen... inleven... persoonlijke visie (interpretatie) blijft meespelen... door vertaling heen-spelen... hoe zielsverwant ook... Paul Rodenko wees op nieuwe mogelijkheid (nieuw gezichtspunt): vertaling los van schepper... zoas schilder stuk natuur overbrengt op doek *(à travers un tempérament)*!

Om lang hoofdstuk kort te maken: overdracht totaal-gedachte/mededeling op geen andere manier te zeggen... nauwkeurig rekenschap taal-, stijl- en ziel-eigenaardigheden... graven in innerlijk... nogal diep... Grote Dichters (Idee-Dichters) (Bezeten Dichters) komen met pijn tot vertalen... teveel gekonfronteerd met eigen spanningen.

Tot zover over vertaal-kunst.

151

Schrijfster beledigde politie (Het Vrije Volk)

'Voor iemand die zich schrijfster noemt en dus meent intellectueel te zijn, hebt u zich wel heel zonderling gedragen,' zegt mr. Berenschot tegen drie-en-twintig jarige Heleen, op Nieuwe Binnenweg met politie in konflikt geraakt.

Heleen heeft onlangs in haar zomerhuisje aan de waterkant een bundel woest experimentele gedichten geschreven, maar daarvan wordt haar nu geen verwijt gemaakt. Ze ziet eruit als Hollands welvaren... fris, blozend, niet onknap meisje, zonder artistieke aanstellerigheid gekleed. We kunnen nauwelijks geloven, dat ze, na binnen het uur zes borrels gedronken te hebben, twee agenten voor 'slampampers' heeft uitgescholden en later op het hoofdbureau politie in het algemeen

heeft beledigd.

‘Er was een grote liefde misgegaan, en met een vriend besprak ik dat in een café. Na de zesde borrel wilde hij me per taxi thuisbrengen, maar ik wou niet uit angst voor amoureuze toenaderingen. Toen ik de agenten zag komen, was ik al bij voorbaat geïrriteerd, omdat zij toch niet konden begrijpen, wat zich afspeelde... Ik weet niet meer, wat ik precies heb gezegd, maar ik bied de politie mijn excuses aan.’

‘Ik raad u aan, voortaan geen borrels meer te drinken. *Een man behoort niet dronken te zijn, en een Jonge vrouw helemaal niet*. Ik leg u, conform eis, *f* 30.- boete of 12 dagen hechtenis op.’

152

Heef Nelus un glazeke in?

(vrij naar) *Armando*

(Vervolg hs 52)

‘Kameraadschap staat hier bizonder hoog genoteerd...’

Kennismaking met springleeder, ter verkrijging van *wing*.

‘Mag ik morgen ook springen?’

‘Goed... wat mij betref kun je morgen mee.’

‘Niks bizonders... kan ik ook memme kantoorbuik...’*

‘...no short-cuts in this business. If you really want to understand us, you should be able to go through our training. Then you'll begin to see, what this green beanie means...’

‘Fresh green beret will always lie above President.’

‘Wear the beret proudly’ (John F. Kennedy) ‘it will be a mark of distinction and a badge of courage in the difficult days ahead.’

‘...shocked America...’

‘Bewijzen... of-ie commando ben... kunne we zien of-ie groene baret waard ben... Verdomd!’

‘Sterf af, man!’

‘Ogenblik van waarheid...’

* Arakan 1944/Arnhem 1944/Nijmegen 1944/Eindhoven 1944/Vlissingen 1944/Westkapelle 1944.

‘Wie ben jij, Stouten, dat je dit mee mag maken!’

‘Speedmars... snelle verplaatsing tussen twee punten, zodanig dat men aan eind nog meteen tot aktie kan overgaan... men lope twee minuten snel looppas... vervolgens minuut rustig mars-tempo.’

‘In praktijk geen verschrikkelijker beproeving...’

‘Wat hebbe jullie toch gedaan... dat jullie dit allemaal mee moge maken...!’

‘...wel eve te kwaad met mezelf gehad. Ik dach: dan heb ik al die ellende voor niks meegemaakt! Maar nou ut zover is: zoon groene baret is leuk... maar ik hebter geen invaliditeit voor over.’

‘...weet nooit of-ie laatste meters loop...’

‘Wie zijn jullie toch, dat jullie dit allemaal moge meemaken...!’

‘...hebben wij schapen nodig met 5 poten...’

‘Vroeger: vechter, doder... thans: kijker, zwijger, onzichtbare soldaat...’

‘Niet alleen hóedie moeilijkheden kan overwinnen... ook dáttie ze kan overwinnen... late voelen, wanneer die over rooie streep gaat... wanneer die der onderdoor gaat... leren hoedie der weer bovenop kan komme... Beste middel: lopen... alles in looppas.’

‘Geen nacht zonder alarm... niet zelden uitmondend in zangles! Onzekerheid groot...’

‘...man met gezicht van *ik ga je strot afbijten*... toch heel vaderlijke figuur... werden zo kwaad op um, dat we weer alles konden!’

‘...wer geselekteerd... vroege of ik wou... zei *nee*... toen moes ik!’

‘Wie niks van zich laat horen, wordt geacht vrijwilliger te zijn!’

‘...zijn der door gehaald... duf, moe en op... moeten der weer bovenop komme...’

‘Zwaar hier... beter dan op kantoorkruk...’

153

Kou plotseling stad binnegevallen... zo plotseling: geen 1 inwoner wist zich te wapenen... ik ook nie, ook voor mij onverwachts, verrassing. Zelfs daartoe bestemde instituten voor groot raadsel... hoe had ik weerkundige omwenteling kunnen voorspellen?

Bind strijd moedig an... knoop jas om hals strak dicht... mouwen, broekspijpen knel ik vast tegen ledematen... geen speling meer. Stap zo op fiets. Wor eerste hoek al tegen grond geblazen, vloek, stap rillend weer op. Zadel lijk wel ijs. Naarmate ik Maastunnel nader, neemt kou in hevigheid toe. Ik doortrappen, steeds moeilijker. Af en toe jaagt fijne motregen door straten, slaat neer as ijs... Weinig olie/vet in rijwiel-mechanisme... ontzield door ijzige aanslag... trappen sisiefusklus. Denk: as ik tunnel maar haal... onder water zal kou wel minder zijn. Mot al gauw fiets an kant gooien: trappers blijven vertikaal... hoe ik ook vloek, trap... val weer, rinkelend as brekende ruit... knappende ijskorsten, vastgezet op jas.

Sta op... moeizaam, vervolg toch(t) met kleine, voorzichtige passen. Lijk bezeten van bovenmenselijke wil... enige die nog doorgaat in bevroren stad. Overal stanbeelden bevroren burgers... in cafetariaas zover mogelijk naar binnen samengeschoold... ook bij deuren en ramen temp. nauwelijks draaglijk. Verbreek soms ijskorst om hals om links/rechts te kijken: mensen met grote schrikogen stare naar me, vermetel kou trotserend... geeft burger moed om verder te gaan... meer dan 100 meter geef ik me eige nie meer... Denk: mot me leven dan hier, middenin stad, aflopen? Had ut graag anders gezien... Strompel verder, ijzige automaat. Bots tegen paard, lijk wel versteend... sla ijs voor ogen kepot... rolle effe verbaasd... blind geslage door binnedringende ijscherve... blinde paard-oge tranen, vriezen weer dicht. Passeer bevroren burgers... laat staan/liggen... geen beginnen an, laat koud... Maar as ik 2 hondjes (nou... hondjes...) zie staan, parend vasgevroren... kome tranen in me oge... nauwelijks in oge, of al bevroren... Knijp oge dicht... kan tranen as knikkers op straat late stuiten... net edelstenen, niemand kan ze bemachtigen, nie naar omkijke... Trek centuur uit jas... an halsband onderste hond... tik pote los van straat, trek kees-honde mee... 100 meter, me eige gegeve... voorbij... warm gebaar: moet wat doen, moet denken an warme dingen, lekkere dingen, hete dingen... as kou binneste antast, ist gebeurd met koopman.

Pijnig herses onder ijs-vizier, denk: lieve dingen, hartstochtelijke dingen, zekere stukken, recente cowietus... Jongeheer reageert

nie, bevangen door kou, schamele hartstocht houdt staande: leef!

Bereik, eenzijdig denkwerk, tunnel. Pinke afgeknapt... kon ik nie vóór zijn... bewaard, rustig in zak gestoken... Kan gezicht nie bewegen, mond spleet, waaruit af&toe sissend stoom ontsnapt... Honden hobbele - obseen hoor! - as speelgoedbeeste achter me an... Wonder dasse nie afbrokkele! Gaat amme hart... meer diere kan ik nie meenemen... tocht zwaar zat... Sleep uren voort... avond door stad ongebruikt gelaten... En binneskamers? Denk: enkele huizen, grootste huizen... en dan nog in inwendige van die huizen... kachels roodgloeiend gestookt... wordt doorgeleefd. Worde testamente gemaakt... vergrijpe ze der eige wanhopig an mekaar... wie weet voor tlaast... aards genot, harten kil... 2 uur snachts... hè hè... Maastunnel... wachters verstard in glazen uitkijk-kooien... 1 gegrepen middenin telefoongesprek... mond lig halfopen an spreekbuis... roltrappen uitgefunktioneerd.

Drukte van 6 uur smiddags vult trappen en buizen... Stoot ijskenijne opzij... deen stoot dander an... en zo voort... as kegels tegen vlakte... Breek hier en daar arm of been af... geen bloeder. Zuiver met schoppen trap van burgers... kan ik eindelijk afdalen... hondestel onder arm: as ik ze roltrap af laat hobbele, breke ze... vrees ik.

Rijwieltunnel: mensen tegen grond geslagen... lijk of ze dekke voor onzichtbare vijand... moedeloos eindeloze buis in... aanvankelijk om burger en rijwiel heen... uiteindelijk zo vermoeiend: blijf rechte baan beschrijven... over fiets, buik, rug, kop... knap!... trap... knap!... trap... Schop wellis hoofd van romp... uit verveling... endje voetballe... as met un steentje... achteloos... *en passant*... je kennut wel... mensulluk?

As rotkop nie meer anstaat... of uit mekaar getrapt... pikke wun ander... koppe zat... nooit kindehooffies... verstrooiing (langzame destruktie).

Naarmate ik midden Maastunnel nader... burgers minder talrijk... laagste buis-punt niet met zekerheid vast te stellen... anders wel: water heef pas rust as laagste punt bereikt is... nou al halverwege hellende buis gestold. Denk: net as mette liefde.

Kleine verademing: tunnelkom... waar ut begint op te lope... Water ook van gene zijde binnengelope... tot... pas afgesneje:

vrij begaanbaar stukkie overgebleve.

Kijk al nie meer... voetbal nie meer... rotvervelend... nie meer interessant... langzaam dunnend slagveld. Loop blindelings door... hoest memme kees-duo?... recht-toe... recht-an... Kedavers krake as wafels onder me soule...

Hé... toch wordt lichter... oge ope... ijskouwe! Verzamel me eige op beton-plekkie... leun tegen zijwand(tegels)... diepvries-stel... voorzichtig: breekbaar!... op de bojem... Probeer paar laaggies van smoel te wrikken... trek vel&vlees mee... hou op... doet geen zeer, maar straks heb ik geen smoel meer over!

Akrobatiese toeren... voorzover ijsafzetting toelaat... op deze menier inderdaad beetje meer bewegingsvrijheid... asem... pijnloze verminking... Voel nou pas goed hoe moei tocht gemaak heb... tot dan kou verdrongen door vermoeidheid... nou allebei... doen gelden... onverminderde kracht... Zet toch lekker door! Denk: teminste 2 kezen redden... bezig met levenswerk... niemand, niks mag hier in grijpe... in dit proces... Schoene uitgedaan, veters an mekaar gebonde... omme nek gehange... begin te klimme op kousevoeten... dubbele hartslag (haha!) onder arm... leve jullie nog? Ik huile van blijschap... geef me nieuwe kracht... nog maar un uurtje nodig om uit buis te komme...

Ook in Zuid chaos volkomen... op weg naar huis... lijk Noach (Noah) na zondvloed... (had wel meer vee). Snijdende, afnemende wind: elementen vermoeid... dus jullie legge af...? Deze burger vat extra moed, wil, durft leven...!

Geen sterveling... geen hond op straat overvallen keert terug tot leven... keer huiswaarts... Smeekbede: spaar vogels, paarden... Tegen zonsopgang volkomen uitgeput in portiek. Wind ligt... Hoor... en daar lekt water... gevaarlijke dooi. Laatste end laan (vanaf brievebus) verrast door ijspegelante... afgeknapt van boom en lantarenpaal... kan nog meer bij... immuun?

Deur op slot... van muren oorverdovend stromend water... uitweg zoekend naar riolen. Nie op gelet: misschien dat sommige burgers alsnog wakker werde van kou... meeste kedavers toch wel meegesleept door zwellende stroom... riolering verstopt. Verbaas me nerges meer over... kom nou... denk: honde redde... worde langzaam zijknat onder arm... loop druipend door naar

solder... zet geharde viervoeters behoedzaam neer... wankele: stukkie linkerachterpoot onderste kees afgeknapt... konnik nie vóór zijn... Wrijf dieren droog... gaan gelijk door met kezen... geloof dat ik van me stokkie ga: hoor teminste prachtig stuk muziek... harpe... wou dat ik zo kon spelen... kommie gegarandeerd in hemel. Díe zijn in elk geval gered... tocht volbracht... niemand nodig gehad,... waffoel ik toch voor gelik? Zijn jullie klaar... zijn jullie dankbaar?

A.D. Vel no....
United Pr. Ass. Pr. A.N.P. Reuter Corresp.Herschr./Eigen werk van:
Courant bew. door: H.V.

Grafschrift op C.B.V.
Tenslotte, ongevraagd,
heeft Vaandrager de dood ontmaagd.

De dichters

Zou misterieus waas rond De Dichters misschien enugszins optrekke... zou 'magiese woordkunst' wellicht duidelijker worde door vraaggesprek... vraag ik vol twijfel af.

Iedereen kent De Dichters. Zoniet werk, dan toch bestaan. Zellufs niegeintresseerde burgerwacht, of HBS/R met uitsluitend technische knobbel ken naam... ja... woord door nieuwsgier vaak gedreve iets van De Dichters te leze... Hoe deze belangstelling voor De Dichters te verklare? Ginge (gaan) ze der eige te buitenan exentrisiteite (men vraag) die persone intrussant (machtug intressant... mijnie gesien) make... pub-stof geve...? *Dit moet met klem ontkend worde...!* Men hoef nie eens met De Dichters... wa bijna onmogeluk/onberijkeiuk is... geheel van toeval afhang... of altans met relaaatsies van De Dichters... moeiluk ontmoetbaar... overiguns dan nog weinug uitlate... herhaal: hoef nie eens met De Dichters bukkend of in kutakt te zijn om twete:

buscheide... eenvoudig... hoe? wel instemmug zwart, hoewel zo vers-gillend vankerkuswart... war tat kunstenaar kenmerk... haar weliswaar op aperte wijze draag... toch nie deindruk maak te doen om wil van apartheid... veel eer innerluk anders... liet

uiterluk nie onbroerd.

Hiermees dus belangstelling voor De Dichters nite verklare... Oorzaak, lig voor hand, in werk te vinde... Maarrr nieten gevolge van ‘expieremetaalgebruik’... nee... nee... juist opvallend hoenvoudig fan-taal... hogeschijnluk gemakkeluk begrijpeluk gedichte zijn. Is ut nie deze haaste grote eenvoud die achter woorde nog ongekkende diepgang doet vermoeie...? Spreek unieder an... waar is waar... hoe? nietomschrijve... elkeen op andre wijze...

Alle tijdschrifte schrijven over (De Dichters) in vage bewoordingen. Veel vraagtekus (??????????????????????????????) doen ze oppepier verschijne... alles, hoe intelligent vaak afgeleid, verkregen uit tweede hand (och rillig juiste woordspeling, zoals later blijk...) Alles, opgemaak uit DieVerzen is nie bij macht ons persone (De Dichters) duidelukker te make. Hoe begrijpeluk ook DieVerzen, in grote guttale geproduceerd... wat echter geen afbreuk doet an kwaliteit. Maar... hoe waag ik (wie ben ik?) oordeel uit te spreke over Des Dichters ‘gedichten’ (DieVerzen)... Mijn idee: alle oordeel is schennis.

Die avond: ik ga door park en weet... daar lope De Dichters... intuïtie? Herkenning vage beschrijvingen? Kweenie? (hoek in Hong Kong kom... mette elektriese trem?)

‘U bent... De Dichters?’

Fluister hijgend... probeer in gelaat, omlaag gehouwe, te zien, vervolg:

‘Zeg dak gelijk hep... stel menie teleur!’

Slechs knikke... asof met gedachte bij hunnie of naaste over-komme ongeluk... elk woord da gesproke word niks met leed uitstaande... te veel.

Ziek later in: vergelijking te relatief (betrekkeluk)... te aars... in geen enkel opzich te betrekke op De Dichters.

Astie nu gesproke had, ware ut deze woorde gewees:

‘Je heb gelijk... maar ga nu... lame met rust.’

Ik ben amshalve ongevoelig voor diergelijke afwijzingen. Maar dit zwijgen, deze stilte is... anders... veelzeggender dan woorden. Hoe minderwaardig, besmeurend me vraag:

‘Kunt u me ontvange voor vragesprek... op un avond?’

Afkeer van mezelf... wil hard weglope... maar bijzijn hout min

betovering staande. Denke na... tot daar weer dat knikke is... dat slachtofferlijke toegeven is... formulere van vraag naar waar en wanneer van afspraak moet nog belachelukker geklonke hebbe... maar onvermijdelijk... nuuk begin gemaak heb. Klein notitie-boekie tevoorschijn gehaald, waarin gegevus geschreve... onhandug afgescheurd velletje, snipper papier bijna, dattie me in hande stopt... die Ene... verdwijne snel tussen bome.

Alle beleefdheidsformules bijme binnekomst achterwege gelate. Dat waardeer ik. Denk: nu lijde ze me naar werkkamer. Lope lange gang in... al duisterder wordend... an geen van bij de kante deure... evemin as versieringe in schilderij-, wandoek- of plaatvorm. Gang die naar cel moet lijde. Komt eve kinderlukke angst imme op... kijk achter me... kijk weer voor me, zie wenke... me vrees bemerkt... houe an end van gang halt... uit zak sleutel gehaald, waarmee hangslot gopend. Binne licht al an... late me voorgaan... nog steeds wachte op eerste lippe-woord... en dan kamerinterieur. Kleine, ronde tafel in midden, op plankevloer, tafel vol stapels blako/beschreve vellen pepier... benevus twee stoele... in midde van elk van vier wande, tege zoldering an: lamp... bovedien hangter nog 1 vlak bove ronde tafel. Wande zelf bestaan geheel uit zwarte schoolborde... hier en daar bakkies krijt en doeke, zodat, waar ik ook sta, ik in nabijheid van zoon bakkie ben... alles *tabula rasa* (leeg/Lat.).

'Ga zitte...'

De Dichters an kant, stukkie krijt genome... schrijve (kallukke)... ellukke nieuwe, moeiluk leesbare letter verslonde, alvorens voltooid.

U KUNT BEGINNEN (Koeie van letters)

Ik zeg niks... liever: kan/weet niks te zegge (mondood?)... wat bedoele ze? Waarvoor ben ik hier eigeluk? Waarmee te beginne? Voel weer: elk gesproke woord zinloos (je kan zegge wat je wil)... belacheluk... voor De Dichters: schrijve zilver... zwijge goud. Of: allebei goud... vergelijkingsdele verwisselbaar? Mijn vraag (hoe motte zumme geminacht hebbe...): 'Stater nog nieuw werk van u op stapel?'

Schoolborde lijke me as bergwande woorde te weerkaatse... honunde, afstervunde a-klanke... sta op, loop achterwaarts/deurwaarts... onderwijl wordt geschreve (Koeie van letters):

WANNEER DEZE BORDE VOLGESCHREVE ZULLE ZIJN... ONMOGELUK (lees ikkut goed?) WANT HOE MEN OOK SCHRIJFT... ALLUS ZAL LEDIG BLIJVE... PUNT... UIT.

Dat ik bij deur sta... schijnt ze niet te verwondere... komme zellufs bereidwillug naderbij omme uitelate... lijk wel ofse dit allus al vele male gedaan hebbe.

'In ieder geval... dankuzeer voor u bereidwillugheid.'

Deur achter me dicht. Ik snel naar licht... schijnt enige uitkomst.

Wat ister met De Dichters? Eenvoudige verklaring? Door organies gebrek gedwonge tot deze levunswijze... uitschakulling 1 (of meer) organe? gevolg (kom vaker voor): andere ongekende puttensie? Of legge ze der eige zwijge op? Of zit ik der naast? Tot inzich gekomme: overbodigheid spraak?

Vragesprek met De Dichters nooit (ofte nimmer) geschreve... zoas niemand voor mut geschreve heb... niemand name tooit zal schrijve... zeg nou zelluf.

(Breek)

De vrienden

Regen-middag... waarom van huis gegaan... weet ik nie meer... tijdlang doelloos rondgedard (dolzinnig)... teslotte, toen regen me dee huivere, ik boekhandel binne: licht/behaagluk... Doorzichtig bekeke... verborgen, misnoegde blikke, waarschijnlijk bevreesd dat van me klere aflekkende druppels lektuur-uiterlijk zoue ontsiere.

Ik zeg, met zodanige stemverheffing dasse me ook achter in kutoor kunne verstaan:

'Vrees niet' (ut plechtige werk) 'zal slechs drugge bezien.'

Belofte, waarmee ik me bind. Geen boek kan ik nou meer inzien, hoe gretig me vingers ook telkustrekke.

Ik sta weer buite; en zie: regen nog geensins afgenome. Integedeel. Strale sluite in ene aneen, valle in gelid omlaag... af en toe licht felle bliksem-vogel op... ziek nie, voel ik... ogeslote... moet tastende beweginge van blindeman gemaakt hebbe... waarom leide zumme anders over drukke verkeersweg: 'Hier... kunt u veilig verder lope...'

In zijstraat oge ope... lokaliteit binne, glas landwijn half leeg

gedronke...

'Goedemiddag.'

Geen antwoord, geen fooi gegeve, in gebreke gebleve, zonder opgaaf van reden... op die wijze moete trachte nog meer zwijgende vijande bespare... zoue ze amme argumente geloof gehecht hebbe...?

Hondje springt klaagluk keffend tege me op... zeer lange hare... door regen volkomen uit natuurlijke vorm gerukt... geven um spookachtig anzien... die neem ik op... stoppum tussen me jas, na drie knope losgemaakt te hebbe... bovenste niet... hout jas (soort houtjetoutje) strak rond nek geslote... wip-beweginge op madamsappel. Naat knope-sluite blijkt ruimte tussen twee van die grootte dat hondje kopdeeltje inkl. ademhalingsorgane naar buite kan houe. Keffe kapt... scherpe nageltjes houen um hangend an voering.

Jong ding.

End verder ontwaar ik in kwart-over-tweeduuster van portiek verschrompeld wezen dat me wenkt. Met voor mijn persoontje tegenatuurlijke vasberadeheid verhaast ik pas richting zitplaats verschrompeld wezen. 1 blik is voldoende: constateer volkomen gebrek an bene. Kijk omme heen... asof ik wat ontvreemd heb, dak in veulheid mot brenge. Zie tot me gerustelling echter niks in donker glimmunde straat. Of wordt daar ergus voor raam soms gordijn opzijgeschove...? Nog steeds dalende regen maakt bevestiging van vermoeden onmogelijk. Beleef, doch nieuwsgierig:

'U moeme voor unander anzien... ben namelijk nie woonachtig in deze buurt.'

Ut wezen, zonder in te gaan op me gezegde:

'Kleinigheid.'

Heb moeite woord te verstaan... toch kenmerkend voor klasse, waartoe ook deze mens kennelijk behoort.

'Geen hoofdeksel? Depeneer namelijk uit princiep alleen daarin aalmoeze... das as u nou un pet had, bijv. of un hoed, of un muts.'

Oogleje trekke same... tusse lippe kom bruin brokkie tand bloot... hij heef menie verstaan? Kniel voorzichtig... hou met beide hande hondje tege... herhaal dich bij oor, iets luidere toon

echter. Blijkbaar nieso ingenome memme antwoord, want went hoofd af.

'U moeme nie verkeerd begrijpe...'

Stemme verdrietig, dat ook dit mensie geen woorde tot me dreig te richte... vervolg - en voel dat wat ik ga zegge terug- kruipe/minne ga make-:

'Voor deze maal had ik met genoegen uitzondering gemaakt... maar ja... zellufs kleinste muntstuk onbreek me... vergeef me... ben maar un arme dichter...'

Had ik motte begrijpe... zwichte voor argument... argument an toevoege, met betrekking tot eige materiële onmacht (voor die mensies meestal bedrieglijke doodoener) maak weinig geloofwaardige indruk. Driftig slaat wezen darmen in kortrukjes heen en weer... viese versa... schuimblaasjusvorming op ruwe lippen... meer nog dan woorde treffe me dees uitinge van gram. Hoe mot ik bewijze dak nie van kwaje wille ben? Zwaai radeloos memme arme, met gevolg dat hondje handsteun kwijtraak, langzaam begin te zakke, met nagels schrapend om voor val te behoede... Zettum neer op kouwe steen, waardie terstond begin te janke... zach... met anzwellende piepeltoon... bena mensulluk huile... Kweenie waar ik mot beginne... begin alle zakke vamme klere te ledige... kleg al me bezittinge op un rij voor manneke neer, as laatste zakkam, nog slechts in bezit van helft tande... Haalt nie onmiddelluk eerste voorwerp dak voo um neerleg, naar um tie - waardeer ik - wacht beheerst af tot ik klaar ben met uitpakke... kijk me onderzoekend, nie onvriendulluk an, vertrouwter blijkbaar op dak niks achterhou. Zorgvuldig begint-ie nou alles te bekijke... ook voorwerpe die op geen enkele wijze inhoud kunne bevatte... In tegestelling tot wat ik had verwacht, komter, hoe meer die laatste voorwerp nadert, blije trek op oud verweerd gelaat... knijp driemaal met gespitste duim/wijsvinger in neus. Vervolgus latie hand langzaam trugglije... Astie zakkam met tevreje gebrom opse plaas teruggeleg heb, grijptie tondje beet, trektum naar zich toe... onderzoektum tusse ze lange haren... Astie ook hiermee klaargekome is... kijktie op en ze blik stuit op vragend, vol spanning wachtend gelaat... uitdrukking gevend an innerlijke triomf en grust gewete... Volgende woorde, zach maar voor mij nou duidelijk verstaanbaar:

'...in orde... U kun opberge... emme opneme... ga met u...'

Eve later... met halve man op me rug en hondje imme arm... stap portiek uit... voel geen neerslag meer... vals zonnetje... doeme knippere memme oge... iets binne imme zwelt... kiem van onuitsprekelukke vreugde.

TIP VOOR TRIP *(Susan Plas/Rott. Nieuwsblad)*

Klimmen 1000 Jaar

In Zuid-Limburg is de stilte teruggekeerd, reden om er eens te gaan weekenden of dagje doorbrengen... bijv. tussen 24 augustus en 2 september, als ut mooie plaatsje Klimmen, slechts vijf kilometer van Valkenburg, 1000-jarug bestaan met tal van festiviteiten hoop te vieren.

Klimmen is un intressant dorp met rijke geschiedenis, trug te vinden in gedenkboek, ter gelegenheid van duizendste verjaardag uitgegeven. Bezienswaardige gebouwen: vooral RK-kerk en ouwe, kapitale boerderij op Vrijtof... in gehuchje Retersbeek (Kusteel 'Rivieren') wordt herinnering an vroeger eeuwen bewaard.

Looier versus bleekscheet

Huidspesjaliste hebben vasgesteld: door zon gebronsde huid is nie gezond... verklare: blanke ras, blootgesteld an zon, veroudert sneller dan huitie bedek gehouwe wordt... melde: ultra-violette zonlichstrale vorme voornaamste oorzaak van huidkanker (Het Beste).

Nieuws om juichend te ontvange... voor bleekscheet die al jare weet: zonnie gooed voor ons... vuurrooie halze... buike overdek met brandblare... resultaat van half uurtje dommele an strand... niete butwijfele buwijs...

Maar gelooide terrorist heef nou eenmaal met groot sukses miete verbreid: ongelooide huid bedek ongezond lichaam... gebronsde huid bezorgt bezitter lichamelijk welzijn.

Uur der wrake nou nabij... as looier klere afwerp en voorstel: lekker ligge suddere... kan bleekneus tans onverstoorbaar in schaduw blijve verwijle... Krijt:

'Watte... je wil toch nie in die zon gaan legge... as-ie zo doorga,

is juit 75 tege de tijd datje 30 ben!'

Ervaring sigrette-industrie maatstaf? Kankerdreiging zal niefeel mense uite zon jage... maar bedreiging met voortijdig veroudere... das heel wat anders. In huidige kultuur niefeel dinge zo afschrikwekkunt as oud worde... Groots opgezette vrrlichting-kampanje, geleid door dermatologe... steltons welich in staat met zon te komme op voet van Leven/Laten Leven. *(Het Zuiden)*

Betreft Operatie T-hat
Aan Revue der Reclame/Amsterdam

Paasloo (Ov.)/febr. 69

Heren!

In Rotterdam vraagt man zich vol spanning af, waarom reaktie uwerzijds op Trick-hat *(wellicht beter T-hat)* projekt tot dusver uitbleef... wellicht vermelding copyright?... slechts ter introduktie Starface. Man dringt aan op snelle publikatie *(mijn idee)*... zoniet wenselijk in uw orgaan... wellicht kollegiale suggestie voor andere ankerplaats?

Starface/Rotterdam sinjaleert T-hat intussen:

- ook op 'Carnaval in Oeteldonk' (feb. 69)
- in Tip van Bootz-ads
- in film 'Wild in the streets'
- in lopende TV-spot NRV
- in film 'Sound of music'
- in film 'Johanna': trendsetting voor revival roaring 20's
- in boek over petomaan Joseph Pujol (fin de siècle beheersende mode)
- in Van Nelle-publiciteit (mogelijk inhaken: T-hat)

Hier wordt gedacht aan inhaken Red Band (Top Drop) en Goud Band (Friese Vlag-koffiemelk).

Heel graag nu spoedig response... inmiddels, behoedzaam, ook namens Rotterdamse team-workers, groeten van

.....

Geachte heer,

Uw 'trick-hat' verhaal heb ik reeds enkele weken geleden naar uw adres in Rotterdam geretourneerd, omdat u in uw eerste brief vermeldde dat u daar vanaf 31 januari weer zou verblijven.

Wegens een overvloed aan kopij hebben wij na rijp beraad gemeend voorlopig uw bijdrage niet te moeten opnemen in onze redaktionele kolommen. Wellicht kunnen wij in de loop van dit jaar nog op uw verhaal terugkomen. U bent bij ons altijd van harte welkom. Met vriendelijke groeten, hoogachtend,

154

Terecht treurig... of: ik zet 1 boom op. Terug in tijd (zonder gein): op 1 middag... ik schrijf om&nabij me 21ste... ver der vanaf kant nie weze... Schoonste van alle landen schiet hete pijlen loodrecht naar beneje... in un tuin... hande in me nek gevouwe, gijzelaar? Lame memme oge dicht koesteren (oplaje) door genoemde Schoonste... myriaden (heleboel) gekleurde lijnen vlechten door me kop (neerslag atonale muziek?)... lichtkogels spatten uit me kijkers. Erg stille middag (siësta total)... wind rust moe in garage... Schoonste heb vrij spel met loodse stilte... Honderden balkons recht voor me... geen vin verroert, geen soundje te vernemen... Tropiese middag... zeg dat wel. Geen deur op kier... geen giechel weerklinkt... geen zwarte kat schuift vóór langs... nikster van...! Vogels? Bestaan nie hedemiddag... Lijk wel of godganse globe afsprak: dan-en-dan adem inhoue... tijd arrestere...

'En toen?'

Toen gebeurde nut: draai om, kijk naar balkons boven... 2 (of meer) mensjes (kindertjes?) douwe reuze-rotsblok van bovenste balkon, pal bove schedeldak... Meen eve spotternij te horen (kamme vergisse...). Grut schiet aste bliksem terug naar binnen... Schoonste van alle landen paar sekonden verduisterd (an oog onttrokke), kom nie in me op om uit te wijke... zou toch zinloos geweest zijn? Sneller denken dan dergelijk vonnis... voltrokke voor je der erg in heb. Toch motte ze gewerkt hebbe... me gedachte... nie sneller, nie trager dan anders... nee: anders, los van me... ware al... stel je voor... in toekomst. Nie bang, leeg. Ja... ze moete los geweest zijn... onvoltooid toekomende tijd, grammatikaal zo gezegd.

Sta onder zwarte rots-luifel, paar centimeters bove me haar. Kalm paar stappen opzij, om die zwaartekracht-uitdager beter

te bekijke... Draai om, tuin uit, langzame passen. Nauwelijks binnen: overvleugeld door zware slaap-ziekte... met alle macht lam geslage... uitgerangeerd.

Wor wakker: pikkeduister... nacht? Klokke stil... hoeveel etmalen gepit? O ja... die Stonehenge... van... paar dagen geleje?

Ik met spoed tuin in... natuurlijk niks te bekennen... ja: paar erg heldere sterre... as ik me nie vergis...

'Dus... je wil beweren dat die kei niet door-viel?'

'Ja... dat wil ik beweren... stootte dood op onzichtbare gedachten-koepel... of hoejut noemen wil *(energie-web?)*.

Uitgetreje... ik leeg mens achtergelate in kern... ik omhuld.

Daarom zeg ik: kogel doet mij niks, mes blijf in ruimte steken... ruimte? Gedachtekolder... kogelvrij vest...

Op zoon moment... kijk kat uit omringende boomstammen, zwijgend, plantaardig, long-run persing... onwrikbaar eenzaam... zaagwonden ingeteerd tegen ut lekken... kruin-schuddend... Wie ister nou eigelijk verblind? Wie gaat dagelijks op verkenning? Hou je der buite... nie lulle... kenne ze zelf veel te goed... soeplesse! Raadselachtig hè...?

155

> *Waarom zouden we? Zitten tot over onze oren in orders voor vredes-doeleinden... Trouwens: welke oorlog wordt nou nog met wapens uitgevochten?*
> A.F.A. Krupp (von Bohlen und Halbach)

Goedemorgen... vanochtend gaat u stemmen! Heeft u al kleur gekozen?

Rood: staat uiteraard voor bloed... duidelijk. Bloedbelle-blazers... blijve maar proberen bloedbellen zelfde lichtvoetigheid te geven als zeepsop-bellen... moedig (niet van tel)... nie makkelijk... leuk geprobeerd.

'Niks voor mij...'

'Wat zegtu?'

Grijs: dichterlijk, klein, strijdbaar... *gris-gris?* Let maar niet op hunnie: rubbere regenjasse (Iwan Kapotjeplof)... tikkeltje luguber, niewaar?... Moeje tegen kunne... Bedekke ze der zwere

(Uitslage Ere-divisie) mee... die ze daaglijks oplope... die ze binneskamers opesnije... anatomiese selfkikkers... dit terzijde... laat ut uw stem niet beïnvloeden...

Nee? Nog eve... verderkijken... wilt u? Gelijk heeft u* ... dat gezang? Moes verbode worde... vin u niet? Dat gezang komt van stelletje langharige/kortzichtige padvinders... evengoed niet zoon klein beetje ijdel (zeg maar: kapsones... denke dasse Jezus Himself zijn... en as jij over J.H. begint, zitte ze je an te kijke, of ze water zien brande...) Dwalen evegoed en nog wel vaker van juiste pad af... zalle ze nooit toegeve... mond vol lov... wel van de opgewékte hè... dat vokale gedoe... dâ-gaat maar door... dene kakelbonte grammfoonplaat (2-zijdig bespeelbaar) na dandere... meziek... mooiste watter is... acceptabel voor Vriend/Vijand... voor Hi en Lo (was tegenstellingen!)... Wees nie bang heer... revolvers zijn luukse anstekers... zegge gelukkig (Happiness) alleen: *pief/paf/poef* (Warm Gun)... *Hitler is un boef!* An geroke?

Aardige bizonderheid heer: elke ochtend, voor zonsopgang, gaan ze der op uit *(eerlijk is eerlijk)*... komiese knakkers... anstekelijke dauwtrappers *(nie wijze!)*... luchtvaartmij-bags loeivol lege huizen, van kogels *(Garant)* tot granaten... dele ze uit an peuters in omliggende gehuchten... die make der asbakke van... en dat soort dinge meer: huishoudelijke voorwerpen... soms werkelijk verbluffende resultaten!

Weg kleur... uw fees verraadt bitter weinig geesdrif heer, sonde dak ut zeg... u momme niet kwalijk neme... keus wordt nou toch wel meer&meer beperkt... kseg ut maar...

Vooruit tuig! La meneer met rust... tlijk wel of meheer honing an ze reet heb *(Excusez le mot monsieur... die rotjongens ook!)* Let maar nie op ze meheer... anders scheuren zuut hemd van u lijf... autogrammejagers - net horzels... en dan te bedenken *(de idee!)* dasse allemaal *ziende-blind* zijn... wat motte ze nou met zoon krabbeltje van u hand... hoest mogelijk?

'...onthouding...'

* Maar dood gaat u...

Wat zegtu heer... verston ik goed... u... onthou u eige liever... van stem? Kan der in komme... Zulle we dan maar...? Rijt u... of rijt ik...? Welke kant op? Kazerne? *O heer zie neer...*

156

RED BEKER STORY (Vervolg hs 94)

Avond... iedereen afgewassen terug in keukekast. Ik, Red Beker, snipperdag gehad: zoonlief paar dagies uit logere bij opa en oma... daar werk verre neef van me... staat altijd klaar om taak over te nemen. Ogenblik weer angebroke: verhalen komen los... belevenissen van alle/die dag... zo gaat elke avond... Waarom blijft ut vanavond zo muistil... wat schorter an? Voel ut in me binneste: hier is wat bizonders an de hand!

Half-dove kom, oor afgebroken, nog steeds in dienst, schudt eindelijk hoge woord uit:

'...krijge der geloof ik nieuwe bij...'

'Nieuwe wat...?'

'Nieuwe beker...'

Grafstem, kannie verbaasd memme meelache...

'Nou... das toch niks bizonders? Gebeurt meer dawe nieuwe in kast krijge... das leuk juist... make we weer gezellig ouwerwes fees ter ere van nieuwe... verlang ik ech naar... zoon tijd geleje... waarom al die begrafenisgezichte... waarom toch? Kom op koppe/koppies... kop op... leuk juist... ben ik teminste nie meer zo allenig... jullie allemaal messe vijve of meer... ik, red beker altijd allenig geweest...!'

Trek voor grap zielig smoel... meen ik nie...

'Geen enkele reden om grapjes te maken... zaak lig anders dan je denkt... niet zo eenvoudig: zoon modern, jong ding... weetje wel... helemaal rood... knalrood weetjewel... zo opzichtig as... as...'

'Kom... kom... niet zo somber...'

Kannie uit ze woorde komme... zo verontwaardigd:

'Geef nou allemaal niks... asse maar niezo uitte hoogte dee... geloof vas dasse verkeerde invloed heef op dandere hier...'

Knikt naar koppies... met hoogrooie kleur druk ant smoeze...

'Zis ozo mooi...'

‘Waarom zijn wij nieso mooi...?’

‘Zo slank...’

‘Zo... medern...!’

‘Steekso af bij ons... boerebontriene...’

‘Zie je nou... daar hebbie ut al in de koppies... nou al jaloers... nog geen uur in huis... kan nooit goed gaan... moete we op onze leeftijd nou nog trammelant meemake in deze kast... Beker?’

‘...en ik vin ut maar un engerd...!’

Soeptrien middelbare leeftijd... beste tijd gehad...

‘Verbeelding dasse heb... hebter eige nie eens voorgesteld... Nou, van mijn krijg ze geen woord... hoor goed... geen woord!’

‘Kom... kom... nog nooit trubbels om nieuweling gehad... zalle me nou krijge? Zal heus zoon vaart nie lope...’

‘Moeje nie zegge... Beker!’

‘Jeug van tegenwoordig... denke maar dasse alles kunne uitspoke... eerbied voor ouwe dage ister nie meer bij...’

‘As u ons soms bedoel...?’

‘Nie persoonlijk worde... jongelui!’

‘Nee... nee... jullie zijn beste, brave dingen... bedoel die stadnuf metter mederne meniertjes’ (knik richting huiskamer) ‘motje zien hoeze der uitziet... helemaal opgedoft... opzichtelijk... bah! vies ding! (spoegblaassie van nijd)...’

‘Houtje in... op je uitspraak lette... nie grof worde hè...?’

Keukekasdeur ope... fel lamplicht... wél overgang... kijk goed... zieder... naast me... nieuw/trots... magter weze... neem dat an van mijn: Red Beker... (andere keer verder)

157

Voorkom gevreesde kopziekte! Juist in periode dat koe overgaat van stal naar wei, steekt gevaar kopziekte kop op... vooral oudere dieren, wier melkproduktie top bereikt heeft, bijzonder vatbaar voor gevreesde kwaal. Gevolgen kunnen ernstig tot zeer ernstig zijn. Zeker: sterke daling melkgift, aantal weken. Proef 1957: ongeveer 10.000 koeien per dag/per dier bijgevoederd (met koekjes, samen 50 gram magnesiumoxide bevattend). Proef wijst uit: aantal kopziektegevallen kan voor ¾ beperkt worden! Verheugend resultaat... bewijst: verdient

aanbeveling om over te gaan tot voorbehoeds-maatregel, bij overgang van stal naar wei. Ga als volgt te werk:

1 's Morgens en 's middags vastgestelde aantal koekjes voeren. Aantal garandeert koe dagelijkse dosis van 50 gr. magn. Bijvoeren op melkenstijd.
2 Begin enkele dagen vóór koeien wei ingaan.
3 Voer regelmatig 2 × per dag. *Sla geen dag over!* Anders blijft gevaar kopziekte-aanval bestaan...
4 Net zo lang doorgaan als kopziekte-gevaar bestaat... dus circa 4 weken, nadat koeien in wei zijn gegaan.
5 *Toon geduld, als koe koekje weigert. Probeer koe aan koekje te wennen:* breng met vlakke hand kleine stukjes koek in mond.
6 Beste melkgevers komen eerst in aanmerking. Maar ook jongere dieren.

158

As in de ruimte waar u woont/werkt plotseling het licht uitvalt... wat dan? Moet werk stagneren, omdat u geen hand voor ogen ziet? Moet u lijdzaam afwachten tot storing verholpen is? Of... *Ja! Handige noodoplossing bestaat... Keepalite P!* Geen paniek, as stroomvoorziening tijdelijk onderbroken wordt... Keepalite P is paraat, voorkomt ongemak en gevaar, maar al te gauw derbij as duister invalt. Ideaal voor plaatsen waar maar paar lichtpuntjes as noodverlichting vereist/gewenst zijn. Installatie uiterst eenvoudig: aansluiten op lichtnet/stopkontakt... bedrijfsklaar! Bij netstoring treedt Keepalite P onmiddellijk in werking: speciale accubatterij (Chloride). Eenmaal op lichtnet aangesloten, volkomen automatische werking. Netspanning weg: noodverlichting an... netspanning terug, noodverlichting uit. Automatisch opladen accu-batterij (Chloride). Feilloos, betrouwbaar, praktisch geen stroomverbruik. Batterij vraagt geen onderhoud: bij normale kamertemperatuur alleen 2, 3 keer per jaar bijvullen met beetje gedestilleerd water. Weegt maar 13 kilo, gemakkelijk draagbaar, overal plaatsbaar. Desgewenst meeleverbaar: in alle richtingen verstelbare schijnwerper. Aansluitmogelijkheid voor tweede lichtpunt. Maximaal af te

geven vermogen: 60 Watt. Ideaal voor noodtoestanden in: kantoorgebouwen, recreatieruimtes, verenigingslokalen, kerken, ziekenhuizen, banken, scholen, controlekamers, ketelruimten, schuilplaatsen, magazijnen, supermarkten, cafetariaas, restaurants, werkplaatsen, trappehuizen enzovoorts, enzovoorts...

159

III: twee werklieden. Deen sjort an fontein, dander kijktum trots an:

'Ja... dat zit muurvast... Espandet-plugge... meneertje!'

Hiero: un vakman ant woord... trots&trecht: ontdekte voordelen van Espandet plastic pluggen... steekt enthousiasme nie onder meubilair. Nog al geen verschil, as-ie altijd met gewone keilboute heb gewerkt... beter/sneller gaat: kombinatie plastic-plug/ houtdraadbout... treksterkte 2 × zo groot, helft goedkoper uit. Gemak: onbreekbare plastic-houders (50, 25 en 12 stuks). Geen gezoek meer in la of gereedschaptas. Altijd juiste plug bijdehand... elke plugmaat ze eige kleur... efficiency! Espandet Plastic pluggen: splijte nie, asse afgebete/afgesneje worde... vezele nie... platte nie af door inslag in gat... rotte nie... zelf-centrerend! Ideaal: om radiators op te hangen... boilers, geysers, schakelkasten, wastafels, klosetbakke... PROFIEL garandeert grote treksterkte en uitzetkapaciteit.

'Blij dak overgegaan ben op Espandet-plugge...'

Hiero: weer un vakman... ston ope voor goeie collega-raad.

Werkt nou beter/vlugger... elk karwei... let op: PROFIEL... daarin schuilt plug-geheim... Schroef tap draad in wange, bijt onwrikbaar vas, zonder plug stuk te snije... Bij schroef-indraai wor plug beetje plasties... plug-matriaal vul alle gaatjes/gleufjes van boorgat op, vorm weerhakies, maak dat plug en schroef muurvas zitte! PROFIEL: garantie voor efficiënte montage... Espandet plasticplug/houtdraadbout: ideale combinee... hè vakman:

'Geef mij maar Espandet... geef mij maar houvast!'

160

12 december 1944... historiese dag... belangrijke vergadering, belegd door rotterdamse groothandelaren, beroofd van werkruimte, kantoor, pand, opslagplaats. Heel Nederland: chaos, onzekerheid, verbittering. In Rotterdam wordt met groeiend enthousiasme vergaderd:

'Centralisatie...'

'Concentratie...!'

Groothandelaar krabbelt achteloos paar lijntjes op notitievelletje: ideetje voor verzamelgebouw... aarzelt eve...

'Wat vinje... vakgenoot...?'

'Dat noemtie un ideetje... man... dit is un Idee... un Groot Plan... dit is un sneeuwbal...!'

'Europees unikum...!'

Architekten Ir W. van Tijen en H.A. Maaskant krijge klus... werke Plan uit... dwinge respek af.

22 april jaar daarop: eerste van 3100 palen gaat grond in. Groothandelsgebouw... simpatieke reus... blijk nie makkelijk in bouw... projek van wereldomvattende betekenis... geen woord teveel gezeg... Iedereen die maar eve bij groothandel betrokke is, slaat vorderingen gade... gespannen, ongeduldig. Iedereen beseft: werk van belang... groothandel bij voorbaat in sas over pluspunte-centralisatie...

'...vaart hele ekonomie wel bij!'

3 juni 1953: officiële opening door H.M.... zegt prof dr J. Zijlstra bij die gelegenheid:

'...krachtenbundeling... belangrijke kostebesparing...'

en vele andere loftuitinge enne krachterme... Van droom tot werkelijkheid... bijdrage tot herstel nationale ekonomie... opbloei groothandel... trots/tasbaar simbool... daar is iedereen ut over eens. Betekenis wordt met dag duidelijker. Afnemer groothandel entoesiast over gemak collectiviteit...

'Enorm...!'

Fini: tijdrovende afspraken met meest uiteenlopende ondernemingen in meest uiteenlopende delen van stad&land. Groothandelsgebouw, dagelijks contak met hele wereld... bergt branches... noem op... om ut eve welke bedrijfstak zit

an deze BOOM!
Hierzo worde zake gedaan met vaart... kwaliteit/prijs/levertijd
in mum bekeke... ondanks kollektieve behuizing elke zaak met behoud van eige sfeer.
'Reusachtig!'
'...belangrijke ommekeer bewerkstelligd...'
'Konkurrente... woord wille we nooit meer hore... kollegaas!'
'Brandpunt internationale bedrijvigheid...'
'Zonneklaar... aantal buitenlandse handelshuize groeit nog steeds!'
'Monumentaal...'
'Vluchtige blik op lijst produkte/produktgroepe is zat... geef toe... beaam volmondig...'
'Dwarsdoorsnee... alle menselijke behoefte...'
'Wereldprimeur' (dir. G.J. Thurmer)
1 kijkje in gonzend geheel en u onderstreep terstond.
'Groothandelsgebouw... *ut gaje goed, ouwe reus!*'

KLAAR
IS
KEES